Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin

vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu

vuonna 2018

Hanna Ahtiainen

Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 1/2019

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) lasten päivähoitoa, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihde- ja mielenterveyspalveluja, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhuspalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi lasten päivähoidon, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitetut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin

vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu

vuonna 2018

Kuusikko-työryhmä
Vammaisten palvelut
Hanna Ahtiainen
20.5.2019

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja

Teksti: Hanna Ahtiainen

ISSN 2342-1983 (painettu)
ISSN 2342-1991 (verkkojulkaisu)

Edita Prima Oy 2019, Helsinki

Tekijä(t)

Kuusikko-työryhmän vammaisten palvelujen asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Hanna Ahtiainen

Nimike

Kuuden suurimman kaupungin vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu 2018

Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	5/2019	48 s. + 55 s. liitteitä

Sarjanimike	Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	1/2019
ISSN-numero	**Kieli**
1457-5078	Suomi

Tiivistelmä

Kuusikko-työryhmän vammaisten palvelujen raportissa kuvataan pääasiassa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) sekä vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja ja tukitoimia. Tietoja on koottu lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisista kuljetuspalveluista, mutta ei muista sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista, vaikka niiden myöntäminen vammaisten palvelujen asiakkaille on kuutoskaupungeissa yleistynyt. Raportissa tarkasteltavat keskeiset palvelukokonaisuudet ovat henkilökohtainen apu, avohuollon palvelut (kuljetuspalvelut, asumista tukevat palvelut sekä työ- ja päivätoiminta), ympärivuorokautiset asumispalvelut, kehitysvammaisten perhehoito ja kehitysvammaisten laitoshoito. Vuoden 2018 lukujen lisäksi raportissa kuvataan palvelukokonaisuuksien toteuttamista kunnissa ja esitetään aikasarjoja vuosilta 2014–2018. Kustannustietojen vertailukelpoisuutta on parannettu korottamalla aiempien vuosien kustannukset vuoden 2018 rahan arvoon.

Vuonna 2018 vammaisten palvelujen asiakasmäärä oli 41 990 henkilöä ja vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset olivat 465,5 miljoonaa euroa. Vammaisten palvelujen kokonaisuuden kustannuksista suurimman osan muodostivat kaikissa kuutoskaupungeissa ympärivuorokautiset asumispalvelut. Asiakkaita taas oli lukumääräisesti eniten kuljetuspalveluissa.

Vuonna 2018 kehitysvammahuollon palveluja käytti 7 422 asiakasta, mikä oli 3,2 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta kaikissa kaupungeissa. Kehitysvammahuollon palveluja käytti kuutoskaupunkien väestöstä 0,46 prosenttia. Nettokustannukset kasvoivat edellisvuodesta 4,9 prosenttia ollen yhteensä 255,9 miljoonaa euroa. Laitoshoidon kustannukset laskivat edellisvuodesta 8,3 prosenttia. Laitoshoidon purun jatkuminen heijastui kehitysvammaisten asumispalvelujen kustannuksiin, jotka kasvoivat 7,2 prosenttia edellisvuodesta. Työ- ja päivätoiminnan kustannukset nousivat 8,5 prosenttia verrattuna vuoteen 2017. Vuonna 2018 kehitysvammahuollon kustannukset olivat keskimäärin 143 euroa kuutoskaupungin asukasta kohti ja 34 474 euroa kehitysvammalain mukaisia palveluita käyttänyttä asiakasta kohti. Asumispalvelut 60,1 prosentin osuudellaan muodostavat suurimman osan kehitysvammahuollon palvelujen järjestämisen kustannuksista.

Vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä vuonna 2018 oli 34 566, mikä oli 0,3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Asiakasmäärä laski Turussa, Tampereella ja Oulussa ja nousi pääkaupunkiseudun kunnissa. Kuutoskaupunkien väestöstä 1,93 prosenttia oli oikeutettu vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin tai tukitoimiin. Vammaispalvelujen nettokustannukset olivat 209,6 miljoonaa euroa. Nousua edellisvuoteen oli 4,7 prosenttia. Vuonna 2018 vammaispalvelujen kustannukset olivat keskimäärin 117 euroa kuutoskaupungin asukasta kohti ja 6 064 euroa myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta kohti. Henkilökohtaisen avun kustannukset kasvoivat 7,1 prosenttia edellisvuodesta ja vaikeavammaisten palveluasumisen kustannukset nousivat 7,0 prosenttia verrattuna vuoteen 2017. Henkilökohtaisen avun palvelu muodostaa Kuusikon tasolla 40,7 prosentin osuuden vammaispalvelujen järjestämisen kokonaiskustannuksista.

Asiasanat

Kuusikko, kuutoskaupungit, kaupunkivertailut, kustannukset, vammaiset

Tiedustelut	Jakelu
Työryhmien jäsenet, liite 8	www.kuusikkokunnat.fi

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 2

2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISUUS 6

2.1 Kehitysvammahuollon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 8

2.2 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 14

3 HENKILÖKOHTAINEN APU 19

3.1 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat 19

3.2 Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnittain 21

4 AVOHUOLLON PALVELUT 23

4.1 Kuljetuspalvelujen asiakkaat ja kustannukset 23

4.2 Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnittain 25

4.3 Työ ja päivätoiminnan asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 27

4.3.1 Vaikeavammaisten päivätoiminta 27

4.3.2 Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta 28

4.4 Työ- ja päivätoiminnan järjestäminen kunnittain 29

4.5 Asumista tukevien palvelujen asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 30

4.5.1 Kehitysvammaisten tuettu asuminen 30

4.5.2 Kehitysvammaisten palveluasuminen (ohjattu asuminen) 31

4.6 Asumista tukevien palvelujen järjestäminen kunnittain 32

5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT 34

5.1 Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 34

5.2 Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset 35

5.3 Ympärivuorokautisten asumispalvelujen järjestäminen kunnittain 36

6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO 38

6.1 Perhehoidon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 38

6.2 Perhehoidon järjestäminen kunnittain 38

7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO 40

7.1 Laitoshoidon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 40

7.2 Laitoshoidon järjestäminen kunnittain 41

8 OMAISHOIDON TUKI 42

8.1 Omaishoidon tuen asiakkaat, palkkioluokat ja hoitopalkkiot 42

8.2 Omaishoidon tuen järjestäminen kunnittain 43

9 YHTEENVETO 45

LÄHTEET..... 48

LIITTEET 49

Liite 1: Vammaisten palvelujen tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2018..... 49

Liite 2: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2018 58

Liite 3: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2014–2018..... 81

Liite 4: Vammaisten palvelujen deflatoidut kustannustietojen aikasarjat vuosilta 2014–2018 91

Liite 5. Kehitysvammaisten asumispalvelujen kokonaisuus..... 95

Liite 6. Kuvioita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2014–2018..... 98

Liite 8. Vammaisten palvelujen Kuusikko-työryhmän yhteystiedot..... 102

TEKSTIN TAULUKOT

Taulukko 1. Vammaisten palvelujen asiakasmäärä palveluittain kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä muutos (%) vuosista 2014 ja 2017 6
Taulukko 2. Vammaisten palvelujen deflatoidut nettokustannukset ja asukaskohtaiset kustannukset vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuosista 2014 ja 2017 7
Taulukko 3. Vammaisten palvelujen nettokustannukset palvelumuodoittain (milj. €) kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä deflatoitujen kustannusten muutos (%) 7
Taulukko 4. Kehitysvammahuollon asiakkaat vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä asiakasmäärien muutos (%) kuutoskaupungeissa 9
Taulukko 5. Kehitysvammahuollon eri palvelumuotojen käyttöpäivät vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä käyttöpäivien muutos (%) kuutoskaupungeissa 9
Taulukko 6. Kehitysvammahuollon käyttöpäivien jakautuminen (%) kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin vuonna 2018 10
Taulukko 7. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (milj. €) vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä deflatoitujen kustannusten muutos (%) kuutoskaupungeissa 11
Taulukko 8. Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2018, deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 sekä kunnan omien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten osuus (%) kokonaiskustannuksista 11
Taulukko 9. Kehitysvammahuollon palvelujen käyttöpäiväkohtaiset nettokustannukset vuonna 2018 . 13
Taulukko 10. Vammaispalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden määrä vuosina 2014, 2017 ja 2018, osuudet (%) ikäryhmittäin vuonna 2018 sekä asiakasmäärän muutos (%) vuosista 2014 ja 2017 14
Taulukko 11. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat palveluittain kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2017 sekä muutos (%) vuosista 2014 ja 2017 14
Taulukko 12. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien deflatoidut nettokustannukset ja väestöön suhteutetut kustannukset vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä kokonaiskustannusten muutos (%) vuosista 2014 ja 2017 15
Taulukko 13. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset (milj. €) kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuosista 2014 ja 2017 15
Taulukko 14. VpL:n mukaisten palvelujen kustannukset palvelua käyttänyttä asiakasta kohden vuonna 2018 18
Taulukko 15. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä ikäryhmittäin ja suhteutettuna väestöön vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017 ja 2014 19
Taulukko 16. Henkilökohtaisen avun nettokustannukset ja asukaskohtaiset kustannukset vuonna 2018 sekä kokonaiskustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 20
Taulukko 17. Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen osuus (%) asiakkaista vuonna 2018 20
Taulukko 18. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2018 käyttäneet asiakkaat sekä muutos (%) vuodesta 2017 24
Taulukko 19. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaiset matkat vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017 25
Taulukko 20. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 25

Taulukko 21. Vammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos (%) sekä deflatoitujen kustannusten muutos (%) vuodesta 2017 27
Taulukko 22. Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos (%) sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017..... 28
Taulukko 23. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017..... 28
Taulukko 24. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017, kunnallisen tuotannon kustannukset ja osuus (%) nettokustannuksista sekä kustannukset käyttöpäivää kohden vuonna 2018 29
Taulukko 25. Tuetun asumisen asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän ja käyttöpäivien muutos (%) sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017. 31
Taulukko 26. Ohjatun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017 31
Taulukko 27. Ohjatun asumisen kustannukset 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 32
Taulukko 28. Ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017..... 34
Taulukko 29. Tehostetun palveluasumisen asiakkaat, asiakasmäärä suhteutettuna väestöön ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017 35
Taulukko 30. Tehostetun palveluasumisen nettokustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 35
Taulukko 31. Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen asiakkaat ja nettokustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos (%) sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 36
Taulukko 32. VpL:n mukaisen tehostetun palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen (%) ikäryhmittäin vuonna 2018 36
Taulukko 33. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 38
Taulukko 34. Laitoshoidon asiakkaat vuoden aikana ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017 40
Taulukko 35. Laitoshoidon nettokustannukset sekä asukas- ja käyttöpäiväkohtaiset kustannukset vuonna 2018 ja kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 41
Taulukko 36. Omaishoidon tuen asiakkaat ikäryhmittäin, osuus (%) väestöstä vuonna 2018 sekä asiakasmäärän muutos vuodesta 2017..... 42
Taulukko 37. Omaishoidon tuen palkkioluokat (€/kk) sekä maksettujen palkkioiden kokonaiskustannukset vuonna 2018..... 42
Taulukko 38. Tilastokeskuksen (SVT 2019a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous 51
Taulukko 39. Kehitysvammaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen, ohjattu asuminen ja autettu asuminen) lyhyt- ja pitkäaikaiset asiakkaat, käyttöpäivät ja kokonaisnettokustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017..... 95

TEKSTIN KUVIOT

Kuvio 1. Vammaisten palvelujen eri palvelumuotojen kustannusten osuus (%) vammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2018 8
Kuvio 2. Laitoshoidon, asumispalvelujen, perhehoidon sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus (%) kunnan kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärästä vuonna 2018. 10
Kuvio 3. Kehitysvammahuollon eri palvelujen kustannusten osuus (%) kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2018 12
Kuvio 4. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaisten deflatoitujen kustannusten kehitys vuosina 2014–2018 13
Kuvio 5. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen (%) palveluittain vuonna 2018 16
Kuvio 6. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kokonaiskustannusten jakautuminen (%) palveluittain kuutoskaupungeissa vuosina 2009−2018 16
Kuvio 7. VpL:n mukaisten palvelujen kustannukset myönteisen päätöksen saanutta asiakasta kohti vuosina 2014−2018 vuoden 2018 rahan arvossa kuutoskaupungeissa 17
Kuvio 8. Henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntimäärien osuus (%) eri tuntimääriä sisältävistä päätöksistä vuonna 2018 21
Kuvio 9. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, osuus (%) kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2018 24

1 JOHDANTO

Tässä raportissa tarkastellaan sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli jäljempänä kehitysvammalain (KvL:n) mukaisia palveluja, että vammaisille henkilöille tarkoitettuja palveluja keskittyen niihin, joista on säädetty laissa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987). Lakiin viitataan jatkossa vammaispalvelulakina (VpL). Ensimmäinen kehitysvammahuollon työryhmän kokoama raportti ilmestyi vuonna 2001, eli varhaisimmat vertailutiedot ovat peräisin vuodelta 2000. Tuolloin mukana olivat Viisikon muodostavat kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere. Vammaispalveluja on vertailtu Viisikko-kaupunkien kesken vuodesta 1998 lähtien. Kuusikon tiedot ovat saatavilla vuodesta 2005 eteenpäin, jolloin Oulu tuli mukaan sekä kehitysvammahuollon että vammaispalvelujen vertailuihin.

Kehitysvammahuollon ja vammaispalvelulain mukaisten palvelujen raportit tuotettiin vuoteen 2015 saakka omina julkaisuinaan. Vuoden 2016 raportti julkaistiin ensimmäistä kertaa samoissa kansissa siten, että kehitysvammahuollon raportti muodosti julkaisun ensimmäisen osan ja vammaispalvelulain palvelut raportin toisen osan. Kehitysvammahuollon ja vammaispalvelulain mukaisten palvelujen työryhmät yhdistyivät vuoden 2017 syksyllä vammaisten palvelujen työryhmäksi, ja vuoden 2017 raportti oli ensimmäinen yhteinen vammaisten palvelujen raportti, jossa vammaisten palveluja tarkasteltiin kokonaisuutena. Työryhmien yhdistyminen oli valmistautumista muun muassa tulevaan vammaispalvelulakiin (HE 159/2018 vp.), joka yhdistää vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdeksi vammaisten henkilöiden sosiaalihuollon erityispalveluja koskevaksi laiksi.

Vammaisten palvelujen Kuusikko-raportti kokoaa tietoja palvelujen asiakasmääristä, suoritteista ja kustannuksista. Tiedoista esitetään myös aikasarjoja. Pääasiallisesti raportissa tarkastellaan muutosta verrattuna vuotta aiempaan sekä kehitystä vuosina 2014–2018. Kustannustietojen ajallista vertailukelpoisuutta on parannettu esittämällä kustannusaikasarjoissa sekä alkuperäiset luvut että vuoden 2018 rahan arvoon korotetut eli deflatoidut kustannukset. Raportissa tarkasteltavat keskeiset palvelukokonaisuudet ovat henkilökohtainen apu, avohuollon palvelut (kuljetuspalvelut, asumista tukevat palvelut sekä työ- ja päivätoiminta), ympärivuorokautiset asumispalvelut, kehitysvammaisten perhehoito ja kehitysvammaisten laitoshoito. Tilastollisen tarkastelun lisäksi kuvataan myös kunnittain sitä, miten tarkasteltavat palvelut on järjestetty.

Raporttiin sisältyy pääasiassa kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja kustannuksia. Kehitysvammaiset henkilöt voivat saada ensisijaisia palveluja myös esimerkiksi sosiaalihuoltolain (1301/2014), varhaiskasvatuslain (540/2018) ja terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella, mutta näiden perusteella myönnettyjä palveluja ei tässä raportissa pääsääntöisesti käsitellä. Turun tiedoissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja. Kehitysvammaisille myönnetään palveluja myös vammaisuuden perusteella järjestettäviä palveluja ja tukitoimia koskevan lain (380/1987) perusteella, ja nämä palvelut sisältyvät raportin vammaispalvelujen osuuteen. Lisäksi omaishoidon tuen vapaapäiviin (laki omaishoidon tuesta 937/2005) liittyvä kehitysvammaisten lyhytaikaishoito on mukana Vantaan ja Turun tiedoissa sekä Espoon tiedoissa oman toiminnan ja yhden palveluntuottajan osalta. Helsingissä omaishoidon vapaat ovat mukana oman toiminnan osalta. Kuljetuspalvelujen osalta tarkastellaan myös sosiaalihuoltolain (ShL, 1301/2014) mukaisia kuljetuspalveluja, sillä kyseinen palvelu vaikuttaa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttöön.

Raportin alussa tarkastellaan vammaisten palveluja yhtenä kokonaisuutena sekä erikseen kehitysvammahuollon ja vammaispalvelulain mukaisina palvelukokonaisuuksina. Myöhemmät luvut keskittyvät keskeisimpien vammaisten palveluiden tarkasteluun, joita käsitellään seuraavassa järjestyksessä: henkilökohtainen apu, avohuolto, ympärivuorokautiset asumispalvelut, kehitysvammaisten perhehoito ja kehitysvammaisten laitoshoito. Lisäksi luvussa 8. tarkastellaan omaishoidon tuen järjestämistä kunnissa. Raportin liitetaulukoina löytyvät kaikki vuonna 2018 kerätyt tiedot, aikasarjoja vuosilta 2014–2018 sekä tilastokuvioita vammaisten palveluista.

Ajankohtaisia asioita kuutoskaupunkien vammaisten palveluissa vuonna 2018 kunnittain:

Helsingissä asumisen palvelurakenteen keventämistä jatkettiin, ja tuetun asumisen osuus asumispalvelujen kokonaisuudesta jatkoi kasvuaan. Laitosasuminen päättyi omien palvelujen osalta joulukuussa 2018, ostopalveluja käyttäneitä asiakkaita oli Helsingissä 27 joulukuussa 2018. Jalkautuvaa tehostetun työn mallia kehitettiin edelleen. Jalkautuva tehostetun työn tiimi tukee sekä omien että ostopalveluyksiköiden asiakkaita ja henkilöstöä kriisitilanteissa ja jalkautuu myös perheiden koteihin, jolloin voidaan parhaimmillaan välttää kuntoutusjaksojen hankinta asiakkaille oman kodin ulkopuolella. Vuonna 2018 on valmisteltu kehitysvammaisten ja autismin kirjon henkilöiden asumispalvelujen ja kehitysvammaisten päivätoiminnan kilpailutuksia ja vammaispalvelulain päiväaikaisen toiminnan palveluseteliä.

Helsingin kaupungin palveluverkkosuunnitelman mukaan sosiaali- ja terveystoimialan palvelukokonaisuus muodostuu jatkossa perhekeskuksista, terveys- ja hyvinvointikeskuksista ja monipuolisista palvelukeskuksista. Samalla palveluprosessit uudistuvat ja keskeistä on yhteinen työ ja moniammatillinen arviointi. Uudistus koskee myös vammaisten sosiaalityötä. Helmikuussa 2018 valmistui Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus, missä vammaisten sosiaalityö on vahvasti mukana, ja marraskuussa 2018 vammaistyö aloitti Vuosaaren terveys- ja hyvinvointikeskuksessa. Jatkossa vammaistyö toimiin osana terveys- ja hyvinvointikeskuksia sekä Perhekeskuksia. Monipuolisiin palvelukeskuksiin (yli 65-vuotiaiden palvelut) jalkaudutaan vammaistyöstä aina tarpeen mukaan.

Espoossa vammaispalveluissa toteutettiin organisaatiouudistus, jossa esimiestyötä vahvistettiin vammaisten sosiaalityön päällikön ja palvelupäällikön (vastuualueena oma palvelutuotanto ja ostopalvelut) viroilla. Vammaispalvelujen asiakasmäärä kasvoi 5,1 prosenttia. Voimakkainta kasvu oli omaishoidon tuessa ja henkilökohtaisen avun palvelussa. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin hallinnoinnissa otettiin käyttöön sijaismaksajapalvelu loppuvuonna 2018. Asumisen palvelurakenneuudistus eteni suunnitellusti ja tuetun asumisen osuus asumisen palveluista kasvoi. Omassa palvelutuotannossa tuetun asumisen käyttövuorokausien osuus on jo 55,7 prosenttia. Lasten pitkäaikaisen laitoshoidon palvelut purettiin. Kaksi kehitysvammaisten ympärivuorokautisen tuen asumisyksikköä viivästyi ja siirtyi vuodelle 2019. Tästä johtuen pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä väheni vain kolmella asiakkaalla ollen 25. Länsi-Uudenmaan kuljetuspalvelujen välityskeskuksen valmistelu käynnistyi. Uusina toimintoina kilpailutettiin opiskelijoiden iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito. Päiväaikaisen toiminnan osalta aloitettiin toiminnan tuotteistus ja palveluun ohjautumisen prosessin kehittäminen. Tavoitteena on edistää yksilöllisempien palveluratkaisujen suunnittelua sekä toimintayksiköissä toteutettavan palvelun porrastusta.

Espoossa on jatkettu asiakasyhteistyötä kehittämishankkeissa. Kuljetukset 2019 -hankkeessa on tehty laajaa yhteistyötä kymmenien kehittäjäasiakkaiden kanssa. Omaishoitajille järjestettiin työpaja, jonka antia hyödynnettiin omaishoidon oppaan valmistelussa. Kokemusasiantuntijat olivat toimijoina myös Asumisen messuilla, joille osallistui kymmeniä asumispalveluista kiinnostuneita. VamO-hankkeen lasten ja aikuisten kehittäjäasiakasryhmien toiminta päättyi, mutta kokemuksia hyödynnettiin kaupungin uuden kokemusasiantuntijavalmennuksen valmistelussa.

Vantaalla jatkettiin uudistuneen organisaatiorakenteen toiminnan vakiinnuttamista ja uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän Apotin käyttöönottoon valmistautumista. Vammaisten asiakasohjausyksikön toimintamallin kehittämistä jatkettiin. Asiakasohjauksessa käynnistettiin vammaisten puhelinneuvonnan uusi toimintamalli keskittämällä ohjaus ja neuvonta yhteen palvelupuhelimeen ja laajentamalla puhelinneuvonnan palveluaikaa. Työntekijöitä jalkautuu Vantaa-Infojen neuvontapisteisiin. Töiden järjestelyä uusittiin ja asiakassegmentointia jatkettiin tavoitteena sujuvoittaa asiakkaan palvelupolkua. Työntekijät työskentelevät ikäkausikohtaisissa tiimeissä. Hakemuksiin painottuvasta työskentelytavasta on siirrytty painottamaan palvelutarpeen arviointiin perustuvaa toimintatapaa. Asiakasosallisuutta on lisätty käynnistämällä asiakasraati, joka mm. ottaa kantaa ja kom-

mentoi yksikössä meneillään olevia kehittämissuunnitelmia ja asiakkaille suunnattuja tiedotteita. Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palveluiden vaihtoehtoisia järjestämistapoja selvitettiin ja osallistutaan kilpailutuksen valmisteluun.

Työ- ja päivätoiminnan johtamisjärjestelmä uudistettiin. Tavoitteena on tehostaa erityisesti vammaisten työllistymistä tukevien palvelujen kehittämistä. Vanhusten ja vammaisten päivätoiminnan johtaminen keskitettiin yhdelle päällikölle ja vammaisten työllistymistä tukevien palvelujen uuden vastuualueen johtaminen toiselle päällikölle. Asiakasprosesseja on kehitetty yhdessä vammaisten asiakasohjauksen kanssa. Kirjaamisen kehittäminen on jatkunut ja vastuuohjaajamallia on rakennettu.

Asumispalveluissa asumista tuotetaan edelleen kevyemmällä tuella omaan asuntoon mahdollisimman monelle silloin, kun se on palvelutarpeen arvioinnin perusteella mahdollista. Asiakkaiden palveluntarpeiden monipuolistuminen ja muuttuminen haastavat sekä toiminnan että talouden suunnitelmallisuutta ja ennustettavuutta. Tärkeässä roolissa oikeiden palveluiden järjestämiselle on ollut asumisvalmennus kunnan omassa palvelussa. Vuonna 2018 asumispalvelujen yhtenä päätavoitteena oli kehittää toimintaa aikaisempaakin asiakaslähtöisemmäksi ja vahvistaa asiakkaan yksilöllistä ohjaamista kunkin omaan kotiin. Kaikki Vantaan kaupungin omat toimintayksiköt ovat osallistuneet KuMuu -valmennukseen (ihmislähtöinen palvelu- valmennus). Erityisenä kehittämiskohteena on lisäksi ollut päivittäisen kirjaamisen ja palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen. Palvelutarpeen arvioinnin perehdytystä ja opastusta on järjestetty niin ostopalvelutuottajille kuin kunnan omillekin yksiköille.

Perhehoidon edelleen kehittäminen on jatkunut vuonna 2018 ja uusi toimintaohje on valmisteltu kattamaan sekä vammaisia että ikääntyneitä (vanhus-) asiakkaita koskevaksi. Vaikeavammaisten asumispalvelujen vaihtoehdoista ja toteuttamistavoista laadittiin selvitys ja tämän pohjalta toteutettiin kilpailutus. Palvelusetelin käyttöönoton valmistelu aloitettiin.

Turussa aloitettiin tammikuussa 2018 VamE –projekti, jossa vammaispalvelujen Effica-asiakastietojärjestelmän rakenteet ja prosessit kehitetään vastaamaan tulevaa lainsäädäntöä ja Kanta-palveluja. Samalla toteutetaan vammaispalvelujen liittyminen sosiaalihuollon valtakunnallisiin Kanta-palveluihin ja asiakastietojen arkistointi sähköiseen sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon. Vuoden alussa otettiin käyttöön uusi taksikorttiohjelma sekä Suoratyön sijaismaksajapalvelu henkilökohtaisten avustajien palkanmaksuun. Osa asiakkaista ja avustajista on ottanut syksyn aikana käyttöön mahdollisuuden syöttää työtunnit suoraan ohjelmaan. Henkilökohtaisen avun palvelusetelin ja ostopalvelun käyttö sekä kokonaisasiakasmäärän kasvu lisäsivät henkilökohtaisen avun kustannuksia edelleen merkittävästi. VpL kuljetuspalveluissa kustannustaso ja asiakasmäärä pysyivät lähes ennallaan, ShL kuljetuspalvelussa asiakkaiden määrä on kasvanut edelleen.

Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset eivät ole enää mukana kehitysvammapalvelujen muissa kustannuksissa vuoden 2018 alusta, koska toiminta on siirtynyt sivistystoimialalle. Vuonna 2017 aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen maksoi noin miljoona euroa. Laitoshoidon asiakasmäärä on edelleen laskenut ja laitoshoidon purku alkaa olla loppusuoralla. Kehitys näkyy myös tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) kasvuna. Vain yksittäisiä uusia asumisyksiköitä perustettiin Turun seudulle vuonna 2018, mutta asumispalvelujen tarjonta on ollut varsin hyvä. Asumispalvelujen kustannusten nousu on huomattavasti suurempi kuin laitoshoidon kustannusten lasku.

Tampereella vammaispalvelutoimistossa toteutettiin tiimijakouudistus ja muodostettiin palvelutarpeen ja neuvonnan tiimi, lasten ja nuorten tiimi, asumisen tiimi sekä kotiin annettavien palvelujen tiimi. Tiimiuudistuksen tavoitteena oli palvelutarpeen arvioinnin nopeuttaminen, työntekijöiden tavoitettavuuden parantaminen sekä omatyöntekijätyöskentelyn tiivistäminen. Henkilökohtaisen avun työnantajamallissa otettiin käyttöön Suora-Työ-sijaismaksajajärjestelmä sekä tehostettiin neuvontatyötä. Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten palveluasuminen ja päivätoiminta kilpailutettiin. Myös kaksi kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen yksikköä kilpailutettiin. Lisäksi vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut kilpailutettiin.

Laitoshoidon purku on jatkunut sosiaalityöntekijän työstä irrotetun koordinaattorin johdolla edelleen vuonna 2018. Uusia asumisyksiköitä perustettiin yksi, johon asiakkaita tuli sekä muista yksiköistä, että omasta kodista. Tampere oli mukana Avain-kansalaisuuteen henkilökohtaisen avun budjetoinnin kokeilussa. Henkilökohtaista budjetointia kokeiltiin vaikeavammaisten ja kehitysvammaisten päivätoiminnassa sekä omaan kotiin annettavassa palveluasumisessa. Tampereella otettiin tuotantoon palveluarvioinnin Omaolo-arvioinnit kuljetuspalveluissa, henkilökohtaisen avun palvelussa sekä omaishoidontuessa. Sähköisiä palveluita lisättiin ottamalla käyttöön sähköinen lisätietolomake asiakkaiden Omapalveluun.

Oulussa jatkettiin asumispalveluiden palvelurakenteen keventämistä, ja ohjaajapalveluiden asiakkaiden määrä jatkoi kasvua. Ohjaajapalvelua kehitettiin myös niin, että sitä on saatavilla arkisin kahdessa vuorossa ja viikonloppuisin. Päivätoiminnassa aloitettiin ikääntyneille 65-vuotta täyttäneille tai henkilöille, joiden toimintakyky on muuttunut ikääntymisestä johtuen senioritoiminta.

Oulussa kilpailutettiin keväällä 2018 ilta-, yö-, ja viikonloppuaikojen sekä päiväaikojen ylivuodon osalta kuljetuspalvelut. Sopimukset astuivat voimaan 1.7.2018. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärä kasvoi ja kustannukset laskivat 5,8 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Vammaispalveluiden ensiarviotiimin suunnittelua ja kehittämistä jatkettiin selkeyttämään ja nopeuttamaan uusien asiakkaiden hakemusprosessia. Omaolo-arviointien kehittämistä jatkettiin kuljetuspalveluiden, henkilökohtaisen avun palvelussa sekä omaishoidon tuessa ja ne on tarkoitus ottaa tuotantoon.

Omaishoitajien valmennukset ja koulutukset aloitettiin yhteistyössä Oulun seudun omaishoitajat ry:n kanssa. Vuoden 2018 aikana valmennuksia järjestettiin kaksi.

2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISUUS

Vammaisten palvelujen kokonaisasiakasmäärä on viime vuosien aikana pysynyt kuutoskaupungeissa lähes samana, mutta asiakkaiden määrä on vaihdellut eri palvelukokonaisuuksien sisällä (Taulukko 1.). Kokonaisuudessaan vuonna 2018 vammaisten palvelujen asiakkaita oli vuonna 0,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017, mutta 0,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2014. Vammaisten palvelujen kokonaisuuden asiakasmääriä tulkittaessa on huomioitava, että asiakasmäärä on suuntaa antava, sillä kaikilta kunnilta ei saada asiakas kertaalleen tietoa. Sama asiakas voi käyttää yhtäaikaisesti useaa palvelua ja näin ollen sama henkilö voi sisältyä kokonaismäärään enemmän kuin kerran. Kerätyt asiakas kertaalleen –tiedot on ilmoitettu liitteessä 2.

Vuonna 2018 kuutoskaupunkien väestöstä 1,9 prosenttia sai palveluja vammaispalvelulain nojalla ja 0,4 prosenttia kehitysvammalain nojalla. Kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärä on lisääntynyt 16,8 prosenttia vuodesta 2014, kun taas vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakasmäärä on samassa ajassa vähentynyt 3,7 prosenttia. Vuoteen 2017 verrattuna vammaispalvelulain nojalla palvelua saaneiden määrän väheneminen näyttää kuitenkin pysähtyneen. Vaikka henkilökohtaisen avun asiakasmäärän kasvu jatkui voimakkaana, tämä ei näy kasvuna vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaisasiakasmäärässä. Henkilökohtaisen avun ohella asiakasmäärältään voimakkaasti kasvava palvelu vuonna 2018 oli etenkin kehitysvammaisten tuettu asuminen. Myös muissa palveluasumisen muodoissa asiakasmäärät jatkoivat kasvuaan. Sen sijaan kehitysvammaisten laitoshoidon asiakasmäärän kutistuminen jatkui voimakkaana, mikä on ollut tavoiteltu kehityssuunta.

Taulukko 1. Vammaisten palvelujen asiakasmäärä palveluittain kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä muutos (%) vuosista 2014 ja 2017

				Muutos %	
	2014	2017	2018	2014-18	2017-18
Vammaisten palvelujen asiakkaat*	**42 255**	**41 664**	**41 990**	**-0,6**	**0,8**
Osuus väestöstä, %	*2,5*	*2,4*	*2,3*		
Vpl-asiakkaat	**35 896**	**34 470**	**34 566**	**-3,7**	**0,3**
Osuus väestöstä, %	*2,1*	*1,9*	*1,9*		
Kvh-asiakkaat	**6 357**	**7 192**	**7 422**	**16,8**	**3,2**
Osuus väestöstä, %	*0,4*	*0,4*	*0,4*		
Henkilökohtainen apu	**5 378**	**6 939**	**7 557**	**40,5**	**8,9**
Kuljetuspalvelut**	**24 944**	**23 585**	**22 828**	**-8,5**	**-3,2**
Työ- ja päivätoiminta	**4 148**	**4 444**	**4 484**	**8,1**	**0,9**
Vaikeavammaisen päivätoiminta	524	511	495	-5,5	-3,1
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta	3 624	3 933	3 989	10,1	1,4
Asumista tukevat palvelut	**4 442**	**4 465**	**4 443**	**0,0**	**-0,5**
Asunnon muutostyöt	1 858	1 605	1 530	-17,7	-4,7
Asunnon välineet ja laitteet	1 551	1 577	1 540	-0,7	-2,3
Kehitysvammaisten tuettu asuminen	408	622	716	75,5	15,1
Kehitysvammaisten palveluasuminen	625	661	657	5,1	-0,6
Ympärivuorokautiset asumispalvelut	**3 665**	**3 793**	**3 958**	**8,0**	**4,4**
Vaikeavammaisten tehostettu palveluasuminen	1 057	1 073	1 116	5,6	4,0
Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen	2 608	2 720	2 842	9,0	4,5
Perhehoito	**323**	**337**	**305**	**-5,6**	**-9,5**
Laitoshoito	**762**	**455**	**408**	**-46,5**	**-10,3**
Josta pitkäaikaiset asiakkaat	440	228	178	-59,5	-21,9
josta lyhytaikaiset asiakkaat	329	228	233	-29,2	2,2

*sama asiakas voi sisältyä summaan enemmän kuin kerran

** VpL:n mukaista kuljetuspalvelua käyttäneet asiakkaat

Taulukossa 2. on esitetty vammaisten palvelujen kokonaisuuden kustannukset ja deflatoidut muutokset suhteessa vuoden ja neljän vuoden takaiseen. Vuonna 2018 vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset kuutoskaupungeissa olivat yhteensä 465,5 miljoonaa euroa. Vuoden takaiseen verrattuna kustannukset laskivat Oulussa (-0,4 %) ja kasvoivat Vantaalla (+13,7 %), Tampereella (+7,0 %), Helsingissä (+3,9 %), Espoossa (+3,5 %) ja Turussa (+3,5 %). Vuodesta 2014 deflatoidut kokonaiskustannukset ovat kasvaneet eniten Tampereella (+27,0 %) ja maltillisimmin Oulussa (+4,3 %) ja Helsingissä (+4,3 %). Taulukossa 2. on myös esitetty kustannukset suhteutettuna väestöön. Kustannukset kunnan asukasta kohden vaihtelivat Oulun 244 eurosta Tampereen 279 euroon.

Taulukko 2. Vammaisten palvelujen deflatoidut nettokustannukset ja asukaskohtaiset kustannukset vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuosista 2014 ja 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä 2014	162 261 432	62 696 226	50 972 703	43 970 967	51 669 955	47 556 627	419 127 911
€/asukas	*261*	*236*	*242*	*239*	*232*	*242*	*247*
Kustannukset yhteensä 2017	162 827 436	72 797 694	49 530 652	47 754 882	61 341 278	49 795 097	444 047 040
€/asukas	*253*	*261*	*222*	*252*	*265*	*247*	*251*
Kustannukset yhteensä 2018	169 168 534	75 344 525	56 323 254	49 441 826	65 620 622	49 588 780	465 487 540
€/asukas	*261*	*266*	*247*	*258*	*279*	*244*	*260*
Muutos 2017–2018, %	3,9	3,5	13,7	3,5	7,0	-0,4	4,8
Muutos 2014–2018, %	4,3	20,2	10,5	12,4	27,0	4,3	11,1

Taulukossa 3. esitetään vammaisten palvelujen kustannukset palveluittain kuutoskaupungeissa. Deflatoidut nettokustannukset ovat laskeneet eniten laitoshoidossa: vuodesta 2014 laskua oli 43,2 prosenttia ja vuodesta 2017 määrä laski 8,3 prosenttia. Palvelumuodoittain tarkasteltuna kustannuksista nopeimmin viime vuosina ovat kasvaneet henkilökohtaisen avun, työ- ja päivätoiminnan sekä ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset. Kustannusten nousu näissä palveluissa selittyy pitkälti laitoshoidon purulla ja asiakkaiden siirtymisellä korvaaviin palveluihin.

Taulukko 3. Vammaisten palvelujen nettokustannukset palvelumuodoittain (milj. €) kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä deflatoitujen kustannusten muutos (%)

	Miljoonaa euroa			Muutos, %	
Palvelut ja tukitoimet	2014	2017	2018	2014-18	2017-18
Henkilökohtainen apu	66,5	79,5	85,1	28,0	7,1
Kuljetuspalvelut	56,9	54,2	53,9	-5,2	-0,6
Asumista tukevat palvelut	19,8	21,6	22,6	14,5	5,0
Työ- ja päivätoiminta	47,3	56,3	60,4	27,8	7,2
Ympärivuorokautiset asumispalvelut	156,2	177,8	190,4	21,9	7,1
Perhehoito	3,6	4,0	4,0	10,7	-1,7
Laitoshoito	49,8	30,9	28,3	-43,2	-8,3
Muut palvelut	19,1	19,8	21,4	12,2	8,2
Kustannukset yhteensä	419,1	444,0	466,1	11,2	5,0

Kuvioon 1. on kuvattu vammaisten palvelujen eri palvelumuotojen kustannusten osuudet kokonaiskustannuksista. Vuonna 2018 ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset muodostivat suurimman osuuden menoista kaikissa kuutoskaupungeissa: Osuus vaihteli Tampereen 33,3 prosentin ja Turun 50,7 prosentin välillä. Kuutoskaupunkien tasolla seuraavaksi suurin osuus kustannuksista muodostui henkilökohtaisen avun palvelusta. Muista poiketen Vantaalla toiseksi suurin kustannusosuus oli kuljetuspalvelut ja Espoossa taas työ- ja päivätoiminta.

*Kuvaukset, ks. Liite 2. Muihin palveluihin sisältyvät Tampereella ja Oulussa yksittäiseen asuntoon tarjottavan palveluasumisen kustannukset.

Kuvio 1. Vammaisten palvelujen eri palvelumuotojen kustannusten osuus (%) vammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2018

2.1 Kehitysvammahuollon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Kuutoskaupungeissa kehitysvammahuollon asiakkuuden määrittely perustuu ensisijaisesti kehitysvammalakiin. Kehitysvammahuollon palveluja voidaan kuitenkin järjestää myös muille erityisryhmille, esimerkiksi henkilöille, joilla on autismin kirjon oireyhtymä. Toisaalta joitakin palveluja tuotetaan kehitysvammaisille muiden ensisijaisten lakien perusteella. Vammaispalvelulain lisäksi esimerkiksi sosiaalihuoltolaki on kehitysvammalakiin nähden ensisijainen laki. Kehitysvammaisten käyttämät ensisijaisten lakien mukaan järjestetyt palvelut eivät kuitenkaan pääsääntöisesti ole mukana raportissa, koska tietoja on vaikeaa erotella palvelujen käyttöä koskevista kokonaistiedoista. Poikkeukset yleisperiaatteesta on esitetty raportin johdantoluvussa.

Tässä raportissa raportoidaan kehitysvammaisten osalta sekä kokonaisasiakasmäärä että palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä. Kokonaisasiakasmäärään sisältyvät sellaiset kehitysvammaiset henkilöt, joilla on ollut vuoden 2018 aikana voimassa oleva erityishuolto-ohjelma. Kaikki erityishuolto-ohjelman omaavat eivät kuitenkaan ole käyttäneet palveluja vuoden 2018 aikana. Palveluja käyttäneiden määrää käytetään raportissa laskennallisissa suhteutuksissa.

Vuonna 2018 kehitysvammahuollon palveluja käyttäneitä asiakkaita kuutoskaupungeissa oli yhteensä 7 422 (Taulukko 4.). Asiakkaiden määrä kasvoi edellisvuodesta 3,2 prosenttia ja lisääntyi 16,8 prosenttia vuosien 2014–2018 välillä. Mahdollisia kasvua saattaa selittää diagnosoinnin kehittyminen viime vuosina sekä se, että asiakkaat ovat entistä pitkäikäisempiä. Kunnan asukaslukuun suhteutettuna eniten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli Oulussa (0,74 %) vähiten Espoossa (0,34 %) (Liite 3.).

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (STM 2012) linjattiin tavoitteeksi, että vuoden 2020 jälkeen laitosasuminen lakkautettaisiin. Tämä on vaikuttanut eri palvelujen asiakasmääriin viime vuosien aikana, ja etenkin asumispalvelut ovat palveluna laajentuneet. Asumisen palvelurakenneuudistus näkyy ennen kaikkea tuetun asumisen merkittävänä kasvuna. Vuoteen 2014 verrattuna tuetun asumisen asiakasmäärä lisääntyi jopa 75,5 prosenttia, kun taas laitoshoidon asiakasmäärä supistui vastaavassa ajassa lähes puolella. Myös muihin asumispalveluihin on tullut lisää asiakkaita.

Taulukko 4. Kehitysvammahuollon asiakkaat vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä asiakasmäärien muutos (%) kuutoskaupungeissa

				Muutos %	
	2014	2017	2018	2014-18	2017-18
Palveluja käyttäneet asiakkaat	6 357	7 192	7 422	16,8	3,2
Asumispalvelut yhteensä	3 641	4 003	4 215	15,8	5,3
Josta tuettu asuminen	408	622	716	75,5	15,1
Josta palveluasuminen (ohjattu asuminen)	625	661	657	5,1	-0,6
Josta tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	2 608	2 720	2 842	9,0	4,5
Josta pitkäaikaista	1 824	2 123	2 192	20,2	3,3
Joista lyhytaikaista	804	638	689	-14,3	8,0
Työ- ja päivätoiminta	3 624	3 933	3 989	10,1	1,4
Perhehoito	323	337	305	-5,6	-9,5
Laitoshoito	762	455	408	-46,5	-10,3
Josta pitkäaikaista	440	228	178	-59,5	-21,9
Josta lyhytaikaista	329	228	233	-29,2	2,2

Huom! Asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään kertaalleen, mutta sama asiakas on voinut saada useita eri palveluja.

Käyttöpäivissä tapahtuneet muutokset mukailevat asiakasmäärissä tapahtuneita muutoksia (Taulukko 5.). Vuoteen 2017 verrattuna käyttöpäivät lisääntyivät kuutosten tasolla asumispalveluissa (+ 5,9 %) ja työ- ja päivätoiminnassa (+1,7 %). Laitoshoidon käyttöpäivien määrä laski 21,0 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 5. Kehitysvammahuollon eri palvelumuotojen käyttöpäivät vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä käyttöpäivien muutos (%) kuutoskaupungeissa

				Muutos %	
	2014	2017	2018	2014-18	2017-18
Asumispalvelut yhteensä	973 795	1 121 877	1 187 612	22,0	5,9
Josta tuettu asuminen	139 566	191 282	219 714	57,4	14,9
Josta palveluasuminen (ohjattu asuminen)	179 687	200 100	205 848	14,6	2,9
Josta tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	654 542	730 495	762 050	16,4	4,3
Josta pitkäaikaista	624 940	713 563	742 010	18,7	4,0
Joista lyhytaikaista	29 602	16 932	20 040	-32,3	18,4
Työ- ja päivätoiminta	538 616	544 085	553 533	2,8	1,7
Perhehoito	58 865	60 700	57 552	-2,2	-5,2
Laitoshoito	160 308	78 303	61 836	-61,4	-21,0
Josta pitkäaikaista	143 797	65 492	48 347	-66,4	-26,2
Josta lyhytaikaista	16 511	12 811	13 489	-18,3	5,3

Taulukossa 6 on kuvattu suoritteiden jakautumista sen mukaan, ovatko palvelut kunnan itse tuottamia vai ostopalveluja. Mukana olevat kehitysvammahuollon palvelut ovat laitoshoito, perhehoito, asumispalvelut sekä työ- ja päivätoiminta. Vuonna 2018 ostopalveluna tuotettujen käyttöpäivien osuus vaihteli Tampereen 72,1 prosentin ja Oulun 37,8 prosentin välillä.

Taulukko 6. Kehitysvammahuollon käyttöpäivien jakautuminen (%) kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin vuonna 2018

Palvelut, (%)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kunnan tuottamat	51,9	31,8	43,4	29,0	27,9	62,2	44,3
Ostopalvelut	48,1	68,2	56,6	71,0	72,1	37,8	55,7
Suoritteet, (N)	607 190	263 199	245 683	244 519	276 591	273 141	1 860 533

Kuviossa 2. on esitetty kaupungeittain kehitysvammahuollon eri palveluiden asiakasosuudet kokonaisasiakasmäärästä. Vuonna 2018 laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden määrä vaihteli Oulun 0,6 prosentin ja Tampereen 3,9 prosentin välillä. Yhteensä kuutoskaupungeissa pitkäaikaisessa laitoshoidossa oli 2,4 prosenttia kaikista asiakkaista. Asumispalveluissa pitkäaikaisasiakkaiden osuus kaikista asiakkaista vaihteli Oulun 41,1 prosentin ja Turun 52,4 prosentin välillä. Asumispalveluja käytti kuutosten tasolla 56,8 prosenttia kehitysvammahuollon asiakkaista. Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaiden osuus oli kuutosten tasolla 2,1 prosenttia. Työ- ja päivätoiminnan palveluja käytti kuutoskaupungeissa keskimäärin useampi kuin joka toinen kehitysvammahuollon asiakas. Kaupunkitasolla osuus vaihteli Turun 44,1 prosentin ja Tampereen 59,4 prosentin välillä.

Omaishoitajien lakisääteisten vapaiden aikainen lyhytaikaishoito järjestetään kuutoskaupungeissa eri tavalla, mikä vaikeuttaa lyhytaikaishoidon vertailua kuutoskaupungeissa. Oulun ja Tampereen osalta tässä yhteydessä raportoiduissa tiedoissa omaishoidon vapaiden aikainen lyhytaikaishoito ei ole mukana, kun taas Vantaan ja Turun tiedoissa lyhytaikaishoito sisältyy lukuihin. Espoon tiedoissa tiedot ovat mukana oman toiminnan ja yhden palveluntuottajan osalta. Helsingissä omaishoidon vapaan aikainen hoito on mukana ainoastaan oman toiminnan osalta.

Kuvio 2. Laitoshoidon, asumispalvelujen, perhehoidon sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus (%) kunnan kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärästä vuonna 2018.

Huom! Lyhytaikaisen palvelun asiakkaiden osuus on erotettu viivakuviolla. Lisäksi on huomioitava, että sama asiakas on voinut käyttää vuoden aikana useampaa palvelua, joten prosenttiosuudet kuvaavat kulloistakin palvelua käyttäneiden määrää kaikista palvelujen käyttäjistä ja kokonaisprosentti menee yli sadan.

Vuonna 2018 kehitysvammaisten henkilöiden palveluihin ja tukitoimiin käytettiin kuutoskaupungeissa 255,9 miljoonaa euroa (Taulukko 7). Deflatoidut kokonaisnettokustannukset ovat nousseet 4,9 prosenttia vuodesta 2017 ja 10,8 prosenttia vuodesta 2014. Kustannusten nousu suuntautui vahvasti kasvaviin palvelumuotoihin, kuten asumispalveluihin ja työ- ja päivätoimintaan, mikä osaltaan kuvastaa laitoshoidon purun vaikutuksia.

Taulukko 7. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (milj. €) vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä deflatoitujen kustannusten muutos (%) kuutoskaupungeissa

	Miljoonaa euroa			Muutos %	
	2014	2017	2018	2014-18	2017-18
Kokonaiskustannukset	230,9	243,9	255,9	10,8	4,9
Asumispalvelut yhteensä	120,7	143,9	154,2	27,8	7,2
Tuettu asuminen	3,9	4,6	4,2	5,9	-8,6
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)	12,1	13,1	14,8	22,0	13,3
Tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)	104,6	126,3	135,3	29,3	7,1
Työ- ja päivätoiminta	43,9	52,3	56,7	29,2	8,5
Perhehoito	3,6	4,0	4,0	10,7	-1,7
Laitoshoito	49,8	30,9	28,3	-43,2	-8,3
Muut palvelut	12,9	12,8	13,3	3,3	3,5

Kaupungeittain tarkasteltuna kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2018 kasvoivat edellisvuodesta kaikissa muissa kuutoskaupungeissa paitsi Oulussa (Taulukko 8). Kun kustannusten muutosta tarkastellaan viimeisen viiden vuoden aikana ja kehitysvammahuollon asiakasta kohden suhteutettuna, ovat menot itse asiassa laskeneet kuutoskaupungeissa lukuun ottamatta Espoota ja Turkua (Liite 4.). Taulukkoon 8. on kuvattu myös oman ja ostetun palvelun osuudet kustannuksista. Helsingissä kunnan oman palvelutuotannon kustannusten osuus on kuutoskaupunkien suurin (40,9 %), Turussa omaa tuotantoa on vähiten (17,2 %).

Taulukko 8. Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2018, deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017 sekä kunnan omien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten osuus (%) kokonaiskustannuksista

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2017–18, %	Kunnan tuottamat palvelut, %	Ostopalvelut, %
Helsinki	88,1	4,3	40,9	59,1
Espoo	44,8	2,8	26,2	73,8
Vantaa	33,5	18,3	26,0	74,0
Turku	33,0	3,1	17,2	82,8
Tampere	30,3	5,4	24,3	75,7
Oulu	26,3	-2,3	38,9	61,1
Kuusikko	255,9	4,9	31,1	68,9

Reilut 80 prosenttia kuutoskaupunkien kehitysvammahuollon kustannuksista koostui asumispalvelujen sekä työ- ja päivätoiminnan kuluista (Kuvio 3.). Työ- ja päivätoiminnan kustannusten osuus kokonaiskustannuksista vaihteli Turun 14,0 prosentin ja Espoon 25,3 prosentin välillä. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista oli matalin Espoossa (5,8 %) ja korkein Tampereella (19,5 %). Espoossa muiden palvelujen muita kuntia selvästi korkeampaa osuutta (14,6 %) selittävät erityisesti muihin palveluihin lukeutuvat kehitysvammapsykiatriset palvelut, kotiin tuotava hoitoapu sekä lomahoito.

*Muut palvelut, ks. kuvaukset Liite 2.

Kuvio 3. Kehitysvammahuollon eri palvelujen kustannusten osuus (%) kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2018

Kuviossa 4. on esitetty kehitysvammahuollon asiakasta kohden jyvitetyt nettokustannukset viiden vuoden aikasarjana. Asiakaskohtaiset kokonaiskustannukset vuonna 2018 olivat matalimmat Oulussa (21 178 €) ja korkeimmat Espoossa (47 061 €). Vuoteen 2014 verrattuna deflatoidut asiakaskohtaiset kustannukset ovat laskeneet Tampereella, Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa sekä nousseet Espoossa ja hieman myös Turussa. Vuonna 2014 Helsingin kustannukset olivat Kuusikon korkeimmat, mutta Espoon kustannusten nousu ohitti Helsingin vuonna 2016. Espoossa kehitysvammaisille henkilöille järjestetään palveluja myös sosiaalihuoltolain nojalla (ammatillinen tukihenkilö, osin lyhytaikainen hoito, tuettu asuminen). Nämä kustannukset ja suoritetiedot eivät ole Kuusikko-seurannassa mukana. Kehitysvammahuollon palveluja käyttävät Espoossa pääsääntöisesti runsaasti palveluja tarvitsevat henkilöt. Tämä nostaa Espoon asiakaskohtaisia kustannuksia, kun edullisimpien palvelujen asiakkaita ei voida huomioida jakajana.

Kuvio 4. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaisten deflatoitujen kustannusten kehitys vuosina 2014–2018

Taulukossa 9. on tarkasteltu käyttöpäiväkohtaisia kustannuksia palvelumuodoittain vuonna 2018. Korkeimmat kustannukset käyttöpäivää kohden olivat laitoshoidossa, jonka keskimääräinen päiväkustannus vaihteli Espoon 265 euron ja Oulun 582 euron välillä. Laitoshoidon supistamisen myötä vain erittäin paljon hoitoa tarvitsevat asiakkaat ovat jääneet laitoshoitoon, mikä nostaa kustannuksia ja siten käyttöpäivän hintaa. Käyttöpäiväkustannuksiltaan seuraavaksi kallein palvelu on tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen), jonka päiväkohtaiset kustannukset vuonna 2018 vaihtelivat Tampereen 147 euron ja Helsingin 194 euron välillä. Pääkaupunkiseudulla työ- ja päivätoiminnan kustannukset ovat selvästi muita kaupunkeja korkeammat. Oulussa työ- ja päivätoiminnasta aiheutuvat menot käyttöpäivää kohden (38 €) ovat poikkeuksellisen matalat suhteessa muihin kuutoskaupunkeihin. Tämä johtuu useista eri tekijöistä: Oulun avotyötoiminta on laajamittaista ja erittäin edullista ja etenkin työtoiminnassa on suuret asiakasryhmät. Myös henkilöstöresurssit, toimitilat sekä niiden käyttö on tarkkaan mitoitettu.

Taulukko 9. Kehitysvammahuollon palvelujen käyttöpäiväkohtaiset nettokustannukset vuonna 2018

€/käyttöpäivä	Helsinki	Espoo*	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Laitoshoito	453	265	512	516	514	582	455
Perhehoito	76	59	65	46	74	56	69
Tehostettu palveluasuminen	194	187	175	170	147	162	177
Palveluasuminen	85	105	79	64	49	55	72
Tuettu asuminen	21	36	15	11	11	21	19
Työ- ja päivätoiminta	123	121	106	78	79	38	102

* Espoossa ohjatun asumisen ostopalvelukustannuksissa on vuoden 2018 osalta virhe eikä palveluasumisen käyttöpäiväkustannustieto ole siksi vertailukelpoinen.

2.2 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa oli kaikkiaan 34 566 myönteisen VpL-palvelupäätöksen saanutta henkilöä (Taulukko 10.). Asiakasmäärä oli lähes samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Pidemmällä aikavälillä asiakkaiden määrä on kuitenkin vähentynyt: Vuoteen 2014 verrattuna asiakasmäärä laski 3,7 prosenttia eli VpL-palvelupäätöksen saaneita kuutoskaupungeissa oli 1330 henkilöä vähemmän. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuoteen nähden Vantaalla (+4,2 %), Espoossa (+ 1,5 %) ja Helsingissä (+ 0,1 %) ja väheni Oulussa (-3,9 %), Tampereella (-0,7 %) ja Turussa (-0,2 %). Oulussa asiakasmäärän lasku selittyy pitkälti tilastojen puhdistamisella.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna suurin osa myönteisen VpL-palvelupäätöksen saaneista on 65 vuotta täyttäneitä. Ikääntyneiden osuus oli korkein Helsingissä, missä myönteisen päätöksen saaneista 64,3 prosenttia oli yli 65-vuotiaita. Espoossa alle 18-vuotiaiden osuus oli korkeampi kuin muissa kaupungeissa: Noin joka kymmenes myönteisen päätöksen saaneista Espoossa oli alaikäinen, kun taas esimerkiksi Oulussa vastaava osuus oli 3,4 prosenttia.

Taulukko 10. Vammaispalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden määrä vuosina 2014, 2017 ja 2018, osuudet (%) ikäryhmittäin vuonna 2018 sekä asiakasmäärän muutos (%) vuosista 2014 ja 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä 2014	12 775	4 365	5 006	3 798	6 220	3 732	35 896
Asiakkaat yhteensä 2017	12 119	4 626	4 695	3 599	6 057	3 374	34 470
Asiakkaat yhteensä 2018	12 128	4 697	4 892	3 593	6 015	3 241	34 566
0–17-vuotiaat, %	*4,2*	*11,4*	*4,9*	*8,0*	*6,5*	*3,4*	*6,0*
18–64-vuotiaat, %	*31,5*	*35,5*	*34,6*	*33,6*	*31,6*	*37,6*	*33,3*
65 vuotta täyttäneet, %	*64,3*	*53,1*	*60,5*	*58,5*	*61,9*	*59,1*	*60,7*
Asiakkaat yhteensä, muutos 2017–18, %	0,1	1,5	4,2	-0,2	-0,7	-3,9	0,3
Asiakkaat yhteensä, muutos 2014–18, %	-5,1	7,6	-2,3	-5,4	-3,3	-13,2	-3,7

Palveluittain tarkasteltuna vammaispalvelujen asiakasmäärän kasvu painottui kuutoskaupungeissa henkilökohtaisen avun asiakkaiden lisääntymiseen (Taulukko 11.). Vuosina 2014–2018 henkilökohtaisen avun palvelua saaneiden asiakkaiden määrä on lisääntynyt 40,5 prosenttia. Vaikeavammaisten päivätoiminnan sekä asunnon muutostöistä palvelupäätöksen saaneiden määrä sen sijaan on vähentynyt viime vuosina. Asunnon muutostöiden vähenemistä selittänee esteettömien asuntojen tarjonnan lisääntyminen: Uudisrakennuksiin asunnot suunnitellaan pääasiassa esteettömiksi, mikä vähentää muutostöiden tarvetta ja sitä kautta vammaispalvelujen kustannuksia.

Taulukko 11. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat palveluittain kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2017 sekä muutos (%) vuosista 2014 ja 2017

				Muutos, %	
Palvelut ja tukitoimet	2014	2017	2018	2014–18	2017–18
Kuljetuspalvelut	24 944	23 585	22 828	-8,5	-3,2
Vaikeavammaisten palveluasuminen	1 057	1 073	1 116	5,6	4,0
Vaikeavammaisten päivätoiminta	524	511	495	-5,5	-3,1
Henkilökohtainen apu*	5 378	6 939	7 557	40,5	8,9
Asunnon muutostyöt*	1 858	1 605	1 530	-17,7	-4,7
Asunnon välineet ja laitteet*	1 551	1 577	1 540	-0,7	-2,3
Vpl-asiakkaita yht. (N)	35 896	34 470	34 566	-3,7	0,3

* = Asiakkaita, joilla on päätös

Vuonna 2018 kuutoskaupunkien VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset olivat 209,6 miljoonaa euroa ja ne nousivat edellisvuodesta kaikissa kaupungeissa (Taulukko 12). Tampereen ja Oulun osalta kokonaiskustannuksiin sisältyvät myös ostetulla kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavan palveluasumisen kustannukset. Deflatoidut kustannukset ovat kuutoskaupungeissa kasvaneet vuosien 2014–2018 välisenä aikana 11,3 prosenttia. Kustannukset nousivat kyseisellä aikavälillä eniten Tampereella (+40,2 %) ja maltillisimmin Vantaalla (+0,9 %). Suhteessa vuoteen 2017 kustannusten kasvu vaihteli Oulun 1,9 prosentin ja Tampereen 8,3 prosentin välillä. Kun kustannukset suhteutetaan kunnan asukasmäärään, voidaan havaita, että menot olivat kuutoskaupungeista korkeimmat Tampereella (150 €) ja matalimmat Turussa (86 €). Vuoteen 2014 verrattuna kunnan asukasmäärään suhteutetut deflatoidut kustannukset ovat laskeneet Vantaalla, pysyneet samalla tasolla Helsingissä ja nousseet muissa kaupungeissa.

Taulukko 12. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien deflatoidut nettokustannukset ja väestöön suhteutetut kustannukset vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä kokonaiskustannusten muutos (%) vuosista 2014 ja 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä 2014	77 661 675	26 975 916	22 595 006	13 660 853	25 179 331	22 199 662	188 272 443
€/asukas	125	*102*	*107*	*74*	*113*	*113*	*111*
Kustannukset yhteensä 2017	78 399 935	29 275 062	21 182 251	15 788 977	32 591 460	22 904 562	200 142 246
€/asukas	*122*	*105*	*95*	*83*	*141*	*113*	*113*
Kustannukset yhteensä 2018	81 106 759	30 589 078	22 800 471	16 484 527	35 311 659	23 328 357	209 620 851
€/asukas	*125*	*108*	*100*	*86*	*150*	*115*	*117*
Muutos 2017–2018, %	3,5	4,5	7,6	4,4	8,3	1,9	4,7
Muutos 2014–2018, %	4,4	13,4	0,9	20,7	40,2	5,1	11,3

Tarkastelu palveluittain osoittaa, että kustannukset ovat lisääntyneet viime vuosina etenkin niissä palveluissa, jotka ovat kasvaneet asiakasmäärältään nopeimmin (Taulukko 13.). Suhteessa vuoteen 2014 kustannukset ovat nousseet eniten henkilökohtaisen avun palvelussa sekä muiden kustannusten (ks. kuvaukset Liite 2) osalta. Myös vaikeavammaisten palveluasumisen kustannukset ovat jatkaneet kasvuaan. Asunnon välineiden ja laitteiden kustannukset ovat kasvaneet verrattuna vuoteen 2014, mutta vähentyneet edellisvuodesta.

Taulukko 13. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset (milj. €) kuutoskaupungeissa vuosina 2014, 2017 ja 2018 sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuosista 2014 ja 2017

	Miljoonaa euroa			Muutos, %	
Palvelut ja tukitoimet	2014	2017	2018	2014–18	2017–18
Kuljetuspalvelut	56,9	54,2	53,9	-5,2	-0,6
Vaikeavammaisten palveluasuminen	51,6	51,5	55,1	6,8	7,0
Vaikeavammaisten päivätoiminta	3,4	4,1	3,7	9,1	-9,5
Henkilökohtainen apu	66,5	79,5	85,1	28,0	7,1
Asunnon muutostyöt	2,3	2,2	2,0	-14,0	-7,7
Asunnon välineet ja laitteet	1,4	1,8	1,7	20,2	-5,9
Muut kustannukset*	6,2	6,9	8,1	30,5	16,7
Kustannukset yht. (€)	188,3	200,1	209,6	11,3	4,7

Kuvio 5 havainnollistaa, kuinka valtaosa vammaispalvelujen kustannuksista muodostuu kolmen asiakasmääriltään suurimmanpalvelumuodon – henkilökohtaisen avun, kuljetuspalvelujen ja vaikeavammaisten palveluasumisen – järjestämisestä. Henkilökohtaisen avun kustannusten osuus on suurin Helsingissä, Oulussa, Tampereella ja Turussa, kun taas Espoossa ja Vantaalla suurimman osuuden kustannuksista muodostavat kuljetuspalvelut.

Kuvio 5. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen (%) palveluittain vuonna 2018

Kustannusosuuksien tarkastelu pidemmällä aikavälillä ilmentää kuutoskaupunkien palvelurakenteessa tapahtunutta muutosta (Kuvio 6.). Vuosien 2009–2018 välillä kuljetuspalvelujen suhteellinen osuus kustannuksista on laskenut noin 15 prosenttiyksikköä ja henkilökohtaisen avun osuus on vastaavasti tuplaantunut. Palveluasumisen osuus kustannuksista ei ole merkittävästi muuttunut edellisen vajaan vuosikymmenen aikana.

* = muodostettu laskennallisesti. Luku sisältää Tampereen ja Oulun osalta myös kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta

Kuvio 6. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kokonaiskustannusten jakautuminen (%) palveluittain kuutoskaupungeissa vuosina 2009–2018

Kuviossa 7. tarkastellaan kustannuksia *myönteisen palvelupäätöksen saanutta* asiakasta kohti. On syytä huomioida, että päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä ei kuvaa palvelujen käyttöä eikä palvelujen käytön laajuutta, sillä kaikki myönteisen päätöksen saaneet eivät käytä palveluja. Asiakkaat ja heidän palvelunsa ovat myös hyvin monenlaisia. Osa asiakkaista saa vammaispalveluista kertaluontoisen palvelun, kuten kuulovammaisten hälytinlaitteen tai kommunikaatio-opetuspäätöksen, kun taas osa asiakkaista käyttää vammaispalvelua – kuten henkilökohtaista apua – päivittäin ja koko elämänsä. Lukuja tuleekin tulkita suuntaa antavina.

Vuonna 2018 kustannukset vammaispalvelujen myönteisen päätöksen omaavaa asiakasta kohden vaihtelivat Turun 4 588 euron ja Oulun 7 198 euron välillä (Kuvio 7.). Turussa ja Vantaalla asiakaskohtaiset kustannukset ovat selvästi kuutoskaupunkien keskiarvoa matalammat. Deflatoidut vuosikustannukset ovat kasvaneet vuoteen 2014 verrattuna kaikissa kuutoskaupungeissa. Asiakaskohtaisten kustannusten kasvu on ollut nopeinta Tampereella ja maltillisinta Vantaalla.

Kuvio 7. VpL:n mukaisten palvelujen kustannukset myönteisen päätöksen saanutta asiakasta kohti vuosina 2014–2018 vuoden 2018 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Taulukossa 14. on esitetty VpL:n mukaisten palvelujen kustannukset jyvitettynä *palvelua käyttänyttä* asiakasta kohden. Oulun osalta kustannukset on suhteutettu *myönteisen päätöksen saanutta* asiakasta kohti. Korkeimmat asiakaskohtaiset kustannukset kuutosten tasolla olivat vaikeavammaisten palveluasumisessa. Palveluasumisen asiakaskohtaiset kustannukset vaihtelivat Turun 45 218 euron ja Oulun 56 272 euron välillä. Henkilökohtaisen avun osalta asiakaskohtaiset kustannukset vaihtelivat Turun 7 051 euron ja Helsingin 13 873 euron välillä. Helsingin henkilökohtaisen avun muita kuntia selvästi korkeampi asiakaskohtainen kustannus johtuu erityisesti palvelusetelimallin yhä kasvaneesta osuudesta henkilökohtaisessa avun palvelussa – palvelusetelin käyttö on ohittanut suosiossaan työnantajamallin. Lisäksi Helsingissä on joukko asiakkaita, joilla on erityisen suuret henkilökohtaisen avun tuntimäärät, mikä ilmenee korkeina asiakaskohtaisina kustannuksina. Kuljetuspalvelujen osalta asiakaskohtaiset kustannukset vaihtelivat Oulun 1 640 eurosta Espoon 3 400 euroon. Espoolaiset 18–64-vuotiaat tekivät selvästi enemmän matkoja kuin muiden kuutoskaupunkien vastaavan ikäiset (12,3 matkaa/kk), mikä selittää osaltaan Espoon kustannustasoa. Espoossa työikäisen väestön osuus kuljetuspalveluja käyttäneistä on myös suurempi kuin muissa kuutoskaupungeissa (39,9 %). Lisäksi Espoossa työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden osuus kuljetuspalvelun asiakkaista on kuutoskaupunkien suurin (10,5 %) ja työ- ja opiskelumatkojen osuus yhdensuuntaisista matkoista on selvästi suurempi kuin muissa kaupungeissa (22,1%). Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakaskohtaiset kustannukset poikkeavat paljon kuntien välillä – vaihtelua oli Vantaan 3 262 eurosta selvästi keskimääräistä korkeampaan Helsingin 11 219 euroon. Helsingissä päivätoimintamatkojen kustannukset ovat muista kaupungeista poiketen mukana päivätoiminnan kustannuksissa.

Taulukko 14. VpL:n mukaisten palvelujen kustannukset palvelua käyttänyttä asiakasta kohden vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu*	Kuusikko
Kuljetuspalvelut	2 471	3 400	2 491	1 676	2 134	1 640	2 361
Vaikeavammaisten palveluasuminen	48 539	51 145	49 225	45 218	48 092	56 272	49 388
Vaikeavammaisten päivätoiminta	11 219	7 470	3 262	7 379	4 408	4 402	7 475
Henkilökohtainen apu	13 873	11 409	9 275	7 051	10 249	10 292	11 265
Kaikki palvelut, €	6 688	6 512	4 661	4 588	5 871	7 198	6 064

*Oulun osalta nettokustannukset on suhteutettu päätösten määrään, kun muilla kunnilla ne on suhteutettu palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrään.

3 HENKILÖKOHTAINEN APU

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan lain (2008/981) mukaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Henkilökohtaisen avun toteuttamisesta säädetään (2008/981) seuraavasti: *"Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua: 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset (...) 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten (...) palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa."* Henkilökohtainen apu muuttui Suomessa subjektiiviseksi oikeudeksi vuodesta 2009 alkaen. Palvelua saaneiden asiakkaiden osuus vammaispalvelujen asiakkaista onkin tällä aikavälillä kasvanut kuutoskaupungeissa.

3.1 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kuutoskaupungeissa jatkoi edellisvuosien tapaan kasvuaan (Taulukko 15.). Vuonna 2018 henkilökohtaisen avun asiakkaita oli kuutosten tasolla 8,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017 ja 40,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Asiakkaiden määrä lisääntyi kaikissa kaupungeissa. Edellisvuoteen verrattuna asiakasmäärä kasvoi eniten Tampereella (19,0 %). Kunnan vastaavan ikäiseen asukasmäärään suhteutettuna 18–64-vuotiaita henkilökohtaisen avun asiakkaita on suhteessa eniten Tampereella (535 asiakasta/100 000 asukasta) ja vähiten Vantaalla (328 asiakasta/100 000 asukasta). Vuonna 2018 kuutoskaupunkien henkilökohtaisen avun asiakkaista 30,0 prosenttia oli yli 65-vuotiaita. Ikääntyneiden osuus palvelun käyttäjistä Kuusikossa onkin kasvanut viime vuosina: Vuonna 2014 henkilökohtaisen avun saajista 23,9 prosenttia oli 65 vuotta täyttäneitä.

Taulukko 15. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä ikäryhmittäin ja suhteutettuna väestöön vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017 ja 2014

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä	2 762	930	734	855	1 294	982	7 557
0–17 vuotiaat	87	54	25	66	56	58	346
18–64 vuotiaat	1 793	649	479	554	817	649	4 941
/100 000 asukasta	*418*	*366*	*328*	*451*	*535*	*511*	*428*
65 vuotta täyttäneet	882	227	230	235	421	275	2 270
Muutos yhteensä 2017–18 (%)	5,4	8,6	8,7	8,7	19,0	5,6	8,9
Muutos yhteensä 2014–18 (%)	29,0	40,3	25,3	82,7	77,7	24,0	40,5

Asiakasmäärän tavoin myös henkilökohtaisen avun nettokustannukset kasvoivat kaikissa kuutoskaupungeissa vuonna 2018 verrattuna edellisvuoteen (Taulukko 16.). Vuoteen 2017 nähden kustannukset nousivat eniten Tampereella (18,1 %), missä myös asiakasmäärä oli kasvanut nopeimmin. Väestöön suhteutetut luvut osoittavat, että henkilökohtaisen avun järjestäminen maksaa kunnan asukasta kohden vähiten Vantaalla (30 €) ja eniten Helsingissä (59 €).

Taulukko 16. Henkilökohtaisen avun nettokustannukset ja asukaskohtaiset kustannukset vuonna 2018 sekä kokonaiskustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Kustannukset, €	Muutos 17–18, %	Kustannukset, € / asukas
Helsinki	38 316 994	3,2	59
Espoo	10 610 397	10,3	37
Vantaa	6 807 952	6,0	30
Turku	6 028 180	10,5	32
Tampere	13 261 832	18,1	56
Oulu	10 107 189	5,3	50
Kuusikko	85 132 543	7,1	48

Henkilökohtaisen avun järjestämismuodoista käytetyimmät mallit Kuusikossa olivat asiakas työnantajana sekä palveluseteli (Taulukko 18.). Eri järjestämistavat vaihtelevat paljon kaupungeittain. Vantaan, Turun ja Oulun asiakkaista suurin osa sai palvelua asiakas työnantajana- mallilla. Palvelusetelin käyttö on yleistynyt voimakkaasti kuluneen vuosikymmenen aikana[1]. Palvelusetelillä järjestettävää henkilökohtaista apua saavien määrä on korkea erityisesti Espoossa ja Helsingissä. Taulukossa esitettyjen järjestämistapojen suhteellinen jakauma ei summaudu sataan prosenttiin, koska samat henkilöt ovat voineet saada eri tavoin järjestettyä henkilökohtaista apua vuoden aikana. Osalla asiakkaista voi myös olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja: henkilö toimii itse työnantajana, mutta hänellä on ostopalvelu tai palveluseteli vakituisen avustajan sairas- tai vuosiloman ajan.

Taulukko 17. Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen osuus (%) asiakkaista vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakas työnantajana	34,9	39,0	75,1	65,3	33,7	62,1	46,1
Palveluseteli	74,2	64,9	-	27,0	24,6	21,4	45,2
Ostopalvelu	1,6	3,8	38,7	10,4	58,7	18,8	18,5
Kunnan oma toiminta	-	-	-	-	-	1,1	0,1

Kuviossa 8. on esitetty henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntien päätösten jakauma kuutoskaupungeissa. Suurin osa asiakkaista saa henkilökohtaista apua vain osa-aikaisesti: 77,9 prosentissa henkilökohtaisen avun eri tuntimääriä sisältävistä päätöksistä palvelu oli myönnetty alle 20 viikkotunnilla. Vajaa kymmenesosa päätöksistä kuutosten tasolla oli myönnetty 21–30 viikkotunniksi. Yli 40 viikkotunnin avustuspäätöksiä oli suhteessa eniten Helsingissä (9,4 %) ja vähiten Turussa (2,1 %).

[1] Vrt. Pasila, A (2011): Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2010. Helsinki: Edita.

Kuvio 8. Henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntimäärien osuus (%) eri tuntimääriä sisältävistä päätöksistä vuonna 2018

3.2 Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnittain

Helsingissä henkilökohtaista apua järjestetään pääsääntöisesti työnantajamallilla tai palvelusetelillä. Kokonaisasiakasmäärä kasvoi reilut 5 prosenttia edellisvuodesta 2762 henkilöön, joista 61 prosentilla (2049 as.). oli palvelun järjestämistapana palveluseteli. Ostopalvelumallista luovuttiin lähes kokonaan vuoden 2018 aikana, kun asiakkaat ja palveluntuottajat siirtyivät palvelusetelimalliin. Helsingissä henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvo on 22 €/h. Henkilökohtaisen avun työnantajamallia vahvistettiin palkkaamalla toinen sosiaaliohjaaja työnantajien ohjaus- ja neuvontatehtäviin.

Espoossa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kasvoi 8,6 prosenttia. Valtaosalla asiakkaista avun määrä oli alle 20 h / viikossa (+81 %). Palveluseteli on Espoossa edelleen selvästi suosituin järjestämistapa ja työnantajana toimivien määrä vähenee. Ostopalvelun käyttäjien osuus väheni. Espoossa on viime vuosina tarjottu aiempaa useammalle asiakkaalle järjestämistavaksi palveluseteliä, myös suuriin tuntimääriin. Palvelusetelin arvo on edelleen 21 €/h. Lisäksi palveluseteliä on myönnetty suurelle osalle työnantajia sijaistamisten järjestämiseksi. Ostopalvelun osalta Espoo teki päätöksen olla kilpailuttamatta palvelua. Ostopalvelun asiakasmäärä on hyvin pieni eikä ostopalveluun suunnitella ohjattavan merkittävästi uusia asiakkaita. Hankinnalla turvattiin nykyiset, pitkäaikaiset avustajajärjestelyt kyseisille asiakkaille. Mahdollisille uusille asiakkaille, jotka ohjautuvat viimesijaiseen ostopalveluun toimintaohjeen mukaisesti, tehdään uusi suorahankintapäätös. Espoo siirsi vuoden 2018 aikana myös ostopalvelun laskutuksen Parasta palvelua -järjestelmään. Loppuvuonna 2018 otettiin käyttöön Suoratyön Sijaismaksajapalvelu. Tulevina vuosina on tarkoitus myös Espoossa pilotoida sitä, että työnantajat syöttävät itse tehdyt tunnit palkanmaksupalveluun.

Vantaalla henkilökohtaisen avun pääasiallinen järjestämistapa on työnantajamalli. Työnantajamallin lisäksi Vantaa käyttää ostopalveluita, jolla hankitaan henkilökohtaisen avun palvelut asiakkaille, jotka eivät pysty toimimaan avustajansa työnantajana. Henkilökohtaisen avun ostopalvelut kilpailutettiin vuonna 2018, ja valmisteltiin palvelusetelin käyttöönotto henkilökohtaisen avun uudeksi järjestämistavaksi. Palkanmaksussa otettiin käyttöön sähköinen Suoratyö -alusta. Työn siirtyminen henkilöstöpalveluista palkkasihteereiltä lähemmäksi palvelutuotantoa on vaatinut paljon koulutusta ja toimintatapojen kehittämistä. Käyttöönoton vaikutuksesta valmisteltiin ohjausmateriaalia asiakkaille ja lisättiin työntekijöiden osaamista palkanmaksuun liittyvissä aiheissa.

Asiakkaiden tuntilistojen itsesyöttöä pilotoitiin. Vantaalla jatkettiin edelleen henkilökohtaisen avun saajien tarpeenmukaisen palvelukokonaisuuden ja palvelutarpeen arvioinnin kehittämistä. Palvelujen yhteensovittamisen osalta huomiota on kiinnitetty erityisesti omaishoidon tuen, perheille suunnattujen tukitoimien ja palvelujen sekä henkilökohtaisen avun palvelujen yhteensovittamiseen tiivistämällä yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Turussa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä ja kustannukset kasvoivat edelleen merkittävästi, yli 10 prosenttia. Asiakaskohtaiset tuntimäärät ja palvelusetelien käyttö ovat myös kasvaneet. 65 – vuotta täyttäneiden osuus asiakkaista on jo yli neljännes. Henkilökohtaisen avun pääasiallisena järjestämistapana on edelleen ollut työnantajamalli, jossa kunta korvaa henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset asiakkaalle. Tällöin vaikeavammainen henkilö valitsee itse avustajansa ja toimii työnantajana kuitenkin niin, että palkanmaksuun liittyvissä toimissa on mahdollista saada apua vammaispalveluista tai palvelua voidaan tarvittaessa ostaa palveluntuottajilta. Turussa asiakkaille voidaan myöntää Tuettu työsuhde –palvelua, jota tuottaa Lihastautiyhdistyksen ylläpitämä Lounais-Suomen Avustajakeskus. Tuettu työsuhde –palvelussa asiakasta autetaan mm. työntekijän rekrytoinnissa ja työsopimuksen laatimisessa. Vammaispalveluissa otetiin käyttöön vuoden 2018 alussa Suoratyön sijaismaksajapalvelu henkilökohtaisten avustajien palkanmaksuun. Osa asiakkaista ja avustajista tallentaa työtunnit suoraan ohjelmaan, jolloin he myös pystyvät seuraamaan palkanmaksua ohjelman kautta. Sijaismaksajapalvelu –ohjelman käyttö on helpottanut ja osin nopeuttanut palkanmaksua. Tuntipalkka oli kaikille avustajille (riippumatta siitä kuuluuko Heta-liittoon) sama 10,69 €/h alkaen 1.6.2018.

Tampereella henkilökohtaista apua järjestettiin työnantajamallilla, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Ostopalvelut ovat suosituin järjestämistapa. Ostopalvelun asiakasmäärä nousi edellisvuodesta 34,1 prosenttia. Sama henkilökohtaista apua toteuttava palveluntuottaja tuottaa ostopalveluna myös lyhytaikaista avustajapalvelua, jolla mahdollistetaan vammaisen lapsen lyhytaikainen hoito kotona sekä vaikeavammaisten pienimuotoinen apu kodin ulkopuolella. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin palkanmaksussa otettiin käyttöön SuoraTyö-sijaismaksajajärjestelmä kesäkuussa.

Oulussa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kasvoi 5,6 prosentilla ja kustannukset 5,3 prosentilla. Oulussa henkilökohtainen apu on myönnetty ensisijaisesti työnantajamallilla. Oulun kaupunki toimii henkilökohtaisen avustajan palkan sijaismaksajana valtaosalla näistä asiakkaista. Ostopalveluiden käyttö pieneni Oulussa 5,7 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas palvelusetelin käyttö lisääntyi 6,0 prosentilla. Oulussa otettiin käyttöön vuoden 2018 kaikkien niiden asiakkaiden kohdalla, jotka toimivat työnantajana henkilökohtaisille avustajille ja joiden sijaispalkanmaksajana Oulun kaupunki toimii SuoraTyön sijaismaksajapalvelu. Oulussa pilotointiin noin 100 asiakkaan kohdalla henkilökohtaisen avun myöntämistä uudella tavalla. Pilotissa asiakkaille myönnettiin henkilökohtainen apu vuositasolla ja euromääräisenä. Asiakkaan vuositason euromäärä laskettiin asiakkaalle kuukausittaisen palvelutuntien perusteella. Pilotissa asiakkaan henkilökohtaisen avun tuntimäärää ei sidottu kuukausittaiseen tuntimäärään, vaan asiakkailla oli mahdollisuus käyttää tunteja joustavammin oman tarpeen mukaisesti. Asiakkaat koulutettiin käyttämään PSOP-järjestelmää, josta he pystyivät seuraamaan henkilökohtaisen avun tuntimäärän toteutumista.

4 AVOHUOLLON PALVELUT

Tässä luvussa käsitellään kootusti muita keskeisiä vammaisten avohuollon palveluja, kuin henkilökohtaista apua. Näitä ovat kuljetuspalvelut, työ- ja päivätoiminta sekä asumista tukevat palvelut.

4.1 Kuljetuspalvelujen asiakkaat ja kustannukset

Kuljetuspalveluja järjestetään vaikeavammaisille henkilöille subjektiivisena oikeutena vammaispalvelulain (VpL) perusteella. Lain (1987/759, §4–6) mukaan kuljetuspalveluihin kuuluvat kuljetukset, jotka ovat tarpeellisia vaikeavammaisen henkilön jokapäiväiseen elämän kannalta, kuten työssäkäynti, opiskelu, asioiminen, yhteiskunnallinen osallistuminen, virkistyminen tai muu vastaava. Liikkumista tukevia palveluja järjestetään vammaisille henkilöille myös sosiaalihuoltolain (ShL 1301/2014) perusteella. Vertailun vuoksi myös ShL:n perusteella myönnetyn liikkumista tukevan palvelun käyttöä tarkastellaan tässä luvussa. ShL:n mukainen kuljetuspalvelu on harkinnanvarainen palvelu, eli päätös palvelun myöntämisestä perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan. Palvelun saaminen on riippuvainen hakijan toimintakyvystä, ja harkintaa tehdään myös suuntaa antavien tulorajojen –Vantaalla ja Helsingissä lisäksi varallisuusrajojen – pohjalta.

Kaikissa kuutoskaupungeissa toimii nykyisin keskitetty kuljetuspalvelujen tilausjärjestelmä. Tällä tavoin on pyritty tehostamaan kuljetuspalvelujärjestelmän toimivuutta. Lisäksi Helsingissä, Tampereella ja Oulussa toimii keskitetty matkojenyhdistämispalvelu, jonka tehtävänä on yhdistää samaan suuntaan ja samaan aikaan matkustavien kuljetus. Kuljetuspalveluasiakkailla tarkoitetaan vuoden aikana kuljetuspalveluja käyttäneiden määrää. Päätösten määrästä puhuttaessa tarkoitetaan myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrää. Myönteisen palvelupäätöksen saaneista palvelua käyttää kaupungista riippuen noin 65–84 prosenttia. Oulun osalta kuitenkin raportoidaan ainoastaan myönteisen päätöksen saaneiden määrä, ei palvelun käyttäjämäärää.

Vuonna 2018 VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneitä asiakkaita kuutoskaupungeissa oli 22 828 ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaita oli 6 508 (Taulukko 18.). VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä väheni kuutosten tasolla 3,2 prosenttia verrattuna vuoteen 2017. ShL-kuljetuspalvelun käyttäjämäärä sen sijaan lisääntyi edellisvuodesta 0,6 prosenttia. ShL-kuljetuspalvelun käytön kehityksessä oli jonkin verran vaihtelua kaupunkien kesken. Viime vuosina ShL-asiakkaiden määrä on vähentynyt voimakkaasti Helsingissä ja Vantaalla (Liite 3.). Vantaalla sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palveluja on kehitetty ennakoivampaan suuntaan. Ensisijaisena tukimuotona on asiakkaiden neuvonta ja ohjaus sekä julkisten liikennevälineiden käytön ohjattu harjoittelu, tai esimerkiksi Menokaveri –toiminta, jossa on mahdollista saada tukihenkilön tukea ja opastusta julkisen liikenteen käyttöön. Helsingissä ShL-asiakkaiden määrän vähenemisen takana on useita syitä. HSL-alueen lähijunaliikenne, valtaosa HSL:n busseista ja raitiovaunuista on matalalattiaisia, mikä vähentää kuljetuspalvelun tarvetta. Oletettavasti palveluun sisältyvien matkojen määrä (alkuvuonna 4/kk, syksystä alkaen 6/kk) ei ole ollut houkutteleva hakuprosessin hankaluuteen nähden; käytössä ovat tuloraja, varallisuusraja ja fysioterapeutit, jotka arvioivat tarvittaessa kuljetuspalvelun todellista tarvetta.

Taulukko 18. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2018 käyttäneet asiakkaat sekä muutos (%) vuodesta 2017

	VpL-asiakkaat	Muutos 17–18, %	ShL-asiakkaat	Muutos 17–18, %
Helsinki	7 232	-8,7	1 513	-18,2
Espoo	3 181	-0,3	1 169	10,5
Vantaa	3 558	-0,8	343	-15,3
Turku	2 522	0,4	930	22,2
Tampere	3 523	-1,9	1 017	-7,4
Oulu*	2 812	1,2	1 536	18,6
Kuusikko	22 828	-3,2	6 508	0,6

*Oulu: päätösten määrä, kun muilla kunnilla palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttävät yleisimmin ikääntyneet asiakkaat (Kuvio 9.) Reilut 60 prosenttia palvelua käyttäneistä asiakkaista kuutoskaupungeissa oli yli 65-vuotiaita. Espoossa alle 18-vuotiaiden ja 18–64-vuotiaiden osuudet palvelua käyttäneistä olivat kuutosten keskitasoa korkeammat.

*Oulussa päätösten määrä, kun muilla kunnilla palvelua käyttäneiden määrä

Kuvio 9. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, osuus (%) kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2018

Taulukkoon 19. on kuvattu yhdensuuntaisten kuljetuspalvelumatkojen määrät vuonna 2018. Yhdensuuntaisten kuljetuspalvelumatkojen määrä kuutoskaupungeissa väheni edellisvuodesta VpL:n mukaisen palvelun osalta (-1,3 %), mutta kasvoi ShL:n mukaisen palvelun osalta (+ 4,8 %). VpL-matkat lisääntyivät vuotta aiempaan verrattuna vain Turussa ja Vantaalla. ShL-matkojen määrä väheni Vantaalla ja Tampereella mukaillen asiakasmää-

rän muutosta. ShL-matkat lisääntyivät muissa kaupungeissa, nopeimmin Helsingissä ja Turussa. Helsingissä tehtyjen matkojen kokonaismäärää nosti syksyllä 2018 tehty matkojen määrän lisäys (oikeus kuuteen matkaan kuukaudessa aiemman neljän sijaan). Oulussa VpL-matkat vähenivät suhteessa saman verran, mitä ShL-matkat lisääntyivät.

Taulukko 19. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaiset matkat vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017

	VpL-matkat	Muutos 17–18, %	ShL-matkat	Muutos 17–18, %
Helsinki	503 469	-3,5	38 155	17,2
Espoo	322 519	-0,5	44 367	7,9
Vantaa	315 832	0,8	13 384	-16,4
Turku	204 354	1,1	40 929	16,1
Tampere	282 650	-0,3	41 025	-7,1
Oulu	128 991	-4,9	28 398	4,8
Kuusikko	1 757 815	-1,3	206 258	4,8

Kuutoskaupunkien tasolla kuljetuspalvelukustannuksissa ei tapahtunut prosentuaalisesti suurta muutosta suhteessa vuoteen 2017 (Taulukko 20.). VpL:n mukaiset kuljetuspalvelukustannukset laskivat kuutoskaupungeissa 0,6 prosenttia ja ShL:n mukaiset kustannukset kasvoivat 1,1 prosenttia edellisvuodesta. Yksittäisistä kaupungeista VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset kuitenkin kasvoivat hieman Helsingissä (+2,1 %) ja Vantaalla (+1,0 %). ShL-kustannukset taas muista kaupungeista poiketen laskivat Vantaalla (-10,0 %) ja Tampereella (-7,1 %). Kunnan asukasmäärään suhteutetut VpL-kuljetuspalvelun kustannukset olivat matalimmat Turussa (22 €) ja Oulussa (23 €) sekä korkeimmat Vantaalla (39 €) ja Espoossa (38 €). Asukaskohtaiset ShL-kuljetuspalvelun nettokustannukset vaihtelivat kuutoskaupungeissa yhdestä eurosta neljään euroon.

Taulukko 20. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Kustannukset VpL, €	Muutos 17–18, %	Kustannukset € / asukas	Kustannukset ShL, €	Muutos 17–18, %	Kustannukset € / asukas
Helsinki	17 871 399	2,1	28	2 165 370	0,9	3
Espoo	10 816 753	-1,9	38	563 754	6,7	2
Vantaa	8 862 209	1,0	39	341 501	-10,0	1
Turku	4 227 902	-0,6	22	408 319	7,6	2
Tampere	7 517 567	-3,3	32	487 433	-7,1	2
Oulu	4 610 291	-5,8	23	749 189	6,0	4
Kuusikko	53 906 121	-0,6	30	4 715 567	1,1	3

4.2 Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnittain

Helsingissä Sosiaalihuoltolain mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä nousi neljästä kuuteen yhdensuuntaiseen matkaan kuukaudessa syksyllä 2018. Taksilain uudistus 1.7. 2018 nosti myös kustannuksia jonkin verran. Irrotettujen määrä (324 asiakasta) pysyi samana verrattuna edellisvuoteen. Matkapalvelun käytöstä irrottamisen edellytyksenä on, että asiakkaan tai muiden kyydissä olevien henkilöiden turvallisuus vaarantuu, ellei asiakasta irroteta. Matkapalvelun käytöstä irrotettujen osalta matkapalvelu ei tosiasiallisesti pysty toteuttamaan asiakkaan kuljetuspalvelumatkoja. Muista kuutoskunnista poiketen Helsingissä päivätoiminnan matkat kohdentuvat päivätoiminnan kustannuksiin eivätkä siten ole mukana kuljetuspalvelukustannuksissa, mikä vaikuttaa kokonaisuuteen kustannusten osalta.

Espoossa käynnistyi Länsi-Uudenmaan kunnat kattava kuljetuspalveluhanke. Tavoitteena on luoda kunnille yhteiset kriteerit ja toimintatavat vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolakien mukaisiin kuljetuksiin. Kuljetukset 2019 -projektissa Espoo sekä muut Länsi-Uudenmaan kunnat (Lohja, Kirkkonummi, Vihti, Karkkila, Raasepori, Kauniainen, Hanko, Siuntio ja Inkoo) kehittävät kuljetuspalveluja yhdessä. Jatkossa Espoon kaupunki järjestää palvelut koko Länsi-Uudellemaalle. Jokainen kunta päättää ja rajaa itse kuljetusalueensa, eli alueen, jolla kuntalainen voi palvelua käyttää. Tavoitteena on kehittää nykyaikainen ja asiakaslähtöinen kuljetusten toimintamalli, jossa hyödynnetään uutta teknologiaa sekä palvelun järjestämistapoja. Palvelun kehittämiseen osallistuvat työntekijät, asiakkaat sekä vanhus -ja vammaisneuvostot. Länsi-Uudenmaan Kulkukeskuksen toiminta alkaa vaiheittain vuoden 2019 lopulla.

Vantaalla kuljetuspalvelua on myönnetty vammaispalvelulain mukaan ja sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palveluja on kehitetty ennakoivampaan suuntaan. Ensisijaisena tukimuotona on asiakkaiden neuvonta ja ohjaus sekä julkisten liikennevälineiden käytön ohjattu harjoittelu. Vantaalla on jatkettu liikkumista tukevien palvelujen kehittämisprojektia, Menokaveri-toimintaa. Tavoitteena on tukea asiakkaita, joilla on vaikeuksia lähteä kotoa asioimaan tai virkistysmatkoille itsenäisesti ja jotka tarvitsevat tukea julkisten liikennevälineiden käyttämisessä. Asiakkaat liikkuvat vapaaehtoisen Menokaveri-tukihenkilön kanssa joko jalan tai julkisia liikennevälineitä käyttäen. Menokaverit ovat kaupungin perehdyttämiä vapaaehtoisia henkilöitä. Menokaverin ja asiakkaan välille solmitaan toimeksiantosopimus ja Menokaverille maksetaan kuukausittain pieni palkkio tukihenkilönä toimimisesta. Kuljetuspalvelun kilpailuttamisen valmistelu käynnistettiin selvitystyön perusteella yhteistyössä Keravan kanssa.

Turussa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäneiden asiakkaiden ja ajettujen matkojen määrä sekä kustannukset pysyivät lähes edellisvuoden tasolla. Ikääntymisestä aiheutuvan toimintakyvyn alenemisen perusteella ikäihmiset ohjataan pääsääntöisesti ShL –kuljetuspalvelun piiriin, jossa asiakasmäärä on kasvanut huomattavasti. Tähän on vaikuttanut etenkin se, että lähes kaikille rintamaveteraaneille on myönnetty kuljetuspalvelua mm. ohjeellisista tulorajoista riippumatta. Lisäksi ohjeellisia tulorajoja ja yhdensuuntaisen matkan arvoa korotettiin 1.1.2018 alkaen. Ensisijaisesti asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä. Matalalattialinja-autot liikennöivät Turun ja lähikuntien (Föli –joukkoliikenne) alueella ja lisäksi Turussa liikennöi arkipäivisin kolme palvelulinjastoa. Turussa ei ole käytössä matkojen yhdistelyä. Mikäli samassa taksissa ja samaan suuntaan matkustaa enemmän kuin yksi kuljetuspalvelukorttia käyttävä asiakas, otetaan vain yhden asiakkaan kortilta matka. Kaikki kuljetuspalvelukortin omaavat maksavat kuitenkin omavastuun.

Tampereella asiakas pääsääntöisesti tilaa matkansa etukäteen Kuljetustenohjauskeskuksesta, josta yhdistellään samaan suuntaan samaan aikaan menevien asiakkaiden matkoja. Noin joka neljäs matka saatiin yhdisteltyä. Asiakkaan matkoja voidaan asiakkaan suostumuksella yhdistää myös kaupungin alueella liikennöiviin palvelubusseihin. Tällöin asiakas maksaa matkasta bussimatkan hinnan, mutta kuljetuspalvelumatkat eivät vähene. Osalle asiakkaista on vammaan tai sairauteen liittyvistä erityistarpeista johtuen myönnetty oikeus tutun taksin käyttämiseen tai ns. yksinkulkuoikeus, jolloin matkoja ei yhdistellä. Liikennepalvelulain muutoksen johdosta vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut kilpailutettiin. Lain muutos toi mukanaan toiminnallisia ongelmia, jotka näkyivät muun muassa autojen saatavuudessa ja sitä myöten asiakkaiden palvelun laadun heikkenemisenä. Laadun takaamiseksi tehtiin erilaisia kehittämistoiminpiteitä syksyn aikana. Kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden sekä palveluita käyttäneiden asiakkaiden määrät ovat pysyneet lähes ennallaan edellisvuoteen nähden. Kuljetuspalvelupäätöksiä ei ole lakkautettu systemaattisesti, vaikka asiakas ei olisi käyttänyt palvelua.

Oulussa kilpailutettiin keväällä 2018 ilta-, yö-, ja viikonloppuaikojen sekä päiväaikojen ylivuodon osalta kuljetuspalvelut. Sopimukset astuivat voimaan 1.7.2018. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärä kasvoi ja kustannukset laskivat 5,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen asiakasmäärä ja kustannukset nousivat. Ikäihmisten palvelut järjestettiin pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisesti. Ensisijaisesti asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä ja siihen kuuluvia palvelulinjoja. Palveluliikenne Onni on osa kaikille avointa joukkoliikennettä ja siinä on erityisesti otettu

huomioon ikääntyneiden ja toimintaesteisten henkilöiden tarpeet. Sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palveluiden kustannuksissa on mukana myös Onni palveluliikenteen kustannukset. Asiakasmäärän kasvuun on vaikuttanut myös se, että rintamaveteraaneille on myönnetty liikkumista tukevat palvelut lautakunnan ohjeistuksen mukaisesti ilman tulorajan huomioimista. Lisäksi ikäihmisten palveluissa on pyritty löytämään luovia ratkaisuja, jotta ikäihmisten kotona asumista on voitu tukea mahdollisimman pitkään ja kuljetuspalvelun myöntäminen on ollut yksi sellainen ratkaisu. Oulussa on käytössä matkojen keskitetty tilaamisjärjestelmä, jota hoitaa virka-aikana kaupungin matkapalvelukeskus ja virka-ajan ulkopuolella ulkopuolinen toimija. Kuljetuspalveluiden matkojen tilaaminen tapahtuu matkapalvelukeskuksen kautta.

4.3 Työ ja päivätoiminnan asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Vammaisten työ- ja päivätoiminta palvelukokonaisuutena sisältää vaikeavammaisten päivätoiminnan sekä kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan. Päivätoiminnalla tarkoitetaan asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa päivätoimintayksiköissä. Työtoiminta on kehitysvammaisille tarkoitettua työn luonteista toimintaa kehitysvammahuollon yksiköissä. Tuettu työtoiminta on kehitysvammaisille henkilöille tavallisella työpaikalla järjestettyä henkilökohtaisen tuen sisältävää huoltosuhteista työtoimintaa. Asiakkaalle voidaan maksaa työtoiminnasta ja tuetusta työtoiminnasta työosuusrahaa. Tuettu työllistyminen (tuettu työ) on kehitysvammaisille henkilöille tarjottua palvelua, jonka avulla kehitysvammainen henkilö voi toimia tavallisella työpaikalla työsopimukseen perustuvassa palkkatyössä. Työhön perehdytyksen ja tuen antaa kehitysvammahuollon työntekijä, joka tukee tarpeen mukaan myös työnantajaa. Usealla asiakkaalla tulonlähteenä on myös palkan lisäksi eläke.

Taulukossa 21. on kuvattu työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset kuutoskaupungeissa. Vuonna 2018 asiakkaita oli kuutosten tasolla kaikkiaan 4 484 ja kustannukset olivat 60,6 miljoonaa euroa. Asiakasmäärä kasvoi vajaan prosentin verrattuna vuotta aiempaan. Nopeinta asiakasmäärän kasvu oli Espoossa, missä työ- ja päivätoiminnan asiakkaita oli 8,3 % enemmän kuin vuonna 2017. Kustannukset kasvoivat kuutoskaupunkien tasolla 7,5 prosenttia verrattuna edellisvuoteen. Nopeimmin kustannukset kasvoivat Turussa (+18,0 %) ja Vantaalla (+16,0). Muista kaupungeista poiketen Tampereella työ- ja päivätoiminnan kustannukset laskivat hieman (-0,5 %) vuotta aiemmasta.

Taulukko 21. Vammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos (%) sekä deflatoitujen kustannusten muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2017–18, %	Kustannukset yhteensä, €	Muutos 2017–18, %
Helsinki	1 344	-2,8	23 971 489	5,1
Espoo	615	8,3	12 061 535	8,6
Vantaa	610	3,7	7 743 755	16,0
Turku	443	4,7	4 957 584	18,0
Tampere	764	3,4	7 440 296	-0,5
Oulu	708	-4,7	4 395 185	7,7
Kuusikko	4 484	0,9	60 569 844	7,5

4.3.1 Vaikeavammaisten päivätoiminta

Vuonna 2018 vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaiden ja kustannusten määrä väheni edellisvuodesta kuutoskaupungeissa (Taulukko 22.) Asiakkaita oli yhteensä 495 ja kokonaiskustannukset olivat 3,7 miljoonaa euroa. Muista kaupungeista poiketen asiakasmäärä lisääntyi viime vuoteen nähden Oulussa (10,8 %). Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakasmäärät ovat verrattain pieniä, mistä johtuen lukumääräisesti pienetkin

muutokset asiakasmäärissä näyttäytyvät prosentuaalisesti suurina. Kustannukset laskivat kuutoskaupunkien tasolla 9,5 prosenttia verrattuna vuotta aiempaan. Kustannukset vähenivät kaikissa kunnissa lukuun ottamatta Tamperetta, missä kustannukset kasvoivat 4,7 prosenttia. Kaikkiaan suunta tämän palvelukokonaisuuden kohdalla näyttäytyy edelleen laskevana.

Taulukko 22. Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos (%) sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2017–18, %	Kustannukset yhteensä, milj. €	Muutos 2017–18, %
Helsinki	185	-6,6	2 075 528	-10,4
Espoo	78	-2,5	582 627	-9,3
Vantaa	53	-3,6	172 886	-6,0
Turku	27	0,0	199 237	-15,7
Tampere	111	-2,6	489 265	4,7
Oulu	41	10,8	180 483	-25,1
Kuusikko	495	-3,1	3 700 026	-9,5

4.3.2 Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaan sisältyvät päivä- ja työtoimintakeskusten toiminta, tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) sekä tuettu työllistyminen (tuettu työ). Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaan osallistui kuutoskaupungeissa vuoden 2018 aikana yhteensä 3 989 asiakasta, mikä tarkoitti 1,4 prosentin kasvua asiakasmäärässä verrattuna edellisvuoteen (Taulukko 23.). Esimerkiksi toisen asteen opiskelumahdollisuuksien vähentyminen heijastuu työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärään kasvuna. Vuoden takaiseen verrattuna asiakasmäärä väheni ainoastaan Oulussa (- 5,5 %) ja Helsingissä (-2,2 %). Eniten asiakkaiden määrä lisääntyi Espoossa, 10,0 prosenttia vuoteen 2017 nähden. Käyttöpäivät kasvoivat kuutosten tasolla 2,2 prosenttia verrattuna vuotta aiempaan.

Kaikissa kunnissa on ikääntyneitä kehitysvammaisia, jotka eivät enää osallistu työ- ja päivätoimintaan, vaan heille järjestetään toimintaa asumisyksiköissä tai kerhoissa. Turussa työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärä on suhteellisen pieni verrattuna esimerkiksi Tampereen tai Oulun asiakasmäärään. Osasyy Turun alhaiseen asiakasmäärään voi olla se, että kehitysvammaisten nuorten opinto- ja työllistymismahdollisuudet pyritään selvittämään mahdollisimman laajasti ennen kuin vaihtoehdoksi muodostuu eläkkeen hakeminen. Ammatti-opinnot suorittaneet kehitysvammaiset ohjataan ensisijaisesti työllistymispalvelujen nuorten ohjaamoon, mikäli nuorella on mahdollisuuksia työllistyä avoimille markkinoille. Harva 60 vuotta täyttänyt asumispalvelujen piirissä oleva turkulainen on enää mukana työ- ja päivätoiminnassa, vaan he osallistuvat esimerkiksi kerhotoimintaan ja kolmannen sektorin järjestämään vapaa-ajantoimintaan.

Taulukko 23. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2017–18, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2017–18, %
Helsinki	1 159	-2,2	177 767	-2,3
Espoo	537	10,0	95 135	15,2
Vantaa	557	4,5	71 402	0,1
Turku	416	5,1	58 671	-0,8
Tampere	653	4,5	88 451	-1,1
Oulu	667	-5,5	111 897	5,5
Kuusikko	3 989	1,4	603 323	2,2

Taulukkoon 24. on koottu kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kustannustiedot. Merkittävä osuus työ- ja päivätoiminnan menoista muodostuu erityishuoltona järjestettävistä asiakaskuljetuksista. Vuonna 2018 kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset kuutoskaupungeissa kasvoivat 8,5 prosenttia edellisvuodesta. Kuutosten tasolla kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kunnallisen tuotannon kustannusten osuus kokonaiskustannuksista oli 45,1 prosenttia. Tästä keskiarvosta poikkeaa huomattavasti Oulu, jossa työ- ja päivätoiminnan kustannuksista 87,8 prosenttia koostuu kunnallisen palvelun kustannuksista. Työ- ja päivätoiminnan käyttöpäiväkohtainen hinta vaihteli Oulun 38 euron ja Helsingin 123 euron välillä. Hintaan vaikuttavat muun muassa henkilöstömäärä ja tilakustannukset. Espoon ja Helsingin käyttöpäivän korkeaa hintaa selittää ostopalvelujen korkeampi osuus verrattuna muihin kuntiin.

Taulukko 24. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017, kunnallisen tuotannon kustannukset ja osuus (%) nettokustannuksista sekä kustannukset käyttöpäivää kohden vuonna 2018

	Nettokustannukset, €	Muutos 2017–18, %	Kunnallisen tuotannon kustannukset, €	Kunnallisen tuotannon kustannukset, %	€ / käyttöpäivä	Muutos 2017–18, %
Helsinki	21 895 961	6,8	8 203 352	37,5	123	9,4
Espoo	11 478 908	9,7	4 681 223	40,8	121	-4,8
Vantaa	7 570 869	16,6	3 802 679	50,2	106	16,5
Turku	4 602 860	16,1	2 520 107	54,8	78	17,0
Tampere	6 951 031	-0,8	2 807 508	40,4	79	0,3
Oulu	4 214 702	9,8	3 698 787	87,8	38	4,1
Kuusikko	56 714 330	8,5	25 581 559	45,1	94	6,2

4.4 Työ- ja päivätoiminnan järjestäminen kunnittain

Helsingissä Työ-ja päivätoiminnan yksiköt ovat profiloituneet osallisuutta tukeviin ja työelämään suuntaaviin palveluihin. Toimintaa on kehitetty vastaamaan monipuolisesti hyvinkin haastavien asiakkaiden tarpeisiin. Tämän lisäksi on kehitetty tapoja ohjata asiakkaita tavoitteiden ja toimintakyvyn mukaisiin, kevyempiin palveluihin. Tukea opiskelun hakuun sekä ohjautumiseen tuettuun työhön on tehostettu.

Espoossa päivä- ja työtoimintaa järjestetään kahdessa kaupungin toimintakeskuksessa sekä ostopalveluyksiköissä. Ostopalvelujen osuus palvelutuotannosta on suuri (59,2 %). Loppuvuonna 2018 käynnistyi päivä- ja työtoiminnan palvelujen tuotteistamishanke, jonka yhteydessä toiminnan yksilöllistä suunnittelua ja porrastuneisuutta lisätään.

Vantaalla järjestetään omana toimintana päivä- ja työtoimintaa sekä työllistymistä tukevaa toimintaa. Toiminta perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja yksilölliseen palvelusuunnitelmaan. Sama asiakas voi liikkua eri toimipisteiden välillä niin, että hän käy jossakin yksikössä esim. kaksi päivää ja toisessa yksikössä kolme päivää. Vantaalla järjestetään päivä- ja työtoimintaa myös osa-aikaisesti sekä aamu- että iltapäiväpainotteisesti erilaisina täsmä- ja pajatoimintoina asiakastarpeen ja -tilanteen mukaan. Asiakkaiden työ- ja päivätoiminnan koordinointi on keskitetty yhdelle työntekijälle, asiakasasioiden koordinaattorille. Vuonna 2017 lakkautetun toimintakeskuksen tilalle ei ole löydetty korvaavia soveltuvia tiloja. Tämä on aiheuttanut haasteita oman toiminnan lisäämiselle, ja osittain tämän vuoksi ostopalveluja on lisätty. Kokonaisasiakasmäärä on kasvanut sekä omassa toiminnassa että ostopalveluissa. Omana toimintana toteutettua vaikeavammaisten päivätoimintaa järjesteltiin uudelleen tehostamalla ohjaajaresurssien kohdentamista. Vuoden 2015 alussa alkanut Työllistymistä tukevat toiminnat -projekti päättyi ja toiminta vakinaistui. Vanhusten erityisasumisen yksiköille tuotetaan tukipalveluita työllistäen vammaispalveluiden ja työllisyyspalveluiden kautta ohjautuneita asiakkaita työtoimintaan sekä palk-

katyösuhteeseen. Tukipalveluina tuotetaan mm. pesulapalveluita kaupungin vanhustenkeskuksissa. Vammaisten henkilöiden työllistymiseksi on kehitetty erilaisia toimintamalleja esim. ryhmämuotoista työtoimintaa kehittämällä ja mahdollistamalla erilaiset työkokeilut päivätoimintapäivän aikana.

Turussa laitoshoidon purku näkyy työ- ja päivätoiminnan kustannuskehityksessä. Erityisjärjestelyin ja ostopalveluna on pystytty järjestämään päivätoimintaa asiakkaille, joilla on yhä haasteellisempia palvelutarpeita. Ostopalveluna hankitun työ- ja päivätoiminnan osuus on kasvanut muutaman vuoden ajan. Vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan piiriin kuuluu varsin vähän asiakkaita, noin 30 asiakasta.

Tampereella kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaa järjestetään sekä kaupungin omana, että ostopalveluna. Tarvetta työ- ja päivätoimintapaikoille tulevina vuosina on arvioitu olevan n. 30 asiakaspaikkaa vuodessa. Uusia asiakkaita tulee nuorista koulunsa päättävistä sekä laitoksesta pois muuttavista. Laitoshoidosta avohoitoon siirtyminen näkyy työ- ja päivätoimintapaikkojen lisääntyneenä kysyntänä. Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestetään ostopalveluna.

Oulussa työ- ja päivätoimintaa järjestettiin pääosin kaupungin omana toimintana. Työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärä väheni edellisvuodesta 5,5 prosenttia. Työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärässä ovat mukana avotyötoiminnassa olevat asiakkaat, joita oli vuonna 2018 123 asiakasta sekä tuetussa työllistämisessä 30 asiakasta. Palvelun käyttöpäivähinta oli kuutoskaupunkien alhaisin (38 €). Hanhilehdon toimintakeskuksen uusien tilojen valmistuminen mahdollisti asiakaspaikkojen lisääntymisen päivätoiminnassa. Peruskoulun päättäneille nuorille päivätoimintaa järjestettiin pienryhmätoimintana. Oulussa aloitettiin senioritoiminta uutena toimintamuotona. Senioritoiminta on yksi päivätoiminnan toteuttamisen muoto päiväpalveluissa oleville ikääntyneille 65- vuotta täyttäneille tai henkilöille joiden toimintakyky on muuttunut ikääntymisestä johtuen. Tehostetussa palveluasumisessa asuvien asiakkaiden senioritoiminta toteutetaan lähtökohtaisesti asumispalveluiden tuottamana. Toimintamalleja asiakkaiden ohjautumisesta keveämpiin palveluihin on kehitetty yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa.

4.5 Asumista tukevien palvelujen asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Asumista tukeviin palveluihin lukeutuvat kehitysvammaisten tuettu asuminen ja palveluasuminen (ohjattu asuminen), yksittäiseen asuntoon vammaispalvelulain nojalla myönnetty palveluasuminen, asunnon muutostyöt sekä asunnon välineet ja laitteet. Tässä alaluvussa kuvataan tarkemmin kehitysvammaisten tuettua asumista sekä kehitysvammaisten palveluasumista kuutoskaupungeissa. Kehitysvammaisten asumispalveluja koskevat tiedot kokonaisuudessaan löytyvät raportin liitteestä 2.

4.5.1 Kehitysvammaisten tuettu asuminen

Tuettu asuminen on omatoimista suoriutumista ja itsenäistä asumista tukevaa palvelua. Asumista tuetaan sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Tuen määrä vaihtelee yksilöllisesti – se voi olla päivittäistä tai harvemmin tapahtuvaa tukea. Asiakkaat voivat lisäksi asua joko asumisyksiköiden yhteydessä omissa asunnoissaan tai muualla kunnan alueella omissa asunnoissaan. Tämän vuoksi käyttöpäiväkohtaiset kustannukset eivät ole vertailukelpoisia kuntien kesken. Tuettu asuminen palvelumuotona kehitysvammaisten asumisen järjestämiseksi on yleistynyt vahvasti kuutoskaupungeissa viime vuosina (ks. Liite 3.). Vuonna 2018 tuetun asumisen asiakkaiden määrä lisääntyi kaikissa kuutoskaupungeissa, kasvua oli edellisvuoteen nähden 15,1 prosenttia (Taulukko 25.). Espoossa prosentuaalinen kasvu oli nopeinta – asiakasmäärä kohosi 60,0 prosenttia vuoden takaisesta. Todellisuudessa kasvua on ollut vieläkin enemmän, sillä Espoo järjestää kaikkien uusien tuetun asumisen asiakkaiden palvelut sosiaalihuoltolain mukaisena tuettuna asumisena, eivätkä nämä asiakkaat näy taulukon luvuissa[2].

[2] Sosiaalihuoltolain mukaisia tuetun asumisen asiakkaita oli Espoon vammaispalveluissa 105 (2017 vastaava luku 57), mutta heistä vain osa on kehitysvammaisia henkilöitä.

Tuetun asumisen käyttöpäivien määrä on kuutoskaupunkien tasolla kasvanut samaa vauhtia asiakasmäärän kanssa, 14,9 prosenttia vuodesta 2017. Käyttöpäivät lisääntyivät kaikissa kaupungeissa, joista voimakkaimmin Espoossa, missä käyttöpäivien määrä on vuodessa kaksinkertaistunut. Osa tuetun asumisen asiakkaista on aiemmin ollut ohjatun asumisen asiakkaita. Kustannukset sen sijaan alenivat edellisvuodesta kaikissa muissa kaupungeissa, paitsi Turussa (+ 17,2 %) ja Espoossa (+ 56,0 %). Espoossa omaan tuetun asumisen tiimiin osoitettiin uusia vakansseja. Kuutoskaupunkien tasolla kustannukset laskivat 8,6 prosenttia verrattuna vuotta aiempaan. Käyttöpäivää kohden jyvitetyt kustannukset ovat matalimmat Turussa (11 €) ja Tampereella (11€) ja korkeimmat Espoossa (38 €).

Taulukko 25. Tuetun asumisen asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän ja käyttöpäivien muutos (%) sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2017–18, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2017–18, %	Nettokustannukset, €	Muutos 2017–18, %	€ / käyttöpäivä
Helsinki	248	15,3	80 759	11,8	1 715 471	-20,0	21
Espoo	72	60,0	21 692	105,5	819 867	56,0	38
Vantaa	127	1,6	36 570	0,8	551 211	-31,5	15
Turku	54	35,0	15 368	21,4	175 104	17,2	11
Tampere	155	11,5	47 518	11,3	533 313	-0,2	11
Oulu	60	3,4	17 807	5,5	374 535	-7,3	21
Kuusikko	716	15,1	219 714	14,9	4 169 501	-8,6	19

4.5.2 Kehitysvammaisten palveluasuminen (ohjattu asuminen)

Ohjattua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä jonkin verran tukea ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissaan. Tuki on päivittäistä, mutta ei kuitenkaan sisällä yövalvontaa. Espoossa lyhytaikaisella ohjatulla asumisella tarkoitetaan tässä asumisvalmennusta, joka toteutetaan yksikössä, jossa ei ole yövalvontaa. Taulukkoon 26. on kuvattu ohjatun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät. Ohjatun asumisen pitkäaikaisten asiakkaiden määrä kasvoi kuutoskaupunkien tasolla 1,3 prosenttia vuodesta 2017. Ohjatun asumisen pitkäaikaisasiakkaat muodostavat kuutoskaupungeissa 98,6 prosenttia koko ohjatun asumisen asukaskunnasta. Kaupungeittain tarkasteltuna palveluasumisen pitkäaikaisten asiakkaiden määrä kasvoi Vantaalla ja Turussa ja väheni muissa kaupungeissa. Käyttöpäivät lisääntyivät Vantaan ja Turun lisäksi myös Tampereella ja Helsingissä. Vantaalla on muutettu ja tarkennettu suoriteseurantaa vuoden 2018 aikana. Lisäksi koko asumisen kustannuspaikkarakenne on muutettu, joten kulujen ja suoritteiden ohjautuminen tapahtuu aiempaan verrattuna eri tavalla. Tämä vaikuttaa lukujen muutoksiin Vantaan osalta vuonna 2018.

Taulukko 26. Ohjatun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Pitkä-aikaiset asiakkaat (N)	Pitkä-aikaiset asiakkaat (%)	Pitkäaikaiset asiakkaat muutos 2017–18, %	Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivien muutos 2017–18, %	Lyhytaikaiset käyttöpäivät (%)
Helsinki	184	183	99,5	-0,5	61 839	2,3	0,2
Espoo	58	51	87,9	-16,4	16 222	-18,7	1,8
Vantaa	80	80	100,0	31,1	25 228	52,0	0,0
Turku	126	126	100,0	20,0	42 365	28,7	0,0
Tampere	87	86	98,9	-7,5	29 307	16,0	0,0
Oulu	122	122	100,0	-10,3	30 887	-31,3	0,0
Kuusikko	657	648	98,6	1,3	205 848	2,9	0,2

Vuonna 2018 ohjatun asumisen nettokustannukset olivat kuutoskaupunkien tasolla 14,8 miljoonaa euroa, mikä on 13,3 prosenttia enemmän vuonna 2017 (Taulukko 27.). Kustannukset lisääntyivät Vantaalla (+104,5 %), Espoossa (+50,6 %), Turussa (+ 28,6 %) ja Tampereella (+21,4 %), pysyivät samana Helsingissä ja vähenivät Oulussa (-29,5 %). Kustannusten voimakasta kasvua Vantaalla selittää osin ostetun ohjatun asumisen kustannuspaikoissa tapahtuneet muutokset. Ohjatun asumisen käyttöpäiväkustannukset kuutoskaupungeissa olivat matalimmat Tampereella (49 €).

Taulukko 27. Ohjatun asumisen kustannukset 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Nettokustannukset, €	Muutos 2017–18, %	€ / käyttöpäivä	Muutos 2017–18, %
Helsinki	5 265 204	0,0	85	-2,3
Espoo*	1 701 454	50,6	105	85,3
Vantaa	1 991 020	104,5	79	34,5
Turku	2 724 904	28,6	64	-0,1
Tampere	1 437 502	21,4	49	4,6
Oulu	1 699 600	-29,5	55	2,5
Kuusikko	14 819 683	13,3	72	10,1

* Espoossa ohjatun asumisen ostopalvelukustannuksissa on vuoden 2018 osalta virhe, eikä palveluasumisen käyttöpäiväkustannustieto ole siksi vertailukelpoinen.

4.6 Asumista tukevien palvelujen järjestäminen kunnittain

Helsingissä oman tuetun asumisen lisäämiseen on panostettu, ja palvelurakenteita on muokattu vastaamaan asukkaiden tarpeisiin, tukikäyntejä voidaan lisätä tai vähentää asukkaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Satunnaisia yö-käyntejä tuetussa asumisessa tekevät vammaisten asumispalvelujen päivystävät yöhoitajat, jotka liikkuvat kohteiden välissä autolla. Tuetun asumisen asiakkaiden määrä kasvoi vuoden aikana, mutta tuetun asumisen osuus muusta asumisesta ei kasvanut johtuen laitospalveluista autettuun asumiseen siirtyneiden määrän kasvusta. Uusia tukiasuntoja saatiin kaupungin asuntokannasta ja hankkeesta kolmannen sektorin toimijan kanssa. Oman toiminnan asukkaat saavat tarvittavan tuen asumiseensa asumispalvelujen tuetun asumisen työntekijöiltä, ryhmäkodeista tai sosiaaliohjaajilta. Helsingissä on tarjolla kaksi asumisvalmennusasuntoa, joissa kartoitetaan asiakkaiden vahvuuksia ja tuen tarvetta ja tehdään suunnitelma tulevasta parhaiten soveltuvasta asumismuodosta. Helsingissä on tehty myös pitkäaikaisia sijoituksia kehitysvammaisille sekä autismin kirjon asiakkaille sosiaalihuoltolain perusteella, muuta nämä asiakkaat eivät sisälly raportin tietoihin.

Espoossa on toteutettu edelleen Asumisen ohjelmaan perustuvaa palvelurakenneuudistusta, minkä seurauksena tuetun asumisen asiakasmäärä kasvoi. Vammaisten asumispalveluissa tuetun ja ohjatun asumisen osuus kasvoi 26 prosenttiin (24,2 % v. 2017). Tavoitteena on kasvattaa tuetun ja ohjatun asumisen osuutta 40 prosenttiin. Johtuen tehdystä muutoksesta palvelujen myöntämiskäytännössä kehitysvammahuollon ohjatun asumisen asiakkaat eivät tilastoidu kuten aiemmin. Espoo järjestää tuetun asumisen palvelut sosiaalihuoltolain mukaisena tuettuna asumisen kaikille asiakkailleen, myös kehitysvammaisille henkilöille. Tuetun asumisen palvelu järjestetään pääsääntöisesti omana toimintana, jonka kustannuksista ei voida irrottaa sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkaiden palvelua. Tuen toteuttamisvaihtoehdot ovat hyvin yksilöllisiä; myös oman toiminnan ja ostopalvelun yhdistelmiä. Asumisen tuen tarpeen arvioinnissa on mahdollista hyödyntää toimintaterapeutin arviota sekä asumisvalmennusjaksoja tuetun asumisen yksiköissä (kaksi asuntoa).

Vantaalla asumista on pyritty edelleen tuottamaan kunnan omana tuotantona kevyemmällä tuella. Lähtökohtana on aina kun mahdollista, että kehitysvammainen henkilö asuu omassa asunnossa. Vantaa on onnistunut strategisten tavoitteidensa mukaisesti kasvattamaan tuetussa- ja ohjatussa asumisessa asuvien henkilöiden osuutta asumispalvelujen kokonaisuuteen nähden. Ohjautuminen tukiasumiseen tapahtuu pääsääntöisesti asumisharjoittelun kautta. Asumisharjoittelu on toteutettu kahdessa asumisharjoitteluasunnossa pääasiassa kah-

den työntekijän koordinoimana kunkin asiakkaan yksilöllisen suunnitelman mukaan. Palveluasumisessa asukkaan toimintakykyä pyritään vahvistamaan niin, että hän pystyy siirtymään vähemmän tuetun asumisen piiriin ja/tai muuttamaan omaan kotiin tukitoimien turvin. Tuetussa asumisessa omaa tuotantoa on enemmän ostopalveluihin verrattuna.

Turussa omaa ohjattua ja tuettua asumista on kehitetty muun muassa organisaatiomuutoksella ja ohjaajaresurssilla. Toimintaan kohdistettu lisäresurssi näkyy vuonna 2018 tuetun ja ohjatun asumisen kasvuna. Noin puolet tuetusta asumispalvelusta hankitaan ostopalveluna. Kevyemmän asumispalvelun vaihtoehdon mahdollistaa muun muassa yhteistyö ympärivuorokautisen asumisyksikön kanssa, johon omassa asunnossaan asuva asiakas voi yöllä soittaa kriisitilanteissa.

Tampereella on panostettu tuetun asumisen palveluun, jota järjestetään omassa tuotannossa ja ostopalveluna. Asunnot sijaitsevat niin, että asiakas voi käyttää jonkun ympärivuorokautista palvelua tarjoavan asumisyksikön palveluja tukipalveluina. Asiakas saa sieltä ohjausta ja voi käydä esimerkiksi syömässä ja pesemässä pyykkiä. Tuetun asumisen palvelu voidaan järjestää myös asiakkaan itsenäisesti vuokraamaan asuntoon. Vuonna 2018 oman tuotannon uuden asumisyksikön tuetun asumisen palveluun sisällytettiin muun muassa lääkehoito ja lääkärissä käynti lisäpalveluina.

Oulussa ohjatun asumisen asiakasmäärä laski 10,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja tuetun asumisen asiakasmäärä kasvoi 3,4 prosenttia. Oulussa on lisätty omaan tuotantoon ohjaajapalvelua ja tavoitteena on edelleen lisätä ohjaajapalveluiden osuutta kotona asumista tukevana palveluna. Oman toiminnan palveluasumisen yksikkö on muutettu vuoden 2018 alusta kehitysvammaisten ohjaajapalveluiden palveluksi. Asiakkaille on räätälöity ohjaajapalvelu palvelutarpeen arvioinnin pohjalta. Ohjaajapalvelua on saatavilla kahdessa vuorossa arkisin ja viikonloppuisin. Ohjaajapalveluiden tavoitteena on ylläpitää ja edistää omassa kodissaan asuvan asiakkaan kokonaisvaltaista elämänhallintaa sekä tukea asiakkaiden itsenäistä, heille mielekkäitä ja myönteisiä elämänvalintoja. Aikaisempina vuosina ohjaajapalveluiden asiakkaat ovat olleet mukana tuetun asumisen asiakasmäärässä. Ohjaajapalveluiden asiakkaita vuonna 2018 oli 102.

5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT

Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut koostuvat kehitysvammalain nojalla järjestetystä tehostetusta palveluasumisesta (autettu asuminen) sekä vammaispalvelulain perusteella järjestetystä vaikeavammaisten palveluasumisesta. Palveluasuminen järjestetään palveluasunnossa ja se on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat toisen henkilön apua päivittäisessä elämässä ympäri vuorokauden.

Taulukossa 28. on esitetty vammaisten ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaat ja kustannukset. Vuonna 2018 ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaita kuutoskaupungeissa oli 3 958 ja määrä kasvoi edellisvuodesta 4,4 prosenttia. Kuutosten tasolla asiakkaista 18,5 prosenttia oli lyhytaikaisia asiakkaita. Kaupunkien välillä on kuitenkin eroja lyhytaikaisten asukkaiden osuuksissa: Espoossa lyhytaikaisia oli 30,9 prosenttia kaikista asiakkaista, kun Oulussa vastaava osuus oli 3,4 prosenttia. Ympärivuorokautisten asumispalvelujen kustannukset kuutoskaupungeissa olivat 190,4 miljoonaa euroa ja kasvua vuotta aiempaan nähden oli 7,1 prosenttia. Kustannukset kasvoivat kaikissa kaupungeissa. Eniten muutosta oli Vantaalla, missä kustannukset nousivat 18,0 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna. Vantaalle avattiin vuonna 2018 uusi asumisyksikkö, mikä selittää kustannusten nousua. Kunnan väestömäärään suhteutetut kustannukset havainnollistavat, että kustannukset ympärivuorokautisista asumispalveluista olivat matalimmat Tampereella (93 €) ja korkeimmat Turussa (132 €). Helsinki, Espoo ja Oulu järjestävät vammaisille henkilöille ympärivuorokautista asumispalvelua myös sosiaalihuoltolain perusteella, eivätkä nämä tiedot sisälly tässä esitettyihin tietoihin.

Taulukko 28. Ympärivuorokautisten asumispalvelujen asiakkaat ja kustannukset vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat	Muutos 2017–18, %	Asiakkaista lyhytaikaisia	Lyhytaikaisten asiakkaiden osuus, %	Kustannukset yhteensä, €	Muutos 2017–18, %	€ / asukas
Helsinki	1 265	3,9	176	13,9	66 732 332	8,5	103
Espoo	599	4,4	185	30,9	28 658 413	3,9	101
Vantaa	537	10,7	142	26,4	23 149 563	18,0	101
Turku	607	1,7	175	28,8	25 174 263	3,6	132
Tampere	477	4,6	37	7,8	21 863 387	7,2	93
Oulu	473	2,2	16	3,4	24 795 433	1,7	122
Kuusikko	3 958	4,4	731	18,5	190 373 391	7,1	106

5.1 Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen eli autetun asumisen asiakkaiden määrä on kasvanut kuutoskaupungeissa jo pidempään: Vuoteen 2014 verrattuna asiakasmäärä on lisääntynyt 9,0 prosenttia (Liite 4.) Vuonna 2018 tehostetun palveluasumisen asiakkaiden määrä kuutosten tasolla kasvoi 4,5 prosenttia vuotta aiempaan nähden (Taulukko 29.). Lähes neljäsosa Kuusikon kaikista autetun asumisen asukkaista oli lyhytaikaisia asiakkaita. Kaupunkien kesken osuudet vaihtelevat; Espoossa lyhytaikaisten asiakkaiden osuus oli 37,7 prosentti, kun Oulussa vastaava osuus oli 4,7 prosenttia. Kun kokonaisasiakasmäärä suhteutetaan kunnan väestöön, voidaan todeta, että autetun asumisen asiakkaita oli eniten Turussa (251 asiakasta / 100 000 asukasta) ja vähiten Helsingissä (129 asiakasta / 100 000 asukasta). Käyttöpäivien määrä kuutoskaupungeissa kasvoi vuoden takaiseen verrattuna 4,3 prosenttia. Käyttöpäivien määrä laski Oulussa ja kasvoi muissa kaupungeissa.

Taulukko 29. Tehostetun palveluasumisen asiakkaat, asiakasmäärä suhteutettuna väestöön ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä	835	461	414	481	307	344	2 842
Joista lyhytaikaisia asiakkaita (N)	*165*	*174*	*142*	*165*	*27*	*16*	*689*
Joista lyhytaikaisia asiakkaita (%)	*19,8*	*37,7*	*34,3*	*34,3*	*8,8*	*4,7*	*24,2*
Asiakkaat yhteensä / 100 000 asukasta	129	163	181	251	131	169	159
Asiakkaat yhteensä, muutos 2017–18 (%)	*4,2*	*5,3*	*7,5*	*2,3*	*5,9*	*2,4*	*4,5*
Käyttöpäivät yhteensä	236 112	111 799	97 795	114 771	93 276	108 297	762 050
Joista lyhytaik. as. käyttöpäiviä (N)	*6 059*	*9 438*	*3 763*	*4 342*	*557*	*74*	*24 233*
Joista lyhytaik. as. käyttöpäiviä (%)	2,6	8,4	3,8	3,8	0,6	0,1	3,2
Käyttöpäivät yhteensä, muutos 2017–18 (%)	*4,8*	*5,3*	*15,2*	*2,0*	*6,1*	*-4,7*	*4,3*

Tehostetun palveluasumisen nettokustannukset olivat vuonna 2018 kuutoskaupungeissa 135,3 miljoonaa euroa, mikä on 7,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017 (Taulukko 30.). Autetun asumisen keskimääräiset kustannukset palvelun käyttöpäivää kohden vaihtelivat Tampereen 147 euron ja Helsingin 194 euron välillä. Käyttöpäiviin suhteutetut kustannukset laskivat edellisvuodesta Espoossa ja nousivat muissa kunnissa.

Taulukko 30. Tehostetun palveluasumisen nettokustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2017–18, %	€ / käyttöpäivä	Muutos 2017–18, %
Helsinki	45,9	9,2	194	4,2
Espoo	21,6	3,6	193	-1,6
Vantaa	17,1	16,9	175	1,5
Turku	19,5	4,2	170	2,2
Tampere	13,7	7,9	147	1,6
Oulu	17,5	0,8	162	5,8
Kuusikko	135,3	7,1	177	2,7

5.2 Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset

Vammaispalveluasetuksen (1987/759) mukaan vaikeavammaisten palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Kuutoskaupungeissa on erilaisia tapoja toteuttaa vaikeavammaisten palveluasumista. Perustietona käytetään niiden asiakkaiden määrää, joille palveluasuminen järjestetään asumisyksiköissä. Lisätietoina kootaan kuntien mahdollisuuksien mukaan tieto palveluasumisen asiakkaista, joille on myönnetty palveluasuminen kotiin saatavana palveluna. Kotiin palvelua saavien osalta kootaan tieto niistä henkilöistä, jotka saavat kotihoidon palveluja sekä niistä asiakkaista, jotka saavat henkilökohtaisen avun tuen.

Vuonna 2018 vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärä kuutoskaupungeissa kasvoi 4,0 prosenttia vuotta aiempaan verrattuna ja kustannukset nousivat 8,2 prosenttia vuotta aiemmasta. (Taulukko 31.). Kustannukset kasvoivat edellisvuodesta kaikissa kaupungeissa. Lyhytaikaisen palveluasumisen asiakkaita on määrällisesti vähän. Lyhytaikaisten asiakkaiden osuus oli korkein Espoossa (8,0 %). Espoon lyhytaikaisilla asiakkailla tarkoitetaan omassa palveluasumisessa järjestettävään asumisvalmennukseen osallistuneita asiakkaita.

Taulukko 31. Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen asiakkaat ja nettokustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos (%) sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat	Muutos 17-18, %	Lyhytaikaiset asiakkaat, (N)	Lyhytaikaiset asiakkaat, (%)	Kustannukset, €	Muutos 17-18, %
Helsinki	430	3,1	11	2,6	20 871 671	8,7
Espoo	138	1,5	11	8,0	7 058 016	6,5
Vantaa	123	23,0	0	0,0	6 054 664	23,3
Turku	126	-0,8	10	7,9	5 697 497	3,3
Tampere	170	2,4	10	5,9	8 175 635	7,7
Oulu	129	1,6	0	0,0	7 259 046	5,7
Kuusikko	1 116	4,0	42	3,8	55 116 529	8,7

Taulukossa 32. on esitetty vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaiden jakautuminen ikäryhmittäin. Vuonna 2018 reilu neljännes vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaista Kuusikossa oli yli 65-vuotiaita. Ikääntyneiden asiakkaiden osuus kaikista palvelua saaneista onkin kasvanut viimeisen seitsemän vuoden aikana[3] jo kymmenen prosenttiyksikköä.

Taulukko 32. VpL:n mukaisen tehostetun palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen (%) ikäryhmittäin vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä	430	138	123	126	170	129	1 116
0–17-vuotiaat (%)	*0,7*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,6*	*0,0*	*0,2*
18–64-vuotiaat (%)	*70,0*	*78,3*	*78,0*	*69,8*	*64,7*	*68,2*	*71,5*
65 vuotta täyttäneet (%)	*29,3*	*21,7*	*22,0*	*30,2*	*34,7*	*31,8*	*28,3*

5.3 Ympärivuorokautisten asumispalvelujen järjestäminen kunnittain

Helsingissä kehitysvammaisten autetun asumisen asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta, erityisesti omassa toiminnassa. Samalla ohjatun asumisen asiakasmäärä pysyi lähes samana ja tuetun asumisen asiakasmäärät kasvoivat. Autetun asumisen kustannukset lisäksi hivenen kasvoivat, mikä johtuu asiakkaiden suurista palvelutarpeista. Siirtymiä tapahtui laitoshoidosta autettuun asumiseen ja toisaalta ohjatusta asumisesta tuettuun. Vammaispalvelulain mukaista asumispalvelua saaneiden asiakasmäärä kasvoi n. 4 prosenttia.

Espoossa kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) tarve on kasvanut voimakkaasti viime vuosina ja kasvun ennustetaan jatkuvan edelleen laitoshoidon purun edetessä. Kaksi kehitysvammaisten ympärivuorokautisen tuen asumisyksikköä viivästyi ja siirtyi vuodelle 2019. Tästä johtuen asumispalvelujen ostot jäivät arvioitua pienemmiksi. Espoossa vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen palvelu kohdentuu muita kuntia enemmän työikäiselle väestölle. Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen kustannukset kasvoivat selvästi maltillisemmin (+2,0 %) kuin asiakasmäärä (+5,3 %).

Vantaalla asumisen järjestelyissä on edelleen pyritty tukemaan asiakkaan omatoimisuutta ja itsemääräämisoikeutta sekä ohjaamaan heitä mahdollisimman itsenäiseen asumismuotoon. Vaikeavammaisten asumispalvelut kilpailutettiin ja uusi sopimuskausi käynnistyi 1.1.2019. Kilpailutuksessa pyrittiin huomioimaan ja vastaamaan paremmin asiakkaiden monipuolistuviin palveluntarpeisiin esim. päihde- ja mielenterveysosaamisen suhteen.

[3] Vrt. Vartiainen, A. (2013). Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2012. Helsinki: Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 5/2013.

Martinlaaksonkujan tehostetun palveluasumisen asumisyksikkö käynnistyi maaliskuussa 2018. Yksikössä on sekä ohjattua että autettua asumista ja yksi asumisharjoitteluasunto. Yksikössä on kehitetty yhteisöllistä toimintamallia yhteistyössä asukkaiden, läheisten ja henkilökunnan kanssa. Vuonna 2017 käynnistetyn organisaatio- ja kustannuspaikkamuutosten myötä tilastointia ja seurantaa on edelleen tarkennettu. Lyhytaikais- ja omaishoidon päivien tarve ympärivuorokautisissa asumispalveluissa on kasvanut ja edelleen kasvamassa.

Turussa asumispalvelujen kustannusten nousu kohdistuu pääosin tehostettuun palveluasumiseen eli autettuun asumiseen. Osa laitoshoidosta asumispalveluihin muuttaneista asiakkaista vaatii erityisen paljon resursseja. Asumispalvelujen kasvu on toteutunut ostopalveluja lisäämällä. Myös lyhytaikaishoidon tarve on kasvanut. Turussa on oma lyhytaikaishoitoa tarjoava asumisyksikkö, jonka asiakasmäärä on kasvanut usean vuoden ajan. Lakisääteisten omaishoidon vapaiden lisäksi kehitysvammaisille henkilöille on voitu tarjota lyhytaikaishoitoa yksilöllisen harkinnan perusteella. Palvelutaloihin sijoittuu myös aikaisemmin pitkäaikaissairaanhoidossa hoidettuja asiakkaita, joiden avustamisen ja hoidon tarve on erittäin runsasta. Asiakasmäärä ja kustannukset ovat pysyneet lähes samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna. Vammaispalveluilla on yksi oma palveluasumisen yksikkö, jossa asuu kehitysvammaisten asukkaiden lisäksi tällä hetkellä seitsemän vaikeavammaista henkilöä. Muilta osin palveluasumista ostetaan kilpailutetuilta palveluntuottajilta. Palveluasumisen asiakkaista 65 vuotta täyttäneitä oli viidennes.

Tampereelle avattiin vuonna 2018 yksi kehitysvammaisten asumisyksikkö omaan tuotantoon. Uuteen asumispalvelupaikkaan siirryttiin sekä muista yksiköistä, että lapsuuden kodeista. Vaikeavammaisten palveluasuminen toteutetaan Tampereella kokonaan ostopalveluna ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Palveluasumisen hinnoittelu asumisyksiköissä perustuu 1-5 palveluluokkaan, joiden kriteereinä on asiakkaan tarvitsema avustamisen tuntimäärä vuorokaudessa. Palveluasumisen laadukas toteuttaminen perustuu asiakkaan ja palveluntuottajan väliseen ja yhdessä laatimaan palvelusitoumukseen, joka päivitetään säännöllisesti. Kilpailutuksen myötä saatiin uusia palveluntuottajia. Palveluasumista voi edeltää arvioivan ja valmentavan asumisen jakso, jonka aikana selvitetään asiakkaan toimintakyky liittyen päivittäiseen toimintaan sekä elämänhallintaan. Arvio tehdään moniammatillisesti ja kokeilujakson päätyttyä palveluntuottaja laatii yhteenvedon asiakkaan palvelutarpeista ja tekee ehdotuksen tarkoituksenmukaisesta asumispalvelusta.

Oulussa kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen asiakasmäärä kasvoi 2,2 prosenttia. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärä kasvoi 1,6 prosenttia ja kustannukset 5,7 prosenttia. Asiakaskohtainen vuosikustannus asumisyksikössä nousi 52 422 euroon ollen edellisenä vuonna 51 843 euroa. Vammaisten asumispalveluiden hankinnan valmistelu aloitettiin syksyllä 2018. Vaikeavammaisten palveluasumisen palveluseteli on käytössä Oulussa, mutta asiakkaita ei ole ohjautunut tavoitteen mukaisesti palvelusetelillä tuotetun palveluasumisen piiriin.

6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO

Perhehoito on perheenomaista hoitoa, joka järjestetään osa- tai ympärivuorokautisena huolenpitona perhehoitajan yksityiskodissa tai asiakkaan kotona. Tavoitteena on tarjota asiakkaalle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin, pysyviin ihmissuhteisiin sekä edistää hoidettavan perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. (Perhehoitolaki 2015/263.)

6.1 Perhehoidon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Perhehoito muodostaa kehitysvammaisten palvelujen pienimmän yksittäisen kustannusryhmän. Myös asiakasmäärät ovat pieniä: Vuonna 2018 perhehoidon asiakkaana oli 4,7 prosenttia kaikista kehitysvammahuollon asiakkaista ja osuus on laskenut hieman viime vuosien aikana (Liite 3). Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa oli yhteensä 305 perhehoidon asiakasta, joista noin puolet oli lyhytaikaisia asiakkaita (Taulukko 33.). Verrattuna vuoteen 2017 perhehoidon asiakasmäärä laski kaikissa kuutoskaupungeissa. Kuutosten tasolla vajaa puolet kaikista perhehoidon asiakkaista oli lyhytaikaisia, mutta kaupungeittain tarkasteltuna osuus vaihteli Helsingin 19,4 prosentin ja Vantaan 79,6 prosentin välillä. Helsingissä ja Oulussa perhehoidon kustannukset kasvoivat vuotta aiemmasta. Palvelun käyttöpäivää kohden suhteutetut kustannukset olivat matalimmat Turussa (46 €) ja korkeimmat Helsingissä (76 €).

Taulukko 33. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2018, asiakasmäärän muutos sekä kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2017–18, %	Lyhytaikaiset asiakkaat, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2017–18, %	Nettokustannukset, €	Muutos 2017–18, %	€ / käyttöpäivä
Helsinki	98	-3,9	19,4	27 976	-6,2	2 129 976	6,7	76
Espoo	48	-4,0	50,0	8 725	2,7	516 068	-5,2	59
Vantaa	93	-17,7	79,6	9 251	-11,6	596 789	-14,6	65
Turku	30	-3,2	70,0	3 774	-0,4	173 035	-22,1	46
Tampere	30	-11,8	36,7	6 526	-5,8	480 217	-6,4	74
Oulu	6	-14,3	50,0	1 300	7,5	73 402	18,4	56
Kuusikko	305	-9,5	49,8	57 552	-5,2	3 969 487	-1,7	69

6.2 Perhehoidon järjestäminen kunnittain

Helsingissä sekä lyhyt- että pitkäaikaista perhehoitoa järjestetään toimeksiantosopimuksin ja ostopalveluin. Uusia perhehoitajia ei ole saatu rekrytoitua ja toimeksiantosopimukseen perustuvan perhehoidon määrä laskee.

Espoossa perhehoidon palveluja ostetaan Rinnekoti-Säätiöltä ja Etevan kuntayhtymältä. Tilapäistä perhehoitoa järjestetään lisäksi toimeksiantosopimuksin. Espoon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen hoidon toimintaohjeen mukaan perhehoito on lapsille (alle 16-vuotiaille) ensisijainen lyhytaikaisen hoidon järjestämismuoto. Vaikka perhehoidon asiakasmäärä kokonaisuudessa pieneni, alle 18-vuotiaista kodin ulkopuolisessa lyhytaikaisessa hoidosta olevista perhehoidossa olevien osuus kasvoi hieman ja oli 11,5 prosenttia (9 % vuonna 2017).

Vantaan kaupungin vanhus- ja vammaispalveluiden perhehoito sijoittuu Erityisasumisen tulosyksikköön. Perhehoidon tarpeen arviointi ja päätöksenteko sijoittuvat asiakkaan palveluiden kokonaisuudesta vastaavaan vammaisten asiakasohjausyksikköön. Vuonna 2018 Vantaalla työstettiin uutta perhehoidon toimintaohjetta, jonka myötä perhehoitoa voidaan Vantaalla alkaa toteuttaa vammaisten henkilöiden lisäksi samankaltaisena myös ikäihmisille. Vuonna 2018 oli vammaispuolella yhteensä 66 perhehoitajaa. Pitkäkestoisessa perhehoidossa oli yhteensä 19 asiakasta. Lyhytaikaisessa perhehoidossa oli yhteensä 74 asiakasta. Lukemat ovat hieman edellis-

vuotta pienemmät. Tätä selittää osin se, että vuonna 2017 perhehoidossa oli pilottikokeilu, jossa toteutettiin yöaikaista perhehoitoa asumisyksikössä useammalle asiakkaalle. Tämä pilottikokeilu kuitenkin lopetettiin. Lisäksi vammaisasiain koordinaattorin tehtävässä ei ollut heinä-syyskuun ajan työntekijää, jolloin uusien asiakkuuksien syntyminen on ollut haastavampaa. Vuonna 2018 toteutettiin perhehoitajien koulutuksia seuraavasti: keväällä järjestettiin perhehoitajiksi aikoville ennakkovalmennus, johon osallistui kymmenen henkilöä. Toukokuussa järjestettiin perhehoitajien koulutuspäivä, jossa teemana oli palo- ja turvallisuusasiat sekä ajankohtaiset asiat perhehoitoon liittyen. Kolutukseen osallistui parisen kymmentä perhehoitajaa. Lisäksi joulukuussa järjestettiin perhehoitajille pikkujoulutapahtuma, jossa teemana oli vertaistuki.

Turku on mukana Varsinais-Suomen perhehoitoyksikön toiminnassa 16 muun yhteistyökunnan kanssa. Perhehoitoyksikön tavoitteena on ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoidon toteuttaminen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen maakunnallisesti. Yksikön toiminta vakinaistettiin vuoden 2016 alusta. Keskitetty toimintayksikkö ei ole pystynyt rekrytoimaan tarpeeksi perhehoitajia ja etenkin lyhytaikaisen perhehoidon kysyntä on tarjontaa suurempi.

Tampereella kehitysvammaisten perhehoito järjestetään kuntien yhteistoimintana. Uusia perhehoitajia koulutetaan säännöllisesti. Yksikkö koordinoi myös ikäihmisten perhehoitoa. Kehitysvammaisten perhehoitoa voidaan järjestää perhehoitajan tai asiakkaan kotona osa- tai ympärivuorokautisesti.

Oulussa perhehoidossa on 6 asiakasta, joista kolme asiakasta on pitkäaikaisessa perhehoidossa. Perhehoidon osuus pitkäaikaisen asumispalvelun sekä tilapäishoidon toteuttamistapana ei ole lisääntynyt odotetusti.

7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO

Vuonna 2010 Valtioneuvoston periaatepäätöksessä kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta (STM 2012) linjattiin, että laitosasuminen tulee asteittain lakkauttaa ja tilalle kehittää muita vammaisen henkilön asumisen tueksi tarvittavia yksilöllisiä palveluja. Kuutoskaupungeissa laitoshoidon purku on näkynyt laitoshoidon supistamisena ja asumispalvelujen paikkojen lisäämisenä. Rakennemuutoksen seurauksena laitoshoidon asiakkaiden määrä ja kustannukset ovat laskeneet selvästi. Kaupungeissa on selvitetty laitoshoidossa olevien asiakkaiden tilannetta ja laadittu suunnitelmia uusista asumisratkaisuista. Tavoitteena on vähentää laitoshoidossa olevien asiakkaiden määrää muodostamalla uusia asumisratkaisuja paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville asiakkaille. Tavoitteena on myös, ettei laitoshoito ole asumisen ratkaisu kehitysvammaiselle henkilölle. Lyhytaikaisen laitoshoidon sijaan asiakkaille on pyritty tarjoamaan muita lyhytaikaishoidon paikkoja.

7.1 Laitoshoidon asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Taulukossa 34. on kuvattu laitoshoidon asiakkaita ja käyttöpäiviä sekä muutosta verrattuna vuotta aiempaan. Kehitysvammaisten laitoshoidon palveluja kuutoskaupungeissa käytti vuoden 2018 aikana yhteensä 408 asiakasta, mikä on 10,3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Asiakkaiden määrä kasvoi edellisvuodesta Tampereella (+14,5 %) ja Vantaalla (+3,0 %). Yleisesti ottaen viime vuosien suuntauksena on nähtävissä laitoshoidon asiakasmäärän nopea väheneminen: Vuonna 2014 laitoshoidon asiakkaita kuutoskaupungeissa oli 762, eli viidessä vuodessa asiakkaiden määrä on lähes puolittunut (Liite 3). Pitkäaikaisten asiakkaiden osuus asiakkaista vaihteli Vantaan 17,6 prosentin ja Helsingin 58,3 prosentin välillä.

Taulukko 34. Laitoshoidon asiakkaat vuoden aikana ja käyttöpäivät vuonna 2018 sekä muutos (%) vuodesta 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä	120	55	34	59	95	45	408
Joista pitkäaikaisia asiakkaita (N)	70	25	6	26	43	8	178
Joista pitkäaikaisia asiakkaita (%)	*58,3*	*45,5*	*17,6*	*44,1*	*45,3*	*17,8*	*43,6*
Asiakkaat yhteensä, muutos 2017–18 (%)	-22,6	-3,5	3,0	-11,9	14,5	-25,0	-10,3
Käyttöpäivät yhteensä	22 737	9 956	5 437	9 570	11 513	2 953	62 166
Joista lyhytaikaisisten as. käyttöpäiviä (N)	*3 471*	*1 719*	*3 200*	*2 114*	*1 779*	*1 528*	*13 811*
Joista lyhytaikaisten as. käyttöpäiviä (%)	*15,3*	*17,3*	*58,9*	*22,1*	*15,5*	*51,7*	*22,2*

Laitoshoidon nettokustannukset vuonna 2018 olivat kuutoskaupungeissa yhteensä 28,3 miljoonaa euroa (Taulukko 35.). Kustannukset alenivat 8,3 prosenttia suhteessa vuotta aiempaan. Kustannukset laskivat edellisvuodesta eniten Espoossa (-29,3 %) ja Oulussa (-22,4 %). Oulussa kustannusten lasku ei kuitenkaan ole todellinen – vuoden 2018 aikana laitoshoidon kustannuksia on kirjautunut myös terveydenhuollon kustannuksiin. Laskennallinen vuosikustannus laitosasiakasta kohden vaihteli Espoon 96 900 euron ja Oulun 212 503 euron välillä. Todellisuudessa laitoshoidon päivähinta vaihtelee huomattavasti asiakkaan hoidontarpeesta riippuen, mikä ei tule esille keskimääräistä käyttöpäivähintaa tarkasteltaessa. Myös sisällöltään saman tasoisen laitoshoidon kustannusten vertailu on vaikeaa.

Taulukko 35. Laitoshoidon nettokustannukset sekä asukas- ja käyttöpäiväkohtaiset kustannukset vuonna 2018 ja kustannusten deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Nettokustan-nukset, €	Muutos 2017–18, %	€ / asukas	€ / käyttöpäivä	€ / 365 käyttöpäivää
Helsinki	10 304 776	-10,8	16	453	165 424
Espoo	2 643 123	-29,3	9	265	96 900
Vantaa	2 781 872	15,1	12	512	186 754
Turku	4 940 613	-4,4	26	516	188 435
Tampere	5 917 837	2,7	25	514	187 615
Oulu	1 719 235	-22,4	8	582	212 503
Kuusikko	28 307 456	-8,3	16	455	166 204

Huom! Kustannukset / 365 käyttöpäivää viittaavat laskennallisiin asiakaskohtaisiin vuosikustannuksiin, jotka muodostuvat, kun käyttöpäivän pyöristämätön hinta kerrotaan 365:lla.

7.2 Laitoshoidon järjestäminen kunnittain

Helsingissä laitoshoito päättyi oman toiminnan osalta vuonna 2018. Ostopalveluja käyttäneitä asiakkaita oli Helsingissä 27 joulukuussa 2018.

Espoossa laitoshoidon purkuun suunniteltu yksikkö viivästyi ja siirtyi vuodelle 2019, mistä johtuen pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä väheni vain kolmella asiakkaalla ollen 25. Lasten laitoshoidon purku toteutui eikä 0–17-vuotiaita ole enää kehitysvammalaitoksissa pitkäaikaisessa hoidossa. Viimeisten, erittäin haastavasti käyttäytyvien asiakkaiden palvelujen järjestämiseksi on käynnistetty yhteinen hanke yksityisen palveluntuottajan kanssa.

Vantaalla oli vuoden lopussa 6 pitkäaikaista laitosasiakasta. Kaikkien kohdalla on tehty suunnitelmaa mahdollisuudesta siirtyä asumisyksikköön, joka tarjoaa riittävää tukea. Laitoshoidon purkamisen suunnitelmia on tehty yhteistyössä asiakkaiden, heidän omaisten ja palveluntuottajien kanssa. Asiakkaat, jotka vielä ovat laitoshoidossa, tarvitsevat erittäin vahvaa tukea toiminnassaan tai ovat terveydenhoidollisuutensa vuoksi erityisen vahvan tuen tarpeessa.

Turussa pitkäaikaisessa laitoshoidossa oli 22 henkilöä vuoden 2018 lopussa, joista suurin osa vaatii hyvin runsaasti hoitoa ja pitkäaikaista kuntoutusta. Yhteistyössä KTO, Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kanssa on asiakaskohtaisesti kartoitettu vielä laitoshoidossa olevien palvelun tarvetta ja heille sopivia asumisratkaisuja.

Tampereella oli laitoshoidossa vuoden lopussa 30 henkilöä. Laitoshoidon purku jatkui vuonna 2018. Laitoksesta asiakkaita muutti uusiin asumisyksiköihin sekä joitain muihin asumisratkaisuihin. Laitoksessa olevat asiakkaat ovat entistä vaikeahoitoisempia ja heidän hoitonsa vaatii ylempien maksuluokkien käyttöä. Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä kasvoi 33,3 prosenttia. Laitoshoidosta avohuoltoon siirtyneet asiakkaat ovat entistä vaikeahoitoisempia, jolloin he myös tarvitsevat lyhytaikaisia jaksoja.

Oulussa laitoshoidon käyttöpäivät vähenivät edellisvuoteen verrattuna pitkäaikaisessa laitoshoidossa 15,3 prosenttia. Lyhytaikaisessa laitoshoidossa käyttöpäivät vähenivät 19,8 prosenttia. Oulussa lyhytaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä väheni 16 asiakkaalla edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2018 lopussa laitoshoidossa oli 6 asiakasta. Laitoshoidossa olevat asiakkaat ovat aikaisempaa hoidollisempia terveydellisin perustein tai tarvitsevat erityisen vahvan ja yksiköllisen tuen arkeensa. Laitoshoidon nettokustannukset ovat laskeneet 22,4 prosenttia. Nettokustannusten lasku ei ole todellista, vaan vuoden 2018 aikana laitoshoidon kustannuksia on kirjautunut myös terveydenhuollon kustannuksiin.

8 OMAISHOIDON TUKI

Omaishoito on kotona tapahtuvaa hoitoa ja huolenpitoa, jota omainen tai muu läheinen henkilö antaa vanhukselle, vammaiselle tai sairaalle henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut. Omaishoidon tuki koostuu omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, hoidettavalle ja hoitajalle annettavista palveluista, sekä muista omaishoitoa tukevista palveluista. Tässä luvussa esitetään omaishoidon tuen asiakasmäärä, omaishoidon tuen palkkioluokat ja maksettujen hoitopalkkioiden määrä. Lisäksi kunnat kuvaavat miten omaishoidon palvelut järjestetään ja miten hoitoisuusarvio tehdään. Omaishoitajalle kertyy oikeutta lakisääteiseen vapaaseen 2–3 vuorokautta kuukaudessa. Lakisääteisiä vapaita voi käyttää usealla eri tavalla, ja kunnissa on erilaisia tapoja järjestää vapaita. Tässä luvussa on myös kuvattu vapaiden järjestäminen kunnittain.

8.1 Omaishoidon tuen asiakkaat, palkkioluokat ja hoitopalkkiot

Kuntien omaishoidon asiakkaiden määrä on kuvattu taulukossa 36. Asiakasmäärät sisältävät kaikki omaishoidon asiakkaat myöntämisperusteesta riippumatta. Vuonna 2018 omaishoidon tuen asiakasmäärä kuutoskaupungeissa oli 12 097. Kaupunkien väestöstä alaikäisiä omaishoidon tuen saajia oli yhteensä 2 478, mikä oli 0,7 prosenttia kaupunkien alle 18-vuotiaasta väestöstä. Vantaan osalta kaikki alle 65-vuotiaat on raportoitu 18–64-vuotiaiden ikäryhmässä. 18–64-vuotiaita omaishoidon tuen saajia oli 2 690 eli noin 0,2 prosenttia kuutoskaupunkien työikäisestä väestöstä.

Taulukko 36. Omaishoidon tuen asiakkaat ikäryhmittäin, osuus (%) väestöstä vuonna 2018 sekä asiakasmäärän muutos vuodesta 2017

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat yhteensä	3 953	1 326	1 331	1 564	2 037	1 886	12 097
0-17 -vuotiaat	1 089	358	..	217	384	430	2 478
Osuus väestöstä (%)	*1,0*	*0,6*	*..*	*0,7*	*1,0*	*1,0*	*0,7*
18-64 -vuotiaat	785	225	632*	292	388	368	2 690
Osuus väestöstä (%)	*0,2*	*0,1*	*0,4*	*0,2*	*0,3*	*0,3*	*0,2*
65 vuotta täyttäneet	2 079	743	699	1 055	1 265	1 088	6 929
Osuus väestöstä (%)	*1,9*	*1,8*	*2,0*	*2,7*	*2,8*	*3,4*	*2,3*
Asiakkaat yhteensä, muutos (%) 2017–2018	2,1	6,4	13,0	3,6	24,0	-6,4	5,5

* luku sisältää kaikki alle 65 -vuotiaat

Kunnat maksavat omaishoitajille kuukausittain hoitopalkkiota, jonka suuruus riippuu hoidon vaativuudesta. Ikääntyneiden hoitoisuusarvioinnissa käytetään kaikissa kunnissa RAI-mittaria, mutta lapsiperheiden kohdalla arvioinnin sisältö tuen tarpeesta vaihtelee. Kunnilla on kolmesta neljään eri omaishoidon tuen palkkioluokkaa. Palkkioluokkien suuruus ja maksettujen palkkioiden kokonaissumma vuonna 2018 on kuvattu taulukossa 37.

Taulukko 37. Omaishoidon tuen palkkioluokat (€/kk) sekä maksettujen palkkioiden kokonaiskustannukset vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Palkkioluokka 1	432	432	393	393	393	393
Palkkioluokka 2	784	785	785	744	600	902
Palkkioluokka 3	1 699	1 701	1 363	1 184	900	1 572
Palkkioluokka 4	-	-	-	-	1 400	-
Maksetut hoitopalkkiot yhteensä, €	11 428 508	2 900 288	5 553 209	6 405 181	13 224 611	10 146 535

8.2 Omaishoidon tuen järjestäminen kunnittain

Helsingissä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki järjestetään Perhe- ja sosiaalipalvelujen vammaistyössä. Yli 65-vuotiaiden omaishoidon tuki järjestetään Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen osaston alaisissa alueellisissa toimistoissa. Yhteistyötä tehdään kiinteästi yhteisessä ohjausryhmässä. Vuoden 2018 aikana Helsingissä uudistettiin omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja siirryttiin kolmeen hoitoisuusryhmään. Kaikkien omaishoidontuen asiakkaiden palvelutarve arvioitiin uudelleen uusien kriteerien mukaisesti. Tämä seurauksena yli puolella omaishoitajista hoitopalkkio nousi.

Perheiden tarve omaishoidon tukeen arvioidaan lautakunnan määrittelemien kriteerien mukaisesti perheiden kanssa yhteistyössä. Erillistä arviointimittaristoa ei ole käytössä. Lapsiperheiden kohdalla käytetään omaishoidon kuormittavuutta kuvaavaa viitteellistä muistilistaa niistä tekijöistä joita tulisi ottaa huomioon määriteltäessä hoitoisuusluokkaa ja hoitajan antaman hoidon määrää ja verrataan lapsen toimintakykyä ja hoitoisuutta suhteessa saman ikäisiin lapsiin.

Omaishoidon tuen vapaat voidaan järjestää niin, että hoidettava on lyhytaikaishoidossa kaupungin omassa tai ostopalveluyksikössä, kotiin annettavana lomituksena tai sijaisomaishoitajan avulla. Alle 65-vuotiaille voidaan lisäksi myöntää omaishoidon lakisääteisenä vapaana tuntilomituksen korvausta. Lakisääteistä lomitusta yli 65-vuotiaille voidaan järjestää lisäksi päivätoimintana tai hoidettavalle järjestettävänä osavuorokautisena päivä- tai yö-hoitona ympärivuorokautisessa laitos- tai palveluasumisyksikössä.

Espoossa vammaispalvelut järjestää omaishoidon tukea alle 50-vuotiaille henkilöille. Vanhusten palvelut vastaa yli 50-vuotiaiden palveluista. Omaishoidon tuen toimintaohje päivitettiin jälleen vuonna 2018, jolloin myös palkkion alentamisperusteita laajennettiin vammaispalvelujen asiakkailla.

Arviointi asiakkaan hoitoisuudesta ja omaishoidon tuen kriteerien täyttymisestä perustuu hakemuksen yhteydessä esitettyyn lääkärinlausuntoon, muihin asiantuntijalausuntoihin ja asiakasperheen kanssa käytyyn keskusteluun palvelutarpeen arvioimiseksi. Hoitoisuusarviota tehtäessä ei käytetä strukturoituja menetelmiä tai välineitä. Arvioinnissa kuitenkin hyödynnetään hoitoisuutta kuvaavia mittaustuloksia, jos asiakas on liittänyt niitä hakemukseensa tai ne ovat muutoin saatavissa ja hyödynnettävissä. Vanhusten palvelut käyttää palvelutarpeen arvioinnissa RAI Screeneriä.

Omaishoidon tuen vapaat toteutetaan pääasiassa palvelusetelillä (100 € / vapaavuorokausi), sijaishoitona toimeksiantosopimuksella tai lyhytaikaishoitona omassa tai ostopalveluyksikössä. Päivätoimintaa on mahdollinen omaishoidon tuen vapaiden järjestämistapa vanhusten palvelujen asiakkailla.

Vantaalla asiakkuuksien hoito toteutuu asiakasohjauksessa: ikääntyneiden asiakasohjauksessa 65 vuotta täyttäneiden ja muistisairaiden omaishoitoperheiden osalta ja vammaisten asiakasohjauksessa alle 65 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osalta.

Aikuisilla ja ikääntyneillä hoitoisuuden arviointi tehdään RAI Oulu Screener -välineellä. Alle 16 vuotiainen lasten hoitoisuusarvioinnissa on käytössä erillinen omassa toiminnassa kehitetty arviointimittari.

Vantaalla omaishoidon tuen vapaiden järjestämistavat ovat Vapaapäivä kotiin -palveluseteli, sijaishoito toimeksiantosopimuksella, päivätoiminta, perhehoito sekä lyhytaikaishoito.

Turussa alle 18-vuotiaiden omaishoidon tuki kuuluu vammaispalveluihin ja yli 18-vuotiaiden omaishoidon tuki on osa vanhuspalveluja. Kummallekin kohderyhmille on olemassa erilliset myöntämiskriteerit. Sekä alle että yli 18 -vuotiaille on olemassa erilliset sosiaali- ja terveyslautakunnan vahvistamat myöntämiskriteerit. Yli 18-vuotiaiden omaishoidon tuessa on käytössä RAI ja RAVA -toimintakykymittarit.

Hoitoisuusarvio tehdään kotikäynnillä, jossa tarkastellaan hoidettavan toimintakyvyn lisäksi kodin olosuhteita ja omaishoitajan kykyä toimia hoitajana. Päätöksenteon tueksi tarvitaan ajantasainen lääkärinlausunto hoidettavasta. Päätös tehdään asiantuntijaryhmässä.

Turussa kehitysvammaisten henkilöiden osalta lyhytaikaishoito toteutuu pääsääntöisesti vammaispalvelujen lyhytaikaishoitoyksikössä. Erityisestä tarpeesta ja kokonaisharkinnan perusteella on ollut mahdollista järjestää lapsille ja nuorille lyhytaikaishoitoa lakisääteisiä vapaita enemmän. Lyhytaikaishoito voidaan toteuttaa myös perhehoidossa tai toimeksiantosopimuksella omaishoitajan sijaisen kanssa. Muutama henkilö on vaikeahoitoisuuden vuoksi saanut lyhytaikaishoitoa laitoksessa. Käytössä on myös muutama yksityisen palveluntuottajan lyhytaikaishoitopaikka. Yli 18-vuotiaiden osalta tilapäishoito koskee lähinnä omaishoitajan lakisääteisiä vapaita. Ikääntyneiden tilapäishoito tapahtuu lähinnä kaupungin vanhainkodissa tai toimeksiantosopimuksella

Tampereella kaikki omaishoidontukeen liittyvät asiat hoidetaan keskitetysti omaishoidon tuen toimistossa, jossa on nykyään kuusi palveluohjaaja. Jokaisella palveluohjaajalla on oma alueensa kaupungista. Jokainen palveluohjaaja hoitaa oman alueensa kaikki omaishoidontuen asiakkaat vauvasta vaariin. Talouden seurannan vuoksi omaishoidontuki on kuitenkin jaettu lapsiin ja nuoriin sekä aikuisiin eli alle 21-vuotiaisiin ja yli 21-vuotiaisiin.

Hoitoisuusarvio tehdään kotikäynnillä tehdyn arvion perusteella eli mitä apua hoidettava tarvitsee ja mitä apua hoitaja antaa. Lisäksi käytetään lääkärilausuntoa tai muita potilasasiakaskirjoja avuksi arviota tehdessä. Päätös tehdään aina moniammatillisessa työryhmässä.

Tampereella käytössä ovat lyhytaikaishoito palvelutalossa tai perhehoidossa, palveluseteli, jolla voi ostaa hoitoa vapaan ajaksi kotiin tai viedä asiakkaan päivätoimintaan käyttämällä sijaisomahoitajaa, sekä rajatulle asiakasryhmälle on kokeiltu vapaiden vaihtoa henkilökohtaiseksi budjetiksi.

Oulussa omaishoidon tuki myönnetään erityisryhmien palveluohjauksesta kaikille alle 65-vuotiaille asiakkaille sekä myös niille yli 65-vuotiaille asiakkaille, joilla on vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen myönnettynä omaan kotiin ja henkilökohtainen apu. Muiden yli-65 -vuotiaiden omaishoidon tuki myönnetään ikäihmisten palveluohjauksesta.

Oulussa on hyvinvointilautakunnan hyväksymät vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden omaishoidon tuen ohjeet ja kriteerit. Omaishoidon tuki arvioidaan asiakkaan täyttämän hakemuksen ja siihen liitetyn lääkärinlausunnon sekä mahdollisten asiantuntijoiden lausuntojen sekä asiakkaan ja hänen omaisten/läheisten kanssa yhteistyössä laaditun hoito- ja palvelusuunnitelman perusteella suhteessa lakiin ja lautakunnan hyväksymiin omaishoidon tuen ohjeisiin ja kriteereihin. Oulussa ei ole yleisesti käytössä strukturoituja menetelmiä tai välineitä asiakkaan hoitoisuusarvion tekemiseen. Ikäihmisten omaishoidon tuen hoitoisuusarvioinnin tekemisessä on jonkin verran hyödynnetty RAI-arviota.

Omaishoidon tuen vapaiden järjestämistavat ovat; taloudellinen tuki hoitajan sijaisen palkkakustannuksiin, hoidon järjestäminen yksityisessä palvelukodissa tai tilapäishoidon yksikössä (ympärivuorokautinen), hoidon järjestäminen kaupungin omassa asumispalveluyksikössä tai tilapäishoidon yksikössä (ympärivuorokautinen), lyhytaikaisena laitoshoitona kaupungin omissa laitoksissa tai ostopalvelulaitoksissa, ympärivuorokautinen perhehoito, osavuorokautinen perhehoito asiakkaan kotona sekä palveluseteli, jolla asiakas voi ostaa kotiin annettavaa palvelua tai päivätoimintaa/ tuntitoimintaa kodin ulkopuolella.

9 YHTEENVETO

Vuonna 2018 vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset kuutoskaupungeissa olivat 465,5 miljoonaa euroa. Vammaisten palvelujen yhteenlaskettu asiakasmäärä oli 41 990 henkilöä. Vammaisten palvelujen kokonaisuuden kustannuksista suurimman osan muodostivat ympärivuorokautiset asumispalvelut niin kuutoskaupunkien tasolla kuin yksittäisten kuntienkin tasolla. Asiakkaita taas oli lukumääräisesti eniten kuljetuspalveluissa.

Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa kehitysvammahuollon palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 7 422. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 230 henkilöllä (+3,2 %). Verrattuna vuoteen 2014 asiakasmäärä kasvoi 1 065 henkilöllä (+16,8 %). Kehitysvammahuollon nettokustannukset olivat 255,9 miljoonaa euroa. Deflatoidut eli vuoden 2018 rahan arvoon korotetut kustannukset kasvoivat edellisvuodesta 12,0 miljoonaa euroa (+4,9 %). Vuoteen 2014 nähden nettokustannukset kasvoivat 25,0 miljoonaa euroa (+10,8 %).

Kehitysvammahuollon laitoshoidon asiakkaita vuonna 2018 oli kuutoskaupungeissa 408, mikä on 47 henkilöä (-10,3 %) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Laitoshoidon käyttöpäiviä oli 61 836, mikä on 16 467 päivää (-21,0 %) vähemmän kuin edellisvuonna. Kustannukset laitoshoidosta kuutoskaupungeissa olivat 28,3 miljoonaa euroa, mikä on 8,3 prosenttia vähemmän vuoden takaiseen verrattuna. Vuoteen 2014 nähden laitoshoidon kustannukset kuutoskaupungeissa ovat vähentyneet 43,2 prosenttia. Vuonna 2018 kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakkaita kuutoskaupungeissa oli 4 215, mikä on 5,3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Verrattuna vuoteen 2014 asiakkaiden määrä asumispalveluissa on lisääntynyt 15,8 prosenttia. Kaikkiaan asumispalvelujen käyttöpäiviä oli 1 187 612, mikä on 5,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017 ja 22,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Asumispalvelujen kustannukset vuonna 2018 olivat 154,2 miljoonaa euroa, mikä on 7,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017 ja 27,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Laitoshoidon väheneminen näkyy asumispalvelujen käytön ja kustannusten kasvuna. Perhehoidon asiakkaita kuutoskaupungeissa oli 305, joka on 32 asiakasta vähemmän kuin vuotta aiemmin. Perhehoidon käyttöpäiviä kuutoskaupungeissa oli 57 552 ja palvelun kustannukset olivat neljä miljoonaa euroa. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaita oli 3 989 ja kasvua vuotta aiemmasta on 1,4 prosenttia. Käyttöpäivät kasvoivat 1,7 prosenttia edellisvuoteen nähden. Työ- ja päivätoiminnan kustannukset kuutoskaupungeissa olivat 56,7 miljoonaa euroa, ja ne kasvoivat 8,5 prosenttia vuodesta 2017.

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaisasiakasmäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2018 oli 34 566, joka on 96 asiakasta enemmän kuin vuotta aiemmin. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 209,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 rahan arvoon korotettuna kustannukset kasvoivat kuutoskaupungeissa 4,7 prosenttia vuodesta 2017.

VpL:n mukaisten kuljetuspalveluiden käyttäjiä kuutoskaupungeissa vuonna 2018 oli 22 828, mikä on 0,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Kuljetuspalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 53,9 miljoonaa euroa, mikä on 0,6 prosenttia edellisvuotta vähemmän. ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäjämäärä lisääntyi edellisvuodesta 0,6 prosenttia, ja kustannukset kasvoivat 1,1 prosenttia. Henkilökohtaisen avun kustannukset muodostivat suurimman yksittäisen kustannuserän kuutoskaupunkien vammaispalvelujen palvelurakenteessa, mikä on seurausta asiakasmäärän jatkuvasta kasvusta. Asiakasmäärä kasvoi kuutoskaupungeissa 8,9 prosenttia, eli uusia henkilökohtaisen avun asiakkaita tuli 618. Henkilökohtaisen avun kokonaisasiakasmäärä oli 7 557. Henkilökohtaisen avun deflatoidut kustannukset kasvoivat Kuusikossa 7,1 prosenttia vuotta aiempaan nähden ollen 85,1 miljoonaa euroa. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärä kuutoskaupungeissa lisääntyi 4,0 prosenttia vuotta aiemmasta. Vuoden 2018 rahan arvoon korotettuna vaikeavammaisten palveluasumisen kustannukset kasvoivat 7,0 prosenttia edellisvuodesta. Kuutoskaupungit käyttivät palveluasumiseen vuonna 2018 kaikkiaan 55,1 miljoonaa euroa.

Väestön ikääntyminen näkyy myös kuutoskaupunkien vammaispalveluissa palvelujen käytön lisääntymisenä ja ikääntyneiden korkeana osuutena palveluja käyttäneiden joukossa. Vuonna 2018 kaikista vammaispalvelujen

asiakkaista reilut 60 prosenttia oli yli 65-vuotiaita. Kuntakohtaista vaihtelua on, mitä osin selittää kaupunkien väliset erot väestön ikärakenteessa. 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmän osuus oli pienin Espoossa (53,1 %) ja suurin Helsingissä (64,3 %). Vuonna 2018 vajaa 30 prosenttia kuutoskaupunkien vammaispalvelulain nojalla palveluasumista saaneista henkilöistä oli yli 65-vuotiaita, kun vuonna 2013 vastaava osuus oli hieman alle 20 prosenttia. Kuljetuspalvelujen käytössä ei ole nähtävissä samanlaista kehitystä – 65 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus palvelun käyttäjistä on jopa hieman supistunut viime vuosien aikana.

Helsingissä kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita vuonna 2018 oli 2 167. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 110 henkilöllä (+5,3 %). Vuoteen 2014 verrattuna muutos oli 246 henkilöä (+12,8 %). Kehitysvammahuollon nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 4,3 prosenttia ja olivat 88,1 miljoonaa euroa vuonna 2018. Vuodesta 2014 deflatoidut kustannukset ovat nousseet 4,1 prosenttia. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita vuonna 2018 oli Helsingissä 12 128. Asiakasmäärä laski edellisvuodesta 9 henkilöllä (0,1 %) ja on vähentynyt vuodesta 2014 yhteensä 647 henkilöllä (-5,1 %). Vammaispalvelujen nettokustannukset Helsingissä olivat 81,1 miljoonaa euroa ja vuoden 2018 rahan arvoon korotettuna kasvua edellisvuoteen oli 3,5 prosenttia. Vuodesta 2014 deflatoidut kustannukset ovat nousseet 4,4 prosenttia.

Espoossa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 951. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 17 henkilöllä (+1,8 %) ja vuodesta 2014 määrä kasvoi 67 henkilöllä (+7,6%). Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2018 olivat Espoossa 44,8 miljoonaa euroa, mikä on vuoden 2018 rahan arvossa 2,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Kehitysvammahuollon kustannukset ovat viiden vuoden aikana kasvaneet Espoossa kuutoskaupungeista nopeimmin: Deflatoidut kustannukset ovat nousseet vuoteen 25,3 prosenttia vuodesta 2014. Vuonna 2018 myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 4 697. Asiakkaiden määrä lisääntyi edellisvuodesta 71 henkilöllä (+1,5 %) ja verrattuna vuoteen 2014 määrä kasvoi 332 henkilöllä (+7,6 %). Espoon vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset olivat 30,6 miljoonaa euroa, ja ne nousivat edellisvuodesta 4,5 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat kasvaneet 13,4 prosenttia vuodesta 2014.

Vantaalla kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita vuonna 2018 oli 1020. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 47 henkilöllä (+4,8 %). Vuoteen 2014 nähden määrä on kasvanut 237 henkilöllä (30,3 %). Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuoden 2018 rahan arvoon korotettuna nousivat Vantaalla edellisvuodesta 18,3 prosenttia ollen 33,5 miljoonaa euroa vuonna 2018. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 18,1 prosenttia vuodesta 2014. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita Vantaalla oli 4 892. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 197 henkilöllä (+4,2 %), mutta supistui vuodesta 2014 yhteensä 114 henkilöllä (-2,3 %). Vantaan vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset vuonna 2018 olivat 22,8 miljoonaa euroa, ja ne kasvoivat edellisvuodesta 7,6 prosenttia. Vuoteen 2014 nähden vammaispalvelujen deflatoidut kustannukset ovat nousseet Vantaalla kuutoskaupungeista selvästi maltillisimmin, 0,9 prosenttia vuodesta 2014.

Turussa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita vuonna 2018 oli 944. Asiakasmäärä lisääntyi vuoden takaisesta 19 henkilöllä (+ 2,1 %). Vuoteen 2014 nähden asiakasmäärä on kasvanut 61 henkilöllä (+ 6,9 %). Kehitysvammahuollon nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 3,1 prosenttia ollen 33,0 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 8,7 prosenttia vuodesta 2014. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita Turussa vuonna 2018 oli 3 593. Asiakasmäärä väheni edellisvuodesta 6 henkilöllä (-0,2 %). Vuodesta 2014 määrä on vähentynyt 205 henkilöllä (-5,4 %). Turussa vammaispalvelujen deflatoidut nettokustannukset vuonna 2018 olivat 16,5 miljoonaa euroa, mikä on 4,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoteen 2014 verrattuna deflatoidut kustannukset ovat nousseet 20,7 prosenttia. Vammaispalvelujen myönteisen päätöksen saanutta asiakasta kohden jyvitetyt kustannukset olivat Turussa kuutoskaupunkien alhaisimmat.

Vuonna 2018 Tampereella kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 1 100. Vuotta aiempaan verrattuna asiakasmäärä kasvoi 71 henkilöllä (+6,9 %). Suhteessa vuoteen 2014 asiakasmäärä on lisääntynyt 289 henkilöllä (35,6 %). Kehitysvammaisten palvelujen deflatoidut nettokustannukset kasvoivat Tampereella edellisvuodesta 5,4 prosenttia ollen 30,3 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 14,4 prosenttia vuodesta 2014. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita Tampereella vuonna 2018 oli

6 015. Asiakasmäärä väheni edellisvuodesta 42 henkilöllä (-0,7 %), ja vuodesta 2014 määrä aleni 205 henkilöllä (-3,3 %). Tampereen vammaispalvelujen nettokustannukset olivat 35,3 miljoonaa euroa, mikä on 8,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017, kun kustannukset on korotettu vuoden 2018 rahan arvoon. Kustannukset kasvoivat kuutoskaupungeista nopeimmin: Vuodesta 2014 deflatoidut kustannukset ovat nousseet 40,2 prosenttia. Kun vammaispalvelujen asiakkaat suhteutetaan väestöön, asuu Tampereella kuutoskaupungeista suhteessa eniten vammaispalveluihin oikeutettuja henkilöitä (2,56 % väestöstä).

Oulussa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 1 240. Määrä laski vuoden takaiseen verrattuna 34 henkilöllä (-2,7 %), mutta lisääntyi vuoteen 2014 verrattuna 165 asiakkaalla (+15,3 %). Oulussa asuu kaupungin väestöön suhteutettuna kuutoskaupungeista eniten kehitysvammaisia henkilöitä (0,74 % väestöstä), mistä johtuen Oulussa kehitysvammaisten asiakasmäärä ja kokonaiskustannukset ovat suhteessa korkeat verrattuna muihin kuutoskaupunkeihin. Vuonna 2018 kehitysvammahuollon nettokustannukset olivat 26,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 rahan arvoon korotettuna kehitysvammahuollon kustannukset alenivat 2,3 prosenttia vuodesta 2017, mutta kasvoivat 3,6 prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaiset kustannukset olivat Oulussa kuutoskaupunkien alhaisimmat. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 3 241. Asiakasmäärä supistui 133 asiakkaalla (-3,9 %) edellisvuodesta, ja on vähentynyt 491 asiakkaalla (-13,2 %) vuodesta 2014. Oulun vammaispalvelujen nettokustannukset olivat 23,3 miljoonaa euroa, deflatoitua kasvua edellisvuoteen nähden oli 1,9 prosenttia ja vuoteen 2014 verrattuna 5,1 prosenttia.

LÄHTEET

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, 759/1987. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759

Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi sekä laeiksi sosiaalihuoltolain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muuttamisesta. 159/2018 vp. Osoitteessa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_159+2018.pdf

Laki arvonlisäveron muuttamisesta, 1457/2001. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011457

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta, 519/1977. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519

Laki omaishoidon tuesta, 937/2005. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050937

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta. 981/2008. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080981

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, 380/1987. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380

Sosiaalihuoltolaki, 1301/2014. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301

Pasila, Aura (2011). Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2010. Helsinki: Edita.

Perhehoitolaki, 263/2015. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150263

STM (2012). Valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:15.

SVT (2019a). Julkisten menojen hintaindeksi (viitattu: 13.2.2019). Osoitteessa: http://www.stat.fi/til/jmhi/

SVT (2019b). Väestörakenne. (viitattu: 29.3.2019). Osoitteessa: http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html

Varhaiskasvatuslaki, 540/2018. Osoitteessa: https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540

Vartiainen, A. (2013). Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2012. Helsinki: Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 5/2013.

LIITTEET

Liite 1: Vammaisten palvelujen tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2018

Tiedonkeruun yleiset periaatteet ja määritelmät

Raportissa kuvataan kuntien vammaisten palvelujen toiminnan kokonaisuutta. Raportissa tarkastellaan pääasiassa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli kehitysvammalain ja vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja ja tukitoimia ja niiden kustannuksia. Tietoja kootaan lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisista liikkumista tukevista palveluista (kuljetuspalveluista) sekä kehitysvammaisten perhehoidosta (Perhehoitolaki 263/2015.). Laki omaishoidon tuesta 937/2005, vaikuttaa palvelujen käyttöön erityisesti lyhytaikaishoidon osalta, sillä lyhytaikaishoitoa käytetään omaishoitajien vapaiden mahdollistamiseksi. Raportissa esitellään myös omaishoidon tukea kunnissa, mutta tässä yhteydessä raportoidut asiakasmäärät ja kustannukset eivät sisälly raportoituihin vammaisten palvelujen kokonaiskustannuksiin.

Raportissa esitetyissä tarkasteluissa ei ole voitu ottaa huomioon eri palvelujen käyttäjinä olleiden asiakkaiden avun tarvetta ja hoidettavuutta sekä tästä aiheutuvaa vaihtelua.

1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT

Vammaisten palvelujen väestötiedot ja asiakasmäärät kootaan seuraavissa ikäryhmissä: 0–17 -vuotiaat (joista erikseen 0-6 –vuotiaat), 18–64 –vuotiaat (joista erikseen 18-24 –vuotiaat ja 25-64 –vuotiaat), ja 65 vuotta täyttäneet (joista erikseen 65-74 –vuotiaat ja 75-84 –vuotiaat ja 85 vuotta täyttäneet). Väestötiedot saadaan Tilastokeskukselta (SVT 2019). Asiakasmäärät on kehitysvammahuollon ikäryhmien osalta raportoitu aiemmin hieman eri tavalla, mistä johtuen ikäryhmäkohtaiset tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisvuosien kanssa.

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat

Vammaispalvelulain (VpL) mukaisten palvelujen asiakkaiksi lasketaan henkilöt, joilla on ollut vuonna 2018 voimassa oleva myönteinen tai kielteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Vuonna 2018 voimassa olevan myönteisen päätöksen omaavat asiakkaat ilmoitetaan erikseen. Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään asiakkaita, joilla on myönteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Yksittäiset asiakkaat ovat mukana kokonaisasiakasmäärissä vain kertaalleen.

Asiakasmäärät ilmoitetaan seuraavissa luokissa:

- Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat eli asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL-palveluista vuonna 2018 sekä lisäksi asiakkaat, joille vuonna 2018 on annettu kielteinen päätös
- Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, joilla on ollut voimassa oleva myönteinen päätös VpL-palveluista tai taloudellisesta tuesta vuonna 2018.

Kehitysvammahuollon asiakkaat

Kehitysvammahuollon asiakasmäärään sisältyvät sellaiset kehitysvammaiset henkilöt, joilla on ollut vuoden aikana voimassa oleva erityishuolto-ohjelma (eho) tai jotka ovat muuten käyttäneet vuoden aikana kehitysvammahuollon palveluja.

Kehitysvammahuollon palveluja käyttäneet asiakkaat

Kuutosvertailuissa kehitysvammahuollon mukaisia palveluja vuoden 2018 aikana käyttäneiden asiakkaiden määrää käytetään laskennallisissa suhteutuksissa. Kunnan tuottamia ja ostopalveluja saaneet asiakkaat ovat mukana kaikissa saamiensa palvelujen asiakaslukumäärissä, mutta eri palveluja saaneet asiakkaat ovat kokonaisasiakasmäärässä mukana vain kertaalleen.

2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KUSTANNUKSET

Vammaisten palvelujen kokonaiskustannukset muodostuvat vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja kehitysvammahuollon yhteenlasketuista kustannuksista.

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaiskustannuksiin otetaan mukaan vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannukset. Kustannuksiin ei lasketa mukaan vammaispalvelujen sosiaalityön kustannuksia eikä ylemmän hallinnon vyörytyskustannuksia. Kuusikkokuntien vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannusten vertailussa käytetään nettokustannuksia, koska kunnilla on erilaisia käytäntöjä asiakasmaksujen perinnässä.

Kustannustiedot kerätään seuraavasti:

- Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaisbruttokustannukset
- Vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut

Nettokustannukset muodostuvat laskennallisesti kerätyistä kustannustiedoista:

Palvelujen nettokustannukset, kokonaisbruttokustannusten ja asiakasmaksutulojen erotus

Kehitysvammahuollon kokonaiskustannuksiin lasketaan pääsääntöisesti kehitysvammalain mukaisten palvelujen kustannukset. Kustannuksiin ei oteta mukaan kehitysvammaisten käyttämien tavanomaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksia eli esimerkiksi vastaanottotoiminnan, perheneuvolan tai sosiaalityön kustannuksia. Mukaan ei myöskään oteta ylemmän hallinnon vyörytyskustannuksia.

Kustannustiedot kerätään ja esitetään kustakin tarkasteltavasta toiminnosta kolmessa osassa: bruttokustannukset, asiakasmaksutulot sekä näiden erotuksena muodostuvat nettokustannukset. Toimintojen bruttokustannukset sisältävät välittömät palvelujen tuottamisesta koituneet kustannukset, mutta ne eivät sisällä jaksotettujen irtaimen omaisuuden kustannuserien osalta tehtyjä vuosittaisia poistoja ja korkoja.

Ostopalveluina kuntayhtymiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta hankittavista palveluista kootaan ensisijaisesti nettokustannukset. Yksityisten palvelutuottajien kustannukset kootaan siten, että niistä on poistettu viiden prosentin laskennallinen arvonlisäveron palautus (ks. laki arvonlisäveron muuttamisesta 1457/2001). Ostopalveluissa palveluntuottajan hallinnon vyörytyskustannukset sisältyvät kustannuksiin.

Osa palveluista hankitaan palveluseteleillä. Palvelusetelien menot sisältyvät ostopalveluihin. Niissä palveluissa, joissa palvelusetelien osuus on huomattava, raportoidaan palvelusetelillä palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä ja/tai kustannukset.

Kustannusten vertailut tehdään nettokustannuksista. Kun kustannuksia verrataan aikaisempiin vuosiin, käytetään vertailussa viimeisimmän vertailuvuoden arvoon korotettuja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisimmän vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2019a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 38. Raportin liitteessä 4. on esitetty aikaisempien vuosien kustannukset muunnettuna vuoden 2018 rahan arvoon.

Taulukko 38. Tilastokeskuksen (SVT 2019a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Pisteluku	100	103,3	105,6	109	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,2	148,8	149,6	150,5	150,3	148,9	151,2
Kerroin	1,512	1,4637	1,43182	1,38716	1,33924	1,29341	1,25581	1,21641	1,15951	1,13174	1,10044	1,06554	1,0342	1,01613	1,0107	1,00465	1,00599	1,01545	1

*= Ennakollinen tieto 13.2.2019

3 HENKILÖKOHTAINEN APU

Henkilökohtaisen avun asiakkaita ovat henkilöt, joilla on ollut vuonna 2018 voimassa oleva päätös henkilökohtaisesta avusta. Asiakkaat raportoidaan ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
    - 65–74-vuotiaat
    - 75–84-vuotiaat
    - 85 vuotta täyttäneet

Raportoidaan eri järjestämistapoja sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä (asiakas voi käyttää vuoden aikana useampaa järjestämistapaa). Järjestämistavat ovat:

- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli
- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli
- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu
- Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)
- Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan

Raportoidaan päätösten lukumäärä henkilökohtaisesta avusta tuntimäärän mukaan (h / viikko). Asiakkaalla voi olla päätöksiä eri tuntiluokissa. Tuntiluokat ovat:

- Korkeintaan 20 h / viikko
- 21–30 h / viikko
- 31–40 h / viikko
- Yli 40 h / viikko

Lisäksi raportoidaan seuraavat tiedot:

- Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä päätöstä henkilökohtaisesta avusta kuluvan vuoden aikana)

- Henkilökohtaisen avun nettokustannukset

4 AVOHUOLLON PALVELUT

4.1 Kuljetuspalvelut

Kuljetuspalveluihin sisältyvät vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut (subjektiivinen oikeus). Tieto kerätään asiakkaista, joilla on voimassa oleva myönteinen päätös VpL-kuljetuspalveluista, 65 vuotta täyttäneiden määrä ilmoitetaan erikseen. Myös kielteisen päätöksen saaneiden määrä raportoidaan. Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä sekä yhdensuuntaisten VpL-matkojen ja kuljetuspalveluja työ- ja opiskelumatkoihin käyttäneiden asiakkaiden määrät ja matkat raportoidaan ikäryhmittäin. Ikäryhmät ovat:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
  - 65–74-vuotiaat
  - 75–84-vuotiaat
  - 85 vuotta täyttäneet

Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrää.

Sosiaalihuoltolain (ShL) mukaisten liikkumista tukevien palvelujen asiakkaat ja kustannukset eivät sisälly vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaisiin ja kustannuksiin. Tiedot kootaan, koska sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelut vaikuttavat vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen tarpeeseen ja käyttöön. Tiedot kootaan seuraavasti:

- Asiakkaat, joilla on vuoden 2018 aikana voimassa oleva päätös ShL-kuljetuspalveluista
- Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä kuljetuspalvelupäätöstä kuluvan vuoden aikana)
- ShL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin
- Yhdensuuntaiset ShL-matkat ikäryhmittäin, eivät sisällä matkakorteilla tehtyjä matkoja

Ikäryhmät ovat:

- Alle 65-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
  - 65–74-vuotiaat
  - 75–84-vuotiaat
  - 85 vuotta täyttäneet

Kuljetuspalvelukeskusten toiminta- ja kustannustiedot esitetään erikseen sen lisäksi, että niiden kustannukset sisältyvät vammaispalvelulain ja/tai sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksiin. Kuljetuspalvelukeskus on Helsingissä, Tampereella ja Oulussa. Toiminnasta kootaan seuraavat tiedot:

- Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen yhdensuuntaisten matkojen määrä
- Asiakkaat, joilla on päätös oikeudesta matkustaa yksin
- Kuljetuspalvelukeskuksen palveluista vapautuksen eli irrotuksen saaneet yhteensä
-

4.2 Asumista tukevat palvelut

Tiedot kerätään erikseen eri asiakasryhmistä: kehitysvammaisten osalta ilmoitetaan palveluasumisen (ohjatun asumisen) ja tuetun asumisen tiedot ja vammaisten osalta yksittäiseen asuntoon myönnetty VpL-palveluasuminen. Asumista tukeviin palveluihin sisältyvät myös asunnon muutostyöt ja asunnon välineet ja laitteet.

Kehitysvammaisten asumista tukevien palvelujen toimintatietoina kerätään käyttöpäivät eli asumispäivät. Asumista tukevissa palveluissa lyhytaikaisia lomien tai sairausjaksojen kaltaisia poissaoloja ei oteta huomioon käyttöpäiviä laskettaessa. Kustannustiedoissa jakoa lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen ei tehdä. Kustannustiedoista raportoidaan bruttokustannukset, asiakasmaksut sekä näiden erotus eli nettokustannukset.

4.2.1 Palveluasuminen (ohjattu asuminen)

Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Palveluasumisella tarkoitetaan yksilö- tai ryhmämuotoisesti järjestettävää asumista ja siihen liittyviä palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Palveluasuminen sisältää päivittäisen tuen, mutta ei yövalvontaa. Asiakas maksaa itse terveydenhuoltokustannukset ja jokapäiväiseen elämään kuuluvat kustannukset. Asumispäivät jaetaan palveluasumisessa lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen, joiden asiakasmäärät ilmoitetaan erikseen.

4.2.2 Tuettu asuminen

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Tuettuun asumiseen sisältyy vain kehitysvammaisille myönnetty yksilöllisen tarpeen mukainen tuki. Tuki voi olla jopa päivittäistä, mutta myös selvästi harvemmin eli esimerkiksi vain kerran viikossa annettavaa. Asumismuoto on tarkoitettu omatoimista suoriutumista tukevaksi. Palvelusta tehdään aina päätös.

Yleensä tuetun asumisen asiakkaan tarvitseman tuen tuottaa autetun tai ohjatun asumisen yksikön henkilökunta, ohjauspalvelut tai muu kehitysvammahuollon henkilökunta. Se voidaan myös hankkia ostopalveluna. Kotipalveluna tai muuna peruspalveluna toteutetun tuen kustannuksia ei eritellä kuutoskaupungeissa, minkä vuoksi ne eivät ole mukana tässä vertailussa.

Tuetussa asumisessa ei ole olemassa lyhytaikaista asumismuotoa. Tuetussa asumisessa käyttöpäivinä ilmoitetaan kaikki päivät vuokrasuhteen päättymiseen asti.

4.2.3 Asunnon muutostyöt

Asunnon muutostöiden asiakkaita ovat henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asunnon muutostöitä vuonna 2018 tai joille aikaisemmin myönnettyihin asunnon muutostöihin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2018. Tiedot kerätään ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet

Kustannuksista kerätään asunnon muutostöiden nettokustannukset, jotka sisältävät sekä uusien päätösten kustannukset, että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt.

Jos asunnon muutostöiden asiakkaisiin ja kustannuksiin sisältyy asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaita ja kustannuksia, ne ilmoitetaan erikseen.

4.2.4 Asunnon välineet ja laitteet

Tähän asiakasryhmään sisältyvät ne henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asuntoon liittyviä välineitä tai laitteita vuonna 2018 tai joille aikaisemmin myönnettyihin välineisiin tai laitteisiin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2018. Kustannukset sisältävät asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset; sekä uusien päätösten kustannukset, että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt.

4.3 Vammaisten päivätoiminta ja työtoiminta

Tiedot kerätään käyttöpäivistä ja asiakkaista vuoden aikana. Kunnallisesti tuotetut ja ostetut palvelut erotellaan toisistaan. Kustannuksia ei eritellä kaikille palvelun muodoille, vaan ne ilmoitetaan ainoastaan kokonaisuudessaan sekä kunnallisten ja ostopalvelujen osalta. Kustannustiedot sisältävät henkilöstön, tilojen sekä kuljetusten kustannukset. Kuljetuskustannukset eritellään omalle rivilleen.

Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten päivätoiminta

Päivätoiminta on asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa päivätoimintayksiköissä.

Päivätoiminnasta raportoidaan

- Päivätoiminnan asiakkaat eli päivätoimintaan osallistuneiden asiakkaiden määrä
- Päivätoiminnan nettokustannukset (osalla kunnista sisältyy ryhmäkuljetuskustannuksia)

Kehitysvammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoiminnan kokonaisuuteen lasketaan työtoiminta, päivätoiminta, tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ). Toiminnan toteutustavat vaihtelevat kunnittain. Asiakas osallistuu toimintaan oman yksilöllisen tarpeensa mukaisesti.

Työ- ja päivätoimintaa tarkastellaan sekä yhtenä kokonaisuutena että siihen lukeutuvien eri toimintojen tasolla. Päivä- ja työtoimintakeskusten toiminta sekä tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ) kootaan omiksi kokonaisuuksikseen.

Päivätoiminta

Päivätoiminta on asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa päivätoimintayksiköissä.

Työtoiminta

Työtoiminta on kehitysvammaisille tarkoitettua työn luonteista toimintaa kehitysvammahuollon yksiköissä. Asiakkaille voidaan maksaa työtoiminnasta työosuusrahaa.

Tuettu työtoiminta

Tuettu työtoiminta on kehitysvammaisille henkilöille tavallisella työpaikalla järjestettyä henkilökohtaisen tuen sisältävää huoltosuhteista työtoimintaa. Kehitysvammaiselle työntekijälle voidaan maksaa tuetusta työtoiminnasta työosuusrahaa.

Tuettu työllistyminen

Tuettu työllistyminen (tuettu työ) on kehitysvammaisille henkilöille tarjottua palvelua, jonka avulla kehitysvammainen henkilö voi toimia tavallisella työpaikalla työsopimukseen perustuvassa palkkatyössä. Työhön perehdytyksen ja tuen antaa kehitysvammahuollon työntekijä, joka tukee tarpeen mukaan myös työnantajaa. Usealla asiakkaalla tulonlähteenä on myös palkan lisäksi eläke.

4.4 Muut palvelut

Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Muut vammaispalvelulain mukaiset kustannukset koostuvat niistä vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tuen nettokustannuksista, joita ei muuten eritellä tiedonkeruupohjassa. Tällaisia määrärahasidonnaisia kustannuksia ovat muun muassa sopeutumisvalmennuksen, liikkumisvälineiden (esimerkiksi autojen), kodinkoneiden ja laitteiden sekä erityisravinnon ja -vaatteiden kustannukset.

Kukin kunta kirjaa tiedonkeruupohjaan, mitä muihin palveluihin sisältyy.

Kehitysvammahuollon muut palvelut

Kehitysvammahuollon muut palvelut sisältää kuntien kehitysvammaisten sellaisten palvelujen kustannuksia, joita ei muuten eritellä tiedonkeruupohjassa. Kustannukset eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Kukin kunta kirjaa tiedonkeruupohjaan, mitä muihin palveluihin sisältyy. Muiden palvelujen kokonaisasiakasmäärää ei voida ilmoittaa vertailukelpoisesti. Muiden palvelujen kustannuksiin kootaan ilmoitettujen palvelujen bruttokustannukset yhteensä sekä muista palveluista saadut asiakasmaksut. Nettokustannukset muodostuvat bruttokustannusten ja asiakasmaksujen erotuksena. Lisäksi ilmoitetaan erikseen kunnallisesti tuotettujen ja ostopalveluna hankittujen muiden palvelujen nettokustannukset.

Kunnan yleishallintoa eli esimerkiksi palkanlaskentaa, taloushallintoa eli hallinnon vyörytyksinä toiminnon kustannuksiin lisättäviä eriä ei lasketa muiden palvelujen kustannuksiin mukaan.

5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT

Vammaisten asumispalvelut muodostuvat asumisyksiköihin sijoittuvasta vaikeavammaisten palveluasumisesta ja kehitysvammaisten tehostetusta palveluasumisesta (autettu asuminen).

Asiakkaat, joiden palveluasuminen kestää yli kolme kuukautta, ovat pitkäaikaisia asiakkaita. Lyhytaikaisten asiakkaiden asuminen kestää alle kolme kuukautta. Lukuun sisältyy arviointijakson/asumisvalmennuksen asiakkaat, intervalliasiakkaat ja kodin ulkopuolelle tilapäisesti sijoitetut asiakkaat. Lukuun eivät sisälly ShL:n mukaiset asiakkaat. Lyhytaikaiset asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään.

5.1 Vaikeavammaisten palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita ovat vammaispalvelulain mukaan järjestettävän palveluasumisen asiakkaat asumisyksiköissä. Luku sisältää kaupungin omassa, ostopalveluna tai palvelusetelillä hankitussa palveluasunnossa vuoden 2018 aikana olleet asiakkaat. Asumisyksikköjen asiakkaat ilmoitetaan ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet

Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen kustannuksista raportoidaan nettokustannukset. Luku sisältää kustannukset kaupungin omasta, ostopalveluna ja palvelusetelillä hankitusta palveluasumisesta asumispalveluyksiköissä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset sisältyvät palveluasumisen kustannuksiin.

5.2 Tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)

Kehitysvammaisten tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista. Palveluasumisella tarkoitetaan palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Asiakas maksaa itse terveydenhuoltokustannukset ja jokapäiväiseen elämään kuuluvat kustannukset. Tiedot kerätään kehitysvammalain nojalla myönnetystä palvelusta.

Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen toimintatietoina kerätään käyttöpäivät eli asumispäivät. Asumispäivät jaetaan lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen. Asumisharjoittelu sisältyy lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen suoritteisiin. Pitkäaikaisissa asumispalveluissa lyhytaikaisia lomien tai sairausjaksojen kaltaisia poissaoloja ei oteta huomioon käyttöpäiviä laskettaessa. Kustannustiedoissa jakoa lyhyt- ja pitkäaikaiseen asumiseen ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset sisältyvät tehostetun palveluasumisen kustannuksiin. Kustannustiedoista raportoidaan bruttokustannukset, asiakasmaksut sekä näiden erotus eli nettokustannukset.

6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO

Perhehoitoa voidaan antaa osa- tai ympärivuorokautisena huolenpitona perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Tavoitteena on mahdollistaa kodinomainen hoito ja läheiset ihmissuhteet sekä edistää hoidettavan perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. (Perhehoitolaki 263/2015.)

Perhehoitoa järjestetään sekä ostopalveluna että toimeksiantosopimuksin, jonka kustannukset muodostuvat pääosin perhehoitajille maksettavista palkkioista ja kulukorvauksista. Perhehoito jakautuu lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen eli yli kolme kuukautta kestävään hoitoon. Lisäksi erotellaan kunnallisesti tuotetun ja ostopalveluna hankitun perhehoidon asiakkaat. Vastaavalla luokittelulla kerätään perhehoidon käyttöpäivät. Kustannustiedoissa erotellaan kunnallisesti tuotetut ja ostopalvelujen kustannukset, mutta jakoa pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen hoitoon ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen perhehoitoon, kustannukset sisältyvät perhehoidon kustannuksiin.

7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO

Laitoshoito jakautuu lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen eli yli kolme kuukautta kestävään hoitoon. Toimintatietoihin kerätään laitoshoidon asiakkaat, joista erotellaan lyhyt- ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat vuoden aikana. Lisäksi erotellaan kunnallisesti tuotetun ja ostopalveluna hankitun laitoshoidon asiakkaat. Vastaavalla luokittelulla kerätään laitoshoidon käyttöpäivät.

Kustannustiedoissa jakoa pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen hoitoon ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset sisältyvät laitoshoidon kustannuksiin.

8 OMAISHOIDON TUKI

Omaishoito on kotona tapahtuvaa hoitoa ja huolenpitoa, jota omainen tai muu läheinen henkilö antaa vanhukselle, vammaiselle tai sairaalle, jonka toimintakyky on alentunut. Omaishoidon tuki koostuu omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, hoidettavalle ja hoitajalle annettavista palveluista, sekä muista omaishoitoa tukevista

palveluista. Raporttia varten on kerätty kunnilta tiedot omaishoidon tuen koko asiakasmäärästä, hoitopalkkioiden maksuluokista sekä maksettujen palkkioiden kokonaissummasta. Lisäksi kunnat kuvaavat miten omaishoidon palvelut ja omaishoitajien lakisääteiset vapaat kunnassa järjestetään sekä millä välineillä tai menetelmillä omaishoidettavan hoitoisuusarvio tehdään. Omaishoidon tuen yhteydessä raportoidut asiakasmäärät ja hoitopalkkiot eivät sisälly tässä raportissa esitettyihin vammaisten palvelujen kokonaisasiakasmääriin tai -kustannuksiin.

MUUTA TIEDONKERUUSTA

Edellä määriteltyjen tiedonkeruun alakohtien lisäksi liitteessä 2 on väestötietoja (SVT 2019b) sekä useita erilaisia suhteutuksia ja muita laskennallisesti muodostuvia tietorivejä. Näitä rivejä ei kuitenkaan ole numeroitu tai määritelty erikseen, koska väestötietoja lukuun ottamatta uudet rivit muodostuvat tässä käsiteltyjen tietojen pohjalta ja liittyvät edellä olevaan alakohtaan.

Liite 2: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2018

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
Väestötiedot							
Koko väestö 31.12.	**648 042**	**283 632**	**228 166**	**191 331**	**235 239**	**203 567**	**1 789 977**
0–17 vuotiaat	108 526	64 503	47 377	29 048	37 884	44 442	331 780
0-6 -vuotiaat	45 799	24 999	18 571	11 899	15 657	16 620	133 545
7-17 -vuotiaat	62 727	39 504	28 806	17 149	22 227	27 822	198 235
18–64-vuotiaat	429 213	177 498	145 845	122 878	152 848	127 045	1 155 327
18-24 -vuotiaat	55 873	23 733	19 868	23 845	28 302	22 680	174 301
25-64 -vuotiaat	373 340	153 765	125 977	99 033	124 546	104 365	981 026
65 vuotta täyttäneet	110 303	41 631	34 944	39 405	44 507	32 080	302 870
65–74-vuotiaat	63 695	25 405	21 543	22 019	24 967	19 010	176 639
75–84-vuotiaat	32 946	12 142	10 344	11 856	13 701	9 565	90 554
85 vuotta täyttäneet	13 662	4 084	3 057	5 530	5 839	3 505	35 677
Koko väestö ikäryhmittäin yhteensä 31.12., %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17 vuotiaat	16,7	22,7	20,8	15,2	16,1	21,8	18,5
0-6 -vuotiaat	7,1	8,8	8,1	6,2	6,7	8,2	7,5
7-17 -vuotiaat	9,7	13,9	12,6	9,0	9,4	13,7	11,1
18–64-vuotiaat	66,2	62,6	63,9	64,2	65,0	62,4	64,5
18-24 -vuotiaat	8,6	8,4	8,7	12,5	12,0	11,1	9,7
25-64 -vuotiaat	57,6	54,2	55,2	51,8	52,9	51,3	54,8
65 vuotta täyttäneet	17,0	14,7	15,3	20,6	18,9	15,8	16,9
65–74-vuotiaat	9,8	9,0	9,4	11,5	10,6	9,3	9,9
75–84-vuotiaat	5,1	4,3	4,5	6,2	5,8	4,7	5,1
85 vuotta täyttäneet	2,1	1,4	1,3	2,9	2,5	1,7	2,0
1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT							
Asiakkaat yhteensä (henkilötunnus kertaalleen)	12 886	5 011	..	4 031	6 327	4 481	32 736
0–17-vuotiaat	766	703	0	402	460	420	2 751
0-6 -vuotiaat	174	159	..	80	116	72	601
7-17 -vuotiaat	592	544	..	322	344	348	2 150
18–64-vuotiaat	4 256	1 805	0	1 470	2 134	2 024	11 689
18-24 -vuotiaat	457	275	..	201	287	365	1 585
25-64 -vuotiaat	3 799	1 530	..	1 269	1 847	1 659	10 104
65 vuotta täyttäneet	7 864	2 503	0	2159	3 733	2 037	18 296
65–74-vuotiaat	2 276	747	...	663	1 071	618	5 375
75–84-vuotiaat	2 622	854	..	642	1 238	614	5 970
85 vuotta täyttäneet	2 966	902	..	854	1 424	805	6 951

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT							
Asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**0,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	5,9	14,0	0,0	10,0	7,3	9,4	8,4
0-6 -vuotiaat	1,4	3,2	0,0	2,0	1,8	1,6	1,8
7-17 -vuotiaat	4,6	10,9	0,0	8,0	5,4	7,8	6,6
18–64-vuotiaat	33,0	36,0	0,0	36,5	33,7	45,2	35,7
18-24 -vuotiaat	3,5	5,5	0,0	5,0	4,5	8,1	4,8
25-64 -vuotiaat	29,5	30,5	0,0	31,5	29,2	37,0	30,9
65 vuotta täyttäneet	61,0	50,0	0,0	53,6	59,0	45,5	55,9
65–74-vuotiaat	17,7	14,9	0,0	16,4	16,9	13,8	16,4
75–84-vuotiaat	20,3	17,0	0,0	15,9	19,6	13,7	18,2
85 vuotta täyttäneet	23,0	18,0	0,0	21,2	22,5	18,0	21,2
Asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	2,0	1,8	0,0	2,1	2,7	2,2	1,8
0–17-vuotiaat	0,7	1,1	0,0	1,4	1,2	0,9	0,8
0-6 -vuotiaat	0,4	0,6	0,0	0,7	0,7	0,4	0,5
7-17 -vuotiaat	0,9	1,4	0,0	1,9	1,5	1,3	1,1
18–64-vuotiaat	1,0	1,0	0,0	1,2	1,4	1,6	1,0
18-24 -vuotiaat	0,8	1,2	0,0	0,8	1,0	1,6	0,9
25-64 -vuotiaat	1,0	1,0	0,0	1,3	1,5	1,6	1,0
65 vuotta täyttäneet	7,1	6,0	0,0	5,5	8,4	6,3	6,0
65–74-vuotiaat	3,6	2,9	0,0	3,0	4,3	3,3	3,0
75–84-vuotiaat	8,0	7,0	0,0	5,4	9,0	6,4	6,6
85 vuotta täyttäneet	21,7	22,1	0,0	15,4	24,4	23,0	19,5
1.1 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat							
Vpl-asiakkaat yhteensä (kts. määritelmät)	**13 032**	**4 910**	**4 892**	**3 713**	**6 303**	**3 958**	**36 808**
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen VpL:n mukainen päätös, yhteensä	**12 128**	**4 697**	**4 892**	**3 593**	**6 015**	**3 241**	**34 566**
0–17-vuotiaat	510	535	240	286	389	109	2 069
0-6 -vuotiaat	**125**	**132**	**66**	**89**	**100**	**13**	**525**
7-17 -vuotiaat	**385**	**403**	**174**	**197**	**289**	**96**	**1 544**
18–64-vuotiaat	3 823	1 667	1 693	1 206	1 901	1 217	11 507
18-24 -vuotiaat	**350**	**230**	**179**	**139**	**211**	**154**	**1 263**
25-64 -vuotiaat	**3 473**	**1 437**	**1 514**	**1 067**	**1 690**	**1 063**	**10 244**
65 vuotta täyttäneet	7 795	2 495	2 959	2 101	3 725	1 915	20 990
65–74-vuotiaat	**2 230**	**740**	**2 959**	**662**	**1 065**	**522**	**8 178**
75–84-vuotiaat	**2 601**	**853**	**..**	**646**	**1 235**	**592**	**5 927**
85 vuotta täyttäneet	**2 964**	**902**	**..**	**793**	**1 425**	**801**	**6 885**

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT							
1.1 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat							
Myönteisen päätöksen omaavat asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	4,2	11,4	4,9	8,0	6,5	3,4	6,0
0-6 -vuotiaat	1,0	2,8	1,3	2,5	1,7	0,4	1,5
7-17 -vuotiaat	3,2	8,6	3,6	5,5	4,8	3,0	4,5
18–64-vuotiaat	31,5	35,5	34,6	33,6	31,6	37,6	33,3
18-24 -vuotiaat	2,9	4,9	3,7	3,9	3,5	4,8	3,7
25-64 -vuotiaat	28,6	30,6	30,9	29,7	28,1	32,8	29,6
65 vuotta täyttäneet	64,3	53,1	60,5	58,5	61,9	59,1	60,7
65–74-vuotiaat	18,4	15,8	60,5	18,4	17,7	16,1	23,7
75–84-vuotiaat	21,4	18,2	0,0	18,0	20,5	18,3	17,1
85 vuotta täyttäneet	24,4	19,2	0,0	22,1	23,7	24,7	19,9
Myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	**1,87**	**1,66**	**2,14**	**1,88**	**2,56**	**1,59**	**1,93**
0–17-vuotiaat	0,47	0,83	0,51	0,98	1,03	0,25	0,62
0-6 -vuotiaat	0,27	0,53	0,36	0,75	0,64	0,08	0,39
7-17 -vuotiaat	0,61	1,02	0,60	1,15	1,30	0,35	0,78
18–64-vuotiaat	0,89	0,94	1,16	0,98	1,24	0,96	1,00
18-24 -vuotiaat	0,63	0,97	0,90	0,58	0,75	0,68	0,72
25-64 -vuotiaat	0,93	0,93	1,20	1,08	1,36	1,02	1,04
65 vuotta täyttäneet	7,07	5,99	8,47	5,33	8,37	5,97	6,93
65–74-vuotiaat	3,50	2,91	13,74	3,01	4,27	2,75	4,63
75–84-vuotiaat	7,89	7,03	0,00	5,45	9,01	6,19	6,55
85 vuotta täyttäneet	21,70	22,09	0,00	14,34	24,40	22,85	19,30
1.2 Kehitysvammahuollon asiakkaat							
Kehitysvammahuollon asiakkaat yhteensä	**2 480**	**951**	**1 020**	**1 050**	**1 222**	**1 516**	**8 239**
KvL:n mukaisia palveluja käyttäneet asiakkaat	**2 167**	**951**	**1 020**	**944**	**1 100**	**1 240**	**7 422**
0–17-vuotiaat	495	274	342	254	279	311	1955
0-6 -vuotiaat	78	12	50	24	45	59	268
7-17 -vuotiaat	417	262	292	230	234	252	1 687
18–64-vuotiaat	1 444	641	646	618	753	807	4 909
18-24 -vuotiaat	333	194	217	149	207	211	1 311
25-64 -vuotiaat	1 111	447	429	469	546	596	3 598
65 vuotta täyttäneet	228	36	32	72	68	122	558
65–74-vuotiaat	169	34	32	55	52	96	438
75–84-vuotiaat	53	2	..	15	13	22	105
85 vuotta täyttäneet	6	0	..	2	3	4	15

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
1 VAMMAISTEN PALVELUJEN ASIAKKAAT							
1.2 Kehitysvammahuollon asiakkaat							
Palveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	22,8	28,8	33,5	26,9	25,4	25,1	26,3
0-6 -vuotiaat	3,6	1,3	4,9	2,5	4,1	4,8	3,6
7-17 -vuotiaat	19,2	27,5	28,6	24,4	21,3	20,3	22,7
18–64-vuotiaat	66,6	67,4	63,3	65,5	68,5	65,1	66,1
18-24 -vuotiaat	15,4	20,4	21,3	15,8	18,8	17,0	17,7
25-64 -vuotiaat	51,3	47,0	42,1	49,7	49,6	48,1	48,5
65 vuotta täyttäneet	10,5	3,8	3,1	7,6	6,2	9,8	7,5
65–74-vuotiaat	7,8	3,6	3,1	5,8	4,7	7,7	5,9
75–84-vuotiaat	2,4	0,2	0,0	1,6	1,2	1,8	1,4
85 vuotta täyttäneet	0,3	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	0,2
Palveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	**0,33**	**0,34**	**0,45**	**0,49**	**0,47**	**0,61**	**0,41**
0–17-vuotiaat	0,46	0,42	0,00	0,87	0,74	0,70	0,59
0-6 -vuotiaat	0,17	0,05	0,00	0,20	0,29	0,35	0,20
7-17 -vuotiaat	0,66	0,66	0,00	1,34	1,05	0,91	0,85
18–64-vuotiaat	0,34	0,36	0,00	0,50	0,49	0,64	0,42
18-24 -vuotiaat	0,60	0,82	0,00	0,62	0,73	0,93	0,75
25-64 -vuotiaat	0,30	0,29	0,00	0,47	0,44	0,57	0,37
65 vuotta täyttäneet	0,21	0,09	0,00	0,18	0,15	0,38	0,18
65–74-vuotiaat	0,27	0,13	0,00	0,25	0,21	0,50	0,25
75–84-vuotiaat	0,16	0,02	0,00	0,13	0,09	0,23	0,12
85 vuotta täyttäneet	0,04	0,00	0,00	0,04	0,05	0,11	0,04
2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISKUSTANNUKSET							
Vammaisten palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	**174 428 973**	**76 739 159**	**57 078 045**	**49 926 635**	**67 116 561**	**51 111 301**	**476 400 675**
joista vpl-palvelujen osuus	46,6	40,0	40,1	33,1	52,6	45,7	44,1
joista kvh-palvelujen osuus	53,4	60,0	59,9	66,9	47,4	54,3	55,9
Vammaisten palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**5 260 439**	**1 394 635**	**754 792**	**484 809**	**1 495 939**	**1 522 522**	**10 913 135**
joista vpl-palvelujen osuus	3,9	8,3	9,9	3,9	0,0	2,1	4,1
joista kvh-palvelujen osuus	96,1	91,7	90,1	96,1	100,0	97,9	95,9
Vammaisten palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	**169 168 534**	**75 344 525**	**56 323 254**	**49 441 826**	**65 620 622**	**49 588 780**	**465 487 540**
joista vpl-palvelujen osuus	47,9	40,6	40,5	33,3	53,8	47,0	45,0
joista kvh-palvelujen osuus	52,1	59,4	59,5	66,7	46,2	53,0	55,0
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	3,0	1,8	1,3	1,0	2,2	3,0	2,3
Nettokustannukset € / asiakas	13 128,1	15 035,8	0,0	12 265,4	10 371,5	11 066,5	14 219,4
Nettokustannukset € / väestö	261,0	265,6	246,9	258,4	279,0	243,6	260,1

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
2 VAMMAISTEN PALVELUJEN KOKONAISKUSTANNUKSET							
2.1.Vpl-palvelujen kokonaiskustannukset							
VpL-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien bruttokustannukset yhteensä, €	**81 311 841**	**30 705 525**	**22 875 558**	**16 503 246**	**35 311 659**	**23 360 630**	**210 068 459**
VpL-palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**205 082**	**116 447**	**75 087**	**18 719**	**-**	**32 273**	**447 608**
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	0,3	0,4	0,3	0,1	0,0	0,1	0,2
VpL-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien nettokustannukset yhteensä, €	**81 106 759**	**30 589 078**	**22 800 471**	**16 484 527**	**35 311 659**	**23 328 357**	**209 620 851**
Nettokustannukset € / VpL-asiakas	6 688	6 512	4 661	4 588	5 871	7 198	6 064
Nettokustannukset € / väestö	125,2	107,8	99,9	86,2	150,1	114,6	117,1
2.2. Kehitysvammahuollon kokonaiskustannukset							
Kehitysvammahuollon kokonaisbruttokustannukset, €	**93 117 132**	**46 033 634**	**34 202 487**	**33 423 390**	**31 804 901**	**27 750 671**	**266 332 216**
Perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**5 055 357**	**1 278 188**	**679 704**	**466 090**	**1 495 939**	**1 490 249**	**10 465 527**
Kehitysvammahuollon kokonaisnettokustannukset, €	**88 061 775**	**44 755 446**	**33 522 783**	**32 957 300**	**30 308 963**	**26 260 422**	**255 866 689**
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	5,4	2,8	2,0	1,4	4,7	5,4	3,9
Nettokustannukset € / kehitysvammahuollon palvelua käyttänyt	35 509	47 061	32 865	34 912	27 554	21 178	31 056
Nettokustannukset € / väestö	135,9	157,8	146,9	172,3	128,8	129,0	142,9
Oman toiminnan kokonaisnettokustannukset, €	35 995 134	11 712 106	8 729 781	5 661 606	7 352 208	10 205 418	**79 656 253**
Oman toiminnan osuus nettokustannuksista, %	40,9	26,2	26,0	17,2	24,3	38,9	31,1
Ostopalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	52 066 641	33 043 341	24 793 002	27 304 232	22 956 754	16 055 004	**176 218 974**
Ostopalvelujen osuus nettokustannuksista, %	59,1	73,8	74,0	82,8	75,7	61,1	68,9
3 HENKILÖKOHTAINEN APU							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös henkilökohtaisesta avusta	**2 762**	**930**	**734**	**855**	**1 294**	**982**	**7 557**
0–17-vuotiaat	87	54	25	66	56	58	346
18–64-vuotiaat	1 793	649	479	554	817	649	4 941
65 vuotta täyttäneet	882	227	230	235	421	275	2270
65-74-vuotiaat	540	153	133	155	230	174	1 385
75-84-vuotiaat	269	55	74	52	123	75	648
85 vuotta täyttäneet	73	19	23	28	68	26	237
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	22,8	19,8	15,0	23,8	21,5	30,3	21,9
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,43	0,33	0,32	0,45	0,55	0,48	0,42
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	3,1	5,8	3,4	7,7	4,3	5,9	4,6
18–64-vuotiaat	64,9	69,8	65,3	64,8	63,1	66,1	65,4
65 vuotta täyttäneet	31,9	24,4	31,3	27,5	32,5	28,0	30,0
65-74-vuotiaat	19,6	16,5	18,1	18,1	17,8	17,7	18,3
75-84-vuotiaat	9,7	5,9	10,1	6,1	9,5	7,6	8,6
85 vuotta täyttäneet	2,6	2,0	3,1	3,3	5,3	2,6	3,1

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
3 HENKILÖKOHTAINEN APU							
Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli	963	363	551	558	436	610	**3 481**
Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli	2 049	604	0	231	318	210	**3 412**
Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu	44	35	284	89	759	185	**1 396**
Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	-	0	0	0	-	11	**11**
Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan	**3 056**	**1 002**	**835**	**878**	**1 513**	**1 016**	**8 300**
Henkilökohtainen apu järjestämistavoittain yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Palvelussa asiakas työnantajana	31,5	36,2	66,0	63,6	28,8	60,0	41,9
Palveluseteli, jolla asiakas hankkii palvelun	67,0	60,3	0,0	26,3	21,0	20,7	41,1
Palvelut hankitaan ostopalveluna	1,4	3,5	34,0	10,1	50,2	18,2	16,8
Palvelut omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	0,1
Eri tuntimääriä sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä	**3 177**	**1 002**	**734**	**855**	**1 513**	**1 248**	**8 529**
Korkeintaan 20 h / viikko	2 406	759	507	686	1 279	1 008	6 645
21–30 h / viikko	303	101	133	92	101	99	829
31–40 h / viikko	169	71	59	59	75	66	499
Yli 40 h / viikko	299	71	35	18	58	75	556
Henkilökohtaisen avun päätökset tuntimäärittäin yhteensä, %	**100,0**	**107,7**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Korkeintaan 20 h / viikko	75,7	81,6	69,1	80,2	84,5	80,8	77,9
21–30 h / viikko	9,5	10,9	18,1	10,8	6,7	7,9	9,7
31–40 h / viikko	5,3	7,6	8,0	6,9	5,0	5,3	5,9
Yli 40 h / viikko	9,4	7,6	4,8	2,1	3,8	6,0	6,5
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	**125**	**49**	**13**	**15**	**45**	**122**	**369**
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista, joilla päätös henkilökohtaisesta avusta, %	4,3	5,0	1,7	1,7	3,4	11,1	4,7
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, €	**38 316 994**	**10 610 397**	**6 807 952**	**6 028 180**	**13 261 832**	**10 107 189**	**85 132 543**
Henkilökohtaisen avun nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	47,2	34,7	29,9	36,6	37,6	43,3	40,6
Nettokustannukset € / henkilökohtaisen avun asiakas	13 873	11 409	9 275	7 051	10 249	10 292	11 265

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.1 KULJETUSPALVELUT							
4.1.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut							
VpL-asiakkaat							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL:n mukaisista kuljetuspalveluista, yhteensä	**11 092**	**3 805**	**4 329**	**3 313**	**4 961**	**2 812**	**30 312**
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	7 537	2 262	2 977	2 094	3 258	1 785	19 913
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	91,5	81,0	88,5	92,2	82,5	86,8	87,7
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	1,71	1,34	1,90	1,73	2,11	1,38	1,69
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien 65 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä, %	6,83	5,43	8,52	5,31	7,32	5,56	6,57
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	**848**	**274**	**326**	**105**	**256**	**300**	**2 109**
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla päätös kuljetuspalveluista, %	7,1	6,7	7,0	3,1	4,9	9,6	6,5
Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat yhteensä	**7 232**	**3 181**	**3 558**	**2 522**	**3 523**	**2 812**	**22 828**
0–17-vuotiaat	213	136	71	94	66	45	625
18–64-vuotiaat	2 411	1 270	1 168	920	1 272	982	8 023
65 vuotta täyttäneet	4 608	1 775	2 319	1 508	2 185	1 785	14 180
65–74-vuotiaat	1 363	534	722	536	694	468	4 317
75–84-vuotiaat	1 619	652	921	467	722	549	4 930
85 vuotta täyttäneet	1 626	589	676	505	769	768	4 933
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen kuljetuspalvelu-päätöksen omaavista asiakkaista, %	65,2	83,6	82,2	76,1	71,0	100,0	75,3
65 vuotta täyttäneiden kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus vastaavanikäisistä myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen omaavista, %	61,1	78,5	77,9	72,0	67,1	100,0	71,2
Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	59,6	67,7	72,7	70,2	58,6	86,8	66,0
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	1,12	1,12	1,56	1,32	1,50	1,38	1,28
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	2,9	4,3	2,0	3,7	1,9	1,6	2,7
18–64-vuotiaat	33,3	39,9	32,8	36,5	36,1	34,9	35,1
65 vuotta täyttäneet	63,7	55,8	65,2	59,8	62,0	63,5	62,1
65–74-vuotiaat	18,8	16,8	20,3	21,3	19,7	16,6	18,9
75–84-vuotiaat	22,4	20,5	25,9	18,5	20,5	19,5	21,6
85 vuotta täyttäneet	22,5	18,5	19,0	20,0	21,8	27,3	21,6

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.1 KULJETUSPALVELUT							
4.1.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut							
VpL-asiakkaat							
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	**1,12**	**1,12**	**1,56**	**1,32**	**1,50**	**1,38**	**1,28**
0–17-vuotiaat	0,20	0,21	0,15	0,32	0,17	0,10	0,19
18–64-vuotiaat	0,56	0,72	0,80	0,75	0,83	0,77	0,69
65 vuotta täyttäneet	4,18	4,26	6,64	3,83	4,91	5,56	4,68
65–74-vuotiaat	2,14	2,10	3,35	2,43	2,78	2,46	2,44
75–84-vuotiaat	4,91	5,37	8,90	3,94	5,27	5,74	5,44
85 vuotta täyttäneet	11,90	14,42	22,11	9,13	13,17	21,91	13,83
VpL-matkat							
Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	**503 469**	**322 519**	**315 832**	**204 354**	**282 650**	**128 991**	**1 757 815**
0–17-vuotiaiden matkat	13 646	12 298	6 872	6 235	3 344	2 193	44 588
18–64-vuotiaiden matkat	265 187	186 947	140 973	95 767	149 174	44 244	882 292
65 vuotta täyttäneiden matkat	224 636	123 274	167 987	102 352	130 132	82 554	830 935
65–74-vuotiaiden matkat	77 673	43 711	62 420	43 088	52 888	21 928	301 708
75–84-vuotiaiden matkat	88 993	45 668	67 808	31 716	45 016	25 798	304 999
85 vuotta täyttäneiden matkat	57 969	33 895	37 759	27 548	32 228	34 828	224 227
Eri ikäryhmien tekemien matkojen osuudet yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	2,7	3,8	2,2	3,1	1,2	1,7	2,5
18–64-vuotiaat	52,7	58,0	44,6	46,9	52,8	34,3	50,2
65 vuotta täyttäneet	44,6	38,2	53,2	50,1	46,0	64,0	47,3
65–74-vuotiaat	15,4	13,6	19,8	21,1	18,7	17,0	17,2
75–84-vuotiaat	17,7	14,2	21,5	15,5	15,9	20,0	17,4
85 vuotta täyttäneet	11,5	10,5	12,0	13,5	11,4	27,0	12,8
Matkat / asiakas / kk (matkoja käyttäneet asiakkaat)	**0,2**	**8,4**	**7,4**	**6,8**	**6,7**	**3,8**	**6,4**
0–17-vuotiaat	0,0	7,5	8,1	5,5	4,2	4,1	5,9
18–64-vuotiaat	9,2	12,3	10,1	8,7	9,8	3,8	9,2
65 vuotta täyttäneet	4,1	5,8	6,0	5,7	5,0	3,9	4,9
65–74-vuotiaat	4,7	6,8	7,2	6,7	6,4	3,9	5,8
75–84-vuotiaat	4,6	5,8	6,1	5,7	5,2	3,9	5,2
85 vuotta täyttäneet	3,0	4,8	4,7	4,5	3,5	3,8	3,8
VpL-matkat työhön ja opintoihin							
(Tietolähde)	Päätösmäärä						
Kuljetuspalveluja käyttäneistä työ- ja opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat	**530**	335	**165**	**154**	**226**	**119**	**1 529**
Työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden osuus kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	7,3	10,5	4,6	6,1	6,4	4,2	6,7
Työ- ja opiskelumatkojen määrä yhteensä	**78 345**	**71 295**	**35 223**	**14 861**	**34 122**	**0**	**233 846**
Työ- ja opiskelumatkojen osuus yhdensuuntaisista matkoista, %	574,1	22,1	11,2	7,3	12,1	0,0	13,3

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.1 KULJETUSPALVELUT							
4.1.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut							
VpL-kustannukset							
Kuljetuspalvelujen bruttokustannukset, €	**18 076 481**	**10 933 200**	**8 937 296**	**4 246 621**	**7 517 567**	**4 642 563**	**54 353 729**
Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut, €	**205 082**	**116 447**	**75 087**	**18 719**	**-**	**32 273**	**447 608**
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	1,1	1,1	0,8	0,4	0,0	0,7	0,8
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	**17 871 399**	**10 816 753**	**8 862 209**	**4 227 902**	**7 517 567**	**4 610 291**	**53 906 121**
Kuljetuspalvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	22,0	35,4	38,9	26,0	21,3	19,8	25,7
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / myönteisten päätösten määrä	1 611	2 843	2 047	1 276	1 515	1 640	1 778
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	2 471	3 400	2 491	1 676	2 134	1 640	2 361
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	35,5	33,5	28,1	20,7	26,6	35,7	30,7
4.1.2 Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut							
ShL-asiakkaat							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös ShL:n mukaisista kuljetuspalveluista	**3 317**	**1 718**	**489**	**1 099**	**904**	**1 536**	**9 063**
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,5	0,6	0,2	0,6	0,4	0,8	0,5
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet asiakkaat	**149**	**45**	**21**	**144**	**40**	**78**	**477**
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla on päätös ShL-kuljetuspalveluista, %	4,3	2,6	4,1	11,6	4,2	4,8	5,0
Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	**1 513**	**1 169**	**343**	**930**	**1 017**	**1 536**	**6 508**
alle 65-vuotiaat	55	97	64	116	93	384	809
65 vuotta täyttäneet	1458	1072	279	814	924	1152	5699
65–74-vuotiaat	269	196	88	158	162	206	1 079
75–84-vuotiaat	448	408	102	207	245	404	1 814
85 vuotta täyttäneet	741	468	89	449	517	542	2 806
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen ShL:n mukaisen päätöksen omaavista asiakkaista, %	45,6	68,0	70,1	84,6	112,5	100,0	71,8
ShL-kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	0,23	0,41	0,15	0,49	0,43	0,75	0,36
ShL-matkat							
Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	**38 155**	**44 367**	**13 384**	**40 929**	**41 025**	**28 398**	**206 258**
alle 65-vuotiaiden matkat	1 356	4 869	2 695	5 531	5 127	7 099	26 677
65 vuotta täyttäneiden matkat	36 799	39 498	10 689	35 398	35 898	21 299	179 581
65–74-vuotiaiden matkat	6 345	8 148	3 725	8 261	8 250	3 693	38 422
75–84-vuotiaiden matkat	10 430	15 508	4 014	8 931	10 200	7 667	56 750
85 vuotta täyttäneiden matkat	20 024	15 842	2 950	18 206	17 448	9 939	84 409

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.1 KULJETUSPALVELUT							
4.1.2 Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut							
ShL-matkat							
65 vuotta täyttäneiden matkojen osuus matkojen kokonaismäärästä, %	96,4	89,0	79,9	86,5	87,5	75,0	87,1
Matkat myönteisen päätöksen omaavaa kohti keskimäärin / kk	1,0	2,2	2,3	3,1	3,8	1,5	1,9
Matkat matkoja käyttänyttä kohti keskimäärin / kk	2,1	3,2	3,3	3,7	3,4	1,5	2,6
ShL-kustannukset							
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	**2 165 370**	**563 754**	**341 501**	**408 319**	**487 433**	**749 189**	**4 715 567**
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / myönteisten päätösten määrä	652,8	328,1	698,4	371,5	539,2	487,8	520,3
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	1 431,2	482,3	995,6	439,1	479,3	487,8	724,6
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	56,8	12,7	25,5	10,0	11,9	26,4	22,9
4.1.3 Kuljetuspalvelukeskukset							
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyt matkat							
Kuljetuspalvelukeskuksen kautta tehtyjen VpL- ja ShL-matkojen määrä	**514 863**	**-**	**0**	**-**	**321 447**	**157 389**	**993 699**
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen matkojen osuus kaikista VpL- ja ShL-matkoista, %	993,9	0,0	0,0	0,0	99,3	100,0	50,6
Kuljetuspalvelukeskusten kustannukset							
Kuljetuspalvelukeskusten matkojen välityksen ja yhdistelyn nettokustannukset, €	**2 037 000**	**210 000**	**-**	**-**	**812 944**	**478 148**	**3 538 092**
Kuljetuspalvelukeskusten kustannusten osuus VpL- ja ShL-kuljetuspalveluiden kustannuksista, %	10,2	1,8	0,0	0,0	10,2	8,9	6,0
Kuljetuspalvelukeskusten nettokustannukset € / välitetty matka	4,0	0,0	0,0	0,0	2,5	3,0	3,6
Poikkeukset kuljetuspalvelukeskusten käytössä							
VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös vakiotaksin käytöstä ja/tai jotka on vapautettu eli irrotettu keskitetystä tilausjärjestelmästä	**319**	**414**	**276**	**338**	**585**	**104**	**2 036**
Vakiotaksia käyttävien ja/tai vapautettujen eli irrotettujen asiakkaiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	4,4	13,0	7,8	13,4	16,6	3,7	8,9
4.2 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.2.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) ja tuetun asumisen asiakkaita yhteensä (kehitysvammaisten palvelut, asiakas kertaalleen)	**422**	**120**	**207**	**180**	**242**	**196**	**1 367**
Omien asumista tukevien palvelujen asiakkaita yhteensä	311	98	0	63	39	160	671
Ostopalveluna tuotettujen asumista tukevien palvelujen asiakkaita yhteensä	120	33	0	118	203	36	510
Palveluasumisen ja tuetun asumisen asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Palveluasumisen ja tuetun asumisen asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	19,5	12,6	20,3	19,1	22,0	15,8	18,4

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.2 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.2.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakkaita yhteensä	**184**	**58**	**80**	**126**	**87**	**122**	**657**
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) pitkäaikaisia asiakkaita	**183**	**51**	**80**	**126**	**86**	**122**	**648**
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	**1**	**10**	**0**	**1**	**1**	**0**	**13**
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakkaita yhteensä	107	38	38	30	12	104	329
joista pitkäaikaisia asiakkaita	106	25	38	30	11	104	314
joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	1	10	0	0	1	0	12
Ostopalvelujen palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakkaita yhteensä	77	20	42	97	75	18	329
joista pitkäaikaisia asiakkaita	77	20	42	1	75	18	233
joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	-	0	0	97	0	0	97
Tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	**248**	**72**	**127**	**54**	**155**	**60**	**716**
Oman tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	211	**60**	120	33	27	42	**493**
Ostopalvelujen tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	43	13	7	21	128	18	**230**
Asumista tukevien palvelujen käyttövuorokausia yhteensä	**142 598**	**37 914**	**61 798**	**57 733**	**76 825**	**48 694**	**425 562**
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	**144**	**291**	**0**	**0**	**7**	**0**	**442**
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	337,9	316,0	298,5	320,7	317,5	248,4	311,3
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokausia yhteensä	**61 839**	**16 222**	**25 228**	**42 365**	**29 307**	**30 887**	**205 848**
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	**144**	**291**	**0**	**0**	**7**	**0**	**442**
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	**336**	**280**	**315**	**336**	**337**	**253**	**313**
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokausia yhteensä	34 288	9 285	13 769	9 403	3 677	27 412	97 834
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	144	291	0	0	7	0	442
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	320	244	362	313	306	264	297
Ostopalvelujen palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokausia yhteensä	27 551	6 937	11 459	32 962	25 630	3 475	108 014
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	-	0	0	0	0	0	0
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	358	347	273	340	342	193	328
Tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	**80 759**	21 692	**36 570**	**15 368**	**47 518**	**17 807**	**219 714**
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	**326**	301	**288**	**285**	**307**	**297**	**1 803**
Oman tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	67 041	17 004	34 015	10 379	5 829	11 237	145 505
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	318	283	283	315	216	268	295
Ostopalvelujen tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	13 718	4 688	2 555	4 989	41 689	6 570	74 209
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	319	361	365	238	326	365	323

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.2 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.2.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Asumista tukevien palvelujen käyttövuorokausien jakautuminen asumismuotoihin, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)	43,4	42,8	40,8	73,4	38,1	63,4	48,4
Tuettu asuminen	56,6	57,2	59,2	26,6	61,9	36,6	51,6
Asumista tukevien palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	**7 630 956**	**2 532 366**	**2 595 635**	**3 006 351**	**2 097 362**	**2 511 409**	**20 374 079**
Asumista tukevista palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**650 281**	**11 044**	**53 405**	**106 343**	**126 547**	**437 274**	**1 384 894**
Asumista tukevien palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	**6 980 675**	**2 521 322**	**2 542 230**	**2 900 008**	**1 970 815**	**2 074 135**	**18 989 185**
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	7,9	5,6	7,6	8,8	6,5	7,9	7,4
Nettokustannukset väestöä kohti, €	11	9	11	15	8	10	11
Nettokustannukset asumista tukevien palvelujen asiakasta kohti, €	16 542	21 011	12 281	16 111	8 144	10 582	13 891
Nettokustannukset asumista tukevien palvelujen käyttövuorokautta kohti, €	49	67	41	50	26	43	45
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) kokonaisbruttokustannukset, €	**5 752 714**	**1 708 020**	**2 044 425**	**2 831 247**	**1 544 831**	**2 136 874**	**16 018 110**
Palveluasumisesta (ohjatusta asumisesta) perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**487 510**	**6 566**	**53 405**	**106 343**	**107 329**	**437 274**	**1 198 427**
Palveluasumisen (ohjatun asumisen) kokonaisnettokustannukset, €	**5 265 204**	**1 701 454**	**1 991 020**	**2 724 904**	**1 437 502**	**1 699 600**	**14 819 683**
Nettokustannukset väestöä kohti, €	8	6	9	14	6	8	8
Nettokustannukset palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakasta kohti, €	28 615	29 335	24 888	21 626	16 523	13 931	22 557
Nettokustannukset palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokautta kohti, €	85	105	79	64	49	55	72
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) bruttokustannukset, €	3 516 979	529 895	869 045	509 309	211 995	1 922 292	7 559 516
Omasta palveluasumisesta (ohjatusta asumisesta) perityt asiakasmaksut, €	404 216	2 351	53 405	106 343	107 329	437 274	1 110 918
Oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) nettokustannukset, €	3 112 763	527 544	815 640	402 966	104 666	1 485 019	6 448 598
Nettokustannukset väestöä kohti, €	5	2	4	2	0	7	4
Nettokustannukset oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakasta kohti, €	29 091	13 883	21 464	13 432	8 722	14 279	19 601
Nettokustannukset oman palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokautta kohti, €	91	57	59	43	28	54	66
Ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) bruttokustannukset, €	2 235 735	1 178 125	1 175 380	2 321 938	1 332 835	214 581	8 458 594
Ostetusta palveluasumisesta (ohjatusta asumisesta) perityt asiakasmaksut, €	83 294	4 215	0	..	0	0	87 509
Ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) nettokustannukset, €	2 152 441	1 173 910	1 175 380	2 321 938	1 332 835	214 581	8 371 085

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.2 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.2.1 Palveluasuminen ja tuettu asuminen (sisältää sekä kehitysvammaisten palveluasumisen ja tuetun asumisen että vpl-palveluasumisen yksittäiseen asuntoon)							
Nettokustannukset väestöä kohti, €	3	4	5	12	6	1	5
Nettokustannukset ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) asiakasta kohti, €	27 954	58 696	27 985	23 938	17 771	11 921	25 444
Nettokustannukset ostetun palveluasumisen (ohjatun asumisen) käyttövuorokautta kohti, €	78	169	103	70	52	62	78
Tuetun asumisen kokonaisbruttokustannukset, €	**1 878 242**	**824 345**	**551 211**	**175 104**	**552 531**	**374 535**	**4 355 969**
Tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**162 771**	**4 477**	**0**	**0**	**19 218**	**0**	**186 467**
Tuetun asumisen kokonaisnettokustannukset, €	**1 715 471**	**819 868**	**551 211**	**175 104**	**533 313**	**374 535**	**4 169 502**
Nettokustannukset väestöä kohti, €	3	3	2	1	2	2	2
Nettokustannukset tuetun asumisen asiakasta kohti, €	6 917	11 387	4 340	3 243	3 441	6 242	5 823
Nettokustannukset tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	21	38	15	11	11	21	19
Oman tuetun asumisen bruttokustannukset, €	417 593	461 335	431 670	114 233	83 802	280 925	1 789 559
Omasta tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	133 334	0	0	0	19 218	0	152 552
Oman tuetun asumisen nettokustannukset, €	284 259	461 335	431 670	114 233	64 584	280 925	1 637 006
Nettokustannukset väestöä kohti, €	0	2	2	1	0	1	1
Nettokustannukset oman tuetun asumisen asiakasta kohti, €	1 347	7 689	3 597	3 462	2 392	6 689	3 320
Nettokustannukset oman tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	4	27	13	11	11	25	11
Ostetun tuetun asumisen bruttokustannukset, €	1 460 649	363 010	119 540	60 871	468 729	93 610	2 566 410
Ostetusta tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	29 437	4 477	0	..	0	0	33 914
Ostetun tuetun asumisen nettokustannukset, €	1 431 212	358 533	119 540	60 871	468 729	93 610	2 532 496
Nettokustannukset väestöä kohti, €	2	1	1	0	2	0	1
Nettokustannukset ostetun tuetun asumisen asiakasta kohti, €	33 284	27 579	17 077	2 899	3 662	5 201	11 011
Nettokustannukset ostetun tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	104	76	47	12	11	14	34
Asumista tukevien palvelujen nettokustannusten jakautuminen asumismuotoihin, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)	75,4	67,5	78,3	94,0	72,9	81,9	78,0
Tuettu asuminen	24,6	32,5	21,7	6,0	27,1	18,1	22,0
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon	**214**	**92**	**25**	**65**	**128**	**125**	**649**

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.2 ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT							
4.2.2 Asunnon muutostyöt							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon muutostöistä tai huoltotöitä	**470**	**219**	**327**	**96**	**239**	**179**	**1530**
0–17-vuotiaat	55	22	23	9	20	15	**144**
18–64-vuotiaat	188	89	226	50	86	84	**723**
65 vuotta täyttäneet	227	108	78	37	133	80	**663**
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,9	4,7	6,7	2,7	4,0	5,5	4,4
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,07	0,08	0,14	0,05	0,10	0,09	0,09
Asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	11,7	10,0	7,0	9,4	8,4	8,4	9,4
18–64-vuotiaat	40,0	40,6	69,1	52,1	36,0	46,9	47,3
65 vuotta täyttäneet	48,3	49,3	23,9	38,5	55,6	44,7	43,3
Asunnon muutostöiden nettokustannukset, €	**569 159**	**350 586**	**322 486**	**98 452**	**431 179**	**223 366**	**1 995 228**
Asunnon muutostöiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,7	1,1	1,4	0,6	1,2	1,0	1,0
4.2.3 Asunnon välineet ja laitteet							
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon välineistä ja laitteista tai huoltotöitä	**606**	**81**	**114**	**122**	**425**	**192**	**1 540**
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	5,0	1,7	2,3	3,4	7,1	5,9	4,5
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,09	0,03	0,05	0,06	0,18	0,09	0,09
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, €	**541 106**	**61 548**	**206 390**	**142 062**	**546 504**	**165 013**	**1 662 622**
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,7	0,2	0,9	0,9	1,5	0,7	0,8
4.3 VAMMAISTEN TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA							
4.3.1 Vaikeavammaisten päivätoiminta							
Päivätoiminnan asiakkaat yhteensä	**185**	**78**	**53**	**27**	**111**	**41**	**495**
Oman päivätoiminnan asiakkaat	**26**	**0**	**24**	**0**	**-**	**0**	**50**
Ostopalvelujen päivätoiminnan asiakkaat	**164**	**78**	**29**	**27**	**111**	**0**	**409**
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	1,5	1,7	1,1	0,8	1,8	1,3	1,4
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,03	0,03	0,02	0,01	0,05	0,02	0,03
Päivätoiminnan nettokustannukset	**2 075 528**	**582 627**	**172 886**	**199 237**	**489 265**	**180 483**	**3 700 026**
Oman toiminnan nettokustannukset	**434 932**	**0**	**76 345**	**0**	**-**	**180 483**	**691 760**
Ostopalvelujen nettokustannukset	**1 640 596**	**582 627**	**96 541**	**199 237**	**489 265**	**0**	**3 008 266**
Päivätoiminnan nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	2,6	1,9	0,8	1,2	1,4	0,8	1,8
Nettokustannukset € / päivätoiminnan asiakas	11 219	7 470	3 262	7 379	4 408	4 402	7 475

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.3 VAMMAISTEN TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA							
4.3.2 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta							
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaita yhteensä	**1 159**	**537**	**557**	**416**	**653**	**667**	**3 989**
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä %	0,18	0,2	0,24	0,22	0,28	0,33	0,22
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	53,5	56,5	54,6	44,1	59,4	53,8	53,7
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	**1 039**	**537**	**423**	**357**	**539**	**536**	**3 431**
Omien päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	543	**270**	248	210	229	536	2 036
Ostopalvelujen päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	542	302	175	152	310	0	1 481
Tuetun työtoiminnan ja tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	**290**	**69**	**138**	**71**	**114**	**153**	**835**
Oman tuetun työtoiminnan asiakkaita yhteensä	161	47	57	66	0	123	454
Ostopalvelujen tuetun työtoiminnan asiakkaita yhteensä	12	2	0	5	74	0	93
Oman tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	134	34	81	3	23	0	275
Ostopalvelujen tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	19	0	0	0	17	30	66
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaiden osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaista yhteensä, %	89,6	100,0	75,9	85,8	82,5	80,4	86,0
Tuetun työtoiminnan ja työllistymisen asiakkaiden osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaista yhteensä, %	25,0	12,8	24,8	17,1	17,5	22,9	20,9
Työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivät yhteensä	**177 767**	**95 135**	**71 402**	**58 671**	**88 451**	**111 897**	**603 323**
Joista päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä	**156 416**	**87 551**	**51 205**	**50 508**	**75 539**	**84 222**	**505 441**
Joista tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä	**5 688**	**4 090**	**6 915**	**7 378**	**10 138**	**27 675**	**61 884**
Joista tuetun työllistymisen käyttöpäiviä	**15 663**	**3 494**	**13 282**	**785**	**2 774**	**0**	**35 998**
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	**153**	**177**	**128**	**141**	**135**	**168**	**151**
Työ- ja päivätoiminnan omia käyttöpäiviä yhteensä	83 799	45 232	43 690	33 717	35 069	100 631	342 138
Työ- ja päivätoiminnan ostettuja käyttöpäiviä yhteensä	93 968	49 903	27 712	24 954	53 382	11 266	261 185
Päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	**156 416**	87 551	**51 205**	**50 508**	**75 539**	**84 222**	**505 441**
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	**151**	**163**	**121**	**141**	**140**	**157**	**147**

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.3 VAMMAISTEN TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA							
4.3.2 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta							
Omien päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	64 830	37 761	23 493	25 782	34 556	72 956	259 378
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	119	140	95	123	151	136	127
Ostopalvelujen päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	91 586	49 790	27 712	24 726	40 983	11 266	246 063
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	169	165	158	163	132	0	166
Oman tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä yhteensä	4 690	3 977	6 915	7 150	0	27 675	50 407
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	29	85	121	108	0	225	111
Ostopalvelujen tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä yhteensä	998	113	0	228	10 138	0	11 477
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	83	57	0	46	137	0	123
Oman tuetun työllistymisen käyttöpäiviä yhteensä	14 279	3 494	13 282	785	513	0	32 353
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	107	103	164	262	22	0	118
Ostopalvelujen tuetun työllistymisen käyttöpäiviä yhteensä	1 384	0	0	0	2 261	0	3 645
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	73	0	0	0	133	0	55
Työ- ja päivätoiminnan kokonaisbruttokustannukset, €	**22 245 301**	**11 735 838**	**7 769 647**	**4 689 074**	**7 211 054**	**4 342 925**	**57 993 839**
Työ- ja päivätoiminnasta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**349 340**	**256 930**	**198 779**	**86 214**	**260 023**	**128 223**	**1 279 508**
Työ- ja päivätoiminnan kokonaisnettokustannukset, €	**21 895 961**	**11 478 908**	**7 570 869**	**4 602 860**	**6 951 031**	**4 214 702**	**56 714 330**
Työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset yhteensä, €	**3 200 769**	**1 918 613**	**961 111**	**330 050**	**952 207**	**494 633**	**7 857 383**
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	14,6	16,7	12,7	7,2	13,7	11,7	13,9
Nettokustannukset väestöä kohti, €	34	40	33	24	30	21	32
Nettokustannukset työ- ja päivätoiminnan asiakasta kohti, €	18 892	21 376	13 592	11 065	10 645	6 319	14 218
Nettokustannukset työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	123	121	106	78	79	38	94
Oman työ- ja päivätoiminnan bruttokustannukset, €	8 372 598	4 681 223	3 922 511	2 606 321	3 067 531	3 827 010	26 477 194
Omasta työ- ja päivätoiminnan perityt asiakasmaksut, €	169 246	132 097	119 832	86 214	260 023	128 223	895 635
Oman työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, €	8 203 352	4 549 126	3 802 679	2 520 107	2 807 508	3 698 787	25 581 559
Omaan työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset, €	1 507 355	1 047 032	580 515	330 050	412 774	493 362	4 371 087
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	18,4	23,0	15,3	13,1	14,7	13,3	17,1
Nettokustannukset väestöä kohti, €	13	16	17	13	12	18	14
Nettokustannukset oman työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	98	101	87	75	80	37	75
		0					
Ostetun työ- ja päivätoiminnan bruttokustannukset, €	13 872 703	7 054 614	3 847 136	2 082 753	4 143 523	515 916	31 516 645
Ostetusta työ- ja päivätoiminnan perityt asiakasmaksut, €	180 094	124 833	78 947	..	0	0	383 873
Ostetun työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, €	13 692 609	6 929 782	3 768 189	2 082 753	4 143 523	515 916	31 132 771
Ostettuun työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset, €	1 693 414	871 582	380 596	..	539 433	1 271	3 486 295
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	12,4	12,6	10,1	0,0	13,0	0,2	11,2
Nettokustannukset väestöä kohti, €	21	24,4	17	11	18	3	17
Nettokustannukset ostettua työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	146	139	136	83	78	46	119

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
4 VAMMAISTEN AVOHUOLLON PALVELUT							
4.4 MUUT PALVELUT							
4.4.1 Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut							
Muiden VpL-palvelujen nettokustannukset yhteensä, €	**860 902**	**1109151**	**373 884**	**91 196**	**4 889 678**	**782 970**	**8 107 782**
Muiden palvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	1,1	3,6	1,6	0,6	13,8	3,4	3,9
4.4.2 Kehitysvammahuollon muut palvelut							
Muiden palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	**889 726**	**6 664 154**	**2 936 124**	**872 594**	**1 301 311**	**642 560**	**13 306 470**
Muista palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**0**	**18 558**	**0**	**8 576**	**0**	**0**	**27 134**
Muiden palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	**889 726**	**6 645 596**	**2 936 124**	**864 018**	**1 301 311**	**642 560**	**13 279 336**
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	1,0	14,8	8,8	2,6	4,3	2,4	5,2
Nettokustannukset väestöä kohti, €	1	23,4	13	5	6	3	7
Nettokustannukset kehitysvammahuollon asiakasta kohti, €	411	6 988	2 879	915	1 183	518	1 789
Muiden omien palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	682 264	3 555 068	1 748 083	369 500	387 562	200 000	6 942 477
Muiden ostopalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	207 462	3 090 529	1 188 041	503 057	913 749	442 560	6 345 398
5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT (vaikeavammaisten palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
5.1 Vaikeavammaisten palveluasuminen							
Vaikeavammaisten palveluasumisen asukkaat asumisyksiköissä yhteensä	**430**	**138**	**123**	**126**	**170**	**129**	**1116**
0–17-vuotiaat	3	0	0	0	1	0	4
18–64-vuotiaat	301	108	96	88	110	88	791
65 vuotta täyttäneet	126	30	27	38	59	41	321
Palveluasumisen asukkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0–17-vuotiaat	0,7	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,4
18–64-vuotiaat	70,0	78,3	78,0	69,8	64,7	68,2	70,9
65 vuotta täyttäneet	29,3	21,7	22,0	30,2	34,7	31,8	28,8
Palveluasumisen asukkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,5	2,9	2,5	3,5	2,8	4,0	3,2
Palveluasumisen asukkaiden osuus väestöstä, %	0,07	0,05	0,05	0,07	0,07	0,06	0,06
Asumisyksiköiden pitkäaikaiset asukkaat	**420**	**121**	**123**	**126**	**160**	**129**	**1 079**
Asumisyksiköiden lyhytaikaiset asukkaat	**11**	**11**	**0**	**10**	**10**	**0**	**42**
asukkaista, %	2,6	8,0	0,0	7,9	5,9	0,0	3,8
Oman vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita yhteensä	54	43	10	7	-	4	118
Pitkäaikaisia asiakkaita	48	29	10	7	-	4	98
Lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	6	9	0	0	-	0	15
Ostopalvelujen vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita yhteensä	377	97	123	135	170	129	1 031
Pitkäaikaisia asiakkaita	372	97	123	124	160	129	1 005
Lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	5	0	0	13	10	0	28

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT (vaikeavammaisten palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
5.1 Vaikeavammaisten palveluasuminen							
Palveluseteliasiakkaiden osuus ostopalveluasiakkaista	14	-	0	0	0	5	19
Pitkäaikaisia asiakkaita	14	-	0	0	0	5	19
Lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	-	-	0	0	0	0	0
Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannukset, €	**20 871 671**	**7 058 016**	**6 054 664**	**5 697 497**	**8 175 635**	**7 259 046**	**55 116 529**
josta omien palvelujen kustannukset, €	**3 221 039**	**2 207 171**	**393 299**	**305 849**	**-**	**312 774**	**6 440 132**
josta ostopalvelujen kustannukset, €	**17 650 632**	**4 850 845**	**5 661 365**	**5 391 648**	**8 175 635**	**6 946 272**	**48 676 397**
josta palvelusetelillä hankittujen palvelujen kustannukset, €	**862 797**	**0**	**0**	**..**	**0**	**151 156**	**1 013 953**
Josta omien palvelujen osuus, %	16,8	33,3	8,0	5,5	0,0	4,6	30,9
Josta ostopalvelujen osuus, %	91,9	73,2	115,2	97,8	107,7	101,2	233,2
Josta palvelusetelien osuus, %	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	4,9
Palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	25,7	23,1	26,6	34,6	23,2	31,1	26,3
Nettokustannukset € / palveluasumisen asumisyksikön asukas	48 539	51 145	49 225	45 218	48 092	56 272	49 388
5.2 Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
Tehostetun palveluasumisen asiakkaita yhteensä	**835**	**461**	**414**	**481**	**307**	**344**	**2 842**
Tehostetun palveluasumisen pitkäaikaisia asiakkaita	**691**	**301**	**272**	**320**	**280**	**328**	**2 192**
Tehostetun palveluasumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	**165**	**174**	**142**	**165**	**27**	**16**	**689**
Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä,	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,4
Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	40,6	49,4	42,5	51,0	29,8	27,0	131,1
Oman tehostetun palveluasumisen asiakkaita yhteensä	427	96	41	171	91	114	940
Tehostetun palveluasumisen pitkäaikaisia asiakkaita	317	27	23	34	86	98	585
Tehostetun palveluasumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	119	89	18	137	5	16	384
Ostopalvelujen tehostetun palveluasumisen asiakkaita yhteensä	422	384	373	324	216	230	1 949
Tehostetun palveluasumisen pitkäaikaisia asiakkaita	374	272	249	289	194	230	1 608
Tehosteun palveluasumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	51	116	124	37	22	0	350
Tehostetun palveluasumisen käyttövuorokausia yhteensä	**236 112**	**111 799**	**97 795**	**114 771**	**93 276**	**108 297**	**762 050**
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	**6 059**	**9 438**	**3 763**	**4 342**	**557**	**74**	**24 233**
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	**283**	**243**	**236**	**239**	**304**	**315**	**268**
Oman tehostetun palveluasumisen käyttövuorokausia yhteensä	105 826	11 962	9 490	13 605	26 509	29 397	196 789
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	4 783	4 193	..	2 444	119	74	11 613
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	248	125	231	80	291	258	209
Ostopalvelujen tehostetun palveluasumisen käyttövuorokausia yhteensä	130 286	99 837	88 305	101 166	66 767	78 900	565 261
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	1 276	5 245	3 763	1 898	438	0	12 620
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	309	260	237	312	309	343	290

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
5 VAMMAISTEN YMPÄRIVUOROKAUTISET ASUMISPALVELUT (vaikeavammaisten palveluasumisen ja tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
5.2 Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)							
Tehostetun palveluasumisen kokonaisbruttokustannukset, €	**48 585 402**	**21 600 397**	**17 363 196**	**19 659 363**	**14 694 266**	**18 447 659**	**140 350 282**
Tehostetusta palveluasumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**2 724 741**	**649 968**	**268 296**	**182 597**	**1 006 513**	**911 272**	**5 743 388**
Tehostetun palveluasumisen kokonaisnettokustannukset, €	**45 860 661**	**20 950 428**	**17 094 899**	**19 476 766**	**13 687 752**	**17 536 388**	**134 606 894**
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	52	47	51	59	45	67	53
Nettokustannukset väestöä kohti, €	71	74	75	102	58	86	75
Nettokustannukset tehostetun palveluasumisen asiakasta kohti, €	54 923	45 446	41 292	40 492	44 586	50 978	47 363
Nettokustannukset tehostetun palveluasumisen käyttövuorokautta kohti, €	194	187	175	170	147	162	177
Oman tehostetun palveluasumisen bruttokustannukset, €	19 123 861	2 751 166	1 711 885	2 267 243	4 535 030	5 235 020	35 624 205
Omasta tehostetusta palveluasumisesta perityt asiakasmaksut, €	1 516 467	155 835	152 293	182 597	1 006 513	767 734	3 781 439
Oman tehostetun palveluasumisen nettokustannukset, €	**17 607 394**	**2 595 331**	**1 559 593**	**2 084 646**	**3 528 517**	**4 467 286**	**31 842 766**
Nettokustannukset väestöä kohti, €	27	9	7	11	15	22	18
Nettokustannukset oman tehostetun palveluasumisen asiakasta kohti, €	41 235	27 035	38 039	12 191	38 775	39 187	33 875
Nettokustannukset oman tehostetun palveluasumisen käyttövuorokautta kohti, €	166	217	164	153	133	152	162
Ostetun tehostetun palveluasumisen bruttokustannukset, €	29 461 541	18 849 230	15 651 310	17 392 120	10 159 235	13 212 640	104 726 077
Ostetusta tehostetusta palveluasumisesta perityt asiakasmaksut, €	1 208 274	494 133	116 003	..	0	143 538	1 961 949
Ostetun tehostetun palveluasumisen nettokustannukset, €	28 253 267	18 355 097	15 535 307	17 392 120	10 159 235	13 069 102	102 764 128
Nettokustannukset väestöä kohti, €	44	65	68	91	43	64	57
Nettokustannukset ostetun tehostetun palveluasumisen asiakasta kohti, €	66 951	47 800	41 650	53 679	47 033	56 822	52 727
Nettokustannukset ostetun tehostetun palveluasumisen käyttövuorokautta kohti, €	217	184	176	172	152	166	182
6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO							
Perhehoidon asiakkaita yhteensä	**98**	**48**	**93**	**30**	**30**	**6**	**305**
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	**79**	**24**	**19**	**9**	**19**	**3**	**153**
Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	**19**	**24**	**74**	**21**	**11**	**3**	**152**
Perhehoidon asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,02	0,02	0,04	0,02	0,01	0,00	0,02
Perhehoidon asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	4,5	5,0	9,1	3,2	2,7	0,5	4,1
Perhehoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	3,6	2,5	1,9	1,0	1,7	0,2	2,1
Perhehoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus perhehoidon asiakkaista, %	80,6	50,0	20,4	30,0	63,3	50,0	50,2
Oman perhehoidon asiakkaita yhteensä	48	10	81	30	29	6	204
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	30	0	8	9	18	3	68
Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	18	10	73	21	11	3	136

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
6 KEHITYSVAMMAISTEN PERHEHOITO							
Ostopalveluperhehoidon asiakkaita yhteensä	55	26	12	1	1	0	95
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	54	24	11	0	1	0	90
Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	1	14	1	1	0	0	17
Perhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	**27 976**	**8 725**	**9 251**	**3 774**	**6 526**	**1 300**	**57 552**
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	**590**	**499**	**3 188**	**729**	**477**	**221**	**5 704**
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	**285**	**182**	**99**	**126**	**218**	**217**	**189**
Oman perhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	10 928	318	5 774	3 750	6 161	1 300	28 231
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	535	318	3 143	705	477	221	5 399
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	228	32	71	125	212	217	138
Ostopalveluperhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	17 048	8 407	3 477	24	365	0	29 321
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	55	181	45	24	0	0	305
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	310	323	290	24	365	0	309
Perhehoidon kokonaisbruttokustannukset, €	**2 792 472**	**652 808**	**721 611**	**255 395**	**583 072**	**83 185**	**5 088 543**
Perhehoidosta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**662 496**	**136 739**	**124 822**	**82 360**	**102 855**	**9 783**	**1 119 056**
Perhehoidon kokonaisnettokustannukset, €	**2 129 976**	**516 068**	**596 789**	**173 035**	**480 217**	**73 402**	**3 969 487**
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	2,4	1,2	1,8	0,5	1,6	0,3	1,6
Nettokustannukset väestöä kohti, €	3,3	1,8	2,6	0,9	2,0	0,4	2,2
Nettokustannukset perhehoidon asiakasta kohti, €	21 734	10751,4	6 417	5 768	16 007	12 234	13 015
Nettokustannukset perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	76,1	59,1	64,5	45,8	73,6	56,5	69,0
Oman perhehoidon bruttokustannukset, €	1 045 016	23 779	442 332	252 514	562 226	83 185	2 409 052
Omasta perhehoidosta perityt asiakasmaksut, €	257 067	77	70 216	82 360	102 855	9 783	522 358
Oman perhehoidon nettokustannukset, €	787 949	23 702	372 116	170 154	459 371	73 402	1 886 694
Nettokustannukset väestöä kohti, €	1,2	0,1	1,6	0,9	2,0	0,4	1,1
Nettokustannukset oman perhehoidon asiakasta kohti, €	16 416	2370,2	4 594	5 672	15 840	12 234	9 248
Nettokustannukset oman perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	72	75	64	45	75	56	67
Ostetun perhehoidon bruttokustannukset, €	1 747 456	629 029	279 280	2 881	20 846	0	2 679 491
Ostetusta perhehoidosta perityt asiakasmaksut, €	405 429	136 662	54 607	0	0	0	596 698
Ostetun perhehoidon nettokustannukset, €	1 342 027	492 366	224 673	2 881	20 846	0	2 082 793
Nettokustannukset väestöä kohti, €	2,1	1,7	1,0	0,0	0,1	0,0	1,2
Nettokustannukset ostetun perhehoidon asiakasta kohti, €	24 400	18 937	18 723	2 881	20 846	0	21 924
Nettokustannukset ostetun perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	79	59	65	120	57	0	71

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO							
Laitoshoidon asiakkaita yhteensä	**120**	**55**	**34**	**59**	**95**	**45**	**408**
Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	**70**	**25**	**6**	**26**	**43**	**8**	**178**
Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	**51**	**30**	**28**	**35**	**52**	**37**	**233**
Laitoshoidon asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,02	0,02	0,01	0,03	0,04	0,02	0,02
Laitoshoidon asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	5,5	5,8	3,3	6,3	8,6	3,6	5,5
Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	3,2	2,6	0,6	2,8	3,9	0,6	2,4
Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus laitoshoidon asiakkaista, %	58,3	45,5	17,6	44,1	45,3	17,8	43,6
Oman laitoshoidon asiakkaita yhteensä	86	0	0	-	-	0	86
Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	41	0	0	-	-	0	41
Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	45	0	0	-	-	0	45
Ostopalvelulaitoshoidon asiakkaita yhteensä	35	55	34	59	95	45	323
Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	29	25	6	26	43	8	137
Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	7	30	28	35	52	37	189
Laitoshoidon käyttöpäiviä yhteensä	**22 737**	**9 956**	**5 437**	**9 570**	**11 513**	**2 953**	**62 166**
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttöpäiviä	**3 471**	**1 719**	**3 200**	**2 114**	**1 779**	**1 528**	**13 811**
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	**189**	**181**	**160**	**162**	**121**	**66**	**152**
Oman laitoshoidon käyttöpäiviä yhteensä	13 236	-	0	-	-	0	13 236
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttöpäiviä	2 713	-	0	-	-	0	2 713
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	154	-	0	0	0	0	154
Ostopalvelulaitoshoidon käyttöpäiviä	9 501	9 956	5 437	9 570	11 513	2 953	48 930
Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttöpäiviä	758	1 719	3 200	2 114	1 779	1 528	11 098
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	271	181	160	162	121	66	151
Laitoshoidon kokonaisbruttokustannukset, €	**10 973 275**	**2 848 072**	**2 816 274**	**4 940 613**	**5 917 837**	**1 722 932**	**29 219 003**
Laitoshoidosta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	**668 499**	**204 948**	**34 402**	**0**	**0**	**3 698**	**911 547**
Laitoshoidon kokonaisnettokustannukset, €	**10 304 776**	**2 643 123**	**2 781 872**	**4 940 613**	**5 917 837**	**1 719 235**	**28 307 456**
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	12	6	8	15	20	7	11
Nettokustannukset väestöä kohti, €	16	9	12	26	25	8	16
Nettokustannukset laitoshoidon asiakasta kohti, €	85 873	48 057	81 820	83 739	62 293	38 205	69 381
Nettokustannukset laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	453	265	512	516	514	582	455
Oman laitoshoidon bruttokustannukset, €	5 644 350	-	0	-	-	-	5 644 350
Omasta laitoshoidosta perityt asiakasmaksut, €	327 197	-	0	-	-	-	327 197
Oman laitoshoidon nettokustannukset, €	5 317 153	-	0	-	-	-	5 317 153

VUODEN 2018 TIEDOT	Helsinki 2018	Espoo 2018	Vantaa 2018	Turku 2018	Tampere 2018	Oulu 2018	Kuusikko 2018
7 KEHITYSVAMMAISTEN LAITOSHOITO							
Nettokustannukset väestöä kohti, €	8	0	0	0	0	0	3
Nettokustannukset oman laitoshoidon asiakasta kohti, €	61 827	0	0	0	0	0	61 827
Nettokustannukset oman laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	402	0	0	0	0	0	402
Ostopalvelulaitoshoidon kokonaisbruttokustannukset,€	5 328 925	2 848 072	2 816 274	4 940 613	5 917 837	1 722 932	23 574 653
Ostopalvelulaitoshoidosta perityt asiakasmaksut, €	341 302	204 948	34 402	..	0	3 698	584 350
Ostopalvelulaitoshoidon nettokustannukset, €	4 987 623	2 643 123	2 781 872	4 940 613	5 917 837	1 719 235	22 990 303
Nettokustannukset väestöä kohti, €	8	9	12	26	25	8	13
Nettokustannukset ostetun laitoshoidon asiakasta kohti, €	142 504	48 057	81 820	83 739	62 293	38 205	71 177
Nettokustannukset ostetun laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	525	265	512	516	514	582	470
8 OMAISHOIDON TUKI							
Omaishoidon asiakkaita yhteensä	3 953	1 326	1 331	1 564	2 037	1 886	12 097
0–17-vuotiaat	1 089	358	0	217	384	430	2 478
18–64-vuotiaat	785	225	632	292	388	368	2 690
65 vuotta täyttäneet	2 079	743	699	1 055	1 265	1 088	6 929
Omaishoidon tuen palkkioluokat (€/kk) vuonna 2018							
Palkkioluokka 1	432	432	393	393	393	393	
Palkkioluokka 2	784	785	785	744	600	902	
Palkkioluokka 3	1 699	1 701	1 363	1 184	900	1 572	
Palkkioluokka 4	-	-	-	-	1 400	-	
Maksettujen hoitopalkkioiden kokonaiskustannukset yhteensä, €	11 428 508	2 900 288	5 553 209	6 405 181	13 224 611	10 146 535	

Vammaispalvelulain mukaisten muiden palvelujen kuvaukset	
Helsinki	Sopeutumisvalmennus, harkinnanvaraiset apuvälineet ja laitteet, erityisvaatetus ja muu taloudellinen tuki.
Espoo	Koululaisten palvelut. Ympärivuorokautinen lyhytaikainen hoito ostopalveluna, tuntiperusteinen hoito kotiin lapsille, avustukset liikkumisvälineisiin ja niiden apuvälineisiin, tukiviittomaopetus ja muu taloudellinen tuki.
Vantaa	Sopeutumisvalmennus, liikkumisvälineet, erityisvaatteet, muut vammaisavustukset
Turku	Sopeutumisvalmennus; harkinnanvaraiset välineet ja laitteet; vaatetus- ja erityisravintokustannukset; avustajakeskuksen avustus.
Tampere	Yksityisen palveluntuottajan kautta järjestetty palveluasuminen omaan kotiin, sopeutumisvalmennus, harkinnanvaraiset välineet ja laitteet, vaatetus- ja erityisravintokustannukset, lyhytaikainen avustajapalvelu,
Oulu	Palveluasuminen omaan kotiin, auto avustukset sekä koneet, välineet ja laitteet
Kehitysvammahuollon muiden palvelujen kuvaukset	
Helsinki	Oma toiminta: Kehitysvammapoliklinikka (ent. vammaisneuvola), tukihenkilötoiminta Ostopalvelut: Kehitysvammapoliklinikan kustannukset
Espoo	Oma toiminta: Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, koululaisten lomatoiminta. Ostopalvelut: kotiin vietävä lasten tuntiperusteinen hoitopalvelu, kehitysvammaisten muut tukitoimet (esim. kriisihoitojaksot, Eteva-kuntayhtymä ja Kårkulla Samkommun).
Vantaa	Ostot sivistystoimelta, kehitysvammahuollon hallintokulut. Ostopalvelut: Avohuollon menoihin sisältyvä poliklinikka- ja kotona hoidettavien kustannukset.Koululaisten ostettu iltapäivähoito.
Turku	Oma toiminta: tutkimus- ja palveluohjausasiakkaat, vammaisten lasten kesäkerhot, toimistotyö sekä muut yksilölliset erityispalvelut. Ostopalvelut: tutkimus- ja ohjausasiakkaat, erityisperhetyö ja jatko-opetus.
Tampere	Kehitysvammapoliklinik-kakäynnit ja puhelinkonsultaatio; Tukikeskuksen avokäynnit ja jalkautuvat palvelut; leirit ja kerhot; avustukset yhteisöille; taloudellinen tuki kotihoitoon.
Oulu	Omatoiminta pois lukien henkilöstökulut, ostopalvelu: Erityishuoltopiirin neuvola ja päivätoiminnan kustannukset

Liite 3: Vammaisten palvelujen toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2014–2018

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Väestö yhteensä 31.12.	2014	620 715	1,3	265 543	1,8	210 803	1,3	183 824	1,0	223 004	1,2	196 291	1,3	1 700 180	1,3
	2015	628 208	1,2	269 802	1,6	214 605	1,8	185 908	1,1	225 118	0,9	198 525	1,1	1 722 166	1,3
	2016	635 181	1,1	274 583	1,8	219 341	2,2	187 604	0,9	228 274	1,4	200 526	1,0	1 745 509	1,4
	2017	643 272	1,3	279 044	1,6	223 027	1,7	189 669	1,1	231 853	1,6	201 810	0,6	1 768 675	1,3
	2018	648 042	0,7	283 632	1,6	228 166	2,3	191 331	0,9	235 239	1,5	203 567	0,9	1 789 977	1,2
Muutos 2014-2018, %		4,4		6,8		8,2		4,1		5,5		3,7		5,3	
Vammaisten palvelujen nettokustannukset 2014–2018															
Vammaisten palvelujen nettokustannukset	2014	160 544 380	8,9	62 032 774	8,1	50 433 310	5,4	43 505 666	5,5	51 123 183	8,3	47 053 382	5,1	414 692 695	7,5
	2015	161 356 302	0,5	64 541 633	4,0	50 900 752	0,9	45 354 163	4,2	52 907 361	3,5	47 348 624	0,6	422 408 835	1,9
	2016	164 669 566	2,1	69 900 245	8,3	51 831 620	1,8	46 862 410	3,3	55 056 820	4,1	47 890 910	1,1	436 211 571	3,3
	2017	160 350 564	-2,6	71 690 322	2,6	48 777 210	-5,9	47 028 452	0,4	60 408 176	9,7	49 037 632	2,4	437 292 357	0,2
	2018	169 168 534	5,5	75 344 525	5,1	56 323 254	15,5	49 441 826	5,1	65 620 622	8,6	49 588 780	1,1	465 487 540	6,4
Muutos 2014-2018, %		5,4		21,5		11,7		13,6		28,4		5,4		12,2	
Vammaisten palvelujen kustannukset / väestö	2014	259	7,5	234	6,2	239	4,0	237	4,5	229	7,1	240	3,7	244	6,1
	2015	257	-0,7	239	2,4	237	-0,9	244	3,1	235	2,5	239	-0,5	245	0,6
	2016	259	0,9	255	6,4	236	-0,4	250	2,4	241	2,6	239	0,1	250	1,9
	2017	249	-3,8	257	0,9	219	-7,4	248	-0,7	261	8,0	243	1,7	247	-1,1
	2018	261	4,7	266	3,4	247	12,9	258	4,2	279	7,1	244	0,3	260	5,2
Muutos 2014-2018, %		0,9		13,7		3,2		9,2		21,7		1,6		6,6	
Vammaispalvelujen asiakkaat ja kustannukset 2014–2018															
Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen VpL:n mukainen päätös, yhteensä	2014	12 775	2,1	4 365	9,8	5 006	5,8	3 798	-6,3	6 220	-4,1	3 732	0,2	35 896	1,2
	2015	12 302	-3,7	4 515	3,4	4 904	-2,0	3 676	-3,2	6 017	-3,3	3 449	-7,6	34 863	-2,9
	2016	12 012	-2,4	4 691	3,9	4 728	-3,6	3 613	-1,7	5 997	-0,3	3 393	-1,6	34 434	-1,2
	2017	12 119	0,9	4 626	-1,4	4 695	-0,7	3 599	-0,4	6 057	1,0	3 374	-0,6	34 470	0,1
	2018	12 128	0,1	4 697	1,5	4 892	4,2	3 593	-0,2	6 015	-0,7	3 241	-3,9	34 566	0,3
Muutos 2014-2018, %		-5,1		7,6		-2,3		-5,4		-3,3		-13,2		-3,7	
VpL:n mukaista palvelua tai taloudellista tukea saaneiden %-osuus väestöstä	2014	2,06	0,7	1,64	7,8	2,37	4,5	2,07	-7,2	2,79	-5,2	1,90	-1,1	2,11	-0,2
	2015	1,96	-4,9	1,67	1,8	2,29	-3,8	1,98	-4,3	2,67	-4,2	1,74	-8,6	2,02	-4,1
	2016	1,89	-3,4	1,71	2,1	2,16	-5,7	1,93	-2,6	2,63	-1,7	1,69	-2,6	1,97	-2,6
	2017	1,88	-0,4	1,66	-3,0	2,11	-2,3	1,90	-1,5	2,61	-0,6	1,67	-1,2	1,95	-1,2
	2018	1,87	-0,7	1,66	-0,1	2,14	1,8	1,88	-1,0	2,56	-2,1	1,59	-4,8	1,93	-0,9
VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset	2014	76 839 858	8,0	26 690 457	9,1	22 355 906	8,9	13 516 294	7,2	24 912 883	8,9	21 964 745	7,9	186 280 142	8,3
	2015	76 601 998	-0,3	28 578 174	7,1	22 176 331	-0,8	14 580 700	7,9	26 363 980	5,8	21 322 900	-2,9	189 624 083	1,8
	2016	78 345 902	2,3	28 824 871	0,9	21 323 082	-3,8	15 122 235	3,7	28 178 177	6,9	21 606 972	1,3	193 401 240	2,0
	2017	77 207 343	-1,5	28 829 740	0,0	20 860 035	-2,2	15 548 800	2,8	32 095 690	13,9	22 556 146	4,4	197 097 754	1,9
	2018	81 106 759	5,1	30 589 078	6,1	22 800 471	9,3	16 484 527	6,0	35 311 659	10,0	23 328 357	3,4	209 620 851	6,4
Muutos 2014-2018, %		5,6		14,6		2,0		22,0		41,7		6,2		12,5	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / asiakas	2014	6 015	5,8	6 115	-0,6	4 466	2,9	3 559	14,4	4 005	13,5	5 886	7,7	5 189	7,1
	2015	6 227	3,5	6 330	3,5	4 522	1,3	3 966	11,5	4 382	9,4	6 182	5,0	5 439	4,8
	2016	6 522	4,7	6 145	-2,9	4 510	-0,3	4 186	5,5	4 699	7,2	6 368	3,0	5 617	3,3
	2017	6 371	-2,3	6 232	1,4	4 443	-1,5	4 320	3,2	5 299	12,8	6 685	5,0	5 718	1,8
	2018	6 688	5,0	6 512	4,5	4 661	4,9	4 588	6,2	5 871	10,8	7 198	7,7	6 064	6,1
Muutos 2014-2018, %		11,2		6,5		4,4		28,9		46,6		22,3		16,9	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö	2014	124	6,6	101	7,2	106	7,5	74	6,2	112	7,7	112	6,5	110	6,9
	2015	122	-1,5	106	5,4	103	-2,6	78	6,7	117	4,8	107	-4,0	110	0,5
	2016	123	1,2	105	-0,9	97	-5,9	81	2,8	123	5,4	108	0,3	111	0,6
	2017	120	-2,7	103	-1,6	94	-3,8	82	1,7	138	12,1	112	3,7	111	0,6
	2018	125	4,3	108	4,4	100	6,8	86	5,1	150	8,4	115	2,5	117	5,1
Muutos 2014-2018, %		1,1		7,3		-5,8		17,2		34,4		2,4		6,9	
Kehitysvammahuollon asiakkaat															
Kehitysvammahuollon asiakkaat yhteensä	2014	2 271	2,8	884	1,1	867	2,0	1 001	2,0	1 114	3,0	1 296	3,6	7 433	2,6
	2015	2 292	0,9	881	-0,3	888	2,4	1 030	2,9	1 150	3,2	1 347	3,9	7 588	2,1
	2016	2 366	3,2	907	3,0	887	-0,1	1 118	8,5	1 175	2,2	1 386	2,9	7 839	3,3
	2017	2 427	2,6	934	3,0	973	9,7	1 020	-8,8	1 190	1,3	1 463	5,6	8 007	2,1
	2018	2 480	2,2	951	1,8	1 020	4,8	1 050	2,9	1 222	2,7	1 516	3,6	8 239	2,9
Muutos 2014-2018, %		9,2		7,6		17,6		4,9		9,7		17,0		10,8	
KvL:n mukaisia palveluja käyttäneet asiakkaat	2014	1 921	-0,1	884	1,1	783	-2,2	883	4,3	811	-9,0	1 075	1,9	6 357	-0,5
	2015	2 008	4,5	881	-0,3	866	10,6	857	-2,9	1 004	23,8	1 146	6,6	6 762	6,4
	2016	2 043	1,7	907	3,0	887	2,4	886	3,4	1 008	0,4	1 174	2,4	6 905	2,1
	2017	2 057	0,7	934	3,0	973	9,7	925	4,4	1 029	2,1	1 274	8,5	7 192	4,2
	2018	2 167	5,3	951	1,8	1 020	4,8	944	2,1	1 100	6,9	1 240	-2,7	7 422	3,2
Muutos 2014-2018, %		12,8		7,6		30,3		6,9		35,6		15,3		16,8	
Kehitysvammahuollon asiakkaiden osuus väestöstä	2014	0,37	1,5	0,33	-0,7	0,41	0,7	0,54	1,1	0,50	1,8	0,66	2,3	0,44	1,2
	2015	0,36	-0,3	0,33	-1,9	0,41	0,6	0,55	1,7	0,51	2,3	0,68	2,8	0,44	0,8
	2016	0,37	2,1	0,33	1,2	0,40	-2,3	0,60	7,6	0,51	0,8	0,69	1,9	0,45	1,9
	2017	0,38	1,3	0,33	1,3	0,44	7,9	0,54	-9,8	0,51	-0,3	0,72	4,9	0,45	0,8
	2018	0,38	1,4	0,34	0,2	0,45	2,5	0,55	2,0	0,52	1,2	0,74	2,7	0,46	1,7
KvL:n mukaisia palveluja käyttäneitä asiakkaiden %-osuus kaikista kehitysvammahuollon asiakkaista	2014	84,6	-2,8	100,0	0,0	90,3	-4,2	88,2	2,2	72,8	-11,6	82,9	-1,6	85,5	-3,0
	2015	87,6	3,6	100,0	0,0	97,5	8,0	83,2	-5,7	87,3	19,9	85,1	2,6	89,1	4,2
	2016	86,3	-1,4	100,0	0,0	100,0	2,5	79,2	-4,8	85,8	-1,7	84,7	-0,4	88,1	-1,2
	2017	84,8	-1,8	100,0	0,0	100,0	0,0	90,7	14,4	86,5	0,8	87,1	2,8	89,8	2,0
	2018	87,4	3,1	100,0	0,0	100,0	0,0	89,9	-0,9	90,0	4,1	81,8	-6,1	90,1	0,3

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Kehitysvammahuollon kokonaiskustannukset															
Kokonaiskustannukset (brutto)	2014	89 396 216	9,0	36 505 622	7,1	29 005 134	2,6	30 607 752	4,9	27 008 565	7,2	26 550 951	2,4	239 074 240	6,4
	2015	90 115 370	0,8	37 111 940	1,7	29 520 171	1,8	31 290 829	2,2	27 329 399	1,2	27 547 765	3,8	242 915 474	1,6
	2016	91 978 119	2,1	42 325 385	14,0	31 252 616	5,9	32 287 576	3,2	29 541 973	8,1	27 478 949	-0,2	254 864 618	4,9
	2017	88 381 539	-3,9	44 144 968	4,3	28 519 893	-8,7	32 038 124	-0,8	29 869 023	1,1	27 998 145	1,9	250 951 692	-1,5
	2018	93 117 132	5,4	46 033 634	4,3	34 202 487	19,9	33 423 390	4,3	31 804 901	6,5	27 750 671	-0,9	266 332 216	6,1
Muutos 2014-2018, %		4,2		26,1		17,9		9,2		17,8		4,5		11,4	
Myönnetyistä palveluista perityt asiakasmaksut	2014	5 691 694	-1,3	1 163 305	-1,4	927 730	-1,6	618 380	12,6	798 265	-6,4	1 462 314	-2,1	10 661 687	-1,1
	2015	5 361 066	-5,8	1 148 481	-1,3	795 750	-14,2	517 366	-16,3	786 017	-1,5	1 522 041	4,1	10 130 721	-5,0
	2016	5 654 455	5,5	1 250 012	8,8	744 078	-6,5	547 401	5,8	2 663 330	238,8	1 195 010	-21,5	12 054 287	19,0
Asiakasmaksujen osuutta ei ole koottu kaikista	2017	5 238 318	-7,4	1 284 386	2,7	602 718	-19,0	558 472	2,0	1 556 537	-41,6	1 516 659	26,9	10 757 090	-10,8
	2018	5 055 357	-3,5	1 278 188	-0,5	679 704	12,8	466 090	-16,5	1 495 939	-3,9	1 490 249	-1,7	10 465 527	-2,7
Asiakasmaksujen %-osuus bruttokustannuksista	2014	6,4	-9,4	3,2	-7,9	3,2	-4,1	2,0	7,3	3,0	-12,7	5,5	-4,5	4,5	-7,1
	2015	5,9	-6,6	3,1	-2,9	2,7	-15,7	1,7	-18,2	2,9	-2,7	5,5	0,3	4,2	-6,5
	2016	6,1	3,3	3,0	-4,6	2,4	-11,7	1,7	2,5	9,0	213,5	4,3	-21,3	4,7	13,4
	2017	5,9	-3,6	2,9	-1,5	2,1	-11,2	1,7	2,8	5,2	-42,2	5,4	24,6	4,3	-9,4
	2018	5,4	-8,4	2,8	-4,6	2,0	-6,0	1,4	-20,0	4,7	-9,7	5,4	-0,9	3,9	-8,3
Kehitysvammahuollon nettokustannukset	2014	83 704 522	9,8	35 342 317	7,4	28 077 404	2,7	29 989 372	4,8	26 210 301	7,7	25 088 637	2,7	228 412 552	6,8
	2015	84 754 304	1,3	35 963 459	1,8	28 724 421	2,3	30 773 463	2,6	26 543 382	1,3	26 025 724	3,7	232 784 752	1,9
	2016	86 323 664	1,9	41 075 373	14,2	30 508 538	6,2	31 740 175	3,1	26 878 643	1,3	26 283 938	1,0	242 810 331	4,3
	2017	83 143 221	-3,7	42 860 582	4,3	27 917 175	-8,5	31 479 652	-0,8	28 312 486	5,3	26 481 486	0,8	240 194 602	-1,1
	2018	88 061 775	5,9	44 755 446	4,4	33 522 783	20,1	32 957 300	4,7	30 308 963	7,1	26 260 422	-0,8	255 866 689	6,5
Muutos 2014–2018, %		5,2		26,6		19,4		9,9		15,6		4,7		12,0	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset euroa / asiakas	2014	43 573	9,9	39 980	6,2	35 859	5,1	33 963	0,5	32 318	18,4	23 338	0,8	35 931	7,4
	2015	42 208	-3,1	40 821	2,1	33 169	-7,5	35 908	5,7	26 438	-18,2	22 710	-2,7	34 425	-4,2
	2016	42 253	0,1	45 287	10,9	34 395	3,7	35 824	-0,2	26 665	0,9	22 388	-1,4	35 164	2,1
	2017	40 420	-4,3	45 889	1,3	28 692	-16,6	34 032	-5,0	27 515	3,2	20 786	-7,2	33 397	-5,0
	2018	40 638	0,5	47 061	2,6	32 865	14,5	34 912	2,6	27 554	0,1	21 178	1,9	34 474	3,2
Muutos 2014–2018, %		-6,7		17,7		-8,3		2,8		-14,7		-9,3		-4,1	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset euroa / väestö	2014	135	8,3	133	5,5	133	1,4	163	3,8	118	6,5	128	1,4	134	5,4
	2015	135	0,0	133	0,2	134	0,5	166	1,5	118	0,3	131	2,6	135	0,6
	2016	136	0,7	150	12,2	139	3,9	169	2,2	118	-0,1	131	0,0	139	2,9
	2017	129	-4,9	154	2,7	125	-10,0	166	-1,9	122	3,7	131	0,1	136	-2,4
	2018	136	5,1	158	2,7	147	17,4	172	3,8	129	5,5	129	-1,7	143	5,3
Muutos 2014-2018, %		0,8		18,6		10,3		5,6		9,6		0,9		6,4	
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ja kustannukset 2014–2018															
VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun asiakkaat	2014	2 141	10,4	663	19,5	586	19,6	468	14,4	728	15,9	792	14,9	5 378	14,2
	2015	2 280	6,5	726	9,5	609	3,9	598	27,8	804	10,4	861	8,7	5 878	9,3
	2016	2 467	8,2	803	10,6	638	4,8	685	14,5	918	14,2	866	0,6	6 377	8,5
	2017	2 621	6,2	856	6,6	675	5,8	770	12,4	1 087	18,4	930	7,4	6 939	8,8
	2018	2 762	5,4	930	8,6	734	8,7	855	11,0	1 294	19,0	982	5,6	7 557	8,9
Muutos 2014-2018, %		29,0		40,3		25,3		82,7		77,7		24,0		40,5	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus väestöstä	2014	0,34	8,9	0,25	17,3	0,28	18,1	0,25	13,3	0,33	14,6	0,40	13,5	0,32	12,7
	2015	0,36	5,2	0,27	7,8	0,28	2,1	0,32	26,3	0,36	9,4	0,43	7,5	0,34	7,9
	2016	0,39	7,0	0,29	8,7	0,29	2,5	0,37	13,5	0,40	12,6	0,43	-0,4	0,37	7,0
	2017	0,41	4,9	0,31	4,9	0,30	4,1	0,41	11,2	0,47	16,6	0,46	6,7	0,39	7,4
	2018	0,43	4,6	0,33	6,9	0,32	6,3	0,45	10,1	0,55	17,3	0,48	4,7	0,42	7,6
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2014	16,8	8,1	15,2	8,8	11,7	13,0	12,3	22,1	11,7	20,8	21,2	14,7	15,0	12,9
	2015	18,5	10,6	16,1	5,9	12,4	6,1	16,3	32,0	13,4	14,2	25,0	17,6	16,9	12,5
	2016	20,5	10,8	17,1	6,5	13,5	8,7	19,0	16,5	15,3	14,6	25,5	2,2	18,5	9,8
	2017	21,6	5,3	18,5	8,1	14,4	6,5	21,4	12,8	17,9	17,2	27,6	8,0	20,1	8,7
	2018	22,8	5,3	19,8	7,0	15,0	4,4	23,8	11,2	21,5	19,9	30,3	9,9	21,9	8,6
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset	2014	31 333 360	17,2	7 900 042	10,0	6 210 305	10,9	3 622 725	20,3	7 475 353	28,1	9 251 723	7,3	65 793 508	15,4
	2015	32 881 358	4,9	8 250 715	4,4	6 227 315	0,3	4 432 599	22,4	8 542 216	14,3	8 820 540	-4,7	69 154 743	5,1
	2016	35 751 688	8,7	9 061 251	9,8	6 085 676	-2,3	4 883 224	10,2	9 491 577	11,1	9 200 472	4,3	74 473 888	7,7
	2017	36 569 911	2,3	9 474 640	4,6	6 322 851	3,9	5 371 889	10,0	11 057 171	16,5	9 452 731	2,7	78 249 193	5,1
	2018	38 316 994	4,8	10 610 397	12,0	6 807 952	7,7	6 028 180	12,2	13 261 832	19,9	10 107 189	6,9	85 132 543	8,8
Muutos 2014-2018, %		22,3		34,3		9,6		66,4		77,4		9,2		29,4	
Henkilökohtaisen avun kustannusten %-osuus VpL:n kokonaiskustannuksista	2014	40,8	8,5	29,6	0,8	27,8	1,8	26,8	12,2	30,0	17,6	42,1	-0,5	35,3	6,6
	2015	42,9	5,3	28,9	-2,5	28,1	1,1	30,4	13,4	32,4	8,0	41,4	-1,8	36,5	3,3
	2016	45,6	6,3	31,4	8,9	28,5	1,6	32,3	6,2	33,7	4,0	42,6	2,9	38,5	5,6
	2017	47,4	3,8	32,9	4,5	30,3	6,2	34,5	7,0	34,5	2,3	41,9	-1,6	39,7	3,1
	2018	47,2	-0,3	34,7	5,5	29,9	-1,5	37,1	7,4	37,6	9,0	43,3	3,4	40,7	2,4
Kustannukset euroa / henkilökohtaisen avun asiakas	2014	14 635	6,2	11 916	-7,9	10 598	-7,2	7 741	5,1	10 268	10,5	11 681	-6,7	12 234	1,1
	2015	14 422	-1,5	11 365	-4,6	10 225	-3,5	7 412	-4,2	10 625	3,5	10 245	-12,3	11 765	-3,8
	2016	14 492	0,5	11 284	-0,7	9 539	-6,7	7 129	-3,8	10 339	-2,7	10 624	3,7	11 679	-0,7
	2017	13 953	-3,7	11 069	-1,9	9 367	-1,8	6 976	-2,1	10 172	-1,6	10 164	-4,3	11 277	-3,4
	2018	13 873	-0,6	11 409	3,1	9 275	-1,0	7 051	1,1	10 249	0,8	10 292	1,3	11 265	-0,1
Muutos 2014-2018, %		-5,2		-4,3		-12,5		-8,9		-0,2		-11,9		-7,9	
Kustannukset euroa / väestö	2014	50,5	15,7	29,8	8,0	29,5	9,5	19,7	19,1	33,5	26,6	47,1	5,9	38,7	13,9
	2015	52,3	3,7	30,6	2,8	29,0	-1,5	23,8	21,0	37,9	13,2	44,4	-5,7	40,2	3,8
	2016	56,3	7,5	33,0	7,9	27,7	-4,4	26,0	9,2	41,6	9,6	45,9	3,3	42,7	6,3
	2017	56,8	1,0	34,0	2,9	28,4	2,2	28,3	8,8	47,7	14,7	46,8	2,1	44,2	3,7
	2018	59,1	4,0	37,4	10,2	29,8	5,2	31,5	11,2	56,4	18,2	49,7	6,0	47,6	7,5
Muutos 2014-2018, %		17,1		25,7		1,3		59,9		68,2		5,3		22,9	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2014–2018															
Asiakkaat, joilla on vuoden aikana voimassa päätös VpL:n mukaisesta kuljetuspalvelusta	2013	11 557	3,2	3 405	-4,5	4 732	1,0	3 797	-11,2	5 574	-8,9	3 341	31,1	32 406	0,0
	2014	11 778	1,9	3 763	10,5	4 857	2,6	3 612	-4,9	5 304	-4,8	3 323	-0,5	32 637	0,7
	2015	11 346	-3,7	3 671	-2,4	4 937	1,6	3 431	-5,0	5 106	-3,7	3 043	-8,4	31 534	-3,4
	2016	11 059	-2,5	3 739	1,9	4 151	-15,9	3 369	-1,8	5 019	-1,7	2 940	-3,4	30 277	-4,0
	2017	11 085	0,2	3 753	0,4	4 271	2,9	3 310	-1,8	5 064	0,9	2 778	-5,5	30 261	-0,1
	2018	11 092	0,1	3 805	1,4	4 329	1,4	3 313	0,1	4 961	-2,0	2 812	1,2	30 312	0,2
Muutos 2014-2018, %		-5,8		1,1		-10,9		-8,3		-6,5		-15,4		-7,1	
VpL-kuljetuspalvelu-päätöksen omaavien asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2014	92,2	-0,1	86,2	0,7	97,0	-3,0	95,1	1,5	85,3	-0,8	89,0	-0,7	90,9	-0,4
	2015	92,2	0,0	81,3	-5,7	100,7	3,8	93,3	-1,9	84,9	-0,5	88,2	-0,9	90,5	-0,5
	2016	92,1	-0,2	79,7	-2,0	87,8	-12,8	93,2	-0,1	83,7	-1,4	86,6	-1,8	87,9	-2,8
	2017	91,5	-0,6	81,1	1,8	91,0	3,6	92,0	-1,4	83,6	-0,1	82,3	-5,0	87,8	-0,2
	2018	91,5	0,0	81,0	-0,1	88,5	-2,7	92,2	0,3	82,5	-1,3	86,8	5,4	87,7	-0,1
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	2014	8 459	1,5	3 115	6,0	3 490	-2,1	2 837	-5,4	3 720	0,9	3 323	-0,5	24 944	0,3
	2015	8 513	0,6	3 177	2,0	3 532	1,2	2 637	-7,0	3 541	-4,8	3 043	-8,4	24 443	-2,0
	2016	8 248	-3,1	3 201	0,8	3 513	-0,5	2 586	-1,9	3 478	-1,8	2 940	-3,4	23 966	-2,0
	2017	7 925	-3,9	3 190	-0,3	3 586	2,1	2 513	-2,8	3 593	3,3	2 778	-5,5	23 585	-1,6
	2018	7 232	-8,7	3 181	-0,3	3 558	-0,8	2 522	0,4	3 523	-1,9	2 812	1,2	22 828	-3,2
Muutos 2014-2018, %		-14,5		2,1		1,9		-11,1		-5,3		-15,4		-8,5	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2014–2018															
VpL-kuljetuspalveluja	2014	66,2	-0,5	71,4	-3,4	69,7	-7,5	74,7	0,9	59,8	5,1	89,0	-0,7	69,5	-0,8
käyttäneiden asiakkaiden %-	2015	69,2	4,5	70,4	-1,4	72,0	3,3	71,7	-4,0	58,8	-1,6	88,2	-0,9	70,1	0,9
osuus kaikista VpL:n	2016	68,7	-0,8	68,2	-3,0	74,3	3,2	71,6	-0,2	58,0	-1,5	86,6	-1,8	69,6	-0,7
asiakkaista	2017	65,4	-4,8	69,0	1,1	76,4	2,8	69,8	-2,4	59,3	2,3	82,3	-5,0	68,4	-1,7
	2018	59,6	-8,8	67,7	-1,8	72,7	-4,8	70,2	0,5	58,6	-1,3	86,8	5,4	66,0	-3,5
VpL-kuljetuspalveluja	2014	1,36	0,2	1,17	4,1	1,66	-3,4	1,54	-6,3	1,67	-0,3	1,69	-1,8	1,47	-1,0
käyttäneiden asiakkaiden %-	2015	1,36	-0,6	1,18	0,4	1,65	-0,6	1,42	-8,1	1,57	-5,7	1,53	-9,5	1,42	-3,3
osuus väestöstä	2016	1,30	-4,2	1,17	-1,0	1,60	-2,7	1,38	-2,8	1,52	-3,1	1,47	-4,3	1,37	-3,3
	2017	1,23	-5,1	1,14	-1,9	1,61	0,4	1,32	-3,9	1,55	1,7	1,38	-6,1	1,33	-2,9
	2018	1,12	-9,4	1,12	-1,9	1,56	-3,0	1,32	-0,5	1,50	-3,4	1,38	0,4	1,28	-4,4
VpL-kuljetuspalveluja	2014	508	-0,8	266	3,1	147	-6,4	108	-7,7	218	4,3	101	-14,4	1 348	-1,7
käyttäneistä asiakkaista työ-	2015	530	4,3	279	4,9	141	-4,1	87	-19,4	203	-6,9	141	39,6	1 381	2,4
ja opiskelumatkoja	2016	550	3,8	310	11,1	162	14,9	79	-9,2	212	4,4	140	-0,7	1 453	5,2
käyttäneiden määrä	2017	523	-4,9	315	1,6	199	22,8	101	27,8	207	-2,4	139	-0,7	1 484	2,1
	2018	530	1,3	335	6,3	165	-17,1	154	52,5	226	9,2	119	-14,4	1 529	3,0
Muutos 2014-2018, %		4,3		25,9		12,2		42,6		3,7		17,8		13,4	
VpL-kuljetuspalveluja	2014	6,0	-2,3	8,5	-2,8	4,2	-4,3	3,8	-2,4	5,9	3,4	3,0	-13,9	5,4	-2,0
käyttäneistä asiakkaista työ-	2015	6,2	3,7	8,8	2,8	4,0	-5,2	3,3	-13,3	5,7	-2,2	4,6	52,4	5,6	4,5
ja opiskelumatkoja	2016	6,7	7,1	9,7	10,3	4,6	15,5	3,1	-7,4	6,1	6,3	4,8	2,8	6,1	7,3
käyttäneiden %-osuus	2017	6,6	-1,0	9,9	2,0	5,5	20,3	4,0	31,6	5,8	-5,5	5,0	5,1	6,3	3,8
	2018	7,3	11,0	10,5	6,7	4,6	-16,4	6,1	51,9	6,4	11,3	4,2	-15,4	6,7	6,4
	2014	601 710	0,7	313 249	7,9	319 132	-2,8	221 596	-6,5	279 798	5,2	160 113	0,5	1 895 598	0,9
	2015	574 498	-4,5	324 143	3,5	323 358	1,3	225 629	1,8	274 501	-1,9	166 562	4,0	1 888 691	-0,4
Yhdensuuntaiset VpL-matkat	2016	535 174	-6,8	325 374	0,4	318 380	-1,5	203 764	-9,7	265 556	-3,3	145 100	-12,9	1 793 348	-5,0
	2017	521 903	-2,5	323 982	-0,4	313 353	-1,6	202 076	-0,8	283 482	6,8	135 567	-6,6	1 780 363	-0,7
	2018	503 469	-3,5	322 519	-0,5	315 832	0,8	204 354	1,1	282 650	-0,3	128 991	-4,9	1 757 815	-1,3
Muutos 2014-2018, %		-16,3		3,0		-1,0		-7,8		1,0		-19,4		-7,3	
VpL-matkat / matkoja	2014	5,9	-0,8	8,4	1,7	7,6	-0,6	6,5	-1,2	6,3	4,3	4,0	1,0	6,3	0,6
käyttänyt asiakas / kk	2015	5,6	-5,1	8,5	1,5	7,6	0,1	7,1	9,5	6,5	3,1	4,6	13,6	6,4	1,7
	2016	5,4	-3,9	8,5	-0,4	7,6	-1,0	6,6	-7,9	6,4	-1,5	4,1	-9,8	6,2	-3,2
	2017	5,5	1,5	8,5	-0,1	7,3	-3,6	6,7	2,1	6,6	3,3	4,1	-1,1	6,3	0,9
	2018	5,8	5,7	8,4	-0,2	7,4	1,6	6,8	0,8	6,7	1,7	3,8	-6,0	6,4	2,0
Myönnettyjen VpL-	2014	20 582 737	3,5	10 210 525	14,1	9 537 267	6,0	4 121 074	-0,4	6 986 924	1,5	4 825 953	2,8	56 264 480	5,1
kuljetuspalvelujen	2015	18 238 636	-11,4	11 211 663	9,8	9 400 749	-1,4	4 312 969	4,7	6 801 520	-2,7	4 961 455	2,8	54 926 992	-2,4
nettokustannukset	2016	17 288 758	-5,2	11 004 177	-1,9	8 947 349	-4,8	4 320 217	0,2	6 786 564	-0,2	4 919 751	-0,8	53 266 816	-3,0
	2017	17 242 483	-0,3	10 859 875	-1,3	8 639 042	-3,4	4 188 650	-3,0	7 654 667	12,8	4 819 840	-2,0	53 404 558	0,3
	2018	17 871 399	3,6	10 816 753	-0,4	8 862 209	2,6	4 227 902	0,9	7 517 567	-1,8	4 610 291	-4,3	53 906 121	0,9
Muutos 2014-2018, %		-13,2		5,9		-7,1		2,6		7,6		-4,5		-4,2	
VpL-kuljetuspalvelujen	2014	26,8	-4,2	38,3	4,6	42,7	-2,6	30,5	-7,1	28,0	-6,8	22,0	-4,7	30,2	-3,0
kustannusten %-osuus	2015	23,8	-11,1	39,2	2,6	42,4	-0,6	29,6	-3,0	25,8	-8,0	23,3	5,9	29,0	-4,1
vammaispalvelujen	2016	22,1	-7,3	38,2	-2,7	42,0	-1,0	28,6	-3,4	24,1	-6,6	22,8	-2,1	27,5	-4,9
kokonaiskustannuksista	2017	22,3	1,2	37,7	-1,3	41,4	-1,3	26,9	-5,7	23,8	-1,0	21,4	-6,2	27,1	-1,6
	2018	22,0	-1,3	35,4	-6,1	38,9	-6,1	26,0	-3,4	21,3	-10,7	19,8	-7,5	25,7	-5,0
VpL-kuljetuspalvelujen	2014	2 433	1,9	3 278	7,6	2 733	8,4	1 453	5,3	1 878	0,7	1 452	3,4	2 256	4,7
kustannukset euroa / asiakas	2015	2 142	-12,0	3 529	7,7	2 662	-2,6	1 636	12,6	1 921	2,3	1 630	12,3	2 247	-0,4
(palvelua käyttänyt)	2016	2 096	-2,2	3 438	-2,6	2 547	-4,3	1 671	2,1	1 951	1,6	1 673	2,6	2 223	-1,1
	2017	2 176	3,8	3 404	-1,0	2 409	-5,4	1 667	-0,2	2 130	9,2	1 735	3,7	2 264	1,9
	2018	2 471		3 400		2 491		1 676		2 134		1 640		2 361	
Muutos 2014-2018, %		1,6		3,7		-8,9		15,4		13,6		12,9		4,7	
VpL-kuljetuspalvelujen	2014	33,2	2,1	38,5	12,1	45,2	4,7	22,4	-1,4	31,3	0,4	24,6	1,5	33,1	3,7
kustannukset euroa / väestö	2015	29,0	-12,4	41,6	8,1	43,8	-3,2	23,2	3,5	30,2	-3,6	25,0	1,7	31,9	-3,6
	2016	27,2	-6,2	40,1	-3,6	40,8	-6,9	23,0	-0,7	29,7	-1,6	24,5	-1,8	30,5	-4,3
	2017	26,8	-1,5	38,9	-2,9	38,7	-5,0	22,1	-4,1	33,0	11,1	23,9	-2,7	30,2	-1,1
	2018	27,6	2,9	38,1	-2,0	38,8	0,3	22,1	0,1	32,0	-3,2	22,6	-5,2	30,1	-0,3
Muutos 2014-2018, %		-16,8		-0,8		-14,1		-1,4		2,0		-7,9		-9,0	
Keskimääräinen VpL-matkan	2014	33,7	5,4	32,6	5,8	29,9	9,0	18,6	6,5	25,0	-3,5	30,1	2,3	29,7	10,6
hinta (nettokustannukset)	2015	31,7	-5,9	34,6	6,1	29,1	-2,7	19,1	2,8	24,8	-0,8	29,8	-1,2	29,1	-2,0
	2016	32,3	1,8	33,8	-2,2	28,1	-3,3	21,2	10,9	25,6	3,1	33,9	13,8	29,7	2,1
	2017	33,0	2,3	33,5	-0,9	27,6	-1,9	20,7	-2,2	27,0	5,7	35,6	4,9	30,0	1,0
	2018	35,5	7,4	33,5	0,1	28,1	1,8	20,7	-0,2	26,6	-1,5	35,7	0,5	30,7	2,2
Muutos 2014-2018, %		5,2		2,9		-6,1		11,2		6,5		18,6		3,3	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2014–2018															
Asiakkaat, joilla on vuoden	2014	5 206	-5,9	1 324	-1,8	1 329	6,1	650	7,4	618	-8,0	986	11,7	10 113	-1,8
aikana voimassa päätös ShL:n	2015	4 289	-17,6	1 360	2,7	1 168	-12,1	709	9,1	707	14,4	1 044	5,9	9 277	-8,3
mukaisesta kuljetuspalvelusta	2016	4 117	-4,0	1 338	-1,6	723	-38,1	713	0,6	738	4,4	1 262	20,9	8 891	-4,2
	2017	3 745	-9,0	1 499	12,0	574	-20,6	989	38,7	898	21,7	1 295	2,6	9 000	1,2
	2018	3 317	-11,4	1 718	14,6	489	-14,8	1 099	11,1	904	0,7	1 536	18,6	9 063	0,7
Muutos 2014-2018, %		-36,3		29,8		-63,2		69,1		46,3		55,8		-10,4	
ShL-kuljetuspalvelu-	2014	0,84	-7,1	0,50	-3,6	0,63	4,7	0,35	6,4	0,28	-9,1	0,50	10,2	0,59	-3,1
asiakkaiden %-osuus	2015	0,68	-18,6	0,50	1,1	0,54	-13,7	0,38	7,9	0,31	13,3	0,53	4,7	0,54	-9,4
väestöstä	2016	0,65	-5,1	0,49	-3,3	0,33	-39,4	0,38	-0,3	0,32	2,9	0,63	19,7	0,51	-5,4
	2017	0,58	-10,2	0,54	10,2	0,26	-21,9	0,52	37,2	0,39	19,8	0,64	2,0	0,51	-0,1
	2018	0,51	-12,1	0,61	12,8	0,21	-16,7	0,57	10,2	0,38	-0,8	0,75	17,6	0,51	-0,5
ShL-kuljetuspalveluja	2014	3 250	-7,5	984	-0,5	805	-4,5	580	4,7	576	8,7	986	11,7	7 181	-1,8
käyttäneet asiakkaat	2015	2 457	-24,4	999	1,5	701	-12,9	606	4,5	572	-0,7	1 044	5,9	6 379	-11,2
	2016	2 189	-10,9	1 006	0,7	573	-18,3	610	0,7	843	47,4	1 262	20,9	6 483	1,6
	2017	1 850	-15,5	1 058	5,2	405	-29,3	761	24,8	1 098	30,2	1 295	2,6	6 467	-0,2
	2018	1 513	-18,2	1 169	10,5	343	-15,3	930	22,2	1 017	-7,4	1 536	18,6	6 508	0,6
Muutos 2014-2018, %		-53,4		18,8		-57,4		60,3		76,6		55,8		-9,4	
	2014	96 449	-21,6	39 500	-1,8	38 919	-8,1	27 304	-9,2	22 070	8,1	19 465	39,2	243 707	-9,7
	2015	45 224	-53,1	41 689	5,5	31 775	-18,4	28 401	4,0	23 131	4,8	22 571	16,0	192 791	-20,9
Yhdensuuntaiset ShL-matkat	2016	38 535	-14,8	42 425	1,8	25 004	-21,3	32 990	16,2	36 249	56,7	29 300	29,8	204 503	6,1
	2017	32 565	-15,5	41 119	-3,1	16 000	-36,0	35 244	6,8	44 184	21,9	27 772	-5,2	196 884	-3,7
	2018	38 155	17,2	44 367	7,9	13 384	-16,4	40 929	16,1	41 025	-7,1	28 398	2,3	206 258	4,8
Muutos 2014-2018, %		-60,4		12,3		-65,6		49,9		85,9		45,9		-15,4	
ShL-kuljetuspalvelujen	2014	4 520 425	-2,4	532 035	3,9	586 830	-1,7	311 389	5,1	399 962	16,6	487 631	33,2	6 838 272	1,3
nettokustannukset	2015	3 458 418	-23,5	575 938	8,3	466 198	-20,6	310 462	-0,3	360 057	-10,0	542 546	11,3	5 713 619	-16,4
	2016	2 115 980	-38,8	543 285	-5,7	496 893	6,6	315 895	1,7	413 995	15,0	573 014	5,6	4 459 062	-22,0
	2017	2 112 495	-0,2	520 367	-4,2	373 641	-24,8	373 743	18,3	516 464	24,8	695 994	21,5	4 592 704	3,0
	2018	2 165 370	2,5	563 754	8,3	341 501	-8,6	408 319	9,3	487 433	-5,6	749 189	7,6	4 715 567	2,7
Muutos 2014-2018, %		-52,1		6,0		-41,8		31,1		21,9		53,6		-31,0	
ShL-kuljetuspalvelujen	2014	1 391	5,5	541	4,4	729	2,9	537	0,4	694	7,3	495	19,3	952	3,2
kustannukset euroa / asiakas	2015	1 408	1,2	577	6,6	665	-8,8	512	-4,6	629	-9,3	520	5,1	896	-5,9
(matkoja käyttänyt)	2016	967	-31,3	540	-6,3	867	30,4	518	1,1	491	-22,0	454	-12,6	688	-23,2
	2017	1 142	18,1	492	-8,9	923	6,4	491	-5,2	470	-4,2	537	18,4	710	3,3
	2018	1 431	25,3	482	-1,9	996	7,9	439	-10,6	479	1,9	488	-9,2	725	2,0
Muutos 2014-2018, %		2,9		-10,8		36,6		-18,2		-31,0		-1,4		-23,9	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2014–2018															
ShL-kuljetuspalvelujen	2014	7,3	-3,7	2,0	2,0	2,8	-3,0	1,7	4,1	1,8	15,3	2,5	31,5	4,0	0,0
kustannukset euroa / väestö	2015	5,5	-24,4	2,1	6,5	2,2	-22,0	1,7	-1,4	1,6	-10,8	2,7	10,0	3,3	-17,5
	2016	3,3	-39,5	2,0	-7,3	2,3	4,3	1,7	0,8	1,8	13,4	2,9	4,6	2,6	-23,0
	2017	3,3	-1,4	1,9	-5,7	1,7	-26,0	2,0	17,0	2,2	22,8	3,4	20,7	2,6	1,6
	2018	3,3	1,7	2,0	6,6	1,5	-10,7	2,1	8,3	2,1	-7,0	3,7	6,7	2,6	1,5
Muutos 2014-2018, %		-54,1		-0,8		-46,2		26,0		15,5		48,1		-34,5	
Keskimääräinen ShL-matkan	2014	46,9	24,4	13,5	5,8	15,1	7,0	11,4	15,7	18,1	7,9	25,1	-4,3	28,1	12,3
hinta (nettokustannukset)	2015	76,5	63,2	13,8	2,6	14,7	-2,7	10,9	-4,1	15,6	-14,1	24,0	-4,0	29,6	5,6
	2016	54,9	-28,2	12,8	-7,3	19,9	35,4	9,6	-12,4	11,4	-26,6	19,6	-18,6	21,8	-26,4
	2017	64,9	18,1	12,7	-1,2	23,4	17,5	10,6	10,7	11,7	2,3	25,1	28,1	23,3	7,0
	2018	56,8		12,7		25,5		10,0		11,9		26,4		22,9	
Muutos 2014-2018, %		21,1		-5,7		69,2		-12,5		-34,4		5,3		-18,5	
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut yhteensä 2014–2018															
Kuljetuspalveluja	2014	11 709	-1,2	4 099	4,4	4 295	-2,6	3 417	-3,8	4 296	1,8	4 309	2,0	32 125	-0,2
käyttäneiden asiakkaiden	2015	10 970	-6,3	4 176	1,9	4 233	-1,4	3 243	-5,1	4 113	-4,3	4 087	-5,2	30 822	-4,1
määrä yhteensä	2016	10 437	-4,9	4 207	0,7	4 086	-3,5	3 196	-1,4	4 321	5,1	4 202	2,8	30 449	-1,2
	2017	9 775	-6,3	4 248	1,0	3 991	-2,3	3 274	2,4	4 691	8,6	4 073	-3,1	30 052	-1,3
	2018	8 745	-10,5	4 350	2,4	3 901	-2,3	3 452	5,4	4 540	-3,2	4 348	6,8	29 336	-2,4
Muutos 2014-2018, %		-25,3		6,1		-9,2		1,0		5,7		0,9		-8,7	
VpL-asiakkaiden %-osuus	2014	72,2	2,7	76,0	1,6	81,3	0,5	83,0	-1,6	86,6	-1,0	77,1	-2,5	77,6	0,5
	2015	77,6	7,4	76,1	0,1	83,4	2,7	81,3	-2,1	86,1	-0,6	74,5	-3,5	79,3	2,1
	2016	79,0	1,8	76,1	0,0	86,0	3,0	80,9	-0,5	80,5	-6,5	70,0	-6,0	78,7	-0,8
	2017	81,1	2,6	75,1	-1,3	89,9	4,5	76,8	-5,1	76,6	-4,8	68,2	-2,5	78,5	-0,3
	2018	82,7	2,0	73,1	-2,6	91,2	1,5	73,1	-4,8	77,6	1,3	64,7	-5,2	77,8	-0,8
Muutos 2014-2018, %		14,5		-3,8		12,2		-12,0		-10,4		-16,1		0,2	
ShL-asiakkaiden %-osuus	2014	27,8	-6,4	24,0	-4,7	18,7	-2,0	17,0	8,9	13,4	6,7	22,9	9,5	22,4	-1,7
	2015	22,4	-19,3	23,9	-0,3	16,6	-11,6	18,7	10,1	13,9	3,7	25,5	11,6	20,7	-7,4
	2016	21,0	-6,4	23,9	0,0	14,0	-15,3	19,1	2,1	19,5	40,3	30,0	17,6	21,3	2,9
	2017	18,9	-9,8	24,9	4,2	10,1	-27,6	23,2	21,8	23,4	20,0	31,8	5,9	21,5	1,1
	2018	17,3	-8,6	26,9	7,9	8,8	-13,4	26,9	15,9	22,4	-4,3	35,3	11,1	22,2	3,1
Muutos 2014-2018, %		-37,7		11,9		-53,1		58,7		67,1		54,4		-0,8	
Kuljetuspalvelumatkojen	2014	698 159	-3,1	352 749	6,7	358 051	-3,4	248 900	-6,8	301 868	5,4	179 578	3,6	2 139 305	-0,4
määrä yhteensä	2015	619 722	-11,2	365 832	3,7	355 133	-0,8	254 030	2,1	297 632	-1,4	189 133	5,3	2 081 482	-2,7
	2016	573 709	-7,4	367 799	0,5	343 384	-3,3	236 754	-6,8	301 805	1,4	174 400	-7,8	1 997 851	-4,0
	2017	554 468	-3,4	365 101	-0,7	329 353	-4,1	237 320	0,2	327 666	8,6	163 339	-6,3	1 977 247	-1,0
	2018	541 624	-2,3	366 886	0,5	329 216	0,0	245 283	3,4	323 675	-1,2	157 389	-3,6	1 964 073	-0,7
Muutos 2014-2018, %		-22,4		4,0		-8,1		-1,5		7,2		-12,4		-8,2	
Kuljetuspalvelujen	2014	25 103 162	2,4	10 742 560	13,6	10 124 097	5,6	4 432 463	0,0	7 386 886	2,2	5 313 584	5,0	63 102 752	4,7
kustannukset yhteensä	2015	21 697 054	-13,6	11 787 601	9,7	9 866 947	-2,5	4 623 431	4,3	7 161 576	-3,1	5 504 001	3,6	60 640 611	-3,9
	2016	19 404 738	-10,6	11 547 462	-2,0	9 444 242	-4,3	4 636 112	0,3	7 200 559	0,5	5 492 765	-0,2	57 725 878	-4,8
	2017	19 354 978	-0,3	11 380 242	-1,4	9 012 684	-4,6	4 562 393	-1,6	8 171 131	13,5	5 515 834	0,4	57 997 262	0,5
	2018	20 036 769	3,5	11 380 507	0,0	9 203 711	2,1	4 636 221	1,6	8 005 000	-2,0	5 359 480	-2,8	58 621 688	1,1
Muutos 2014-2018, %		-20,2		5,9		-9,1		4,6		8,4		0,9		-7,1	
Kuljetuspalvelukeskusten toiminta 2014–2018															
Kuljetuspalvelukeskusten	2014	600 089	-1,6	-	0,0	0	0,0	-	0,0	302 432	-3,0	169 428	3,7	1 071 949	-1,2
kautta tehdyt matkat	2015	537 656	-10,4	-	0,0	0	0,0	-	0,0	299 522	-1,0	173 733	2,5	1 010 911	-5,7
	2016	533 990	-0,7	-	0,0	0	0,0	-	0,0	298 186	-0,4	172 800	-0,5	1 004 976	-0,6
	2017	525 005	-1,7	-	0,0	0	0,0	-	0,0	321 105	7,7	163 339	-5,5	1 009 449	0,4
	2018	514 863	-1,9	-	0,0	0	0,0	-	0,0	321 447	0,1	157 389	-3,6	993 699	-1,6
Muutos 2014-2018, %		-14,2		0,0		0,0		0,0		6,3		-7,1		-7,3	
Asumista tukevat palvelut															
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)															
	2014	179	-1,6	72	-2,7	60	0,0	104	5,1	77	8,5	133	47,8	625	8,5
	2015	193	7,8	71	-1,4	64	6,7	109	4,8	74	-3,9	88	-33,8	599	-4,2
Palveluasumisen (ohjatun	2016	200	3,6	71	0,0	57	-10,9	108	-0,9	78	5,4	118	34,1	632	5,5
asumisen) asiakkaat	2017	196	-2,0	70	-1,4	61	7,0	105	-2,8	93	19,2	136	15,3	661	4,6
	2018	184	-6,1	58	-17,1	80	31,1	126	20,0	87	-6,5	122	-10,3	657	-0,6
Muutos 2014-2018, %		2,8		-19,4		33,3		21,2		13,0		-8,3		5,1	
	2014	57 357	1,3	20 515	-10,0	19 375	7,9	33 365	5,3	24 069	-2,2	25 006	-3,2	179 687	0,1
	2015	58 774	2,5	20 281	-1,1	21 653	11,8	34 935	4,7	24 555	2,0	24 249	-3,0	184 447	2,6
Palveluasumisen (ohjatun	2016	60 559	3,0	19 600	-3,4	18 452	-14,8	32 586	-6,7	25 132	2,3	34 115	40,7	190 444	3,3
asumisen) käyttöpäivät	2017	60 434	-0,2	19 961	1,8	16 599	-10,0	32 914	1,0	25 255	0,5	44 937	31,7	200 100	5,1
	2018	61 839	2,3	16 222	-18,7	25 228	52,0	42 365	28,7	29 307	16,0	30 887	-31,3	205 848	2,9
Muutos 2014-2018, %		7,8		-20,9		30,2		27,0		21,8		23,5		14,6	
	2014	602	-14,0	543	5,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1145	-5,9
	2015	642	6,6	537	-1,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1179	3,0
Joista lyhytaikaisten	2016	471	-26,6	511	-4,8	0	0,0	0	0,0	4	0,0	0	0,0	986	-16,4
asiakkaiden käyttöpäivät	2017	370	-21,4	500	-2,2	0	0,0	0	0,0	0	-100,0	0	0,0	870	-11,8
	2018	144	-61,1	291	-41,8	0	0,0	0	0,0	7	0,0	0	0,0	442	-49,2
Muutos 2014-2018, %		-76,1		-46,4		0,0		0,0		0,0		0,0		-61,4	
	2014	320	3,0	285	-7,5	323	7,9	321	0,2	313	-9,8	188	-34,5	287	-7,7
	2015	305	-5,0	286	0,3	338	4,8	321	-0,1	332	6,2	276	46,6	308	7,1
Palveluasumisen (ohjatun	2016	303	-0,6	276	-3,4	324	-4,3	302	-5,9	322	-2,9	289	4,9	301	-2,1
asumisen) käyttöpäivät	2017	308	1,8	285	3,3	272	-15,9	313	3,9	272	-15,7	330	14,3	303	0,5
	2018	336	9,0	280	-1,9	315	15,9	336	7,3	337	24,0	253	-23,4	313	3,5
Muutos 2014-2018, %		4,9		-1,8		-2,3		4,8		7,8		34,7		9,0	
	2014	5 025 142	-0,9	1 546 510	9,5	1 302 082	6,3	1 943 752	7,5	1 099 584	27,5	1 102 855	58,9	12 019 926	8,6
	2015	5 304 847	5,6	1 381 058	-10,7	1 140 224	-12,4	2 254 920	16,0	840 028	-23,6	1 800 611	63,3	12 721 688	5,8
Palveluasumisen (ohjatun	2016	5 407 756	1,9	1 330 782	-3,6	1 199 521	5,2	2 535 041	12,4	954 416	13,6	2 368 783	31,6	13 796 299	8,4
asumisen) nettokustannukset	2017	5 187 258	-4,1	1 112 941	-16,4	958 813	-20,1	2 086 502	-17,7	1 166 263	22,2	2 374 970	0,3	12 886 747	-6,6
	2018	5 265 204	1,5	1 701 454	52,9	1 991 020	107,7	2 724 904	30,6	1 437 502	23,3	1 699 600	-28,4	14 819 683	15,0
Muutos 2014-2018, %		4,8		10,0		52,9		40,2		30,7		54,1		23,3	
	2014	6,0	-9,7	4,4	2,0	4,6	3,5	6,5	2,6	4,2	18,3	4,4	54,6	5,3	1,7
Palveluasumisen (ohjatun	2015	6,3	4,3	3,8	-12,2	4,0	-14,4	7,3	13,1	3,2	-24,6	6,9	57,4	5,5	3,9
asumisen) nettokustannusten	2016	6,3	0,1	3,2	-15,6	3,9	-1,0	8,0	9,0	3,6	12,2	9,0	30,3	5,7	4,0
%-osuus KvH:n	2017	6,2	-0,4	2,6	-19,9	3,4	-12,6	6,6	-17,0	4,1	16,0	9,0	-0,5	5,4	-5,6
nettokustannuksista	2018	6,0	-4,2	3,8	46,4	5,9	72,9	8,3	24,7	4,7	15,1	6,5	-27,8	5,8	8,0
Palveluasumisen (ohjatun	2014	28 073	0,8	21 479	12,6	21 701	6,3	18 690	2,3	14 280	17,5	8 292	7,5	19 232	0,1
asumisen) nettokustannukset	2015	27 486	-2,1	19 452	-9,4	17 816	-17,9	20 687	10,7	11 352	-20,5	20 461	146,8	21 238	10,4
asiakasta kohti	2016	27 039	-1,6	18 743	-3,6	21 044	18,1	23 473	13,5	12 236	7,8	20 074	-1,9	21 830	2,8
	2017	26 466	-2,1	15 899	-15,2	15 718	-25,3	19 871	-15,3	12 540	2,5	17 463	-13,0	19 496	-10,7
	2018	28 615	8,1	29 335	84,5	24 888	58,3	21 626	8,8	16 523	31,8	13 931	-20,2	22 557	15,7
Muutos 2014-2018, %		1,9		36,6		14,7		15,7		15,7		68,0		17,3	
	2014	88	-2,2	75	21,7	67	-1,5	58	2,1	46	30,3	44	64,2	67	8,5
	2015	90	3,0	68	-9,7	53	-21,6	65	10,8	34	-25,1	74	68,4	69	3,1
Palveluasumisen (ohjatun	2016	89	-1,1	68	-0,3	65	23,5	78	20,5	38	11,0	69	-6,5	72	5,0
asumisen) nettokustannukset	2017	86	-3,9	56	-17,9	58	-11,1	63	-18,5	46	21,6	53	-23,9	64	-11,1
käyttöpäivää kohti	2018	85	-0,8	105	88,1	79	36,6	64	1,5	49	6,2	55	4,1	72	11,8
Muutos 2014-2018, %		-2,8		39,1		17,4		10,4		7,4		24,8		7,6	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Asumista tukevat palvelut															
Tuettu asuminen															
Tuetun asumisen asiakkaat	2014	133	0,8	19	-9,5	80	27,0	31	-24,4	107	-4,5	38	-33,3	408	-4,2
	2015	136	2,3	23	21,1	87	8,8	30	-3,2	122	14,0	74	94,7	472	15,7
	2016	170	25,0	29	26,1	81	-6,9	36	20,0	129	5,7	101	36,5	546	15,7
	2017	215	26,5	45	55,2	125	54,3	40	11,1	139	7,8	58	-42,6	622	13,9
	2018	248	15,3	72	60,0	127	1,6	54	35,0	155	11,5	60	3,4	716	15,1
Muutos 2014-2018, %		86,5		278,9		58,8		74,2		44,9		57,9		75,5	
Tuetun asumisen käyttöpäivät	2014	48 206	4,4	5 625	-23,0	23 750	24,9	10 437	-30,1	36 983	5,2	14 565	-13,6	139 566	0,1
	2015	48 220	0,0	7 007	24,6	28 773	21,1	10 950	4,9	42 495	14,9	20 591	41,4	158 036	13,2
	2016	55 991	16,1	7 935	13,2	25 185	-12,5	10 514	-4,0	42 645	0,4	27 344	32,8	169 614	7,3
	2017	72 239	29,0	10 555	33,0	36 269	44,0	12 654	20,4	42 693	0,1	16 872	-38,3	191 282	12,8
	2018	80 759	11,8	21 692	105,5	36 570	0,8	15 368	21,4	47 518	11,3	17 807	5,5	219 714	14,9
Muutos 2014-2018, %		67,5		285,6		54,0		47,2		28,5		22,3		57,4	
Tuetun asumisen käyttöpäivät asiakasta kohden	2014	362	3,7	296	-14,8	297	-1,6	337	-7,5	346	10,2	383	29,6	342	4,5
	2015	355	-2,2	305	2,9	331	11,4	365	8,4	348	0,8	278	-27,4	335	-2,1
	2016	329	-7,1	274	-10,2	311	-6,0	292	-20,0	331	-5,1	271	-2,7	311	-7,2
	2017	336	2,0	235	-14,3	290	-6,7	316	8,3	307	-7,1	291	7,4	308	-1,0
	2018	326	-3,1	301	28,4	288	-0,8	285	-10,0	307	-0,2	297	2,0	307	-0,2
Muutos 2014-2018, %		-10,2		1,8		-3,0		-15,5		-11,3		-22,6		-10,3	
Tuetun asumisen nettokustannukset	2014	1 970 896	54,9	103 752	-56,5	590 243	17,3	128 662	-58,8	767 470	26,1	333 689	20,8	3 894 712	21,3
	2015	1 494 327	-24,2	149 854	44,4	755 520	28,0	139 046	8,1	595 076	-22,5	251 189	-24,7	3 385 012	-13,1
	2016	1 930 620	29,2	218 999	46,1	641 855	-15,0	113 936	-18,1	586 020	-1,5	224 965	-10,4	3 716 395	9,8
	2017	2 111 287	9,4	517 673	136,4	792 691	23,5	147 139	29,1	526 373	-10,2	397 724	76,8	4 492 888	20,9
	2018	1 715 471	-18,7	819 868	58,4	551 211	-30,5	175 104	19,0	533 313	1,3	374 535	-5,8	4 169 502	-7,2
Muutos 2014-2018, %		-13,0		690,2		-6,6		36,1		-30,5		12,2		7,1	
Tuetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti	2014	14 819	53,7	5 461	-51,9	7 378	-7,6	4 150	-45,5	7 173	32,0	8 781	81,2	9 546	26,6
	2015	10 988	-25,9	6 515	19,3	8 684	17,7	4 635	11,7	4 878	-32,0	3 394	-61,3	7 172	-24,9
	2016	11 357	3,4	7 552	15,9	7 924	-8,8	3 165	-31,7	4 543	-6,9	2 227	-34,4	6 807	-5,1
	2017	9 820	-13,5	11 504	52,3	6 342	-20,0	3 678	16,2	3 787	-16,6	6 857	207,9	7 223	6,1
	2018	6 917	-29,6	11 387	-1,0	4 340	-31,6	3 243	-11,8	3 441	-9,1	6 242	-9,0	5 823	-19,4
Muutos 2014-2018, %		-53,3		108,5		-41,2		-21,9		-52,0		-28,9		-39,0	
Tuetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti	2014	41	48,3	18	-43,5	25	-6,1	12	-41,1	21	19,8	23	39,9	28	21,1
	2015	31	-24,2	21	15,9	26	5,7	13	3,0	14	-32,5	12	-46,8	21	-23,2
	2016	34	11,3	28	29,1	25	-2,9	11	-14,7	14	-1,9	8	-32,6	22	2,3
	2017	29	-15,2	49	77,7	22	-14,2	12	7,3	12	-10,3	24	186,5	23	7,2
	2018	21	-27,3	38	-22,9	15	-31,0	11	-2,0	11	-9,0	21	-10,8	19	-19,2
Muutos 2014-2018, %		-48,0		104,9		-39,4		-7,6		-45,9		-8,2		-32,0	
Asunnon muutostöiden asiakkaat ja kustannukset 2014–2018															
Asunnon muutostöiden asiakkaat	2014	495	20,7	428	21,9	261	2,0	67	-6,9	363	16,7	244	-23,0	1 858	8,2
	2015	448	-9,5	210	-50,9	314	20,3	89	32,8	298	-17,9	237	-2,9	1 596	-14,1
	2016	443	-1,1	218	3,8	337	7,3	79	-11,2	271	-9,1	238	0,4	1 586	-0,6
	2017	473	6,8	205	-6,0	335	-0,6	84	6,3	305	12,5	203	-14,7	1 605	1,2
	2018	470	-0,6	219	6,8	327	-2,4	96	14,3	239	-21,6	179	-11,8	1 530	-4,7
Muutos 2014-2018, %		-5,1		-48,8		25,3		43,3		-34,2		-26,6		-17,7	
Asunnon muutostöitä saaneiden %-osuus väestöstä	2014	0,08	19,2	0,16	19,7	0,12	0,6	0,04	-7,8	0,16	15,4	0,12	-24,0	0,11	6,8
	2015	0,07	-10,6	0,08	-51,7	0,15	18,2	0,05	31,3	0,13	-18,7	0,12	-4,0	0,09	-15,2
	2016	0,07	-2,2	0,08	2,0	0,15	5,0	0,04	-12,0	0,12	-10,3	0,12	-0,6	0,09	-2,0
	2017	0,07	5,4	0,07	-7,5	0,15	-2,2	0,04	5,2	0,13	10,8	0,10	-15,2	0,09	-0,1
	2018	0,07	-1,4	0,08	5,1	0,14	-4,6	0,05	13,3	0,10	-22,8	0,09	-12,6	0,09	-5,8
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2014	3,9	18,3	9,8	11,1	5,2	-3,7	1,8	-0,7	5,8	21,7	6,5	-23,2	5,2	7,0
	2015	3,6	-6,0	4,7	-52,6	6,4	22,8	2,4	37,2	5,0	-15,1	6,9	5,1	4,6	-11,6
	2016	3,7	1,3	4,6	-0,1	7,1	11,3	2,2	-9,7	4,5	-8,8	7,0	2,1	4,6	0,6
	2017	3,9	5,8	4,4	-4,6	7,1	0,1	2,3	6,7	5,0	11,4	6,0	-14,2	4,7	1,1
	2018	3,9		4,7		6,7		2,7		4,0		5,5		4,4	
Asunnon muutostöiden nettokustannukset	2014	696 996	32,5	360 980	26,2	499 275	7,8	69 719	-44,1	462 363	-13,2	205 254	-57,5	2 294 587	-5,0
	2015	664 542	-4,7	303 160	-16,0	399 642	-20,0	82 033	17,7	541 116	17,0	266 610	29,9	2 257 102	-1,6
	2016	621 458	-6,5	307 666	1,5	318 172	-20,4	82 255	0,3	445 390	-17,7	304 630	14,3	2 079 571	-7,9
	2017	670 193	7,8	302 868	-1,6	326 532	2,6	75 530	-8,2	515 794	15,8	236 904	-22,2	2 127 821	2,3
	2018	569 159	-15,1	350 586	15,8	322 486	-1,2	98 452	30,3	431 179	-16,4	223 366	-5,7	1 995 228	-6,2
Muutos 2014-2018, %		-18,3		-2,9		-35,4		41,2		-6,7		8,8		-13,0	
Asunnon muutostöiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2014	0,9	22,7	1,4	15,6	2,2	-1,0	0,5	-47,9	1,9	-20,3	0,9	-60,6	1,2	-12,3
	2015	0,9	-4,4	1,1	-21,6	1,8	-19,3	0,6	9,1	2,1	10,6	1,3	33,8	1,2	-3,4
	2016	0,8	-8,6	1,1	0,6	1,5	-17,2	0,5	-3,3	1,6	-23,0	1,4	12,8	1,1	-9,7
	2017	0,9	9,4	1,1	-1,6	1,6	4,9	0,5	-10,7	1,6	1,7	1,1	-25,5	1,1	0,4
	2018	0,7	-19,2	1,1	9,1	1,4	-9,6	0,6	22,9	1,2	-24,0	1,0	-8,8	1,0	-11,8
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat sekä kustannukset 2014–2018															
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat	2014	690	13,3	90	26,8	88	20,5	102	-51,2	325	-6,1	256	12,3	1 551	1,0
	2015	609	-11,7	95	5,6	99	12,5	105	2,9	442	36,0	221	-13,7	1 571	1,3
	2016	564	-7,4	116	22,1	104	5,1	120	14,3	410	-7,2	245	10,9	1 559	-0,8
	2017	610	8,2	100	-13,8	76	-26,9	106	-11,7	476	16,1	209	-14,7	1 577	1,2
	2018	606	-0,7	81	-19,0	114	50,0	122	15,1	425	-10,7	192	-8,1	1 540	-2,3
Muutos 2014-2018, %		-12,2		-10,0		29,5		19,6		30,8		-25,0		-0,7	
Asuntoon kuuluvia laitteita ja välineitä saaneiden %-osuus väestöstä	2013	0,10	-3,1	0,03	-17,2	0,04	-7,5	0,11	-21,1	0,16	-2,7	0,12	-13,6	0,09	-7,6
	2014	0,11	11,8	0,03	24,5	0,04	19,0	0,06	-51,7	0,15	-7,1	0,13	10,9	0,09	-0,4
	2015	0,10	-12,8	0,04	3,9	0,05	10,5	0,06	1,8	0,20	34,7	0,11	-14,6	0,09	0,0
	2016	0,09	-8,4	0,04	20,0	0,05	2,8	0,06	13,3	0,18	-8,5	0,12	9,8	0,09	-2,1
	2017	0,09	6,8	0,04	-15,2	0,03	-28,1	0,06	-12,6	0,21	14,3	0,10	-15,2	0,09	-0,2
	2018	0,09	-1,4	0,03	-20,3	0,05	46,6	0,06	14,1	0,18	-12,0	0,09	-8,9	0,09	-3,5
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2014	5,4	11,0	2,1	15,5	1,8	13,9	2,7	-47,9	5,2	-2,1	6,9	12,1	4,3	-0,2
	2015	5,0	-8,3	2,1	2,0	2,0	14,8	2,9	6,4	7,3	40,6	6,4	-6,6	4,5	4,3
	2016	4,7	-5,2	2,5	17,5	2,2	9,0	3,3	16,3	6,8	-6,9	7,2	12,7	4,5	0,5
	2017	5,0	7,2	2,2	-12,6	1,6	-26,4	2,9	-11,3	7,9	14,9	6,2	-14,2	4,6	1,0
	2018	5,0	-0,7	1,7	-20,2	2,3	44,0	3,4	15,3	7,1	-10,1	5,9	-4,4	4,5	-2,6
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset	2014	587 612	0,8	87 421	0,0	130 851	56,0	76 081	-51,4	303 181	-22,0	183 207	4,7	1 368 353	-1,3
	2015	477 773	-18,7	73 662	-15,7	76 923	-41,2	78 494	3,2	412 710	36,1	146 661	-19,9	1 266 223	-7,5
	2016	490 424	2,6	114 909	56,0	240 868	213,1	102 889	31,1	536 778	30,1	205 618	40,2	1 691 486	33,6
	2017	514 492	4,9	81 149	-29,4	166 858	-30,7	78 045	-24,1	741 124	38,1	157 744	-23,3	1 739 413	2,8
	2018	541 106	5,2	61 548	-24,2	206 390	23,7	142 062	82,0	546 504	-26,3	165 013	4,6	1 662 622	-4,4
Muutos 2014-2018, %		-7,9		-29,6		57,7		86,7		80,3		-9,9		21,5	
Asunnon välineiden ja laitteiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2014	0,8	-6,7	0,3	0,0	0,6	43,2	0,6	-54,7	1,2	-28,4	0,8	-2,9	0,7	-8,9
	2015	0,6	-18,4	0,3	-21,3	0,3	-40,7	0,5	-4,4	1,6	28,6	0,7	-17,5	0,7	-9,1
	2016	0,6	0,4	0,4	54,7	1,1	225,7	0,7	26,4	1,9	21,7	1,0	38,4	0,9	31,0
	2017	0,7	6,5	0,3	-29,4	0,8	-29,2	0,5	-26,2	2,3	21,2	0,7	-26,5	0,9	0,9
	2018	0,7	0,1	0,2	-28,5	0,9	13,2	0,9	71,7	1,5	-33,0	0,7	1,1	0,8	-10,1

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten työ- ja päivätoiminta															
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnan kokonaisuus															
Työ- ja päivätoiminnan suoritteet (päivät)	2014	182 711	5,2	74 182	1,9	60 740	0,6	58 954	-1,3	80 540	1,8	120 414	4,8	577 541	3,0
	2015	181 366	-0,7	74 180	0,0	73 205	20,5	56 825	-3,6	85 725	6,4	123 061	2,2	594 362	2,9
	2016	181 243	-0,1	77 908	5,0	65 592	-10,4	57 715	1,6	90 367	5,4	114 103	-7,3	586 928	-1,3
	2017	181 971	0,4	82 564	6,0	71 348	8,8	59 128	2,4	89 444	-1,0	106 088	-7,0	590 543	0,6
	2018	177 767	-2,3	95 135	15,2	71 402	0,1	58 671	-0,8	88 451	-1,1	111 897	5,5	603 323	2,2
Muutos 2014-2018, %		-2,7		28,2		17,6		-0,5		9,8		-7,1		4,5	
Työ- ja päivätoiminnan suoritteet asiakasta kohti	2014	151	-5,7	172	4,0	143	4,0	145	-6,4	151	2,2	195	-9,3	159	-2,8
	2015	156	3,4	170	-1,1	157	9,7	144	-0,7	152	0,6	194	-0,9	162	1,9
	2016	156	0,2	170	0,4	130	-17,3	145	0,3	152	0,1	170	-12,1	155	-4,5
	2017	154	-1,6	169	-0,8	134	3,1	149	3,2	143	-5,9	150	-11,8	150	-3,1
	2018	153	-0,1	177	4,7	128	-4,2	141	-5,5	135	-5,4	168	11,6	151	0,7
Muutos 2014-2018, %		1,8		3,2		-10,5		-2,9		-10,4		-14,2		-5,1	
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset	2014	17 838 153	11,6	7 959 225	-0,2	5 518 698	4,9	3 529 460	7,2	4 986 483	12,5	3 600 677	4,2	43 432 696	7,5
	2015	18 680 974	4,7	8 429 440	5,9	6 311 045	14,4	3 684 914	4,4	5 232 740	4,9	3 526 177	-2,1	45 865 290	5,6
	2016	19 066 188	2,1	8 734 324	3,6	6 079 984	-3,7	3 967 563	7,7	6 497 135	24,2	3 661 629	3,8	48 006 823	4,7
	2017	20 181 245	5,8	10 300 513	17,9	6 392 357	5,1	3 905 008	-1,6	6 901 513	6,2	3 781 608	3,3	51 462 244	7,2
	2018	21 895 961	8,5	11 478 908	11,4	7 570 869	18,4	4 602 860	17,9	6 951 031	0,7	4 214 702	11,5	56 714 330	10,2
Muutos 2014-2018, %		22,7		44,2		37,2		30,4		39,4		17,1		30,6	
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannuksien %-osuus KvH:n kustannuksista	2014	21,3	1,6	22,5	-7,1	19,7	2,1	11,8	2,3	19,0	4,5	14,4	1,4	19,0	0,6
	2015	22,0	3,4	23,4	4,1	22,0	11,8	12,0	1,7	19,7	3,6	13,5	-5,6	19,7	3,6
	2016	22,1	0,2	21,3	-9,3	19,9	-9,3	12,5	4,4	24,2	22,6	13,9	2,8	19,8	0,3
	2017	24,3	9,9	24,0	13,0	22,9	14,9	12,4	-0,8	24,4	0,8	14,3	2,5	21,4	8,4
	2018	24,9	2,4	25,6	6,7	22,6	-1,4	14,0	12,6	22,9	-5,9	16,0	12,4	22,2	3,5
Nettokustannukset asiakasta kohti	2014	14 706	0,0	18 424	1,8	13 016	8,3	8 693	1,7	9 356	12,9	5 845	-9,9	11 985	1,4
	2015	16 049	9,1	19 289	4,7	13 543	4,1	9 353	7,6	9 278	-0,8	5 553	-5,0	12 532	4,6
	2016	16 422	2,3	19 112	-0,9	12 040	-11,1	9 944	6,3	10 938	17,9	5 465	-1,6	12 680	1,2
	2017	17 031	3,7	21 108	10,4	11 993	-0,4	9 861	-0,8	11 042	1,0	5 356	-2,0	13 085	3,2
	2018	18 892	10,9	21 376	1,3	13 592	13,3	11 065	12,2	10 645	-3,6	6 319	18,0	14 218	8,7
Muutos 2014-2018, %		28,5		16,0		4,4		27,3		13,8		8,1		18,6	
Nettokustannukset suoritetta kohti	2014	98	6,1	107	-2,1	91	4,2	60	8,6	62	10,5	30	-0,6	75	4,3
	2015	103	5,5	114	5,9	86	-5,1	65	8,3	61	-1,4	29	-4,2	77	2,6
	2016	105	2,1	112	-1,3	93	7,5	69	6,0	72	17,8	32	12,0	82	6,0
	2017	111	5,4	125	11,3	90	-3,3	66	-3,9	77	7,3	36	11,1	87	6,5
	2018	123		121		106		78		79		38		94	
Muutos 2014-2018, %		26,2		12,5		16,7		31,0		26,9		26,0		25,0	
Päivä- ja työtoimintakeskukset															
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaat	2014	1 099	12,7	411	-0,7	353	0,0	344	5,2	442	-1,8	497	-15,9	3 146	1,2
	2015	1 007	-8,4	403	-1,9	380	7,6	337	-2,0	455	2,9	511	2,8	3 093	-1,7
	2016	1 057	5,0	414	2,7	410	7,9	346	2,7	478	5,1	572	11,9	3 277	5,9
	2017	1 074	1,6	448	8,2	413	0,7	344	-0,6	510	6,7	570	-0,3	3 359	2,5
	2018	1 039	-3,3	537	19,9	423	2,4	357	3,8	539	5,7	536	-6,0	3 431	2,1
Muutos 2014-2018, %		-5,5		30,7		19,8		3,8		21,9		7,8		9,1	
Päivä-ja työtoimintakeskuten asiakkaiden %-osuus kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan asiakkaista	2014	90,6	1,0	95,1	1,3	83,3	3,3	84,7	-0,2	82,9	-1,4	80,7	-27,2	86,8	-4,6
	2015	86,5	-4,5	92,2	-3,1	81,5	-2,1	85,5	0,9	80,7	-2,7	80,5	-0,3	84,5	-2,7
	2016	91,0	5,2	90,6	-1,8	81,2	-0,4	86,7	1,4	80,5	-0,3	85,4	6,1	86,6	2,4
	2017	90,6	-0,4	91,8	1,3	77,5	-4,6	86,9	0,2	81,6	1,4	80,7	-5,4	85,4	-1,3
	2018	89,6	-1,1	100,0	8,9	75,9	-2,0	85,8	-1,2	82,5	1,2	80,4	-0,5	86,0	0,7
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteet (päivät)	2014	159 968	7,2	64 372	2,2	47 464	0,9	48 878	0,0	66 945	0,0	94 610	0,0	482 237	2,7
	2015	158 788	-0,7	65 654	2,0	52 563	10,7	47 777	-2,3	70 017	4,6	94 120	-0,5	488 919	1,4
	2016	159 536	0,5	69 554	5,9	48 421	-7,9	49 450	3,5	74 940	7,0	92 101	-2,1	494 002	1,0
	2017	160 866	0,8	74 381	6,9	52 054	7,5	50 955	3,0	75 240	0,4	79 088	-14,1	492 584	-0,3
	2018	156 416	-2,8	87 551	17,7	51 205	-1,6	50 508	-0,9	75 539	0,4	84 222	6,5	505 441	2,6
Muutos 2014-2018, %		-2,2		36,0		7,9		3,3		12,8		-11,0		4,8	
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan suoritteista	2014	87,6	1,9	86,8	0,3	78,1	0,2	82,9	1,4	83,1	-1,8	78,6	-4,6	83,5	-0,3
	2015	87,6	0,0	88,5	2,0	71,8	-8,1	84,1	1,4	81,7	-1,7	76,5	-2,7	82,3	-1,5
	2016	88,0	0,5	89,3	0,9	73,8	2,8	85,7	1,9	82,9	1,5	80,7	5,5	84,2	2,3
	2017	88,4	0,4	90,1	0,9	73,0	-1,2	86,2	0,6	84,1	1,4	74,5	-7,6	83,4	-0,9
	2018	88,0	-0,5	92,0	2,2	71,7	-1,7	86,1	-0,1	85,4	1,5	75,3	1,0	83,8	0,4
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteet asiakasta kohti	2014	146	-4,9	157	3,0	134	0,9	142	-4,9	151	1,8	190	18,9	153	1,5
	2015	158	8,3	163	4,0	138	2,9	142	-0,2	154	1,6	184	-3,2	158	3,1
	2016	151	-4,3	168	3,1	118	-14,6	143	0,8	157	1,9	161	-12,6	151	-4,6
	2017	150	-0,8	166	-1,2	126	6,7	148	3,6	148	-5,9	139	-13,8	147	-2,7
	2018	151	0,5	163	-1,8	121	-4,0	141	-4,5	140	-5,0	157	13,2	147	0,5
Muutos 2014-2018, %		3,4		4,1		-10,0		-0,4		-7,5		-17,5		-3,9	
Tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ)															
Tuetun työtoiminnan (avotyötoiminnan) ja tuetun työllistymisen (tuetun työn) asiakkaat	2014	286	5,9	73	4,3	103	19,8	75	8,7	91	0,0	119	4,4	747	6,7
	2015	356	24,5	71	-2,7	140	35,9	67	-10,7	109	19,8	124	4,2	867	16,1
	2016	263	-26,1	66	-7,0	206	47,1	65	-3,0	116	6,4	98	-21,0	814	-6,1
	2017	281	6,8	56	-15,2	128	-37,9	66	1,5	115	-0,9	136	38,8	782	-3,9
	2018	290	3,2	69	23,2	138	7,8	71	7,6	114	-0,9	153	12,5	835	6,8
Muutos 2014-2018, %		1,4		-5,5		34,0		-5,3		25,3		28,6		11,8	
Asiakkaiden %-osuus kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kaikista asiakkaista	2014	23,6	-5,1	16,9	6,5	24,3	23,7	18,5	3,1	17,1	0,4	19,3	-9,7	20,6	0,7
	2015	30,6	29,7	16,2	-3,9	30,0	23,7	17,0	-7,9	19,3	13,2	19,5	1,1	23,7	14,9
	2016	22,7	-25,9	14,4	-11,1	40,8	35,8	16,3	-4,2	19,5	1,0	14,6	-25,1	21,5	-9,2
	2017	23,7	4,7	11,5	-20,5	24,0	-41,1	16,7	2,3	18,4	-5,8	19,3	31,7	19,9	-7,5
	2018	25,0	5,5	12,8	12,0	24,8	3,2	17,1	2,4	17,5	-5,1	22,9	19,1	20,9	5,3
Tuetun työtoiminnan (avotyötoiminnan) ja tuetun työllistymisen (tuetun työn) suoritteet (päivät)	2014	22 743	-7,2	9 810	-0,1	13 276	-0,2	10 076	-7,3	13 595	11,9	25 804	27,5	95 304	4,9
	2015	22 578	-0,7	8 526	-13,1	20 642	55,5	9 048	-10,2	15 708	15,5	28 941	12,2	105 443	10,6
	2016	21 707	-3,9	8 354	-2,0	17 171	-16,8	8 265	-8,7	15 427	-1,8	22 002	-24,0	92 926	-11,9
	2017	21 105	-2,8	8 183	-2,0	19 294	12,4	8 173	-1,1	14 204	-7,9	27 000	22,7	97 959	5,4
	2018	21 351	1,2	7 584	-7,3	20 197	4,7	8 163	-0,1	12 912	-9,1	27 675	2,5	97 882	-0,1
Muutos 2014-2018, %		-6,1		-22,7		52,1		-19,0		-5,0		7,3		2,7	
Suoritteiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan kaikista suoritteista	2014	12,4	-11,8	13,2	-1,9	21,9	-0,8	17,1	-6,1	16,9	9,9	21,4	21,6	16,5	1,8
	2015	12,4	0,0	11,5	-13,1	28,2	29,0	15,9	-6,8	18,3	8,6	23,5	9,7	17,7	7,5
	2016	12,0	-3,8	10,7	-6,7	26,2	-7,2	14,3	-10,1	17,1	-6,8	19,3	-18,0	15,8	-10,8
	2017	11,6	-3,2	9,9	-7,6	27,0	3,3	13,8	-3,5	15,9	-7,0	25,5	32,0	16,6	4,8
	2018	12,0	3,6	8,0	-19,6	28,3	4,6	13,9	0,7	14,6	-8,1	24,7	-2,8	16,2	-2,2
Suoritteet asiakasta kohti	2014	80	-12,4	134	-4,2	129	-16,7	134	-14,7	149	11,9	217	22,1	128	-1,7
	2015	63	-20,2	120	-10,6	147	14,4	135	0,5	144	-3,5	233	7,6	122	-4,7
	2016	83	30,1	127	5,4	83	-43,5	127	-5,8	133	-7,7	225	-3,8	114	-6,1
	2017	75	-9,0	146	15,4	151	80,8	124	-2,6	124	-7,1	199	-11,6	125	9,7
	2018	74	-2,0	110	-24,8	146	-2,9	115	-7,2	113	-8,3	181	-8,9	117	-6,4
Muutos 2014-2018, %		-7,4		-18,2		13,5		-14,4		-24,2		-16,6		-8,1	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Muut palvelut															
Muiden vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannukset 2014–2018															
Kaikkien muiden VpL:n	2014	1 260 312	-28,4	782 670	4,7	513 543	14,7	101 886	-24,8	2 111 420	11,9	1 379 467	-17,5	6 149 297	-7,5
mukaisten palvelujen	2015	1 054 600	-16,3	945 026	20,7	400 787	-22,0	116 061	13,9	2 666 077	26,3	879 238	-36,3	6 061 788	-1,4
nettokustannukset yhteensä	2016	769 802	-27,0	1 044 091	10,5	256 350	-36,0	82 592	-28,8	3 450 357	29,4	862 963	-1,9	6 466 155	6,7
	2017	725 288	-5,8	853 490	-18,3	311 317	21,4	88 437	7,1	4 073 844	18,1	786 849	-8,8	6 839 226	5,8
	2018	860 902	18,7	1 109 151	30,0	373 884	20,1	91 196	3,1	4 889 678	20,0	782 970	-0,5	8 107 782	18,5
Muutos 2014-2018, %		-31,7		41,7		-27,2		-10,5		131,6		-43,2		31,8	
Muut kustannukset euroa /	2014	99	-29,8	179	-4,6	103	8,4	27	-19,7	339	16,6	370	-17,7	171	-8,6
VpL:n mukaista palvelua ja	2015	86	-13,1	209	16,7	82	-20,3	32	17,7	443	30,5	255	-31,0	174	1,5
taloudellista tukea saanut	2016	64	-25,2	223	6,3	54	-33,7	23	-27,6	575	29,8	254	-0,2	188	8,0
asiakas	2017	60	-6,6	184	-17,1	66	22,3	25	7,5	673	16,9	233	-8,3	198	5,7
	2018	71	18,6	236	28,0	76	15,3	25	3,3	813	20,9	242	3,6	235	18,2
Muutos 2014-2018, %		-28,0		31,7		-25,5		-5,4		139,5		-34,6		36,9	
Muiden kustannusten %-	2014	1,6	-33,7	2,9	-4,1	2,3	5,3	0,8	-29,8	8,5	2,7	6,3	-23,5	3,3	-14,6
osuus VpL:n	2015	1,4	-16,1	3,3	12,8	1,8	-21,3	0,8	5,6	10,1	19,3	4,1	-34,3	3,2	-3,2
kokonaiskustannuksista	2016	1,0	-28,6	3,6	9,5	1,2	-33,5	0,5	-31,4	12,2	21,1	4,0	-3,1	3,3	4,6
	2017	0,9	-4,4	3,0	-18,3	1,5	24,1	0,6	4,1	12,7	3,7	3,5	-12,7	3,5	3,8
	2018	1,1	13,0	3,6	22,5	1,6	9,9	0,6	-2,7	13,8	9,1	3,4	-3,8	3,9	11,5
	2014	2,0	-29,3	2,9	2,8	2,4	13,2	0,6	-25,5	9,5	10,6	7,0	-18,6	3,6	-8,7
	2015	1,7	-17,3	3,5	18,8	1,9	-23,3	0,6	12,6	11,8	25,1	4,4	-37,0	3,5	-2,7
	2016	1,2	-27,8	3,8	8,6	1,2	-37,4	0,4	-29,5	15,1	27,6	4,3	-2,8	3,7	5,2
Kustannukset euroa / väestö	2017	1,1	-7,0	3,1	-19,6	1,4	19,4	0,5	5,9	17,6	16,2	3,9	-9,4	3,9	4,4
	2018	1,3	17,8	3,9	27,9	1,6	17,4	0,5	2,2	20,8	18,3	3,8	-1,4	4,5	17,1
Muutos 2014-2018, %		-34,6		32,7		-32,7		-14,0		119,5		-45,3		25,2	
Kehitysvammahuollon muut palvelut															
Muiden palvelujen	2014	3 800 271	10,1	2 955 544	26,7	2 573 272	7,7	1 655 771	-6,0	1 037 689	10,5	696 099	86,2	12 718 646	13,1
nettokustannukset	2015	3 943 426	3,8	4 427 223	49,8	2 629 944	2,2	1 616 418	-2,4	1 269 022	22,3	727 548	4,5	14 613 581	14,9
	2016	4 175 820	5,9	6 926 014	56,4	2 577 271	-2,0	1 638 629	1,4	1 344 869	6,0	693 231	-4,7	17 355 834	18,8
	2017	947 550	-77,3	6 174 113	-10,9	2 299 153	-10,8	1 625 520	-0,8	1 041 294	-22,6	545 130	-21,4	12 632 760	-27,2
	2018	889 726	-6,1	6 645 596	7,6	2 936 124	27,7	864 018	-46,8	1 301 311	25,0	642 560	17,9	13 279 336	5,1
Muutos 2014-2018, %		-76,6		124,9		14,1		-47,8		25,4		-7,7		4,4	
Muiden palvelujen	2014	4,5	0,3	8,4	18,0	9,2	4,9	5,5	-10,3	4,0	2,6	2,8	81,3	5,6	5,9
nettokustannusten %-osuus	2015	4,7	2,5	12,3	47,2	9,2	-0,1	5,3	-4,9	4,8	20,8	2,8	0,8	6,3	12,7
KvH:n kustannuksista	2016	4,8	4,0	16,9	37,0	8,4	-7,7	5,2	-1,7	5,0	4,7	2,6	-5,7	7,1	13,9
	2017	1,1	-76,4	14,4	-14,6	8,2	-2,5	5,2	0,0	3,7	-26,5	2,1	-22,0	5,3	-26,4
	2018	1,0	-11,3	14,8	3,1	8,8	6,4	2,6	-49,2	4,3	16,7	2,4	18,9	5,2	-1,3
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut															
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut yhteensä															
	2014	1 233	7,2	545	4,4	494	11,0	492	1,2	392	-1,3	509	-5,0	3 665	3,6
	2015	1 210	-1,9	548	0,6	510	3,2	558	13,4	401	2,3	604	18,7	3 831	4,5
Vammaisten	2016	1 190	-1,7	565	3,1	511	0,2	569	2,0	415	3,5	462	-23,5	3 712	-3,1
ympärivuorokautisten	2017	1 218	2,4	574	1,6	485	-5,1	597	4,9	456	9,9	463	0,2	3 793	2,2
asumispalvelujen asiakkaat	2018	1 265	3,9	599	4,4	537	10,7	607	1,7	477	4,6	473	2,2	3 958	4,4
Muutos 2014-2018, %		2,6		9,9		8,7		23,4		21,7		-7,1		8,0	
	2014	56 756 669	14,6	23 478 210	9,1	18 889 750	2,4	17 889 480	6,1	16 011 477	8,5	21 526 846	23,1	154 552 432	11,5
Vammaisten	2015	59 783 191	5,3	23 823 270	1,5	20 119 415	6,5	19 594 131	9,5	17 353 664	8,4	23 148 982	7,5	163 822 652	6,0
ympärivuorokautisten	2016	60 114 350	0,6	26 050 142	9,3	22 278 009	10,7	22 298 609	13,8	17 888 665	3,1	22 789 322	-1,6	171 419 097	4,6
asumispalvelujen	2017	60 573 483	0,8	27 163 295	4,3	19 317 381	-13,3	23 921 223	7,3	20 088 634	12,3	24 003 414	5,3	175 067 429	2,1
nettokustannukset	2018	66 732 332	10,2	28 658 413	5,5	23 149 563	19,8	25 174 263	5,2	21 863 387	8,8	24 795 433	3,3	190 373 391	8,7
Muutos 2014-2018, %		17,6		22,1		22,6		40,7		36,5		15,2		23,2	
	2014	46 031	6,9	43 079	4,5	38 238	-7,8	36 361	4,8	40 846	9,9	42 292	29,6	42 170	7,6
Vammaisten	2015	49 408	7,3	43 473	0,9	39 450	3,2	35 115	-3,4	43 276	6,0	38 326	-9,4	42 762	1,4
ympärivuorokautisten	2016	50 516	2,2	46 106	6,1	43 597	10,5	39 189	11,6	43 105	-0,4	49 328	28,7	46 180	8,0
asumispalvelujen	2017	49 732	-1,6	47 323	2,6	39 830	-8,6	40 069	2,2	44 054	2,2	51 843	5,1	46 155	-0,1
kustannukset asiakasta kohti	2018	52 753	6,1	47 844	1,1	43 109	8,2	41 473	3,5	45 835	4,0	52 422	1,1	48 098	4,2
Muutos 2014-2018, %		14,6		11,1		12,7		14,1		12,2		24,0		14,1	
Vammaisten	2014	91	13,1	88	7,1	90	1,1	97	5,1	72	7,3	110	21,5	91	10,0
ympärivuorokautisten	2015	95	4,1	88	-0,1	94	4,6	105	8,3	77	7,4	117	6,3	95	4,6
asumispalvelujen	2016	95	-0,5	95	7,4	102	8,3	119	12,8	78	1,7	114	-2,5	98	3,2
kustannukset / väestö	2017	94	-0,5	97	2,6	87	-14,7	126	6,1	87	10,6	119	4,7	99	0,8
	2018	103	9,4	101	3,8	101	17,1	132	4,3	93	7,3	122	2,4	106	7,4
Muutos 2014-2018, %		12,6		14,3		13,2		35,2		29,4		11,1		17,0	
Ympärivuorokautisten	2014	35,4	5,2	37,8	0,9	37,5	-2,8	41,1	0,5	31,3	0,2	45,7	17,2	37,3	3,7
asumispalvelujen	2015	37,1	4,8	36,9	-2,5	39,5	5,5	43,2	5,1	32,8	4,7	48,9	6,9	38,8	4,1
nettokustannusten %-osuus	2016	36,5	-1,5	37,3	1,0	43,0	8,7	47,6	10,1	32,5	-0,9	47,6	-2,7	39,3	1,3
vammaisten palvelujen	2017	37,8	3,5	37,9	1,7	39,6	-7,9	50,9	6,9	33,3	2,4	48,9	2,9	40,0	1,9
kustannuksista	2018	39,4	4,4	38,0	0,4	41,1	3,8	50,9	0,1	33,3	0,2	50,0	2,2	40,9	2,2
Muutos 2014-2018, %		11,6		0,5		9,7		23,8		6,4		9,3		9,7	
Vaikeavammaisten palveluasuminen															
	2014	414	3,0	134	3,1	114	14,0	126	7,7	141	5,2	128	14,3	1 057	6,2
	2015	414	0,0	134	0,0	108	-5,3	130	3,2	140	-0,7	128	0,0	1 054	-0,3
Vaikeavammaisten	2016	408	-1,4	132	-1,5	102	-5,6	126	-3,1	145	3,6	122	-4,7	1 035	-1,8
palveluasumisen asiakkaat	2017	417	2,2	136	3,0	100	-2,0	127	0,8	166	14,5	127	4,1	1 073	3,7
	2018	430	3,1	138	1,5	123	23,0	126	-0,8	170	2,4	129	1,6	1 116	4,0
Muutos 2014-2018, %		3,9		3,0		7,9		0,0		20,6		0,8		5,6	
Vaikeavammaisten	2014	0,07	1,6	0,05	1,2	0,05	12,5	0,07	6,7	0,06	4,0	0,07	12,8	0,06	4,8
palveluasumisen asiakkaiden	2015	0,07	-1,2	0,05	-1,6	0,05	-6,9	0,07	2,0	0,06	-1,6	0,06	-1,1	0,06	-1,6
osuus % väestöstä	2016	0,06	-2,5	0,05	-3,2	0,05	-7,6	0,07	-4,0	0,06	2,1	0,06	-5,6	0,06	-3,1
	2017	0,06	0,9	0,05	1,4	0,04	-3,6	0,07	-0,3	0,07	12,7	0,06	3,4	0,06	2,3
	2018	0,07	2,4	0,05	-0,2	0,05	20,2	0,07	-1,6	0,07	0,9	0,06	0,7	0,06	2,8
Vaikeavammaisten	2014	3,2	0,9	3,1	-6,1	2,3	7,7	3,3	14,9	2,3	9,7	3,4	14,1	2,9	5,0
palveluasumisen asiakkaiden	2015	3,4	3,8	3,0	-3,3	2,2	-3,3	3,5	6,6	2,3	2,6	3,7	8,2	3,0	2,7
%-osuus VpL-asiakkaista	2016	3,4	0,9	2,8	-5,2	2,2	-2,0	3,5	-1,4	2,4	3,9	3,6	-3,1	3,0	-0,6
	2017	3,4	1,3	2,9	4,5	2,1	-1,3	3,5	1,2	2,7	13,3	3,8	4,7	3,1	3,6
	2018	3,5	3,0	2,9	-0,1	2,5	18,0	3,5	-0,6	2,8	3,1	4,0	5,7	3,2	3,7
Vaikeavammaisten	2014	20 719 902	1,6	6 666 973	2,1	5 226 315	10,1	5 319 122	9,9	7 214 544	3,4	5 908 716	28,9	51 055 572	6,2
palveluasumisen	2015	21 213 168	2,4	7 089 064	6,3	5 478 671	4,8	5 358 330	0,7	6 964 135	-3,5	6 025 505	2,0	52 128 873	2,1
nettokustannukset	2016	20 873 370	-1,6	6 615 787	-6,7	5 281 398	-3,6	5 395 526	0,7	7 031 850	1,0	5 925 738	-1,7	51 123 669	-1,9
	2017	19 203 626	-8,0	6 624 990	0,1	4 912 279	-7,0	5 513 403	2,2	7 592 680	8,0	6 864 910	15,8	50 711 888	-0,8
	2018	20 871 671	8,7	7 058 016	6,5	6 054 664	23,3	5 697 497	3,3	8 175 635	7,7	7 259 046	5,7	55 116 529	8,7
Muutos 2014-2018, %		0,7		5,9		15,8		7,1		13,3		22,9		8,0	
Palveluasumisen	2014	27,0	-5,9	25,0	-6,4	23,4	1,1	39,4	2,5	29,0	-5,1	26,9	19,5	27,4	-1,9
kustannusten %-osuus	2015	27,7	2,7	24,8	-0,7	24,7	5,7	36,7	-6,6	26,4	-8,8	28,3	5,0	27,5	0,3
vammaispalvelujen	2016	26,6	-3,8	23,0	-7,5	24,8	0,3	35,7	-2,9	25,0	-5,5	27,4	-2,9	26,4	-3,8
kokonaiskustannuksista	2017	24,9	-6,6	23,0	0,1	23,5	-4,9	35,5	-0,6	23,7	-5,2	30,4	11,0	25,7	-2,7
	2018	25,7	3,5	23,1	0,4	26,6	12,8	34,6	-2,5	23,2	-2,1	31,1	2,2	26,3	2,2

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut															
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset 2014–2018															
Kustannukset euroa /	2014	50 048	-1,3	49 754	-0,9	45 845	-3,4	42 215	2,1	51 167	-1,7	46 162	12,8	48 302	0,0
palveluasumisen asiakas	2015	51 240	2,4	52 903	6,3	50 728	10,7	41 218	-2,4	49 744	-2,8	47 074	2,0	49 458	2,4
	2016	51 160	-0,2	50 120	-5,3	51 778	2,1	42 822	3,9	48 496	-2,5	48 572	3,2	49 395	-0,1
	2017	46 052	-10,0	48 713	-2,8	49 123	-5,1	43 413	1,4	45 739	-5,7	54 054	11,3	47 262	-4,3
	2018	48 539	5,4	51 145	5,0	49 225	0,2	45 218	4,2	48 092	5,1	56 272	4,1	49 388	4,5
Muutos 2014-2018, %		-3,0		2,8		7,4		7,1		-6,0		21,9		2,2	
	2014	33,4	0,3	25,1	0,3	24,8	8,7	28,9	8,9	32,4	2,2	30,1	27,2	30,0	4,8
	2015	33,8	1,2	26,3	4,7	25,5	3,0	28,8	-0,4	30,9	-4,4	30,4	0,8	30,3	0,8
	2016	32,9	-2,7	24,1	-8,3	24,1	-5,7	28,8	-0,2	30,8	-0,4	29,6	-2,6	29,3	-3,2
Kustannukset euroa / väestö	2017	29,9	-9,2	23,7	-1,5	22,0	-8,5	29,1	1,1	32,7	6,3	34,0	15,1	28,7	-2,1
	2018	32,2	7,9	24,9	4,8	26,5	20,5	29,8	2,4	34,8	6,1	35,7	4,8	30,8	7,4
Muutos 2014-2018, %		-3,5		-0,9		7,0		2,9		7,4		18,5		2,5	
Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)															
Autetun asumisen asiakkaat	2014	819	9,5	411	4,8	380	10,1	366	-0,8	251	-4,6	381	-10,1	2 608	2,6
	2015	796	-2,8	414	0,7	402	5,8	428	16,9	261	4,0	476	24,9	2 777	6,5
	2016	782	-1,8	433	4,6	409	1,7	443	3,5	270	3,4	340	-28,6	2 677	-3,6
	2017	801	2,4	438	1,2	385	-5,9	470	6,1	290	7,4	336	-1,2	2 720	1,6
	2018	835	4,2	461	5,3	414	7,5	481	2,3	307	5,9	344	2,4	2 842	4,5
Muutos 2014-2018, %		2,0		12,2		8,9		31,4		22,3		-9,7		9,0	
	2014	268	9,8	168	-0,6	125	12,6	134	-10,1	54	17,4	55	-16,7	804	2,4
	2015	224	-16,4	171	1,8	139	11,2	149	11,2	33	-38,9	120	118,2	836	4,0
	2016	180	-19,6	166	-2,9	126	-9,4	147	-1,3	21	-36,4	14	-88,3	654	-21,8
Joista lyhytaikaiset autetun	2017	178	-1,1	156	-6,0	114	-9,5	154	4,8	19	-9,5	17	21,4	638	-2,4
asumisen asiakkaat	2018	165	-7,3	174	11,5	142	24,6	165	7,1	27	42,1	16	-5,9	689	8,0
Muutos 2014-2018, %		-38,4		3,6		13,6		23,1		-50,0		-70,9		-14,3	
Autetun asumisen	2014	201 009	11,4	93 315	11,8	83 292	5,4	85 001	2,4	67 452	-9,2	124 473	13,6	654 542	7,3
käyttöpäivät	2015	210 576	4,8	93 608	0,3	92 158	10,6	90 564	6,5	74 114	9,9	134 725	8,2	695 745	6,3
	2016	219 071	4,0	99 599	6,4	98 752	7,2	107 870	19,1	83 066	12,1	124 098	-7,9	732 456	5,3
	2017	225 278	2,8	106 206	6,6	84 921	-14,0	112 555	4,3	87 873	5,8	113 662	-8,4	730 495	-0,3
	2018	236 112	4,8	111 799	5,3	97 795	15,2	114 771	2,0	93 276	6,1	108 297	-4,7	762 050	4,3
Muutos 2014-2018, %		17,5		19,8		17,4		35,0		38,3		-13,0		16,4	
Joista lyhytaikaisten	2014	10 243	15,6	8 650	63,8	3 830	1,9	3 894	51,0	1 841	33,3	1 144	109,9	29 602	32,1
asiakkaiden käyttöpäivät	2015	6 484	-36,7	8 268	-4,4	5 632	47,0	3 090	-20,6	1 085	-41,1	359	-68,6	24 918	-15,8
	2016	5 984	-7,7	7 534	-8,9	4 154	-26,2	3 024	-2,1	375	-65,4	0	-100,0	21 071	-15,4
	2017	5 616	-6,1	7 090	-5,9	1 165	-72,0	2 664	-11,9	366	-2,4	31	0,0	16 932	-19,6
	2018	6 059	7,9	9 438	33,1	3 763	223,0	4 342	63,0	557	52,2	74	138,7	24 233	43,1
Muutos 2014-2018, %		-40,8		9,1		-1,7		11,5		-69,7		-93,5		-18,1	
Lyhytaikaisen autetun	2014	5,1	3,7	9,3	46,4	4,6	-3,3	4,6	47,5	2,7	46,8	0,9	84,8	4,5	23,1
asumisen käyttöpäivien %-	2015	3,1	-39,6	8,8	-4,7	6,1	32,9	3,4	-25,5	1,5	-46,4	0,3	-71,0	3,6	-20,8
osuus autetun asumisen	2016	2,7	-11,3	7,6	-14,4	4,2	-31,2	2,8	-17,8	0,5	-69,2	0,0	-100,0	2,9	-19,7
käyttöpäivistä	2017	2,5	-8,7	6,7	-11,7	1,4	-67,4	2,4	-15,6	0,4	-7,7	0,0	0,0	2,3	-19,4
	2018	2,6	2,9	8,4	26,5	3,8	180,5	3,8	59,8	0,6	43,4	0,1	150,5	3,2	37,2
Autetun asumisen	2014	245	1,7	227	6,7	219	-4,3	232	3,3	269	-4,8	327	26,4	251	4,6
käyttöpäivät asiakasta kohti	2015	265	7,8	226	-0,4	229	4,6	212	-8,9	284	5,7	283	-13,4	251	-0,2
	2016	280	5,9	230	1,7	241	5,3	243	15,1	308	8,3	365	29,0	274	9,2
	2017	281	0,4	242	5,4	221	-8,6	239	-1,7	303	-1,5	338	-7,3	269	-1,8
	2018	283	0,5	243	0,0	236	7,1	239	-0,4	304	0,3	315	-6,9	268	-0,2
Muutos 2014-2018, %		15,2		6,8		7,8		2,7		13,1		-3,6		6,8	
Autetun asumisen	2014	36 036 767	23,6	16 811 237	12,1	13 663 435	-0,3	12 570 358	4,6	8 796 933	13,1	15 618 130	21,1	103 496 860	14,3
nettokustannukset	2015	38 570 023	7,0	16 734 206	-0,5	14 640 744	7,2	14 235 801	13,2	10 389 528	18,1	17 123 477	9,6	111 693 779	7,9
	2016	39 240 980	1,7	19 434 354	16,1	16 996 611	16,1	16 903 083	18,7	10 856 815	4,5	16 863 584	-1,5	120 295 428	7,7
	2017	41 369 857	5,4	20 538 305	5,7	14 405 101	-15,2	18 407 820	8,9	12 495 954	15,1	17 138 504	1,6	124 355 541	3,4
	2018	45 860 661	10,9	21 600 397	5,2	17 094 899	18,7	19 476 766	5,8	13 687 752	9,5	17 536 388	2,3	135 256 863	8,8
Muutos 2014-2018, %		27,3		28,5		25,1		54,9		55,6		12,3		30,7	
Autetun asumisen	2014	43,1	12,6	47,6	4,4	48,7	-2,9	41,9	-0,2	33,6	5,0	62,3	17,8	45,3	7,0
nettokustannusten %-osuus	2015	45,5	5,7	46,5	-2,2	51,0	4,7	46,3	10,4	39,1	16,6	65,8	5,7	48,0	5,9
KvH:n nettokustannuksista	2016	45,5	-0,1	47,3	1,7	55,7	9,3	53,3	15,1	40,4	3,2	64,2	-2,5	49,5	3,3
	2017	49,8	9,5	47,9	1,3	51,6	-7,4	58,5	9,8	44,1	9,3	64,7	0,9	51,8	4,5
	2018	52,1	4,7	48,3	0,7	51,0	-1,2	59,1	1,1	45,2	2,3	66,8	3,2	52,9	2,1
Autetun asumisen	2014	44 001	12,9	40 903	6,9	35 956	-9,5	34 345	5,4	35 048	18,6	40 992	34,7	39 684	11,4
nettokustannukset asiakasta	2015	48 455	10,1	40 421	-1,2	36 420	1,3	33 261	-3,2	39 807	13,6	35 974	-12,2	40 221	1,4
kohti	2016	50 180	3,6	44 883	11,0	41 557	14,1	38 156	14,7	40 210	1,0	49 599	37,9	44 937	11,7
	2017	51 648	2,9	46 891	4,5	37 416	-10,0	39 166	2,6	43 089	7,2	51 007	2,8	45 719	1,7
	2018	54 923	6,3	46 856	-0,1	41 292	10,4	40 492	3,4	44 586	3,5	50 978	-0,1	47 592	4,1
Muutos 2014-2018, %		24,8		14,6		14,8		17,9		27,2		24,4		19,9	
Autetun asumisen	2014	179	11,0	180	0,2	164	-5,4	148	2,1	130	24,6	125	6,6	158	6,5
nettokustannukset	2015	183	2,2	179	-0,8	159	-3,2	157	6,3	140	7,5	127	1,3	161	1,5
käyttöpäivää kohti	2016	179	-2,2	195	9,1	172	8,3	157	-0,3	131	-6,8	136	6,9	164	2,3
	2017	184	2,5	193	-0,9	170	-1,4	164	4,4	142	8,8	151	11,0	170	3,7
	2018	194	5,8	193	-0,1	175	3,1	170	3,8	147	3,2	162	7,4	177	4,3
Muutos 2014-2018, %		8,3		7,2		6,6		14,8		12,5		29,1		12,2	
Kehitysvammaisten perhehoito															
Perhehoidon asiakkaat	2014	113	-0,9	50	-16,7	93	19,2	36	2,9	35	2,9	6	200,0	333	3,1
	2015	112	-0,9	51	2,0	101	8,6	33	-8,3	42	20,0	7	16,7	346	3,9
	2016	102	-8,9	50	-2,0	113	11,9	31	-6,1	34	-19,0	7	0,0	337	-2,6
	2017	98	-3,9	48	-4,0	93	-17,7	30	-3,2	30	-11,8	6	-14,3	305	-9,5
Muutos 2014-2018, %	2018	-14,0		-20,0		19,2		-14,3		-11,8		200,0		-5,6	
Joista lyhytaikaisen	2014	29	3,6	37	-30,2	60	-7,7	25	-32,4	17	41,7	1	0,0	169	-13,8
perhehoidon asiakkaat	2015	27	-6,9	27	-27,0	75	25,0	26	4,0	15	-11,8	2	100,0	172	1,8
	2016	27	0,0	31	14,8	83	10,7	23	-11,5	18	20,0	2	0,0	184	7,0
	2017	22	-18,5	29	-6,5	92	10,8	22	-4,3	13	-27,8	4	100,0	182	-1,1
	2018	19	-13,6	24	-17,2	74	-19,6	21	-4,5	11	-15,4	3	-25,0	152	-16,5
Muutos 2014-2018, %	2018	-34,5		-35,1		23,3		-16,0		-35,3		200,0		-10,1	
Perhehoidon asiakkaiden %-	2014	5,9	-1,6	6,8	-23,0	10,0	-3,9	4,0	-30,1	4,2	28,8	0,2	96,3	5,1	-8,3
osuus kaikista	2015	5,6	-5,2	5,7	-16,4	10,7	7,8	4,2	6,0	3,5	-16,8	0,5	181,4	4,9	-3,1
kehitysvammahuollon	2016	5,5	-2,6	5,6	-0,9	11,4	6,0	3,7	-11,3	4,2	19,5	0,6	13,9	5,0	1,8
asiakkaista	2017	5,0	-9,5	5,4	-4,8	11,6	2,0	3,4	-10,0	3,3	-20,7	0,5	-7,8	4,7	-6,5
	2018	4,5	-8,8	5,0	-5,7	9,1	-21,5	3,2	-5,2	2,7	-17,5	0,5	-11,9	4,1	-12,3
Lyhytaikaisen perhehoidon	2014	25,4	5,4	61,7	-10,4	76,9	-1,8	71,4	-7,3	50,0	20,8	50,0	-50,0	52,3	-5,5
asiakkaiden %-osuus	2015	23,9	-6,1	54,0	-12,4	80,6	4,8	72,2	1,1	42,9	-14,3	33,3	-33,3	51,7	-1,3
perhehoidon asiakkaista	2016	24,1	0,9	60,8	12,6	82,2	1,9	69,7	-3,5	42,9	0,0	28,6	-14,3	53,2	3,0
	2017	21,6	-10,5	58,0	-4,6	81,4	-0,9	71,0	1,8	38,2	-10,8	57,1	100,0	54,0	1,6
	2018	19,4	-10,1	50,0	-13,8	79,6	-2,3	70,0	-1,4	36,7	-4,1	50,0	-12,5	49,8	-7,7
	2014	31 603	-2,3	8 993	-0,1	7 540	-1,0	4 337	-3,1	5 987	-2,4	405	156,3	58 865	-1,5
	2015	31 179	-1,3	8 132	-9,6	8 913	18,2	4 392	1,3	6 174	3,1	868	114,3	59 658	1,3
	2016	31 155	-0,1	7 530	-7,4	10 192	14,3	4 091	-6,9	7 344	19,0	1 318	51,8	61 630	3,3
Perhehoidon käyttöpäivät	2017	29 812	-4,3	8 498	12,9	10 465	2,7	3 788	-7,4	6 928	-5,7	1 209	-8,3	60 700	-1,5
	2018	27 976	-6,2	8 725	2,7	9 251	-11,6	3 774	-0,4	6 526	-5,8	1 300	7,5	57 552	-5,2
Muutos 2014-2018, %		-11,5		-3,0		22,7		-13,0		9,0		221,0		-2,2	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Kehitysvammaisten perhehoito															
Joista lyhytaikaisen	2014	745	-18,3	1 049	-4,4	1 374	-14,2	698	-9,5	284	-25,5	40	-74,7	4 190	-14,9
perhehoidon käyttöpäivät	2015	853	14,5	705	-32,8	2 593	88,7	749	7,3	447	57,4	52	30,0	5 399	28,9
	2016	1 142	33,9	835	18,4	2 389	-7,9	766	2,3	685	53,2	65	25,0	5 882	8,9
	2017	561	-50,9	683	-18,2	3 787	58,5	625	-18,4	317	-53,7	114	75,4	6 087	3,5
	2018	590	5,2	499	-26,9	3 188	-15,8	729	16,6	477	50,5	221	93,9	5 704	-6,3
Lyhytaikaisen perhehoidon	2014	2,4	-16,4	11,7	-4,3	18,2	-13,4	16,1	-6,6	4,7	-23,6	9,9	-90,1	7,1	-13,6
käyttöpäivien %-osuus	2015	2,7	16,1	8,7	-25,7	29,1	59,6	17,1	6,0	7,2	52,6	6,0	-39,3	9,0	27,1
perhehoidon käyttöpäivistä	2016	3,7	34,0	11,1	27,9	23,4	-19,4	18,7	9,8	9,3	28,8	4,9	-17,7	9,5	5,5
	2017	1,9	-48,7	8,0	-27,5	36,2	54,4	16,5	-11,9	4,6	-50,9	9,4	91,2	10,0	5,1
	2018	2,1	12,1	5,7	-28,8	34,5	-4,8	19,3	17,1	7,3	59,7	17,0	80,3	9,9	-1,2
Perhehoidon käyttöpäiviä	2014	277	-0,6	150	28,3	97	5,4	124	32,9	176	-16,8	203	28,2	182	8,0
asiakasta kohti	2015	276	-0,5	163	8,5	96	-0,9	122	-1,5	176	0,2	145	-28,6	179	-1,7
	2016	278	0,8	148	-9,2	101	5,3	124	1,6	175	-0,9	188	30,2	178	-0,6
	2017	292	5,1	170	15,1	93	-8,2	122	-1,4	204	16,5	173	-8,3	180	1,1
	2018	285	-2,3	182	6,9	99	7,4	126	3,0	218	6,8	217	25,4	189	4,8
Lyhytaikaisen perhehoidon	2014	26	-21,1	28	37,0	23	-7,1	28	34,0	17	-47,4	40	-74,7	25	-1,3
käyttöpäiviä lyhytaikaista	2015	32	23,0	26	-7,9	35	51,0	29	3,2	30	78,4	26	-35,0	31	26,6
asiakasta kohti	2016	42	33,9	27	3,2	29	-16,7	33	15,6	38	27,7	33	25,0	32	1,8
	2017	26	-39,7	24	-12,6	41	43,0	28	-14,7	24	-35,9	29	-12,3	33	4,6
	2018	31	21,8	21	-11,7	43	4,7	35	22,2	43	77,8	74	158,5	38	12,2
Perhehoidon	2014	2 040 590	0,3	562 927	-9,9	352 652	-9,2	242 973	-5,6	330 239	30,0	20 067	396,3	3 549 449	-0,4
nettokustannukset	2015	2 034 533	-0,3	541 562	-3,8	460 715	30,6	265 133	9,1	432 091	30,8	40 625	102,4	3 774 659	6,3
	2016	2 201 130	8,2	453 947	-16,2	609 653	32,3	234 999	-11,4	454 736	5,2	60 330	48,5	4 014 795	6,4
	2017	1 966 417	-10,7	536 216	18,1	688 224	12,9	218 662	-7,0	505 380	11,1	61 035	1,2	3 975 934	-1,0
	2018	2 129 976	8,3	516 068	-3,8	596 789	-13,3	173 035	-20,9	480 217	-5,0	73 402	20,3	3 969 487	-0,2
Muutos 2014-2018, %		4,4		-8,3		69,2		-28,8		45,4		265,8		11,8	
Perhehoidon	2014	2,4	-8,6	1,6	-16,1	1,3	-11,5	0,8	-9,9	1,3	20,6	0,1	383,1	1,6	-6,7
nettokustannusten %-osuus	2015	2,4	-1,5	1,5	-5,5	1,6	27,7	0,9	6,3	1,6	29,2	0,2	95,2	1,6	4,3
KvH:n nettokustannuksista	2016	2,5	6,2	1,1	-26,6	2,0	24,6	0,7	-14,1	1,7	3,9	0,2	47,0	1,7	2,0
	2017	2,4	-7,2	1,3	13,2	2,5	23,4	0,7	-6,2	1,8	5,5	0,2	0,4	1,7	0,1
	2018	2,4	2,3	1,2	-7,8	1,8	-27,8	0,5	-24,4	1,6	-11,2	0,3	21,3	1,6	-6,3
Perhehoidon	2014	17 900	31,1	9 382	36,2	4 521	5,2	6 942	9,7	9 713	142,3	10 034	231,1	10 989	31,9
nettokustannukset asiakasta	2015	18 005	2,7	10 831	33,4	4 954	5,9	7 365	37,3	12 345	40,9	6 771	67,5	11 335	12,6
kohti	2016	19 653	9,8	8 901	-5,1	6 036	33,5	7 121	2,6	10 827	11,5	8 619	-14,1	11 603	5,6
	2017	19 279	7,1	10 724	-1,0	6 090	22,9	7 054	-4,2	14 864	20,4	8 719	28,8	11 798	4,1
	2018	21 734	10,6	10 751	20,8	6 417	6,3	5 768	-19,0	16 007	47,8	12 234	41,9	13 015	12,2
Muutos 2014-2018, %		21,4		14,6		41,9		-16,9		64,8		21,9		18,4	
Perhehoidon	2014	65	2,7	63	-9,9	47	-8,3	56	-2,6	55	33,2	50	93,6	60	1,1
nettokustannukset	2015	65	1,1	67	6,4	52	10,5	60	7,8	70	26,9	47	-5,5	63	4,9
käyttöpäivää kohti	2016	71	8,3	60	-9,5	60	15,7	57	-4,8	62	-11,5	46	-2,2	65	3,0
	2017	66	-6,6	63	4,7	66	9,9	58	0,5	73	17,8	50	10,3	66	0,5
	2018	76	15,4	59	-6,3	65	-1,9	46	-20,6	74	0,9	56	11,8	69	5,3
Muutos 2014-2018, %		17,9		-5,5		37,9		-18,2		33,4		14,0		14,4	
Kehitysvammaisten laitoshoito															
Laitoshoidon asiakkaat	2014	229	-20,5	97	-8,5	83	6,4	141	-2,8	114	-15,6	98	-66,4	762	-27,0
	2015	209	-8,7	87	-10,3	26	-68,7	137	-2,8	117	2,6	80	-18,4	656	-13,9
	2016	189	-9,6	78	-10,3	34	30,8	81	-40,9	95	-18,8	88	10,0	565	-13,9
	2017	155	-18,0	57	-26,9	33	-2,9	67	-17,3	83	-12,6	60	-31,8	455	-19,5
	2018	120	-22,6	55	-3,5	34	3,0	59	-11,9	95	14,5	45	-25,0	408	-10,3
Muutos 2014-2018, %		-47,6		-43,3		-59,0		-58,2		-16,7		-54,1		-46,5	
Laitoshoidon asiakkaiden %-	2014	11,9	-20,4	11,0	-9,5	10,6	8,9	16,0	-6,7	14,1	-7,2	9,1	-67,1	12,0	-26,6
osuus kaikista	2015	10,4	-12,7	9,9	-10,0	3,0	-71,7	16,0	0,1	11,7	-17,1	7,0	-23,4	9,7	-19,1
kehitysvammahuollon	2016	9,3	-11,1	8,6	-12,9	3,8	27,7	9,1	-42,8	9,4	-19,1	7,5	7,4	8,2	-15,7
asiakkaista	2017	7,5	-18,5	6,1	-29,0	3,4	-11,5	7,2	-20,8	8,1	-14,4	4,7	-37,2	6,3	-22,7
	2018	5,5	-26,5	5,8	-5,2	3,3	-1,7	6,3	-13,7	8,6	7,1	3,6	-22,9	5,5	-13,1
Joista lyhytaikaisen	2014	74	1,4	50	-9,1	36	5,9	45	32,4	34	-17,1	90	-62,2	329	-30,7
laitoshoidon asiakkaat	2015	85	14,9	50	0,0	11	-69,4	43	-4,4	49	44,1	71	-21,1	309	-6,1
	2016	71	-16,5	44	-12,0	21	90,9	33	-23,3	49	0,0	82	15,5	300	-2,9
	2017	55	-22,5	29	-34,1	22	4,8	30	-9,1	39	-20,4	53	-35,4	228	-24,0
	2018	51	-7,3	30	3,4	28	27,3	35	16,7	52	33,3	37	-30,2	233	2,2
Muutos 2014-2018, %		-31,1		-40,0		-22,2		-22,2		52,9		-58,9		-29,2	
Joista pitkäaikaisen	2014	156	-29,4	49	-3,9	47	6,8	100	-9,9	80	-14,9	8	-85,2	440	-23,5
laitoshoidon asiakkaat	2015	129	-17,3	37	-24,5	15	-68,1	99	-1,0	68	-15,0	9	12,5	357	-18,9
	2016	120	-7,0	37	0,0	13	-13,3	51	-48,5	46	-32,4	6	-33,3	273	-23,5
	2017	101	-15,8	28	-24,3	11	-15,4	37	-27,5	44	-4,3	7	16,7	228	-16,5
	2018	70	-30,7	25	-10,7	6	-45,5	26	-29,7	43	-2,3	8	14,3	178	-21,9
Muutos 2014-2018, %		-55,1		-49,0		-87,2		-74,0		-46,3		0,0		-59,5	
Lyhytaikaisen laitoshoidon	2014	32,3	27,5	51,5	-0,7	43,4	-0,5	31,9	36,1	29,8	-1,8	91,8	12,7	43,2	-5,1
asiakkaiden %-osuus	2015	40,7	25,9	57,5	11,5	42,3	-2,5	31,4	-1,7	41,9	40,4	88,8	-3,4	47,1	9,1
laitoshoidon asiakkaista	2016	37,6	-7,6	56,4	-1,8	61,8	46,0	40,7	29,8	51,6	23,2	93,2	5,0	53,1	12,7
	2017	35,5	-5,5	50,9	-9,8	66,7	7,9	44,8	9,9	47,0	-8,9	88,3	-5,2	50,1	-5,6
	2018	42,5	19,8	54,5	7,2	82,4	23,5	59,3	32,5	54,7	16,5	82,2	-6,9	57,1	14,0
Laitoshoidon käyttöpäivät	2014	52 443	-25,4	18 803	-3,4	13 597	-15,9	36 605	-1,2	29 398	-7,8	9 462	-52,8	160 308	-17,7
	2015	46 574	-11,2	16 924	-10,0	6 023	-55,7	28 185	-23,0	22 121	-24,8	4 568	-51,7	124 395	-22,4
	2016	42 207	-9,4	16 119	-4,8	6 033	0,2	16 955	-39,8	14 348	-35,1	4 520	-1,1	100 182	-19,5
	2017	32 656	-22,6	12 416	-23,0	5 869	-2,7	11 034	-34,9	12 840	-10,5	3 488	-22,8	78 303	-21,8
	2018	22 737	-30,4	9 956	-19,8	5 437	-7,4	9 570	-13,3	11 513	-10,3	2 953	-15,3	62 166	-20,6
Muutos 2014-2018, %		-56,6		-47,1		-60,0		-73,9		-60,8		-68,8		-61,2	
Joista lyhytaikaisen	2014	3 610	-33,0	3 366	34,7	1 684	27,8	2 011	33,4	2 701	-5,0	3 139	-19,5	16 511	-5,4
laitoshoidon käyttöpäivät	2015	4 255	17,9	3 960	17,6	1 492	-11,4	1 563	-22,3	1 580	-41,5	2 010	-36,0	14 860	-10,0
	2016	4 257	0,0	3 606	-8,9	2 562	71,7	895	-42,7	1 759	11,3	2 473	23,0	15 552	4,7
	2017	3 715	-12,7	2 464	-31,7	2 047	-20,1	1 297	44,9	1 382	-21,4	1 906	-22,9	12 811	-17,6
	2018	3 471	-6,6	1 719	-30,2	3 200	56,3	2 114	63,0	1 779	28,7	1 528	-19,8	13 811	7,8
Muutos 2014-2018, %		-3,9		-48,9		90,0		5,1		-34,1		-51,3		-16,4	
Lyhytaikaisen laitoshoidon	2014	6,9	-10,2	17,9	39,4	12,4	51,9	5,5	35,0	9,2	3,1	33,2	70,7	10,3	15,0
käyttöpäivien %-osuus	2015	9,1	32,7	23,4	30,7	24,8	100,0	5,5	0,9	7,1	-22,3	44,0	32,6	11,9	16,0
laitoshoidon käyttöpäivistä	2016	10,1	10,4	22,4	-4,4	42,5	71,4	5,3	-4,8	12,3	71,6	54,7	24,3	15,5	30,0
	2017	11,4	12,8	19,8	-11,3	34,9	-17,9	11,8	122,7	10,8	-12,2	54,6	-0,1	16,4	5,4
	2018	15,3	34,2	17,3	-13,0	58,9	68,7	22,1	87,9	15,5	43,6	51,7	-5,3	22,2	35,8
Laitoshoidon käyttöpäiviä	2014	229	-6,1	194	5,6	164	-20,9	260	1,6	258	9,2	97	40,5	210	12,7
asiakasta kohti	2015	223	-2,7	195	0,4	232	41,4	206	-20,8	189	-26,7	57	-40,9	190	-9,9
	2016	223	0,2	207	6,2	177	-23,4	209	1,7	151	-20,1	51	-10,0	177	-6,5
	2017	211	-5,7	218	5,4	178	0,2	165	-21,3	155	2,4	58	13,2	172	-2,9
	2018	189	-10,1	181	-16,9	160	-10,1	162	-1,5	121	-21,7	66	12,9	152	-11,5
Muutos 2014-2018, %		-17,3		-6,6		-2,4		-37,5		-53,0		-32,0		-27,6	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Kehitysvammaisten laitoshoito															
Lyhytaikaisen laitoshoidon	2014	49	-33,9	67	48,2	47	20,7	45	0,8	79	14,6	35	113,0	50	36,6
käyttöpäiviä lyhytaikaista	2015	50	2,6	79	17,6	136	190,0	36	-18,7	32	-59,4	28	-18,8	48	-4,2
asiakasta kohti	2016	60	19,8	82	3,5	122	-10,1	27	-25,4	36	11,3	30	6,5	52	7,8
	2017	68	12,7	85	3,7	93	-23,7	43	59,4	35	-1,3	36	19,2	56	8,4
	2018	68	0,8	57	-32,6	114	22,8	60	39,7	34	-3,5	41	14,8	59	5,5
Muutos 2014-2018, %		39,5		-14,9		144,3		35,2		-56,9		18,4		18,1	
Laitoshoidon	2014	16 992 703	-11,9	5 403 121	1,4	4 077 022	5,4	9 918 396	8,2	9 191 902	-2,8	3 717 120	-44,6	49 300 264	-8,4
nettokustannukset euroa	2015	14 726 174	-13,3	4 300 116	-20,4	2 786 229	-31,7	8 577 231	-13,5	7 784 896	-15,3	2 556 097	-31,2	40 730 743	-17,4
	2016	14 301 170	-2,9	3 976 953	-7,5	2 403 643	-13,7	6 346 924	-26,0	6 184 651	-20,6	2 411 416	-5,7	35 624 757	-12,5
	2017	11 379 607	-20,4	3 680 821	-7,4	2 380 835	-0,9	5 089 001	-19,8	5 675 710	-8,2	2 182 515	-9,5	30 388 489	-14,7
	2018	10 304 776	-9,4	2 643 123	-28,2	2 781 872	16,8	4 940 613	-2,9	5 917 837	4,3	1 719 235	-21,2	28 307 456	-6,8
Muutos 2014-2018, %		-39,4		-51,1		-31,8		-50,2		-35,6		-53,7		-42,6	
Laitoshoidon	2014	20,3	-19,7	15,3	-5,6	14,5	2,6	33,1	3,3	35,1	-9,8	14,8	-46,1	21,6	-14,2
nettokustannusten %-osuus	2015	17,4	-14,4	12,0	-21,8	9,7	-33,2	27,9	-15,7	29,3	-16,4	9,8	-33,7	17,5	-18,9
KvH:n	2016	16,6	-4,7	9,7	-19,0	7,9	-18,8	20,0	-28,3	23,0	-21,5	9,2	-6,6	14,7	-16,1
kokonaiskustannuksista	2017	13,7	-17,4	8,6	-11,3	8,5	8,2	16,2	-19,2	20,0	-12,9	8,2	-10,2	12,7	-13,8
	2018	11,7	-14,5	5,9	-31,2	8,3	-2,7	15,0	-7,3	19,5	-2,6	6,5	-20,6	11,1	-12,6
Laitoshoidon	2014	74 204	10,8	55 702	10,8	49 121	-1,0	70 343	11,3	80 631	15,1	37 930	64,9	64 699	25,5
nettokustannukset asiakasta	2015	70 460	-5,0	49 427	-11,3	107 163	118,2	62 608	-11,0	66 538	-17,5	31 951	-15,8	62 090	-4,0
kohti	2016	75 668	7,4	50 987	3,2	70 695	-34,0	78 357	25,2	65 102	-2,2	27 402	-14,2	63 053	1,6
	2017	73 417	-3,0	64 576	26,7	72 147	2,1	75 955	-3,1	68 382	5,0	36 375	32,7	66 788	5,9
	2018	85 873	17,0	48 057	-25,6	81 820	13,4	83 739	10,2	62 293	-8,9	38 205	5,0	69 381	3,9
Muutos 2014-2018, %		15,7		-13,7		66,6		19,0		-22,7		0,7		7,2	
Laitoshoidon	2014	324	18,0	287	5,0	300	25,2	271	9,6	313	5,4	393	17,4	308	11,3
nettokustannukset	2015	316	-2,4	254	-11,6	463	54,3	304	12,3	352	12,6	560	42,4	327	6,5
käyttöpäivää kohden	2016	339	7,2	247	-2,9	398	-13,9	374	23,0	431	22,5	533	-4,7	356	8,6
	2017	348	2,8	296	20,2	406	1,8	461	23,2	442	2,5	626	17,3	388	9,1
	2018	453	30,1	265	-10,4	512	26,1	516	11,9	514	16,3	582	-7,0	455	17,3
Muutos 2014-2018, %		39,9		-7,6		70,6		90,5		64,4		48,2		48,1	
Omaishoidon tuki															
Omaishoidon tuen asiakkaat	2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2016	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2017	3 870	.	1 246	.	1 178	.	1 509	.	1 643	.	2 015	.	11 461	.
	2018	3 953	2,1	1 326	6,4	1 331	13,0	1 564	3,6	2 037	24,0	1 886	-6,4	12 097	5,5
Omaishoidon tuen 0–64-	2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
vuotiaat asiakkaat	2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2016	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2017	1 816	.	540	.	504	.	473	.	685	.	788	.	4 806	.
	2018	1 874	3,2	583	8,0	632	25,4	509	7,6	772	12,7	798	1,3	5 168	7,5

Liite 4: Vammaisten palvelujen deflatoidut kustannustietojen aikasarjat vuosilta 2014–2018

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Väestö yhteensä 31.12.	2014	620 715	2,5	265 543	1,8	210 803	1,3	183 824	1,0	223 004	1,2	196 291	1,3	1 707 673	1,8
	2015	628 208	1,1	269 802	1,6	214 605	1,8	185 908	1,1	225 118	0,9	198 525	1,1	1 729 139	1,3
	2016	635 181	1,3	274 583	1,8	219 341	2,2	187 604	0,9	228 274	1,4	200 526	1,0	1 753 600	1,4
	2017	643 272	0,7	279 044	1,6	223 027	1,7	189 669	1,1	231 853	1,6	201 810	0,6	1 773 445	1,1
	2018	648 042	-100,0	283 632	1,6	228 166	2,3	191 331	0,9	235 239	1,5	203 567	0,9	1 141 935	-35,6
Vammaisten palvelut yhteensä															
Vammaisten palvelujen	2014	162 261 432	0,0	62 696 226	7,6	50 972 703	4,8	43 970 967	5,0	51 669 955	7,7	47 556 627	4,5	419 127 911	6,9
nettokustannukset, DEFL 2018	2015	162 106 796	-0,1	64 841 827	3,4	51 137 499	0,3	45 565 113	3,6	53 153 442	2,9	47 568 850	0,0	424 373 527	1,3
	2016	165 655 611	2,2	70 318 809	8,4	52 141 989	2,0	47 143 023	3,5	55 386 501	4,2	48 177 682	1,3	438 823 616	3,4
	2017	162 827 436	-1,7	72 797 694	3,5	49 530 652	-5,0	47 754 882	1,3	61 341 278	10,8	49 795 097	3,4	444 047 040	1,2
	2018	169 168 534	3,9	75 344 525	3,5	56 323 254	13,7	49 441 826	3,5	65 620 622	7,0	49 588 780	-0,4	465 487 540	4,8
Muutos 2014-2018, €		6 907 102		12 648 299		5 350 550		5 470 859		13 950 666		2 032 153		46 359 630	
Muutos 2014-2018, %		4,3		20,2		10,5		12,4		27,0		4,3		11,1	
Vammaisten palvelujen	2014	261	6,9	236	5,6	242	3,5	239	4,0	232	6,5	242	3,2	247	5,5
kustannukset / väestö,	2015	258	-1,3	240	1,8	238	-1,5	245	2,5	236	1,9	240	-1,1	246	0,0
DEFL 2018	2016	261	1,1	256	6,6	238	-0,2	251	2,5	243	2,8	240	0,3	251	2,0
	2017	253	-2,9	261	1,9	222	-6,6	252	0,2	265	9,0	247	2,7	251	-0,1
	2018	261	3,1	266	1,8	247	11,2	258	2,6	279	5,4	244	-1,3	260	3,6
Muutos 2014-2018, €		0		30		5		19		47		1		14	
Muutos 2014-2018, %		-0,1		12,5		2,1		8,0		20,4		0,5		5,5	
	2014	77 661 675	7,4	26 975 916	8,6	22 595 006	8,3	13 660 853	6,7	25 179 331	8,3	22 199 662	7,3	188 272 443	7,7
VpL:n mukaisten palvelujen	2015	76 958 286	-0,9	28 711 096	6,4	22 279 477	-1,4	14 648 517	7,2	26 486 603	5,2	21 422 076	-3,5	190 506 055	1,2
nettokustannukset,	2016	78 815 039	2,4	28 997 475	1,0	21 450 765	-3,7	15 212 787	3,9	28 346 909	7,0	21 736 355	1,5	194 559 331	2,1
DEFL 2018	2017	78 399 935	-0,5	29 275 062	1,0	21 182 251	-1,3	15 788 977	3,8	32 591 460	15,0	22 904 562	5,4	200 142 246	2,9
	2018	81 106 759	3,5	30 589 078	4,5	22 800 471	7,6	16 484 527	4,4	35 311 659	8,3	23 328 357	1,9	209 620 851	4,7
Muutos 2014-2018, €		3 445 084		3 613 162		205 465		2 823 674		10 132 329		1 128 695		21 348 408	
Muutos 2014–2018, %		4,4		13,4		0,9		20,7		40,2		5,1		11,3	
Vammaispalvelujen	2014	6 079	-2,8	6 180	-8,7	4 514	-5,5	3 597	5,1	4 048	4,3	5 948	-1,1	5 245	-1,7
kokonaiskustannukset euroa	2015	6 256	2,9	6 359	2,9	4 543	0,7	3 985	10,8	4 402	8,7	6 211	4,4	5 464	4,2
/ myönteisen päätöksen	2016	6 561	4,9	6 182	-2,8	4 537	-0,1	4 211	5,7	4 727	7,4	6 406	3,1	5 650	3,4
omaava asiakas, DEFL 2018	2017	6 469	-1,4	6 328	2,4	4 512	-0,6	4 387	4,2	5 381	13,8	6 789	6,0	5 806	2,8
	2018	6 688	3,4	6 512	2,9	4 661	3,3	4 588	4,6	5 871	9,1	7 198	6,0	6 064	4,4
Muutos 2014-2018, €		608		332		147		991		1 822		1 249		819	
Muutos 2014–2018, %		10,0		5,4		3,3		27,6		45,0		21,0		15,6	
Vammaispalvelujen	2014	125	6,0	102	6,6	107	6,9	74	5,6	113	7,1	113	5,9	111	6,3
kokonaiskustannukset euroa	2015	123	-2,1	106	4,8	104	-3,1	79	6,0	118	4,2	108	-4,6	111	-0,1
/ väestö, DEFL 2018	2016	124	1,3	106	-0,8	98	-5,8	81	2,9	124	5,5	108	0,5	111	0,8
	2017	122	-1,8	105	-0,7	95	-2,9	83	2,7	141	13,2	113	4,7	113	1,5
	2018	125	2,7	108	2,8	100	5,2	86	3,5	150	6,8	115	1,0	117	3,5
Muutos 2014-2018, €		0		6		-7		12		37		2		6	
Muutos 2014–2018, %		0,0		6,2		-6,8		15,9		32,9		1,3		5,8	
Kehitysvammahuollon	2014	84 599 758	9,2	35 720 310	6,8	28 377 697	2,2	30 310 114	4,2	26 490 625	7,1	25 356 965	2,2	230 855 467	6,2
nettokustannukset,	2015	85 148 510	0,6	36 130 731	1,1	28 858 023	1,7	30 916 595	2,0	26 666 839	0,7	26 146 774	3,1	233 867 472	1,3
DEFL 2018	2016	86 725 169	1,9	41 321 334	14,4	30 691 224	6,4	31 930 236	3,3	27 039 592	1,4	26 441 327	1,1	244 148 882	4,4
	2017	84 427 502	-2,6	43 522 633	5,3	28 348 401	-7,6	31 965 906	0,1	28 749 818	6,3	26 890 535	1,7	243 904 794	-0,1
	2018	88 061 775	4,3	44 755 446	2,8	33 522 783	18,3	32 957 300	3,1	30 308 963	5,4	26 260 422	-2,3	255 866 689	4,9
Muutos 2014-2018, €		3 462 017		9 035 137		5 145 086		2 647 186		3 818 338		903 458		25 011 222	
Muutos 2014–2018, %		4,1		25,3		18,1		8,7		14,4		3,6		10,8	
Kehitysvammahuollon	2014	136	-3,0	135	4,9	135	0,8	165	3,2	119	5,9	129	0,9	136	4,8
nettokustannukset / väestö,	2015	136	-1,2	134	-0,4	134	-0,1	166	0,9	118	-0,3	132	2,0	136	0,0
DEFL 2018	2016	137	6,1	150	12,4	140	4,1	170	2,3	118	0,0	132	0,1	140	3,0
	2017	130	9,3	156	3,6	127	-9,2	169	-1,0	124	4,7	133	1,1	138	-1,5
	2018	136	4,5	158	1,2	147	15,6	172	2,2	129	3,9	129	-3,2	143	3,7
Muutos 2014-2018, €		0		23		12		7		10		0		7	
Muutos 2014-2018, %		-0,3		17,3		9,1		4,5		8,5		-0,1		5,3	
Kehitysvammahuollon	2014	44 039	8,4	40 408	5,6	36 242	4,5	34 326	0,0	32 664	17,7	23 588	0,3	36 315	6,8
nettokustannukset asiakasta	2015	42 405	20,8	41 011	1,5	33 323	-8,1	36 075	5,1	26 561	-18,7	22 816	-3,3	34 586	-4,8
kohti, DEFL 2018	2016	42 506	31,8	45 558	11,1	34 601	3,8	36 039	-0,1	26 825	1,0	22 522	-1,3	35 375	2,3
	2017	41 044	54,6	46 598	2,3	29 135	-15,8	34 558	-4,1	27 940	4,2	21 107	-6,3	33 913	-4,1
	2018	40 638	-1,0	47 061	1,0	32 865	12,8	34 912	1,0	27 554	-1,4	21 178	0,3	34 474	1,7
Muutos 2014-2018, €		-3 402		6 654		-3 377		586		-5 111		-2 410		-1 841	
Muutos 2014-2018, %		-7,7		16,5		-9,3		1,7		-15,6		-10,2		-5,1	
Henkilökohtainen apu															
Henkilökohtaisen avun	2014	31 668 476	-11,1	7 984 535	9,4	6 276 725	10,3	3 661 471	19,6	7 555 303	27,4	9 350 672	6,7	66 497 182	14,8
nettokustannukset,	2015	33 034 295	-0,1	8 289 090	3,8	6 256 279	-0,3	4 453 216	21,6	8 581 947	13,6	8 861 566	-5,2	69 476 393	4,5
DEFL 2018	2016	35 965 770	-2,3	9 115 510	10,0	6 122 117	-2,1	4 912 465	10,3	9 548 412	11,3	9 255 565	4,4	74 919 839	7,8
	2017	37 134 792	5,6	9 620 991	5,5	6 420 517	4,9	5 454 866	11,0	11 227 967	17,6	9 598 744	3,7	79 457 878	6,1
	2018	38 316 994	3,2	10 610 397	10,3	6 807 952	6,0	6 028 180	10,5	13 261 832	18,1	10 107 189	5,3	85 132 543	7,1
Muutos 2014-2018, €		135		2 625 862		531 226		2 366 709		5 706 529		756 517		18 635 361	
Muutos 2014–2018, %		0,9		32,9		8,5		64,6		75,5		8,1		28,0	
Kustannukset euroa /	2014	14 791	3,8	12 043	-8,4	10 711	-7,7	7 824	4,6	10 378	9,9	11 806	-7,2	12 365	0,6
henkilökohtaisen avun	2015	14 489	1,3	11 417	-5,2	10 273	-4,1	7 447	-4,8	10 674	2,9	10 292	-12,8	11 820	-4,4
asiakas, DEFL 2018	2016	14 579	2,1	11 352	-0,6	9 596	-6,6	7 171	-3,7	10 401	-2,6	10 688	3,8	11 748	-0,6
	2017	14 168	7,8	11 239	-1,0	9 512	-0,9	7 084	-1,2	10 329	-0,7	10 321	-3,4	11 451	-2,5
	2018	13 873	-2,1	11 409	1,5	9 275	-2,5	7 051	-0,5	10 249	-0,8	10 292	-0,3	11 265	-1,6
Muutos 2014-2018, €		2 673 391		-634		-1 436		-773		-129		-1 514		-1 099	
Muutos 2014–2018, %		14,7		-5,3		-13,4		-9,9		-1,2		-12,8		-8,9	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut															
Myönnettyjen VpL-	2014	20 802 873	-5,6	10 319 729	13,5	9 639 269	5,5	4 165 150	-0,9	7 061 651	1,0	4 877 568	2,3	56 866 240	4,5
kuljetuspalvelujen	2015	18 323 467	11,6	11 263 810	9,1	9 444 473	-2,0	4 333 029	4,0	6 833 155	-3,2	4 984 532	2,2	55 182 466	-3,0
nettokustannukset,	2016	17 392 283	-9,7	11 070 070	-1,7	9 000 926	-4,7	4 346 087	0,3	6 827 202	-0,1	4 949 211	-0,7	53 585 779	-2,9
DEFL 2018	2017	17 508 821	1,4	11 027 623	-0,4	8 772 486	-2,5	4 253 351	-2,1	7 772 906	13,9	4 894 290	-1,1	54 229 477	1,2
	2018	17 871 399	2,1	10 816 753	-1,9	8 862 209	1,0	4 227 902	-0,6	7 517 567	-3,3	4 610 291	-5,8	53 906 121	-0,6
Muutos 2014-2018, €		-2 931 474		497 024		-777 060		62 752		455 916		-267 277		-2 960 118	
Muutos 2014–2018, %		-14,1		4,8		-8,1		1,5		6,5		-5,5		-5,2	
VpL-kuljetuspalvelujen	2014	2 459	2,0	3 313	7,1	2 762	7,8	1 468	4,7	1 898	0,1	1 468	2,8	2 280	4,2
kustannukset euroa / asiakas	2015	2 152	5,2	3 545	7,0	2 674	-3,2	1 643	11,9	1 930	1,7	1 638	11,6	2 258	-1,0
(palvelua käyttänyt),	2016	2 109	-6,2	3 458	-2,5	2 562	-4,2	1 681	2,3	1 963	1,7	1 683	2,8	2 236	-1,0
DEFL 2018	2017	2 209	4,0	3 457	0,0	2 446	-4,5	1 693	0,7	2 163	10,2	1 762	4,7	2 299	2,8
	2018	2 471	11,9	3 400	-1,6	2 491	1,8	1 676	-1,0	2 134	-1,4	1 640	-6,9	2 361	2,7
Muutos 2014-2018, €		12		88		-271		208		236		172		82	
Muutos 2014–2018, %		0,5		2,6		-9,8		14,2		12,4		11,7		3,6	
Keskimääräinen VpL-matkan	2014	33,9	47,9	32,7	5,2	30,0	8,4	18,7	5,9	25,1	-4,1	30,3	1,7	29,8	9,9
hinta (nettokustannukset),	2015	31,9	9,4	34,8	6,3	29,2	-2,6	19,2	2,9	24,9	-0,6	30,0	-1,0	29,3	-1,9
DEFL 2018	2016	32,8	49,1	34,3	-1,3	28,5	-2,4	21,5	12,0	26,0	4,1	34,4	14,9	30,2	3,1
	2017	33,5	40,8	34,0	-0,9	28,0	-1,9	21,0	-2,2	27,4	5,7	36,1	4,9	30,5	1,0
	2018	35,5	5,8	33,5	-1,5	28,1	0,2	20,7	-1,7	26,6	-3,0	35,7	-1,0	30,7	0,7
Muutos 2014-2018, €		2		1		-2		2		2		5		1	
Muutos 2014–2018, %		4,7		2,4		-6,5		10,7		6,0		18,0		2,8	
Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut															
ShL-kuljetuspalvelujen	2014	4 568 772	-4,7	537 725	3,3	593 107	-2,3	314 719	4,6	404 239	16,0	492 846	32,5	6 911 408	0,8
nettokustannukset, DEFL 2018	2015	3 474 504	32,4	578 617	7,6	468 367	-21,0	311 906	-0,9	361 731	-10,5	545 069	10,6	5 740 194	-16,9
	2016	2 128 651	114,7	546 539	-5,5	499 868	6,7	317 787	1,9	416 474	15,1	576 445	5,8	4 485 763	-21,9
	2017	2 145 126	4,9	528 405	-3,3	379 413	-24,1	379 516	19,4	524 442	25,9	706 745	22,6	4 663 646	4,0
	2018	2 165 370	0,9	563 754	6,7	341 501	-10,0	408 319	7,6	487 433	-7,1	749 189	6,0	4 715 567	1,1
Muutos 2014-2018, €		943		26 029		-251 605		93 600		83 194		256 344		-2 195 841	
Muutos 2014–2018, %		200,0		4,8		-42,4		29,7		20,6		52,0		-31,8	
ShL-kuljetuspalvelujen	2014	1 406	4,9	546	3,9	737	2,3	543	-0,1	702	6,7	500	18,6	962	2,7
kustannukset euroa / asiakas	2015	1 414	0,6	579	6,0	668	-9,3	515	-5,1	632	-9,9	522	4,5	900	-6,5
(matkoja käyttänyt),	2016	972	-31,2	543	-6,2	872	30,6	521	1,2	494	-21,9	457	-12,5	692	-23,1
DEFL 2018	2017	1 160	19,2	499	-8,1	937	7,4	499	-4,3	478	-3,3	546	19,5	721	4,2
	2018	1 431	23,4	482	-3,4	996	6,3	439	-12,0	479	0,3	488	-10,6	725	0,5
Muutos 2014-2018, €		1 413		-64		259		-104		-223		-12		-238	
Muutos 2014–2018, %		7 822,2		-11,8		35,1		-19,1		-31,7		-2,4		-24,7	
Keskimääräinen ShL-matkan	2014	47,4	23,7	13,6	5,3	15,2	6,4	11,5	15,1	18,3	7,3	25,3	-4,8	28,4	11,7
hinta (nettokustannukset),	2015	76,8	62,2	13,9	2,0	14,7	-3,3	11,0	-4,7	15,6	-14,6	24,1	-4,6	29,8	5,0
DEFL 2018	2016	55,2	-28,1	12,9	-7,2	20,0	35,6	9,6	-12,3	11,5	-26,5	19,7	-18,5	21,9	-26,3
	2017	65,9	19,2	12,9	-0,2	23,7	18,6	10,8	11,8	11,9	3,3	25,4	29,3	23,7	8,0
	2018	56,8	-13,8	12,7	-1,1	25,5	7,6	10,0	-7,4	11,9	0,1	26,4	3,7	22,9	-3,5
Muutos 2014-2018, €		9		-1		10		-2		-6		1		-5	
Muutos 2014–2018, %		19,8		-6,7		67,4		-13,4		-35,1		4,2		-19,4	
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut yhteensä															
Kuljetuspalvelujen	2014	25 371 645	1,8	10 857 454	13,0	10 232 376	5,0	4 479 869	-0,6	7 465 890	1,7	5 370 414	4,4	63 777 648	4,1
kustannukset yhteensä,	2015	21 797 971	-14,1	11 842 427	9,1	9 912 840	-3,1	4 644 935	3,7	7 194 886	-3,6	5 529 601	3,0	60 922 660	-4,5
DEFL 2018	2016	19 520 934	-10,4	11 616 609	-1,9	9 500 794	-4,2	4 663 873	0,4	7 243 676	0,7	5 525 656	-0,1	58 071 542	-4,7
	2017	19 653 947	0,7	11 556 028	-0,5	9 151 899	-3,7	4 632 867	-0,7	8 297 347	14,5	5 601 035	1,4	58 893 123	1,4
	2018	20 036 769	1,9	11 380 507	-1,5	9 203 711	0,6	4 636 221	0,1	8 005 000	-3,5	5 359 480	-4,3	58 621 688	-0,5
Muutos 2014-2018, €		-5 334 876		523 053		-1 028 665		156 352		539 110		-10 933		-5 155 960	
Muutos 2014–2018, %		-21,0		4,8		-10,1		3,5		7,2		-0,2		-8,1	
Asumista tukevat palvelut (Palveluasuminen, tuettu asuminen, asunnon muutostyöt, asunnon välineet ja laitteet)															
Palveluasuminen (ohjattu asuminen)															
Ohjatun asumisen	2014	5 078 887	-1,4	1 563 051	9,0	1 316 008	5,7	1 964 541	6,9	1 111 345	26,8	1 114 650	58,0	12 148 481	8,0
nettokustannukset,	2015	5 329 521	4,9	1 387 482	-11,2	1 145 527	-13,0	2 265 408	15,3	843 935	-24,1	1 808 986	62,3	12 780 859	5,2
DEFL 2018	2016	5 440 138	2,1	1 338 751	-3,5	1 206 704	5,3	2 550 221	12,6	960 131	13,8	2 382 967	31,7	13 878 912	8,6
	2017	5 267 384	-3,2	1 130 132	-15,6	973 624	-19,3	2 118 731	-16,9	1 184 277	23,3	2 411 655	1,2	13 085 804	-5,7
	2018	5 265 204	0,0	1 701 454	50,6	1 991 020	104,5	2 724 904	28,6	1 437 502	21,4	1 699 600	-29,5	14 819 683	13,3
Muutos 2014-2018, €		186 317		138 403		675 012		760 363		326 157		584 950		2 671 202	
Muutos 2014-2018, %		3,7		8,9		51,3		38,7		29,3		52,5		22,0	
Ohjatun asumisen	2014	28 374	0,3	21 709	12,0	21 933	5,7	18 890	1,8	14 433	16,9	8 381	6,9	19 438	-0,5
nettokustannukset asiakasta	2015	27 614	-2,7	19 542	-10,0	17 899	-18,4	20 784	10,0	11 405	-21,0	20 557	145,3	21 337	9,8
kohti, DEFL 2018	2016	27 201	-1,5	18 856	-3,5	21 170	18,3	23 613	13,6	12 309	7,9	20 195	-1,8	21 960	2,9
	2017	26 874	-1,2	16 145	-14,4	15 961	-24,6	20 178	-14,5	12 734	3,5	17 733	-12,2	19 797	-9,9
	2018	28 615	6,5	29 335	81,7	24 888	55,9	21 626	7,2	16 523	29,8	13 931	-21,4	22 557	13,9
Muutos 2014-2018, €		242		7 626		2 954		2 736		2 090		5 550		3 119	
Muutos 2014-2018, %		0,9		35,1		13,5		14,5		14,5		66,2		16,0	
Ohjatun asumisen	2014	89	-2,7	76	21,0	68	-2,0	59	1,6	46	29,6	45	63,3	68	7,9
nettokustannukset	2015	91	2,4	68	-10,2	53	-22,1	65	10,1	34	-25,6	75	67,4	69	2,5
käyttöpäivää kohti, DEFL 2018	2016	90	-0,9	68	-0,2	65	23,6	78	20,7	38	11,2	70	-6,4	73	5,2
	2017	87	-3,0	57	-17,1	59	-10,3	64	-17,7	47	22,7	54	-23,2	65	-10,3
	2018	85	-2,3	105	85,3	79	34,5	64	-0,1	49	4,6	55	2,5	72	10,1
Muutos 2014-2018, €		-3		29		11		5		3		10		4	
Muutos 2014-2018, %		-3,8		37,7		16,2		9,2		6,2		23,4		6,5	
Tuettu asuminen															
Tuetun asumisen	2014	1 991 975	54,1	104 861	-56,7	596 556	16,7	130 038	-59,0	775 678	25,4	337 258	20,2	3 936 366	20,6
nettokustannukset,	2015	1 501 277	-24,6	150 551	43,6	759 034	27,2	139 693	7,4	597 844	-22,9	252 357	-25,2	3 400 757	-13,6
DEFL 2018	2016	1 942 181	29,4	220 310	46,3	645 698	-14,9	114 618	-17,9	589 529	-1,4	226 312	-10,3	3 738 649	9,9
	2017	2 143 899	10,4	525 669	138,6	804 936	24,7	149 412	30,4	534 504	-9,3	403 867	78,5	4 562 287	22,0
	2018	1 715 471	-20,0	819 868	56,0	551 211	-31,5	175 104	17,2	533 313	-0,2	374 535	-7,3	4 169 502	-8,6
Muutos 2014-2018, €		-276 504		715 007		-45 345		45 066		-242 365		37 277		233 136	
Muutos 2014–2018, %		-13,9		681,9		-7,6		34,7		-31,2		11,1		5,9	
Tuetun asumisen	2014	14 977	52,9	5 519	-52,1	7 457	-8,1	4 195	-45,8	7 249	31,2	8 875	80,3	9 648	26,0
nettokustannukset asiakasta	2015	11 039	-26,3	6 546	18,6	8 725	17,0	4 656	11,0	4 900	-32,4	3 410	-61,6	7 205	-25,3
kohti, DEFL 2018	2016	11 425	3,5	7 597	16,1	7 972	-8,6	3 184	-31,6	4 570	-6,7	2 241	-34,3	6 847	-5,0
	2017	9 972	-12,7	11 682	53,8	6 439	-19,2	3 735	17,3	3 845	-15,9	6 963	210,8	7 335	7,1
	2018	6 917	-30,6	11 387	-2,5	4 340	-32,6	3 243	-13,2	3 441	-10,5	6 242	-10,4	5 823	-20,6
Muutos 2014-2018, €		-8 060		5 868		-3 117		-952		-3 809		-2 633		-3 825	
Muutos 2014–2018, %		-53,8		106,3		-41,8		-22,7		-52,5		-29,7		-39,6	
Tuetun asumisen	2014	41	47,5	19	-43,8	25	-6,6	12	-41,4	21	19,1	23	39,1	28	20,5
nettokustannukset	2015	31	-24,7	21	15,3	26	5,0	13	2,4	14	-32,9	12	-47,1	22	-23,7
käyttöpäivää kohti, DEFL 2018	2016	35	11,4	28	29,2	26	-2,8	11	-14,5	14	-1,7	8	-32,5	22	2,4
	2017	30	-14,4	50	79,4	22	-13,4	12	8,3	13	-9,4	24	189,2	24	8,2
	2018	21	-28,4	38	-24,1	15	-32,1	11	-3,5	11	-10,4	21	-12,1	19	-20,4
Muutos 2014-2018, €		-20		19		-10		-1		-10		-2		-9	
Muutos 2014–2018, %		-48,6		102,7		-40,0		-8,5		-46,5		-9,2		-32,7	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Asunnon muutostyöt															
Asunnon muutostöiden	2014	704 451	31,8	364 841	25,5	504 615	7,2	70 465	-44,4	467 308	-13,7	207 449	-57,7	2 319 128	-5,5
nettokustannukset,	2015	667 633	-5,2	304 570	-16,5	401 500	-20,4	82 415	17,0	543 632	16,3	267 850	29,1	2 267 601	-2,2
DEFL 2018	2016	625 179	-6,4	309 508	1,6	320 077	-20,3	82 748	0,4	448 057	-17,6	306 454	14,4	2 092 024	-7,7
	2017	680 545	8,9	307 546	-0,6	331 576	3,6	76 697	-7,3	523 761	16,9	240 563	-21,5	2 160 689	3,3
	2018	569 159	-16,4	350 586	14,0	322 486	-2,7	98 452	28,4	431 179	-17,7	223 366	-7,1	1 995 228	-7,7
Muutos 2014-2018, €		-135 292		-14 254		-182 130		27 987		-36 129		15 917		-323 900	
Muutos 2014–2018, %		-19,2		-3,9		-36,1		39,7		-7,7		7,7		-14,0	
Asunnon välineet ja laitteet															
Asunnon välineiden ja	2014	593 897	0,2	88 356	0,0	132 250	55,2	76 895	-51,7	306 424	-22,4	185 166	4,2	1 382 988	-1,9
laitteiden nettokustannukset,	2015	479 995	-19,2	74 005	-16,2	77 281	-41,6	78 859	2,6	414 630	35,3	147 343	-20,4	1 272 113	-8,0
DEFL 2018	2016	493 361	2,8	115 597	56,2	242 310	213,5	103 505	31,3	539 992	30,2	206 849	40,4	1 701 615	33,8
	2017	522 439	5,9	82 402	-28,7	169 436	-30,1	79 251	-23,4	752 572	39,4	160 181	-22,6	1 766 281	3,8
	2018	541 106	3,6	61 548	-25,3	206 390	21,8	142 062	79,3	546 504	-27,4	165 013	3,0	1 662 622	-5,9
Muutos 2014-2018, €		-52 791		-26 808		74 139		65 167		240 080		-20 153		279 634	
Muutos 2014–2018, %		-8,9		-30,3		56,1		84,7		78,3		-10,9		20,2	
Vammaisten työ- ja päivätoiminta															
Vaikeavammaisten päivätoiminta															
Päivätoiminnan	2014	1 676 682	29,3	689 138	-7,7	240 899	23,8	207 886	2,9	362 939	-3,0	212 676	59,6	3 390 219	15,0
nettokustannukset,	2015	2 081 558	24,1	708 163	2,8	193 139	-19,8	201 145	-3,2	438 235	20,7	223 928	5,3	3 846 167	13,4
DEFL 2018	2016	2 565 674	23,3	681 044	-3,8	194 426	0,7	257 062	27,8	438 271	0,0	188 925	-15,6	4 325 401	12,5
	2017	2 316 589	-9,7	642 502	-5,7	183 952	-5,4	236 443	-8,0	467 521	6,7	240 831	27,5	4 087 838	-5,5
	2018	2 075 528	-10,4	582 627	-9,3	172 886	-6,0	199 237	-15,7	489 265	4,7	180 483	-25,1	3 700 026	-9,5
Muutos 2014-2018, €		398 846		-106 511		-68 013		-8 649		126 327		-32 193		309 807	
Muutos 2014–2018, %		23,8		-15,5		-28,2		-4,2		34,8		-15,1		9,1	
Kustannukset euroa /	2014	7 656	27,5	6 208	-7,7	4 818	4,0	5 330	-2,4	5 671	-4,5	5 187	28,4	6 470	8,6
päivätoiminnan asiakas,	2015	10 105	32,0	6 557	5,6	3 577	-25,8	5 587	4,8	4 096	-27,8	5 598	7,9	6 980	7,9
DEFL 2018	2016	11 933	18,1	6 949	6,0	3 668	2,6	8 292	48,4	3 778	-7,8	4 498	-19,6	7 794	11,6
	2017	11 700	-2,0	8 031	15,6	3 345	-8,8	8 757	5,6	4 101	8,5	6 509	44,7	8 000	2,6
	2018	11 219	-4,1	7 470	-7,0	3 262	-2,5	7 379	-15,7	4 408	7,5	4 402	-32,4	7 475	-6,6
Muutos 2014-2018, €		3 563		1 261		-1 556		2 049		-1 263		-785		1 005	
Muutos 2014–2018, %		46,5		20,3		-32,3		38,4		-22,3		-15,1		15,5	
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta															
Työ- ja päivätoiminnan	2014	18 028 935	11,0	8 044 351	-0,8	5 577 722	4,3	3 567 208	6,6	5 039 814	11,9	3 639 187	3,6	43 897 217	6,9
nettokustannukset,	2015	18 767 862	4,1	8 468 647	5,3	6 340 399	13,7	3 702 053	3,8	5 257 078	4,3	3 542 578	-2,7	46 078 617	5,0
DEFL 2018	2016	19 180 357	2,2	8 786 625	3,8	6 116 391	-3,5	3 991 321	7,8	6 536 040	24,3	3 683 555	4,0	48 294 289	4,8
	2017	20 492 977	6,8	10 459 621	19,0	6 491 098	6,1	3 965 327	-0,7	7 008 118	7,2	3 840 021	4,2	52 257 161	8,2
	2018	21 895 961	6,8	11 478 908	9,7	7 570 869	16,6	4 602 860	16,1	6 951 031	-0,8	4 214 702	9,8	56 714 330	8,5
Muutos 2014-2018, €		3 867 026		3 434 557		1 993 147		1 035 651		1 911 217		575 516		12 817 113	
Muutos 2014–2018, %		21,4		42,7		35,7		29,0		37,9		15,8		29,2	
Nettokustannukset asiakasta	2014	14 863	-0,6	18 621	1,3	13 155	7,7	8 786	1,1	9 456	12,3	5 908	-10,4	12 113	0,9
kohti, DEFL 2018	2015	16 124	8,5	19 379	4,1	13 606	3,4	9 396	6,9	9 321	-1,4	5 579	-5,6	12 590	3,9
	2016	16 521	2,5	19 227	-0,8	12 112	-11,0	10 003	6,5	11 003	18,0	5 498	-1,5	12 756	1,3
	2017	17 294	4,7	21 434	11,5	12 178	0,6	10 013	0,1	11 213	1,9	5 439	-1,1	13 287	4,2
	2018	18 892	9,2	21 376	-0,3	13 592	11,6	11 065	10,5	10 645	-5,1	6 319	16,2	14 218	7,0
Muutos 2014-2018, €		4 029		2 755		437		2 278		1 189		411		2 105	
Muutos 2014–2018, %		27,1		14,8		3,3		25,9		12,6		7,0		17,4	
Nettokustannukset suoritetta	2014	99	5,5	108	-2,6	92	3,7	61	8,0	63	10,0	30	-1,2	76	3,8
kohti, DEFL 2018	2015	103	4,9	114	5,3	87	-5,7	65	7,7	61	-2,0	29	-4,7	78	2,0
	2016	106	2,3	113	-1,2	93	7,7	69	6,2	72	17,9	32	12,1	82	6,1
	2017	113	6,4	127	12,3	91	-2,4	67	-3,0	78	8,3	36	12,1	88	7,5
	2018	123	9,4	121	-4,8	106	16,5	78	17,0	79	0,3	38	4,1	94	6,2
Muutos 2014-2018, €		24		12		14		18		16		7		18	
Muutos 2014–2018, %		24,8		11,3		15,5		29,7		25,6		24,6		23,7	
Muut palvelut															
Muut vammaispalvelulain mukaiset palvelut															
Kaikkien muiden VpL:n	2014	1 273 791	-28,8	791 040	4,2	519 035	14,1	102 976	-25,2	2 134 002	11,3	1 394 221	-18,0	6 215 065	-8,0
mukaisten palvelujen	2015	1 059 505	-16,8	949 421	20,0	402 651	-22,4	116 601	13,2	2 678 477	25,5	883 327	-36,6	6 089 983	-2,0
nettokustannukset yhteensä,	2016	774 412	-26,9	1 050 343	10,6	257 885	-36,0	83 087	-28,7	3 471 018	29,6	868 130	-1,7	6 504 874	6,8
DEFL 2018	2017	736 491	-4,9	866 674	-17,5	316 126	22,6	89 803	8,1	4 136 771	19,2	799 003	-8,0	6 944 868	6,8
	2018	860 902	16,9	1 109 151	28,0	373 884	18,3	91 196	1,6	4 889 678	18,2	782 970	-2,0	8 107 782	16,7
Muutos 2014-2018, €		-412 889		318 111		-145 151		-11 780		2 755 676		-611 251		1 892 716	
Muutos 2014–2018, %		-32,4		40,2		-28,0		-11,4		129,1		-43,8		30,5	
Muut kehitysvammahuollon palvelut															
Muiden palvelujen	2014	3 840 916	9,5	2 987 154	26,1	2 600 794	7,1	1 673 480	-6,5	1 048 787	9,9	703 544	85,3	12 854 674	12,5
nettokustannukset,	2015	3 961 768	3,1	4 447 815	48,9	2 642 176	1,6	1 623 936	-3,0	1 274 924	21,6	730 932	3,9	14 681 551	14,2
DEFL 2018	2016	4 200 825	6,0	6 967 487	56,6	2 592 704	-1,9	1 648 441	1,5	1 352 922	6,1	697 382	-4,6	17 459 761	18,9
	2017	962 186	-77,1	6 269 482	-10,0	2 334 667	-10,0	1 650 629	0,1	1 057 378	-21,8	553 550	-20,6	12 827 893	-26,5
	2018	889 726	-7,5	6 645 596	6,0	2 936 124	25,8	864 018	-47,7	1 301 311	23,1	642 560	16,1	13 279 336	3,5
Muutos 2014-2018, €		-2 951 190		3 658 442		335 331		-809 462		252 524		-60 983		424 662	
Muutos 2014–2018, %		-76,8		122,5		12,9		-48,4		24,1		-8,7		3,3	
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut (vaikeavammaisten palveluasuminen ja kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen)															
Vammaisten ympärivuorokautuset palvelut yhteensä															
Vammaisten	2014	57 363 692	14,0	23 729 314	8,5	19 091 779	1,8	18 080 811	5,5	16 182 723	8,0	21 757 080	22,4	156 205 399	10,9
ympärivuorokautisten	2015	60 061 252	4,7	23 934 076	0,9	20 212 994	5,9	19 685 266	8,9	17 434 378	7,7	23 256 652	6,9	164 584 618	5,4
asumispalvelujen	2016	60 474 316	0,7	26 206 131	9,5	22 411 410	10,9	22 432 133	14,0	17 995 783	3,2	22 925 785	-1,4	172 445 559	4,8
nettokustannukset, DEFL	2017	61 509 138	1,7	27 582 876	5,3	19 615 769	-12,5	24 290 725	8,3	20 398 935	13,4	24 374 185	6,3	177 771 628	3,1
	2018	66 732 332	8,5	28 658 413	3,9	23 149 563	18,0	25 174 263	3,6	21 863 387	7,2	24 795 433	1,7	190 373 391	7,1
Muutos 2014-2018, €		9 368 640		4 929 099		4 057 784		7 093 452		5 680 664		3 038 354		34 167 992	
Muutos 2014–2018, %		16,3		20,8		21,3		39,2		35,1		14,0		21,9	
Vammaisten	2014	46 524	6,3	43 540	3,9	38 647	-8,3	36 750	4,2	41 282	9,3	42 745	28,9	42 621	7,0
ympärivuorokautisten	2015	49 637	6,7	43 675	0,3	39 633	2,6	35 278	-4,0	43 477	5,3	38 504	-9,9	42 961	0,8
asumispalvelujen	2016	50 819	2,4	46 383	6,2	43 858	10,7	39 424	11,8	43 363	-0,3	49 623	28,9	46 456	8,1
kustannukset asiakasta kohti,	2017	50 500	-0,6	48 054	3,6	40 445	-7,8	40 688	3,2	44 735	3,2	52 644	6,1	46 868	0,9
DEFL 2018	2018	52 753	4,5	47 844	-0,4	43 109	6,6	41 473	1,9	45 835	2,5	52 422	-0,4	48 098	2,6
Muutos 2014-2018, €		6 229		4 304		4 462		4 724		4 553		9 677		5 478	
Muutos 2014–2018, %		13,4		9,9		11,5		12,9		11,0		22,6		12,9	
Vaikeavammaisten palveluasuminen															
Vaikeavammaisten	2014	20 941 505	1,1	6 738 278	1,6	5 282 211	9,5	5 376 011	9,3	7 291 705	2,8	5 971 911	28,2	51 601 621	5,7
palveluasumisen	2015	21 311 834	1,8	7 122 036	5,7	5 504 153	4,2	5 383 252	0,1	6 996 526	-4,0	6 053 531	1,4	52 371 333	1,5
nettokustannukset,	2016	20 998 360	-1,5	6 655 403	-6,6	5 313 023	-3,5	5 427 835	0,8	7 073 957	1,1	5 961 221	-1,5	51 429 799	-1,8
DEFL 2018	2017	19 500 257	-7,1	6 727 324	1,1	4 988 157	-6,1	5 598 566	3,1	7 709 961	9,0	6 970 950	16,9	51 495 215	0,1
	2018	20 871 671	7,0	7 058 016	4,9	6 054 664	21,4	5 697 497	1,8	8 175 635	6,0	7 259 046	4,1	55 116 529	7,0
Muutos 2014-2018, €		-69 834		319 738		772 453		321 486		883 930		1 287 135		3 514 907	
Muutos 2014–2018, %		-0,3		4,7		14,6		6,0		12,1		21,6		6,8	
Kustannukset euroa /	2014	50 583	-1,8	50 286	-1,4	46 335	-3,9	42 667	1,5	51 714	-2,3	46 656	12,2	48 819	-0,5
palveluasumisen asiakas,	2015	51 478	1,8	53 150	5,7	50 964	10,0	41 410	-2,9	49 975	-3,4	47 293	1,4	49 688	1,8
DEFL 2018	2016	51 467	0,0	50 420	-5,1	52 088	2,2	43 078	4,0	48 786	-2,4	48 862	3,3	49 691	0,0
	2017	46 763	-9,1	49 466	-1,9	49 882	-4,2	44 083	2,3	46 446	-4,8	54 889	12,3	47 992	-3,4
	2018	48 539	3,8	51 145	3,4	49 225	-1,3	45 218	2,6	48 092	3,5	56 272	2,5	49 388	2,9
Muutos 2014-2018, €		-2 045		859		2 890		2 551		-3 622		9 616		569	
Muutos 2014–2018, %		-4,0		1,7		6,2		6,0		-7,0		20,6		1,2	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut															
Kehitysvammaisten tehostettu palveluasuminen (autettu asuminen)															
Autetun asumisen	2014	36 422 187	22,9	16 991 036	11,5	13 809 568	-0,8	12 704 800	4,0	8 891 018	12,5	15 785 169	20,4	104 603 778	13,7
nettokustannukset,	2015	38 749 418	6,4	16 812 040	-1,1	14 708 840	6,5	14 302 014	12,6	10 437 852	17,4	17 203 121	9,0	112 213 285	7,3
DEFL 2018	2016	39 475 956	1,9	19 550 728	16,3	17 098 387	16,2	17 004 299	18,9	10 921 826	4,6	16 964 564	-1,4	121 015 760	7,8
	2017	42 008 881	6,4	20 855 552	6,7	14 627 611	-14,5	18 692 158	9,9	12 688 974	16,2	17 403 236	2,6	126 276 413	4,3
	2018	45 860 661	9,2	21 600 397	3,6	17 094 899	16,9	19 476 766	4,2	13 687 752	7,9	17 536 388	0,8	135 256 863	7,1
Muutos 2014-2018, €		9 438 474		4 609 361		3 285 331		6 771 966		4 796 734		1 751 219		30 653 085	
Muutos 2014–2018, %		25,9		27,1		23,8		53,3		54,0		11,1		29,3	
Autetun asumisen	2014	44 472	12,3	41 341	6,4	36 341	-9,9	34 713	4,9	35 422	17,9	41 431	34,0	40 109	10,8
nettokustannukset asiakasta	2015	48 680	9,5	40 609	-1,8	36 589	0,7	33 416	-3,7	39 992	12,9	36 141	-12,8	40 408	0,7
kohti, DEFL 2018	2016	50 481	3,7	45 152	11,2	41 805	14,3	38 384	14,9	40 451	1,1	49 896	38,1	45 206	11,9
	2017	52 446	3,9	47 615	5,5	37 994	-9,1	39 771	3,6	43 755	8,2	51 795	3,8	46 425	2,7
	2018	54 923	4,7	46 856	-1,6	41 292	8,7	40 492	1,8	44 586	1,9	50 978	-1,6	47 592	2,5
Muutos 2014-2018, €		10 451		5 515		4 951		5 780		9 163		9 547		7 483	
Muutos 2014–2018, %		23,5		13,3		13,6		16,7		25,9		23,0		18,7	
Autetun asumisen	2014	181	10,4	182	-0,3	166	-5,9	149	1,5	132	23,9	127	6,0	160	5,9
nettokustannukset	2015	184	1,6	180	-1,4	160	-3,7	158	5,7	141	6,8	128	0,7	161	0,9
käyttöpäivää kohti, DEFL 2018	2016	180	-2,1	196	9,3	173	8,5	158	-0,2	131	-6,6	137	7,1	165	2,4
	2017	186	3,5	196	0,0	172	-0,5	166	5,4	144	9,8	153	12,0	173	4,6
	2018	194	4,2	193	-1,6	175	1,5	170	2,2	147	1,6	162	5,8	177	2,7
Muutos 2014-2018, €		13		11		9		20		15		35		18	
Muutos 2014–2018, %		7,2		6,1		5,4		13,5		11,3		27,7		11,1	
Kehitysvammaisten perhehoito															
Perhehoidon	2014	2 062 414	-0,2	568 948	-10,4	356 424	-9,6	245 572	-6,1	333 771	29,3	20 282	393,7	3 587 411	-0,9
nettokustannukset,	2015	2 043 996	-0,9	544 081	-4,4	462 858	29,9	266 366	8,5	434 100	30,1	40 814	101,2	3 792 215	5,7
DEFL 2018	2016	2 214 310	8,3	456 665	-16,1	613 304	32,5	236 406	-11,2	457 459	5,4	60 691	48,7	4 038 835	6,5
	2017	1 996 791	-9,8	544 499	19,2	698 855	13,9	222 039	-6,1	513 186	12,2	61 978	2,1	4 037 348	0,0
	2018	2 129 976	6,7	516 068	-5,2	596 789	-14,6	173 035	-22,1	480 217	-6,4	73 402	18,4	3 969 487	-1,7
Muutos 2014-2018, €		67 562		-52 879		240 365		-72 537		146 445		53 120		382 077	
Muutos 2014–2018, %		3,3		-9,3		67,4		-29,5		43,9		261,9		10,7	
Perhehoidon	2014	18 091	28,2	9 482	33,1	4 570	2,8	7 016	7,2	9 817	136,8	10 141	223,6	11 107	28,9
nettokustannukset asiakasta	2015	18 088	1,5	10 882	31,9	4 977	4,7	7 399	35,8	12 403	39,3	6 802	65,6	11 388	11,3
kohti, DEFL 2018	2016	19 771	9,3	8 954	-5,6	6 072	32,9	7 164	2,1	10 892	11,0	8 670	-14,5	11 673	5,1
	2017	19 576	8,2	10 890	0,1	6 185	24,3	7 163	-3,2	15 094	21,7	8 854	30,2	11 980	5,2
	2018	21 734	9,9	10 751	20,1	6 417	5,7	5 768	-19,5	16 007	47,0	12 234	41,1	13 015	11,5
Muutos 2014-2018, €		3 643		1 269		1 848		-1 248		6 190		2 093		1 908	
Muutos 2014–2018, %		20,1		13,4		40,4		-17,8		63,1		20,6		17,2	
Perhehoidon	2014	65	2,2	63	-10,4	47	-8,8	57	-3,1	56	32,5	50	92,6	61	0,6
nettokustannukset	2015	66	0,5	67	5,8	52	9,9	61	7,1	70	26,1	47	-6,1	64	4,3
käyttöpäivää kohti, DEFL 2018	2016	71	8,4	61	-9,4	60	15,9	58	-4,7	62	-11,4	46	-2,1	66	3,1
	2017	67	-5,8	64	5,7	67	11,0	59	1,4	74	18,9	51	11,3	67	1,5
	2018	76	13,7	59	-7,7	65	-3,4	46	-21,8	74	-0,7	56	10,1	69	3,7
Muutos 2014-2018, €		11		-4		17		-11		18		6		8	
Muutos 2014–2018, %		16,7		-6,5		36,5		-19,0		32,0		12,7		13,2	
Kehitysvammaisten laitoshoito															
Laitoshoidon	2014	17 174 443	-12,4	5 460 909	0,9	4 120 627	4,8	10 024 475	7,7	9 290 211	-3,3	3 756 875	-44,9	49 827 540	-8,9
nettokustannukset euroa,	2015	14 794 668	-13,9	4 320 117	-20,9	2 799 188	-32,1	8 617 125	-14,0	7 821 105	-15,8	2 567 986	-31,6	40 920 188	-17,9
DEFL 2018	2016	14 386 806	-2,8	4 000 767	-7,4	2 418 036	-13,6	6 384 929	-25,9	6 221 685	-20,5	2 425 856	-5,5	35 838 079	-12,4
	2017	11 555 383	-19,7	3 737 677	-6,6	2 417 611	0,0	5 167 609	-19,1	5 763 381	-7,4	2 216 227	-8,6	30 857 888	-13,9
	2018	10 304 776	-10,8	2 643 123	-29,3	2 781 872	15,1	4 940 613	-4,4	5 917 837	2,7	1 719 235	-22,4	28 307 456	-8,3
Muutos 2014-2018, €		-6 869 667		-2 817 785		-1 338 755		-5 083 862		-3 372 374		-2 037 640		-21 520 084	
Muutos 2014–2018, %		-40,0		-51,6		-32,5		-50,7		-36,3		-54,2		-43,2	
Laitoshoidon	2014	74 998	10,2	56 298	10,2	49 646	-1,5	71 096	10,7	81 493	14,5	38 335	64,1	65 390	24,8
nettokustannukset asiakasta	2015	70 788	-5,6	49 657	-11,8	107 661	116,9	62 899	-11,5	66 847	-18,0	32 100	-16,3	62 378	-4,6
kohti, DEFL 2018	2016	76 121	7,5	51 292	3,3	71 119	-33,9	78 826	25,3	65 491	-2,0	27 567	-14,1	63 430	1,7
	2017	74 551	-2,1	65 573	27,8	73 261	3,0	77 128	-2,2	69 438	6,0	36 937	34,0	67 820	6,9
	2018	85 873	15,2	48 057	-26,7	81 820	11,7	83 739	8,6	62 293	-10,3	38 205	3,4	69 381	2,3
Muutos 2014-2018, €		10 876		-8 241		32 174		12 644		-19 200		-130		3 991	
Muutos 2014–2018, %		14,5		-14,6		64,8		17,8		-23,6		-0,3		6,1	
Laitoshoidon	2014	327	17,4	290	4,4	303	24,6	274	9,0	316	4,8	397	16,7	311	10,8
nettokustannukset	2015	318	-3,0	255	-12,1	465	53,4	306	11,6	354	11,9	562	41,6	329	5,8
käyttöpäivää kohden,	2016	341	7,3	248	-2,8	401	-13,8	377	23,2	434	22,6	537	-4,5	358	8,7
DEFL 2018	2017	354	3,8	301	21,3	412	2,8	468	24,4	449	3,5	635	18,4	394	10,2
	2018	453	28,1	265	-11,8	512	24,2	516	10,2	514	14,5	582	-8,4	455	15,5
Muutos 2014-2018, €		126		-25		209		242		198		185		145	
Muutos 2014–2018, %		38,4		-8,6		68,8		88,5		62,7		46,6		46,5	

Liite 5. Kehitysvammaisten asumispalvelujen kokonaisuus

Taulukossa 30. on koottu tiedot kehitysvammaisten asumispalveluista. Asumispalvelujen asiakasmäärä, käyttöpäivät ja kustannukset jatkoivat kasvuaan kuutoskaupungeissa. Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa asumispalvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 4 215. Asiakkaiden määrä asumispalveluissa on kasvanut kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta 6,6 prosenttia. Yksittäisistä kunnista asiakasmäärä on kasvanut eniten Vantaalla (+8,8 %) ja väheni ainoastaan Oulussa (-0,8 %). Muista kunnista poiketen myös käyttöpäivien määrä väheni Oulussa (-10,5 %). Oulua lukuun ottamatta asumispalvelujen kustannukset kohosivat vuotta aiemmasta kaikissa kaupungeissa, keskimäärin kasvua oli kuutosten tasolla 7,2 prosenttia. Oulussa kustannukset laskivat 3,0 prosenttia. Vantaalla kustannusten kasvu oli nopeinta, 19,7 prosenttia edellisvuodesta.

Taulukko 39. Kehitysvammaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen, ohjattu asuminen ja autettu asuminen) lyhyt- ja pitkäaikaiset asiakkaat, käyttöpäivät ja kokonaisnettokustannukset vuonna 2018 sekä deflatoitu muutos (%) vuodesta 2017

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2017–18, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2017–18, %	Kustannukset yhteensä, milj. €	Muutos 2017–18, %
Helsinki	1 267	4,5	378 710	5,8	52,8	6,9
Espoo	591	6,9	149 713	9,5	24,1	7,2
Vantaa	621	8,8	159 593	15,8	19,6	19,7
Turku	661	7,5	172 504	9,1	22,4	6,8
Tampere	549	5,2	170 101	9,2	15,7	8,7
Oulu	526	-0,8	156 991	-10,5	19,6	-3,0
Kuusikko	4 215	5,3	1 187 612	5,9	154,2	7,2

Huom! Asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään kertaalleen, mutta sama asiakas on voinut olla vuoden aikana useammassa kuin yhdessä palvelussa.

Kehitysvammaisten henkilöiden tarvitsemat palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain nojalla silloin kun ne ovat riittäviä ja sopivia sekä kehitysvammaisen henkilön edun mukaisia. Edellisessä taulukossa ei ole otettu mukaan näitä tietoja.

Kuviossa 1. on tarkasteltu eri asumismuotojen käyttöpäivien suhteellisia osuuksia kuutoskaupungeissa. Kokonaiskustannuksiltaan muita kuutoskaupunkeja edullisemmin asumispalvelut tuottava Tampere käyttää muita kuntia enemmän tuettua asumista, jonka käyttöpäiviä oli 27,9 prosenttia kaikista asumispalvelujen käyttöpäivistä.

Kuvioissa 2 ja 3 kuvataan kehitysvammaisten asumispalvelujen asiakas- ja vuorokausikohtaisten kustannusten kehitystä vuosina 2009–2018.

Kuvio 1. Kehitysvammaisten asumispalvelujen eri asumismuotojen käyttöpäivien osuus (%) kaikista asumisen käyttöpäivistä vuonna 2018

Kuvio 2. Kehitysvammaisten asumispalvelujen (tuettu asuminen, ohjattu asuminen ja autettu asuminen) deflatoidut nettokustannukset asumispalvelujen asiakasta kohden vuosina 2009–2018

Kuvio 3. Kehitysvammaisten tehostetun palveluasumisen (autetun asumisen) deflatoidut nettokustannukset asumisvuorokautta kohden vuosina 2009–2018

Liite 6. Kuvioita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2014–2018

Kuvio 1. Myönteisen päätöksen omaavien VpL-asiakkaiden jakautuminen ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2018

Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet (%)	63,7	55,8	65,2	59,8	62,0	63,5	62,1

*Oulussa päätösten määrä

Kuvio 2. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin osuus (%) kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2018

Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet (%)	44,6	38,2	53,2	50,1	46,0	64,0	47,3

*Oulussa matkojen määrä on muodostettu tehtyjen päätösten pohjalta laskennallisesti

Kuvio 3. Eri ikäryhmien tekemien matkojen osuus (%) kaikista VpL:n mukaisista yhdensuuntaisista matkoista vuonna 2018

*Oulussa päätösten määrä

Kuvio 4. VpL:n mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä palvelua käyttänyttä asiakasta kohti kuukaudessa vuosina 2014–2018

Kuvio 5. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus (%) ikäryhmittäin vuonna 2018

*Oulussa päätösten määrä

Kuvio 6. VpL:n mukaisten kuljetuspalvelujen vuosikustannukset palvelua käyttänyttä asiakasta kohti vuosina 2014–2018 vuoden 2018 rahan arvossa

Kuvio 7. VpL:n mukaisen vaikeavammaisten palveluasumisen vuosikustannukset asiakasta kohti asumisyksiköissä vuosina 2014–2018 vuoden 2018 rahan arvossa

Kuvio 8. VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2014–2018 vuoden 2018 rahan arvossa

Liite 8. Vammaisten palvelujen Kuusikko-työryhmän yhteystiedot

Päivi Keskinen, puheenjohtaja
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Puh. 050 3145629
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Anne Lappalainen
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tietohallintopalvelut
PL 76065, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43527, 040 334 4642
etunimi.sukunimi@hel.fi

Merja Jäntti
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Talous- ja suunnittelupalvelut
PL 6030, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43715
etunimi.sukunimi@hel.fi

Jonna Weckström
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut, Vammaistyö
PL 6050, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 74016
etunimi.sukunimi@hel.fi

Anu Autio
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut, Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 043 825 9890
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Suvi Linnanmäki-Koskela
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut, Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 040 631 3120
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Anne Aaltio
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Puh. 043 825 6432
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Orvokki Ihalainen
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Peltolantie 2D, 01300 Vantaa
Puh. 050 303 4198
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Tanja Järvinen
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Peltolantie 2D, 01300 Vantaa
Puh. 050 312 1781
etunimi.m.sukunimi@vantaa.fi

Laura-Kaisa Repo
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Puh. 050 312 1773
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Kaisa Kiiski
Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 559 9023
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anita Lehtonen
Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 342 4542
etunimi.sukunimi@turku.fi

Maippi Kiiski
Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 639 7834
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Leena Köykkä
Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 050 324 8617
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Timo Rahkonen
Tampereen kaupunki
Kehitysvammaisten avopalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 667 1171
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Marjaana Räsänen
Tampereen kaupunki
Kehitysvammaisten avopalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 800 4712
etunimi.s.sukunimi@tampere.fi

Miia Ahlroth
Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 27, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 040 716 0853
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Merja Halonen
Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 76, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6243
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Raimo Ojanlatva
Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 27, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6514
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Leena Säävälä
Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
PL 76, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 040 058 5444
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Hanna Ahtiainen, sihteeri
Helsingin kaupungin kanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 040 334 4776
etunimi.sukunimi@hel.fi

ISSN 2342-1983 (painettu)
ISSN 2342-1991 (verkkojulkaisu)